

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Оксана ПРОСКУРА

29 серпня 2024 р.

Київська гімназія східних мов №1

Освітня програма початкової освіти «Східні мови» (1-4 класи)

2024/2025 навчальний рік

*Схвалено
на засіданні
педагогічної ради
(протокол № 1
від 29 серпня 2024)*

ВСТУП

Освітня програма початкової освіти «Східні мови» (1–4 класи) розроблена на виконання Закону України «Про освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» (зі змінами).

Освітня програма початкової освіти «Східні мови» (1–4 класи) (далі – освітня програма) є основним документом, що забезпечує досягнення учнями визначених Державним стандартом вимог до обов'язкових результатів навчання учнів.

У Київській гімназії східних мов №1 відповідно до Статуту гімназії предметом поглибленого вивчення є одна із східних мов (китайська, японська, корейська, арабська, турецька, перська (фарсі), гінді). Другою іноземною мовою, що вивчається з першого класу, є англійська.

Індивідуальна освітня траєкторія учнів формується шляхом визначення власних освітніх цілей та реалізується через індивідуальні заняття та індивідуальні консультації.

Мета і завдання освітньої програми

Мета і завдання освітньої програми ґрунтуються на меті початкової освіти: всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

В освітній програмі окреслено рекомендовані підходи до планування й організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Пріоритетним завданням освітньої програми є полікультурне навчання підростаючого покоління на засадах толерантності і загальнолюдських цінностей, а також формування в учнів активної життєвої позиції, громадської ініціативи, патріотизму. Метою полікультурного навчання і виховання є:

- формування особистості, здатної усвідомити свою соціокультурну приналежність;
- оволодіння знаннями про мовну та культурну багатоманітність свого середовища;
- шанобливе ставлення до представників інших культур та визнання їхнього права на своєрідність та неповторність;
- формування і розвиток практичних вмінь ефективної співпраці з представниками інших культур.

Освітня програма гімназії містить:

- 1) вступ;
- 2) вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою або продовжити навчання за цією програмою, якщо вони навчалися за іншою освітньою програмою;
- 3) загальний обсяг навчального навантаження;
- 4) навчальний план (навчальні плани) з розподілом годин між освітніми галузями/предметами/інтегрованими курсами за роками навчання та циклами;
- 5) перелік навчальних програм;
- 6) опис форм організації освітнього процесу та педагогічних технологій для використання під час впровадження освітньої програми;
- 7) опис видів/форм оцінювання та його інструментарію.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових компетентностей і наскрізних умінь;
- логічної послідовності і достатності засвоєння здобувачами освіти ключових предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;

- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів освіти таких ключових компетентностей:

- 1) вільне володіння державною мовою;
- 2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;
- 3) математична компетентність;
- 4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- 5) інноваційність;
- 6) екологічна компетентність;
- 7) інформаційно-комунікаційна компетентність;
- 8) навчання протягом життя;
- 9) громадянські та соціальні компетентності
- 10) культурна компетентність;
- 11) підприємливість та фінансова грамотність.

Наскрізними в усіх ключових компетентностях є такі вміння:

- читати з розумінням;
- висловлювати власну думку в усній і письмовій формі;
- критично і системно мислити;
- логічно обґрунтовувати позицію;
- виявляти ініціативу;
- конструктивно керувати емоціями;
- оцінювати ризики;
- приймати рішення;
- розв'язувати проблеми;
- співпрацювати з іншими.

Щоб набувати компетентностей, учні навчаються за діяльнісним підходом. Відповідно до концепції НУШ освітньою програмою передбачено інтегроване та проєктне навчання. Це сприяє тому, що учні отримають цілісне уявлення про світ, адже вивчають явища з точки зору різних наук та вчаться вирішувати реальні проблеми за допомогою знань з різних предметів.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації освітньої програми використовуються внутрішньопродметні і міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та перенесенню умінь у нові ситуації.

Перелік та пропонований зміст освітніх галузей.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- «Мовно-літературна»,
- «Іншомовна»,
- «Математична»,
- «Природнича»,
- «Соціальна і здоров'язбережувальна»,
- «Громадянська та історична»,
- «Технологічна»,
- «Інформатична»,
- «Мистецька»,
- «Фізкультурна».

Освітня галузь «Мовно-літературна» реалізується у 1 класі через інтегрований курс «Українська мова» (навчання грамоти), у 2 класі через предмети «Українська мова», «Читання», у 3–4 класах через предмети «Українська мова», «Літературне читання».

Освітня галузь «Іншомовна» реалізується через окремі предмети «Східна мова» (китайська, японська, корейська, перська (фарсі), гінді), арабська, турецька та «Англійська мова».

Освітня галузь «Мистецтво» реалізується через інтегрований курс «Мистецтво». Одна година перерозподіляється на вивчення предмета «Східна мова».

Освітня галузь «Математика» реалізується через предмет «Математика».

Освітні галузі «Природничка», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Громадянська та історична» реалізуються інтегрованим предметом «Я досліджую світ».

Освітня галузь «Технології» у навчальному плані реалізується через предмет «Дизайн і технології».

Освітня галузь «Інформатична» у навчальному плані 2–4 класів реалізується через предмет «Інформатика».

Освітня галузь «Фізкультурна» у навчальному плані реалізується через навчальний предмет «Фізична культура». Частина навчального навантаження з фізичної культури (1 година на тиждень) використовується на вивчення окремого навчального предмету «Хореографія», що забезпечує рухову активність здобувачів освіти.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти за освітньою програмою або продовжити навчання за цією програмою

До 1–4 класу зараховуються діти відповідно до Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України №367 від 16.04.2018.

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 31 грудня поточного року.

Навчання за освітньою програмою можуть продовжувати учні, які на момент зарахування (переведення) до 2,3,4 класу досягли очікуваних результатів навчання, визначених навчальними програмами. У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року. Для проведення оцінювання наказом керівника створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів. Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314.

Загальний обсяг навчального навантаження

Назва освітньої галузі	Кількість годин на рік			
	1 клас	2 клас	3 клас	4 клас
Мовно-літературна	245	245	245	245
Іншомовна	140	175	175	175
Математична	140	140	175	175
Природничка Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	105	105	105	105
Технологічна	35	35	35	35
Мистецька	35	35	35	35
Інформатична		35	35	35
Фізична культура	105	105	105	105
Усього	805	875	910	910

Загальнорічна кількість Навчальних годин, що фінансуються з бюджету	3220	3500	3640	3640
Гранично допустиме річне навантаження учнів	700	770	805	805

Навчальний план з розподілом годин між освітніми галузями/предметами/інтегрованими курсами за роками навчання

Назва освітньої галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	Кількість годин на тиждень у класах	Кількість годин на тиждень у класах	Кількість годин на тиждень у класах
		1	2	3	4
<i>Інваріантний складник</i>					
Мовно-літературна	Українська мова, читання, літературне читання	3,5 3,5	3,5 3,5	3,5 3,5	3,5 3,5
Іншомовна	Іноземна мова (Східні мови)	1+1	2+1	2+1	2+1
	Іноземна мова (Англійська)	2	2	2	2
Математична	Математика	4	4	5	5
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	Я досліджую світ	3	3	3	3
Технологічна	Дизайн і технології	1	1	1	1
Інформатична	Інформатика		1	1	1
Мистецька	Мистецтво	2-1	2-1	2-1	2-1
Фізкультурна	Фізична культура	2	2	2	2
	Хореографія	1	1	1	1
Усього		22+1	24+1	25+1	25+1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження здобувача освіти		20	22	23	23
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		23	25	26	26

Години, передбачені для «Фізичної культури», «Хореографії» не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження здобувачів освіти.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 №128.

При визначенні гранично допустимого навантаження здобувачів освіти враховані санітарно-гігієнічні норми, визначені в Санітарному регламенті для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України 25 вересня 2020 року № 2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 р. за № 1111/35394: нормативну тривалість уроків у 1-х класах – 35 хвилин, у 2–4-х класах – 40 хвилин.

Навчальний план зорієнтований на роботу за 5-денним навчальним тижнем.

Перелік навчальних програм

Клас	Навчальна програма	Дата отримання грифа
1-4	Навчальна програма з китайської мови	Лист ІМЗО 21/10-406 від 19.06.2024
1-4	Навчальна програма з японської мови	Лист ІМЗО 21/10-406 від 19.06.2024
1-4	Навчальна програма з корейської мови	Лист ІМЗО 21/10-406 від 19.06.2024
1-4	Навчальна програма з арабської мови	Лист ІМЗО 21/10-406 від 19.06.2024
1-4	Навчальна програма з перської мови	Лист ІМЗО 21/10-406 від 19.06.2024
1-4	Навчальна програма з турецької мови	Лист ІМЗО 21/10-406 від 19.06.2024
1-4	Навчальна програма з мови гінді	Лист ІМЗО 21/10-406 від 19.06.2024
1-4	Навчальна програма «Хореографія» Шембарьов В.С., Діденко Л.Г.	29.08.2022

Здобувачі освіти 1–4 класів забезпечені підручниками, педагоги у своїй роботі використовують навчальні програми, підручники і навчально-методичні посібники, які мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України», а також затверджені Інститутом модернізації змісту освіти МОН України.

Форми організації освітнього процесу та педагогічні технології

Освітній процес за освітньою програмою здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку учнів, їхніх освітніх потреб.

Форми здобуття освіти:

- інституційна (очне навчання, дистанційне навчання, змішане навчання).
- індивідуальна (екстернат, сімейна (домашня), педагогічний патронаж).

Досягнення очікуваних результатів навчання забезпечується використанням інтерактивних форм і методів навчання – дослідницьких, інформаційних, мистецьких проєктів, сюжетно-рольових ігор, інсценізацій, моделювання, ситуаційних вправ, екскурсій тощо.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;

- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також освітньою програмою передбачено такі форми організації освітнього процесу як екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-спектаклі, квести, інтерактивні уроки, інтегровані уроки, проблемні уроки, відео уроки тощо.

Педагогічні працівники мають право на академічну свободу, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну діяльність, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Педагогічні працівники та учні повинні дотримуватись академічної доброчесності.

Дистанційне навчання може бути організоване за допомогою поєднання онлайн-занять через Zoom, Skype, Meet, Instagram, Google, Hangouts тощо; заздалегідь записаних відеоуроків, підкастів, презентацій від вчителів чи із зовнішніх освітніх ресурсів; використання безкоштовних веб-серверів та платформ, наприклад «На урок», «Prometheus», відеоуроки на You Tube, уроки «Всеукраїнської школи онлайн», Google, Classroom, Moodle, Microsoft Teams тощо. Основними формами онлайн-комунікації в гімназії є відеоконференції, форуми, чати, блоги, анкетування, електронна пошта тощо.

Освітньою програмою передбачено використання ігрових технологій, технологій особисто зорієнтованого навчання, проектної технології навчання, технологій інтегрованого навчання, парно-групові технологій, інформаційно-комунікативних технологій.

Види, форми оцінювання та його інструментарій

Поточне формувальне оцінювання здійснюють з метою допомогти учням усвідомити способи досягнення кращих результатів навчання.

У 1–4 класах здійснюється підсумкове оцінювання результатів навчання шляхом формувального оцінювання. Результати річного оцінювання відображають у свідоцтві досягнень, яке видають учневі/ учениці в кінці навчального року. Підсумкове оцінювання здійснюють з метою отримання даних про рівень досягнення учнями очікуваних результатів навчання, передбачених навчальними програмами. Поточне формувальне оцінювання здійснюється системно в процесі навчання. Формулюються об'єктивні і зрозумілі для здобувачів освіти навчальні цілі на певний період (заняття, тиждень, період відведений для вивчення теми, тощо). Основою для вироблення навчальних цілей є очікувані результати навчання, передбачені відповідною навчальною програмою. Важливим є створення умов для активної участі учнів у процесі оцінювання із застосуванням критеріїв, зокрема шляхом самооцінювання та взаємооцінювання, та спільне визначення подальших кроків для покращення результатів навчання. Коригування освітнього процесу з урахуванням результатів оцінювання та навчальних потреб учнів.

Формувальне оцінювання здійснюється через:

- спостереження вчителя за навчальною та іншою діяльністю учнів;
- аналіз портфоліо учнівських робіт;
- самооцінювання та взаємооцінювання результатів діяльності учнів;
- оцінювання особистісного розвитку та соціалізації учнів їхніми батьками;
- прийоми зворотного зв'язку щодо сприйняття та розуміння учнями навчального матеріалу.

Підсумковому оцінюванню підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента навчального плану. Семестрове оцінювання здійснюють з урахуванням різних видів навчальної діяльності, які мали місце протягом семестру, та динаміки особистих навчальних досягнень учня/учениці. Річне оцінювання здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством, а

результати такого оцінювання відображаються у свідочстві досягнень, що видається учневі щороку.

Поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів здійснюються відповідно до вимог навчальних програм із застосуванням таких основних форм:

- усної (шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);
- письмової, у тому числі графічної (зокрема шляхом виконання діагностичних, самостійних та контрольних робіт, тестування, організації роботи з текстами, діаграмами, таблицями, графіками, схемами тощо);
- цифрової (зокрема шляхом тестування в електронному форматі);
- практичної (зокрема шляхом організації виконання різних видів експериментальних досліджень та навчальних проектів, виготовлення виробів тощо).

У рамках академічної свободи педагогічні працівники здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети.

Результати навчання учнів визначаються за:

- сформованість пізнавальної діяльності (мотивації пізнання, сприймання, осмислення, перетворення знання, практичної діяльності);
- сформованість знань, умінь, ціннісних ставлень як складників ключових і предметних компетентностей;
- володінням розумовими операціями: вмінням аналізувати, синтезувати, порівнювати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- пізнавальною активністю;
- мірою самостійності та творчості у виконанні навчальних завдань;
- сформованість вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, висувати і формулювати гіпотези.

Види інструментів оцінювання:

- закриті запитання;
- відкриті запитання;
- інтерв'ю;
 - рольові, інтерактивні ігри і моделювання;
 - спостереження;
 - презентації, проекти.

Критерії оцінювання

Оцінювання зорієнтоване на визначені Державним стандартом ключові компетентності та наскрізні вміння й передбачені навчальною програмою очікувані результати навчання для відповідного періоду освітнього процесу.

Враховуючи ці вимоги, для оцінювання навчальних досягнень учнів доцільно керуватися такими категоріями критеріїв:

- розв'язання проблем і виконання практичних завдань із застосуванням знань, що охоплюються навчальним матеріалом;
- комунікація, в тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій ;
- планування й здійснення навчального пошуку, робота з текстовою і графічною інформацією;
- рефлексія власної навчально-пізнавальної діяльності.

ІНШОМОВНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

СХІДНА МОВА (китайська, японська, корейська, арабська, турецька, гінді, перська мови)

Лист ІМЗО 21/10-406 від 19.06.2024 навчальні програми з китайської, японської, корейської, арабської, перської, турецької мов, мови гінді схвалено для використання у Київській гімназії східних мов№1.

(1 клас - 70 годин на рік, з них 14 резервних, 2 години на тиждень,

Пояснювальна записка

Мета початкової загальної середньої освіти

Головна мета навчання іноземної мови у початковій школі полягає у формуванні в учнів комунікативної компетенції, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим з віковими можливостями молодших школярів.

Початковий етап навчання іноземної мови у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі надзвичайно важливий, оскільки в цей період закладаються психолінгвістичні основи іншомовної комунікативної компетенції, необхідні та достатні для подальшого її розвитку й удосконалення. Тут відбувається становлення засад для формування іншомовних фонетичних, лексичних, граматичних та орфографічних навичок, а також умінь сприймати на слух, говорити, читати й писати у межах визначених програмою результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Зміст навчання іноземної мови у початковій школі добирається відповідно до психо-фізіологічних особливостей учнів молодшого шкільного віку.

У початковій школі важливо зацікавити учнів вивченням іноземної мови, викликати в них позитивне ставлення до предмета, вмотивувати необхідність володіння іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування.

Завдання іноземних мов у реалізації мети початкової загальної середньої освіти

Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах оволодіння іноземною мовою у контексті міжкультурної парадигми, що передбачає навчання мови народу, який нею спілкується, та ознайомлення з його культурою, традиціями. Вивчення східної мови інтегрується з вивченням мистецтва, хореографії, української мови. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації у межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою. На кінець 2-го класу учні досягають рівня Pre A1, а на кінець 4-го класу – рівня A1. Ці рівні характеризують результати навчальних досягнень у кожному виді мовленнєвої діяльності та узгоджуються із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання.

Завдання полягає у формуванні вмінь:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів;
- використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.

Функції іноземних мов у реалізації мети початкової загальної середньої освіти

У процесі навчання іншомовного спілкування комплексно реалізуються освітня, виховна і розвивальна функції.

Освітня функція спрямована на:

- усвідомлення учнями значення іноземної мови для життя у мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі;

- оволодіння знаннями про культуру, історію, реалії та традиції країн виучуваної мови;
- залучення учнів до діалогу культур (рідної та іншомовної);
- розуміння власних індивідуальних особливостей як психофізіологічних засад для оволодіння іноземною мовою;
- формування вміння використовувати в разі потреби різноманітні стратегії для задоволення власних іншомовних комунікативних намірів (працювати з підручником, словником, довідковою літературою, мультимедійними засобами тощо).

Виховна функція сприяє:

- формуванню в учнів позитивного ставлення до іноземної мови як засобу спілкування, поваги до народу, носія цієї мови, толерантного ставлення до його культури, звичаїв і способу життя;
- розвитку культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому суспільстві;
- емоційно-ціннісному ставленню до всього, що нас оточує;
- розумінню важливості оволодіння іноземною мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування.

Розвивальна функція сприяє розвитку в учнів:

- мовних, інтелектуальних і пізнавальних здібностей;
- готовності брати участь в іншомовному спілкуванні;
- потребу подальшого самовдосконалення у сфері використання іноземної мови;
- здатності переносити знання й уміння у нову ситуацію шляхом виконання проблемно-пошукової діяльності.

Компетентнісний потенціал галузі «Іноземні мови» у початковій школі

Провідним засобом реалізації вказаної мети є компетентнісний підхід до організації навчання у загальноосвітній школі на основі ключових компетентностей як результату навчання.

	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами	Уміння: <ul style="list-style-type: none"> • використовувати українознавчий компонент в усіх видах мовленнєвої діяльності; • засобами іноземної мови популяризувати Україну, українську мову, культуру, традиції. Ставлення: <ul style="list-style-type: none"> • гордість за Україну, її мову та культуру; • розуміння потреби популяризувати Україну у світі засобами іноземних мов; • готовність до міжкультурного діалогу.
2	Спілкування іноземними мовами	Реалізується через предметні компетентності.
3	Математична компетентність	Уміння: <ul style="list-style-type: none"> • розв'язувати комунікативні та навчальні проблеми, застосовуючи логіко-математичний інтелект. Ставлення: <ul style="list-style-type: none"> • готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних і навчальних проблем.
4	Основні компетентності у природничих	Уміння: <ul style="list-style-type: none"> • описувати іноземною мовою природні явища, аналізувати та оцінювати їх роль у життєдіяльності людини. Ставлення:

	науках і технологіях	<ul style="list-style-type: none"> інтерес до природи та почуття відповідальності за її збереження.
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> вивчати іноземну мову з використанням спеціальних програмних засобів, ігор, соціальних мереж; створювати інформаційні об'єкти іноземними мовами; спілкуватися іноземною мовою з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; застосовувати ІКТ відповідно до поставлених завдань. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> готовність дотримуватись мережевого етикету.
6	Уміння вчитися упродовж життя	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> самостійно працювати з підручником, шукати нову інформацію з різних джерел та критично оцінювати її; організувати свій час і навчальний простір; оцінювати власні навчальні досягнення. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> впевненість у спілкуванні іноземною мовою; подолання власних мовних бар'єрів; наполегливість; внутрішня мотивація та впевненість в успіху.
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> ініціювати усну, писемну, зокрема он-лайн взаємодію іноземною мовою для розв'язання конкретної життєвої ситуації. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> дотримання етичної поведінки під час розв'язання життєвих ситуацій; комунікабельність та ініціативність; креативність.
8	Соціальна та громадянська компетентності	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> формулювати власну позицію; співпрацювати з іншими на результат, спілкуючись іноземною мовою. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> толерантність у спілкуванні з іншими.
9	Обізнаність та самовираження у сфері культури	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> висловлювати іноземною мовою власні почуття, переживання і судження. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> усвідомлення цінності культури для людини і суспільства; повага до багатства і розмаїття культур.
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> пропагувати здоровий спосіб життя засобами іноземної мови. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> сприймання природи як цілісної системи; готовність обговорювати питання, пов'язані із збереженням навколишнього середовища; відповідальне ставлення до власного здоров'я та безпеки.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здорове життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх навчальних предметів і є метапредметними.

Виокремлення в навчальних програмах таких інтегрованих змістових ліній, як «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість та фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння з різних предметів у реальних життєвих ситуаціях. Інтегровані змістові лінії реалізуються під час вивчення іноземної мови у спеціалізованих школах із поглибленим вивченням та у загальноосвітніх навчальних закладах. Діяльність та уміння із змістових ліній добираються відповідно до комунікативної потреби, тематики ситуативного спілкування, віку та рівня підготовленості учнів.

Інтегровані змістові лінії та орієнтовні способи їх реалізації у початковій школі

Змістова лінія «Екологічна безпека та сталий розвиток» спрямована на формування основ соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на:

- сприймання природи як цілісної системи;
- взаємозв'язок людини й навколишнього середовища;
- готовність обговорювати питання, пов'язані із збереженням навколишнього середовища;

середовища;

Реалізація змістової лінії «Громадянська відповідальність» сприяє формуванню основ відповідального ставлення до громади і суспільства.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на уміння:

- усвідомлення дитиною власних прав і обов'язків;
- формування толерантного ставлення до інших;
- уміння співпрацювати та приймати спільні рішення.

Реалізація змістової лінії «Здоров'я і безпека» сприяє формуванню безпечного життєвого середовища та основ здорового способу життя.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на:

- розуміння правил безпечної поведінки;
- усвідомлення впливу шкідливих звичок на здоров'я людини;
- дотримання здорового способу життя.

Змістова лінія «Підприємливість та фінансова грамотність» спрямована на розуміння практичних аспектів фінансових питань.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на:

- усвідомлення власних фінансових потреб;
- продукування ідей та їх реалізацію;
- уміння визначати пріоритети та планувати дії.

Тема	Змістова лінія			
	Екологічна безпека та сталий розвиток	Громадянська відповідальність	Здоров'я і безпека	Підприємливість та фінансова грамотність
Я, моя родина і друзі		Розуміє важливість допомоги батькам та розповідає про свої обов'язки.	Виявляє відповідальне ставлення до власного здоров'я.	Виявляє ініціативу та відповідальність у плануванні робочого дня.
		Оцінює власні вчинки та вчинки інших людей.		
		Вибудовує товариські стосунки з		

		оточуючими людьми.		
Відпочинок і дозвілля	Розуміє необхідність приведення в порядок місця відпочинку.	Враховує думку товаришів при виборі того чи іншого виду відпочинку.	Розуміє базові правила безпечної поведінки.	
Природа та навколишнє середовище	Цінує та бережливо ставиться до природи.	Висловлюється про важливість допомоги тваринам та збереження природи.		
Людина	Розуміє наслідки нераціональних дій людини на навколишнє середовище.	Виявляє толерантне ставлення до людей.	Розпізнає позитивні та негативні чинники, що впливають на здоров'я людини.	
			Розуміє важливість дотримання правил гігієни, рухового режиму та фізичного навантаження.	
Помешкання			Розуміє необхідність дотримання чистоти та порядку у власному помешканні.	
Харчування			Розрізняє здорову та шкідливу їжу.	Складає просте меню з корисних продуктів.
				Раціонально розподіляє кошти під час покупки.
Подорож	Виявляє ціннісне ставлення до природи під час подорожі.		Обирає безпечний шлях пересування.	Обирає оптимальний вид транспорту.
Свята й традиції				Розуміє необхідність планування покупок на святкування у межах бюджету.

Школа та шкільне життя		Використовує модель поведінки, яка не суперечить правилам шкільного життя.		
------------------------	--	--	--	--

**Загальні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
(Комунікативна компетентність)**

Комунікативні види мовленнєвої діяльності	Комунікативні уміння	Рівні та дескриптори володіння іноземною мовою відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання	
		1 – 2 класи	3 – 4 класи
		Pre A1	A1
Рецептивні	Сприймання на слух	Розуміє короткі, прості запитання та твердження, які вимовляються повільно та чітко, за потреби повторюються, та супроводжуються візуальними опорами або жестами задля покращення розуміння.	Розуміє повільне та чітке мовлення з довгими паузами задля полегшення усвідомлення змісту почутого.
		Розпізнає знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке.	Розуміє конкретну інформацію (наприклад, про місце або час) у знайомому повсякденному контексті, якщо мовлення повільне та чітке.
	Зорове сприйняття	Розпізнає знайомі слова у супроводі малюнків, наприклад, у меню ресторанів швидкого харчування, де є фотографії страв, або у книжці з малюнками, де використовується знайома лексика.	Розуміє дуже короткі, прості тексти, читаючи їх пофразово, впізнаючи знайомі імена, слова та основні фрази, перечитуючи за потреби.
Інтеракційні	Усна взаємодія	Ставить та відповідає на запитання про себе та щоденні справи, вживаючи короткі, формульні вирази та покладаючись на жести для підкріплення інформації.	Взаємодіє у простий спосіб, але комунікація повністю залежить від повторення в уповільненому темпі, перефразування та доповнення. Ставить і відповідає на прості запитання, ініціює і вербально реагує на прості твердження, які стосуються нагальних потреб і дуже знайомих тем.
	Писемна взаємодія	Пише короткі фрази для надання базової інформації (ім'я, адреса, родина), в анкет або записці, використовуючи словник.	Запитує та надає особисту інформацію у письмовій формі.

	Онлайн взаємодія	Встановлює базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання. Розміщує прості онлайн вітання, вживаючи основні формульні вирази. Розміщує онлайн прості короткі твердження про себе, якщо їх можна вибрати з меню та/або скористатись онлайн перекладачем.	Пише дуже прості повідомлення та онлайн дописи, які складаються з низки коротких речень. Здійснює прості онлайн покупки та робить заявки під наглядом дорослих.
Продуктивні	Усне про дук ування	Продукує короткі фрази про себе, надаючи базову персональну інформацію (наприклад ім'я, адреса, родина, національність)	Будує прості, здебільшого відокремлені фрази про людей і місця.
	Писемне про дук ування	Надає базову інформацію в письмовій формі (наприклад ім'я, адреса, національність), з можливим використанням словника.	Надає у письмовому вигляді інформацію про себе (наприклад уподобання, родина, домашні улюбленці), використовуючи прості слова та вирази. Пише прості фрази та речення.

Очікувана соціолінгвістична відповідність на кінець 4-го класу

A1	Pre A1
Встановлює базовий соціальний контакт, використовуючи найпростіші форми ввічливості: привітання та прощання; представлення.	Дескриптори відсутні

Лінгвістична компетенція на кінець 4-го класу

Лінгвістичний діапазон	A1	Pre A1
Загальний	Володіє базовим діапазоном простих виразів про особисті деталі та потреби конкретного типу. Використовує деякі базові структури в простих реченнях, дещо оминаючи або скорочуючи деякі елементи.	Вживає окремі слова та базові вирази задля надання простої інформації про себе.
Лексичний	Має елементарний словниковий запас для використання в конкретних ситуаціях.	Дескриптори відсутні
Граматичний	Вживає обмежену кількість простих граматичних структур та шаблонних речень у межах вивченого матеріалу.	Дотримується дуже простих принципів порядку слів у коротких реченнях.
Фонологічний	Вимова дуже обмеженого репертуару вивчених слів та фраз може бути зрозумілою для співрозмовника з деякими труднощами.	

	Правильно вимовляє обмежену кількість звуків, а також правильно ставить наголос у простих знайомих словах та фразах.	
	Відтворює звуки виучуваної мови під уважним керівництвом учителя.	
	Артикулює обмежену кількість звуків, отже мовлення стає зрозумілим, якщо співрозмовник надає підтримку (наприклад, пропонує правильну вимову).	

Конкретні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (Комунікативна компетентність)

Навчальна програма є рамковою, а відтак проміжні результати за класами визначають вчителі, орієнтуючись на кінцевий результат.

Кому нікат види мовленнєвої діяльності	Комунікативні уміння		Рівень та дескриптори володіння іноземною мовою на кінець 4-го класу
			A1
Рецептивні	Сприймання на слух	В цілому	Розуміє повільне та чітке мовлення з довгими паузами задля полегшення усвідомлення змісту почутого.
			Розуміє конкретну інформацію (наприклад, про місце або час) у знайомому повсякденному контексті, якщо мовлення повільне та чітке.
		Розуміння розмови між іншими людьми	Розуміє деякі слова та вирази, коли люди говорять про себе, родину, школу, хобі або оточення, якщо мовлення повільне й чітке.
			Розуміє слова та короткі речення, слухаючи просту розмову (наприклад, між покупцем і продавцем у магазині), якщо мовлення повільне й дуже чітке.
		Слухання наживо	Розуміє в загальних рисах дуже просту інформацію, яка пояснюється у передбачуваній ситуації (наприклад, на екскурсії), якщо мовлення дуже повільне й чітке з тривалими паузами час від часу.
			Слухання оголошень та інструкцій
		Розуміє, коли хтось повільно й чітко розповідає, де знаходиться предмет, якщо той перебуває в безпосередньому оточенні.	
		Розуміє числа, ціни та час, якщо вони повільно й чітко оголошуються через гучномовець (наприклад, на вокзалі або в магазині).	

		Слухання радіо та аудіо записів	Виокремлює конкретну інформацію (наприклад, місце та час) з коротких аудіо- та відеозаписів на знайому повсякденну тематику, якщо мовлення повільне та чітке.
		Аудіовізуальне сприймання (телепрограми, фільми, відеозаписи)	Дескриптори відсутні
Рецептивні	Зорове сприймання	В цілому	Розуміє дуже короткі, прості тексти, читаючи їх пофразово, впізнаючи знайомі імена, слова та основні фрази, перечитуючи за потреби
		Читання кореспонденції	Розуміє короткі прості повідомлення на листівках.
			Розуміє короткі, прості повідомлення (наприклад, розміщені в соцмережах або отримані на електронну скриньку) з пропозицією зустрітися в певному місці в певний час.
		Читання для орієнтування	Впізнає знайомі імена, слова і базові фрази з простих оголошень у найпоширеніших повсякденних ситуаціях.
			Розуміє інформацію в путівниках по торгових центрах (наприклад, інформацію про розташування відділів) та вказівниках (наприклад, місцезнаходження ліфтів).
			Розуміє базову інформацію у готелі (наприклад, години подачі сніданку).
			Знаходить і розуміє просту, важливу інформацію в рекламі, програмах заходів, листівках та брошурах.
		Читання для отримання інформації та аргументування	Розуміє основний зміст простих інформаційних матеріалів, особливо за наявності ілюстрацій.
			Розуміє короткі тексти зі сфери особистих інтересів (наприклад, новини про спорт, музику, подорожі тощо), написані простими словами з ілюстраціями чи малюнками.
		Читання інструкцій	Розуміє короткий письмовий опис маршруту (як дістатися з пункту А до пункту Б).
Читання для задоволення	Розуміє короткі ілюстровані розповіді про повсякденне життя, написані простими словами.		
	Розуміє в загальних рисах короткі ілюстровані оповідання, якщо зображення допомагають здогадатися про зміст тексту.		
Інтерактивні	Усна взаємодія	В цілому	Взаємодіє у простий спосіб, але комунікація повністю залежить від повторення в уповільненому темпі, перефразування та доповнення.
			Ставить і відповідає на прості запитання, ініціює і вербально реагує на прості твердження, які стосуються нагальних потреб і дуже знайомих тем.
		Бесіда, дискусія та розуміння співрозмовника	Розуміє повсякденні вирази, що використовуються для задоволення простих конкретних потреб, якщо співрозмовник доброзичливо звертається безпосередньо до нього/неї, за необхідності повторює сказане, а мовлення чітке й повільне.

Інтеракційні	Писем на взаємодія		Розуміє ретельно й повільно артикульовані запитання та інструкції, звернені безпосередньо до нього/неї, дотримується простих вказівок.
			Розуміє повсякденні вирази, вживані для задоволення простих потреб певного типу, якщо співрозмовник доброзичливо звертається безпосередньо до нього/неї, за необхідності повторює сказане, а мовлення чітке й повільне.
			Бере участь у простій розмові фактологічного характеру на передбачувану тему (наприклад, рідна країна, родина, школа тощо).
			Представляється та використовує прості вирази для привітання і прощання.
			Питає, як справи й вербально реагує на новини.
			Спілкується про уподобання у спорті, їжі тощо, використовуючи обмежений діапазон мовних засобів, якщо співрозмовник звертається безпосередньо до нього/неї, а мовлення чітке та повільне.
		Цілеспрямована співпраця	Розуміє запитання та інструкції, якщо співрозмовник звертається безпосередньо до нього/неї, а мовлення чітке та повільне.
			Виконує прості інструкції, що включають час, місце числа тощо.
		Отримання товарів та послуг	Просить дати певний предмет (наприклад, ручку, яблуко) та реагує на подібне прохання співрозмовника.
			Просить про послугу, використовуючи прості вирази (наприклад, дати пити, відчинити вікно).
			Оперує категоріями чисел, кількості, вартості, часу.
		Обмін інформацією	Ставить та відповідає на прості запитання, продукує та вербально реагує на прості твердження, що стосуються нагальних потреб чи дуже знайомих тем.
	Ставить та відповідає на запитання про себе та інших людей (наприклад, місце проживання, знайомі).		
	Визначає час, використовуючи такі фрази, як наступного тижня, минулої п'ятниці, у листопаді, третя година.		
	Повідомляє числа, кількість та вартість у обмежений спосіб.		
	Називає колір одягу або інших знайомих предметів, а також запитує про їхній колір.		
В цілому	Запитує та надає особисту інформацію у письмовій формі.		
Листування	Пише за допомогою словника повідомлення й онлайн дописи, що складаються з низки дуже коротких речень про хобі, уподобання, вживаючи прості слова та формульні вирази.		
	Пише короткі прості листівки.		

			Пише короткі прості повідомлення друзям (наприклад, СМС), надаючи їм інформацію або запитуючи про щось.
		Записки, повідомлення, бланки	Пише числа та дати, своє ім'я, національність, адресу, вік, дату народження або прибуття до країни тощо (наприклад, у реєстраційному бланку готелю).
			Залишає прості повідомлення/записки, наприклад, про те, куди пішли та коли повернуться (Пішов у магазин. Повернусь о 5 годині).
	Онлайн взаємодія	В цілому	Пише дуже прості повідомлення та онлайн дописи, які складаються з низки коротких речень. Здійснює прості онлайн покупки та робить заявки під наглядом дорослих.
Онлайн спілкування та дискусія		Пише за допомогою онлайн перекладача дуже прості повідомлення та онлайн дописи, які складаються з низки дуже коротких речень про хобі, уподобання тощо.	
			Використовує прості слова, смайлики та формульні вирази, стисло реагуючи на прості онлайн дописи, вбудовані посилання та медіа-об'єкти, але на подальші коментарі відповідає лише стандартними виразами подяки чи вибачення.
		Цілеспрямована онлайн співпраця	Оформлює під наглядом дорослих прості онлайн-покупки та заявки, надаючи базову інформацію про себе (ім'я, e-mail адреса чи номер телефону).
Продуктивні	Усне продукування	В цілому	Будує прості, здебільшого відокремлені фрази про людей і місія.
		Тривалий монолог: опис власного досвіду	Описує себе, те, що робить, місце, де живе.
			Описує прості аспекти свого повсякденного життя за допомогою низки простих речень, використовуючи прості слова та фрази, якщо має змогу заздалегідь підготуватися.
		Тривалий монолог: надання інформації	Описує за допомогою простих слів, виразів та кліше предмет чи малюнок, показуючи його іншим, якщо має змогу заздалегідь підготуватися.
		Тривалий монолог: обґрунтування власної думки	Дескриптори відсутні
	Виступ перед аудиторією	Дескриптори відсутні	
	Писемне продукування	В цілому	Надає у письмовому вигляді інформацію про себе (наприклад, уподобання, родина, домашні улюбленці), використовуючи прості слова та вирази.
Пише прості фрази та речення.			
Творче письмо		Пише прості фрази та речення про себе та уявних людей, про те, де вони живуть і що роблять.	
	Описує кімнату дуже простими словами.		

			Використовує прості слова та фрази для опису предметів, з якими стикається у повсякденному житті (наприклад, колір машини, її розмір).
Кому нікативні види мовлення своєї діяльності	Комунікативні уміння		Рівень та дескриптори володіння іноземною мовою на кінець 2-го класу
			Pre A1
Рецептивні	Сприймання на слух	В цілому	Розуміє короткі, прості запитання та твердження, які вимовляються повільно та чітко, за потреби повторюються, та супроводжуються візуальними опорами або жестами задля покращення розуміння.
			Розпізнає знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке.
			Розпізнає числа, ціни, дати та дні тижня у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке.
		Розуміння розмови між іншими людьми	Дескриптори відсутні
		Слухання наживо	Дескриптори відсутні
		Слухання оголошень та інструкцій	Розуміє короткі прості інструкції до дій як, наприклад, «Зупинись», «Закрий двері» тощо, які промовляються повільно, адресуються персонально, супроводжуються малюнками або жестами та за потреби повторюються.
		Слухання радіо та аудіо записів	Розпізнає вже знайомі слова, імена та числа у простих, коротких записаних текстах, що промовляються дуже повільно та чітко.
Аудіо-візуальне сприймання (телепрограми, фільми, відеозаписи)	Дескриптори відсутні		
Рецептивні	Зорове сприймання	В цілому	Розпізнає знайомі слова у супроводі малюнків, наприклад, у меню ресторанів швидкого харчування, де є фотографії страв, або у книжці з малюнками, де використовується знайома лексика.
		Читання кореспонденції	Розуміє з листа, листівки або електронного повідомлення інформацію про подію, на яку його/її запросили, а також інформацію про день, час та місце події.
			Розпізнає інформацію про час та місце у дуже простих записках та текстових повідомленнях від друзів (наприклад, «Повернусь о четвертій»), якщо в них немає аббревіатур.

		Читання для орієнтування	Розуміє прості знаки, що зустрічаються щоденно (наприклад, «Парковка», «Зупинка», «Ідальня» тощо). Знаходить інформацію про місце знаходження, час та ціни на афішах, флаєрах та об'явах..
		Читання для отримання інформації та аргументування	Розуміє найпростіший інформаційний матеріал, що містить знайомі слова у супроводі малюнків, наприклад, у меню ресторанів швидкого харчування, де є фотографії страв, або ілюстровані оповідання, де використовується знайома лексика.
		Читання інструкцій	Розуміє дуже короткі прості інструкції, що вживаються у знайомому щоденному контексті (наприклад, «Не паркуватись», «Заборонено» тощо), особливо, якщо вони супроводжуються ілюстраціями.
		Читання для задоволення	Дескриптори відсутні
Інтеракції	Усна взаємодія	В цілому	Ставить та відповідає на запитання про себе та щоденні справи, вживаючи короткі, формульні вирази та покладаючись на жести для підкріплення інформації.
		Бесіда, дискусія та розуміння співрозмовника	Розуміє прості запитання, що стосуються його/її безпосередньо, наприклад про ім'я, вік та адресу, або схожі речі, якщо людина питає чітко та повільно.
			Розуміє просту особисту інформацію (наприклад, ім'я, вік, місце проживання, країна походження), коли люди представляють себе, за умови, якщо вони говорять чітко та повільно і звертаються безпосередньо, а також розуміє запитання на цю тему, спрямовані безпосередньо та особисто, хоча, можливо, питання необхідно буде повторити.
			Розуміє певну кількість знайомих слів і вітань та вирізняє ключову інформацію, наприклад, числа, ціни, дати та дні тижня, за умови, що мовлення дуже повільне, та за необхідності повторюється.
			Розуміє та використовує деякі базові, формульні вирази, на кшталт «Так», «Ні», «Вибачте», «Прошу», «Дякую».
			Розпізнає прості вітання.
			Вітається, називає своє ім'я, прощається.
		Цілеспрямована співпраця	Дескриптори відсутні
		Отримання товарів та послуг	Здійснює прості покупки та/або замовляє їжу або напої, користуючись жестами для підкріплення своїх слів.
		Обмін інформацією	Називає своє ім'я та запитує інших про ім'я.
			Вживає та розуміє прості числа у щоденному спілкуванні.
			Запитує про день, час дня та дату, та може їх назвати.
Запитує про дату народження та може назвати свою. Запитує про номер телефону та може назвати свій.			

			Запитує про вік людини та може назвати свій. Ставить дуже прості запитання для отримання інформації (наприклад, «Що це?») і розуміє відповіді з 1-2 слів.
Інтеракційні	Письма взаємодія	В цілому	Пише короткі фрази для надання базової інформації (ім'я, адреса, родина), в анкетах або записці, використовуючи словник.
		Листування	Пише, користуючись словником, короткі фрази та речення, надаючи базову персональну інформацію.
		Записки, повідомлення, бланки	Заповнює дуже прості реєстраційні форми з персональну інформацією: ім'я, адреса, національність.
	Онлайн взаємодія	В цілому	Встановлює базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання.
		Онлайн спілкування та дискусія	Розміщує прості онлайн вітання, вживаючи елементарні формульні вирази.
			Розміщує онлайн прості короткі твердження про себе, якщо їх можна вибрати з меню та/або скористатись онлайн перекладачем.
Цілеспрямована онлайн співпраця	Робить вибір із спадного меню під час простого замовлення онлайн (наприклад, продукт, розмір, колір) або заповнення анкети (наприклад, особисті дані) за умови наявності візуальної опори.		
Продуктивні	Усне продукування	В цілому	Продукує короткі фрази про себе, надаючи базову персональну інформацію (напр., ім'я, адреса, родина).
		Тривалий монолог: опис власного досвіду	Описує себе (наприклад, ім'я, вік, родина), вживаючи прості слова та формульні вирази, за можливості попередньої підготовки.
			Виражає свої почуття, вживаючи прості слова (наприклад, «щасливий», «стомлений» тощо), супроводжуючи їх не вербально.
		Тривалий монолог: надання інформації	Дескриптори відсутні
		Тривалий монолог: обґрунтування власної думки	Дескриптори відсутні
	Виступ перед аудиторією	Дескриптори відсутні	
	Письме продукування	В цілому	Надає базову інформацію в письмовій формі (наприклад, ім'я, адреса, національність), з можливим використанням словника.
		Творче письмо	Дескриптори відсутні
Доповіді		Дескриптори відсутні	

Орієнтовні параметри навчально-пізнавальних досягнень учнів

Уміння	Клас			
	1	2	3	4

Сприймання на слух (Аудіювання)	Обсяг прослуханого у запису матеріалу (у межах)			
	15 сек.	25 сек.	35 сек.	40 сек.
Зорове сприймання (Читання)	Обсяг одного тексту в словах (у межах)			
	15-20	20-30	30-40	40-50
Усна взаємодія (Діалог)	Висловлення кожного співрозмовника у репліках, правильно оформлених у мовному відношенні (у межах)			
	1-3	3	4	5
Усне продукування (Монолог)	Обсяг висловлення у реченнях (у межах)			
	1-3	3-4	4-5	5-6
Писемне продукування (Письмо)	Обсяг письмового повідомлення у словах (у межах)			
	5-10	10-15	15-20	20-25

Навчальна програма є рамковою, а відтак не обмежує діяльність учителів у виборі порядку вивчення та змісту кожної теми. Деякі теми можуть вивчатись інтегровано, наприклад, Я, моя родина і друзі + Свята й традиції, Я, моя родина і друзі + Помешкання.

Мовний інвентар є орієнтовним і добирається відповідно до комунікативної ситуації, потреб учнів та принципу концентричного навчання. Він не є метою навчання, тому й не розглядається як окремі лексичні або граматичні теми.

Розпочинаючи вивчення іноземної мови, учні початкової школи ще не достатньо володіють лінгвістичними поняттями рідної мови. Тому граматичні структури засвоюються імпліцитно шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях. Більшість граматичного матеріалу вивчається на рівні лексичних одиниць: учні засвоюють окремі граматичні явища у мовленнєвих зразках, і їм не потрібно пояснювати морфологічні та синтаксичні зв'язки між частинами мови або структурними одиницями, що входять до зразка.

Китайська мова

1-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа від 1 до 10 вік молодших членів сім'ї	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попрощатися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них ● розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди ● розуміти прості інформаційні знаки ● вітати зі святом ● виражати настрої
Дозвілля	кольори іграшки дії	
Природа	домашні улюбленці	
Свята (в Україні та Китаї)	назви свят вітання	
Харчування	фрукти овочі	
Школа	шкільне приладдя шкільні меблі	
Людина	предмети одягу	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
-----------	-----------

Морфологія Іменник	Місце в реченні; показник множини: 们 Словоутворювальний суфікс: 子
Займенники	1) вказівні займенники: 那, 这 2) особові займенники: 我, 你, 他, 我们, 你们, 他们 3) присвійні займенники: 我的, 你的, 他的, 我们的, 你们的, 他们的
Прикметник	якісні, відносні, що вказують на колір, розмір.
Дієслово. Модальне дієслово	Стверджувальна, заперечна та питальна форма
Числівники	кількісні (1-10).
Класифікатори	个, 口
Сполучники	和
Модальні, питальні та заперечні частки	吗, 不, 没
Прислівники	也
Синтаксис	Прості речення: а) з іменним присудком, утвореним дієсловом – зв'язкою 是; б) з якісним присудком, вираженим прикметником 很好 в) з дієслівним присудком, вираженим дієсловом 叫, 有 Питальні речення: загальне питання, утворене за допомогою фразової частки 吗, а також питальних конструкцій 是不是; 有没有. Спеціальні питання, утворені за допомогою питальних слів: 谁, 什么, 几 Спонукальні речення (стверджувальна форма наказового способу дієслів у висловах шкільного вжитку) 坐下; 请坐; 出去; 进来; 关门; 开门;

2-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 20 вік молодших членів родини і друзів щоденні справи	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попрощатися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось; ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них
Відпочинок і дозвілля	прогулянка хобі	
Природа	пори року дикі та свійські тварини	
Людина	частини тіла предмети одягу	

Свята та традиції	день народження святкове меню	<ul style="list-style-type: none"> розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди розуміти прості інформаційні знаки вітати зі святом виражати настрій
Харчування	просте меню напої ціна	
Школа	моя класна кімната	

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Морфологія	
Іменник	трьохскладові слова
Прикметник	односкладові і двоскладові якісні прикметники.
Статичні прийменники Динамічні прийменники	在。。。里；在。。。上 到。。。去
Числівник	кількісні (1-20)
Єднальний сполучники	和
Післяіменники	以后, 中间, 左边, 右边
Службове слово	用 (з вказівкою на інструмент)
Класифікатори	张, 把, 枝, 块, 本
Питальний займенник	多少
Синтаксис	<p>Питальні речення: 1) загальне питання зі значенням запрошення 好不好;</p> <p>2). Спеціальне питання з фразовою часткою 呢</p> <p>Розповідні речення :</p> <p>1). Зі складним дієслівним присудком 我喜欢画画。</p> <p>2). З присудком, переданим дієсловом 会</p> <p>3) З обставиною мети 我到医院去劳动;</p> <p>1) 4) З динамічним і статичними обставинами місця, що відповідають на питання – де, куди?</p>

3-ій клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 100 вік старших членів родини місце проживання щоденні обов'язки	<ul style="list-style-type: none"> привітатися попрощатися вибачитися подякувати представити себе/когось; називати/описувати когось/щось ставити запитання і відповідати на них
Відпочинок і дозвілля	захоплення розваги	
Людина	зовнішність людини професії	
Помешкання	дім квартира	

	моя кімната укомплектування	<ul style="list-style-type: none"> розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди вітати зі святом виражати настрій висловлювати уподобання розуміти інформаційні вказівники
Харчування	посуд назви продуктів	
Природа та навколишнє середовище України та Китаю	погода та вибір одягу природні явища	
Свята та традиції України та Китаю	місяці час (години) місце, дата, час проведення свята, події	
Школа	навчальні предмети розклад улюблений предмет	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Морфологія Дієслово	1) видо-часовий суфікс 了, показник минулого часу; 2) стверджувальна,заперечна та питальна форми. 3) модальні дієслова: 能, 要
Класифікатори	瓶, 盒, 间, 包, 碗
Прислівники	还; 都
Питальні слова	
Числівники	утворення кількісних і порядкових числівників до 100. Числівники з лічильними словами.Порядковий числівник:第
Службове слово	吧; 得
Синтаксис	1.Інверсія додатку за допомогою службового слова 把; 2. Обставини способу дії, оформлені службовим словом 地; 3.Речення з присудком у склад якого входить присвійний займенник 这枝钢笔是我的; 4.Розповідні речення з обставинами, що відповідають на питання звідки, з якого часу? 5.Спонукальні речення: 1). виражає заперечення (不要) 2). із фразовою часткою 把. 6.Означення, виражене іменником і його місце в реченні. 7.Конструкція 坐... 车 8.Речення з дієслівним присудком: з двома додатками; багато дієслівне; послідовно зв'язане, з додатком результату, речення наявності, появи, зникнення. Речення з присудком, вираженим суб'єктно-предикативною конструкцією:

4-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	місце проживання населені пункти	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попрощатися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось; ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них ● розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди ● вітати зі святом ● виражати настрій ● висловлювати уподобання
Помешкання	види помешкань умеблювання	
Відпочинок і дозвілля	спорт улюблені дитячі герої магазини і покупки	
Людина	гігієна стан здоров'я	
Природа і навколишнє середовище України та Китаю	довкілля природні явища	
Подорож по Україні та до країн виучуваної мови	поїздка на канікулах види транспорту назви столиць, населених пунктів	
Свята та традиції	святкування в кафе	
Шкільне життя	шкільні події	

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Морфологія Дієслово	1) видо-часова форма дієслова, утворена суфіксом 过; суфіксом 了, в питальних та заперечувальних реченнях, що означає перехід у новий стан 2) подвоєння дієслова 3) показник майбутнього часу: 快要。。。了 4)результативні дієслова, додаткові члени результату
Питальні слова	什么时候
Числівники	утворення кількісних та порядкових числівників до 1000; вживання числівника 半, 零
Сполучники	
Синтаксис	1.Багатодієслівний присудок; 2.Додаток з прийменником用, його місце у реченні. 3.Обставинні звороти часу зі спеціальним словом 时候 та їх місце у реченні. 4.Речення з прийменником 给; 5.Обставинні звороти місця 离...远; 在...后面;

	6.Речення зі складовим сполучником 不但… 而且；
--	--

Корейська мова

1-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа від 1 до 10	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попрощатися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них ● розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди ● розуміти прості інформаційні знаки ● вітати зі святом ● виражати настрій
Дозвілля	кольори іграшки дії	
Природа	домашні улюбленці	
Свята в Україні та Республіці Корея	назви свят вітання	
Харчування	фрукти/овочі страви/напої	
Школа	шкільне приладдя шкільні меблі	
Людина	предмети одягу	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Іменник	Однина
Займенники	вказівні, особові, присвійні займенник
Прикметник	якісні, відносні, що вказують на колір, розмір
Числівники	корейська та китайська система лічби (1-10)
Синтаксис	Прості речення: а) з іменним присудком, утвореним дієсловом-зв'язкою 이다 б) з дієслівним присудком у офіційно-ввічливому стилі Vㅂ니다/습니다 (питальних конструкцій Vㅂ니까?/습니까?)

2-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини корейська та китайська система лічби від 1-20 щоденні справи країни/походження друзів	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попрощатися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось; ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них
Відпочинок і дозвілля	прогулянка хобі	

Природа	пори року (місяці/дні тижня) тварини/рослини	<ul style="list-style-type: none"> розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди розуміти прості інформаційні знаки вітати зі святом виражати настрій
Людина	частини тіла предмети одягу	
Свята та традиції	день народження святкове меню	
Харчування	просте меню напої/страви	
Школа	моя класна кімната/предмети у класі	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Іменник	Множина
Прикметник	односкладові і двоскладові якісні прикметники.
Вказівні займенники	이, 그, 저
Числівник	Корейська та китайська система лічби (1-20)
Єднальний сполучник	하고, 와/과
Синтаксис	<ol style="list-style-type: none"> Називна форма заперечення N 이/가 아니다. дієслівним присудком у неофіційно-ввічливому стилі V 아요/어요. Однорідні присудки, з'єднані сполучником 고.

3 - й клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини/ їх вік/професії корейська та китайська система лічби 100 (дні тижня/годинник/дата) щоденні обов'язки	<ul style="list-style-type: none"> привітатися попрощатися вибачитися подякувати представити себе/когось; називати/описувати когось/щось ставити запитання/відповідати на них, заперечувати розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди вітати зі святом виражати настрій висловлювати уподобання розуміти інформаційні вказівники
Відпочинок і дозвілля	Захоплення/розваги/хобі	
Людина	Частини тіла одяг	
Місто/Помешкання	Об'єкти у місті дім/квартира моя кімната/меблі	
Харчування	назви продуктів/назви корейських страв посуд/етикет за столом	
Природа та навколишнє середовище України та Республіки Корея	погода та вибір одягу природні явища	

Свята та традиції України та Республіки Корея	дата проведення свята/події традиційні свята Сольлаль (новий рік за східним календарем) і Чхусок (свято урожаю та подяки)	
Школа	навчальні предмети розклад улюблений предмет	

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Іменник	однина, класифікатори іменників.
Дієслово	1) суфікси минулого часу; 2) стверджувальна, заперечна та питальна форми; 3) частка заперечення 안
Рахункові слова	명/분, 마리, 개, 대, 병, 장, 잔, 그릇, 벌레
Прийменники	앞, 옆, 뒤, 아래, 밑, 사이
Числівник	утворення корейських і китайських числівників до 100 (китайські до 1000); уживання числівників з рахунковими словами.
Синтаксис	загальне питання (네/아니오) Спеціальні питання, утворені за допомогою питальних слів: 무엇, 누구, 어디, 언제, 왜

4-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	Представлення себе/свою родину/професії	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попрощатися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось; ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них ● розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди ● вітати зі святом ● виражати настрій ● висловлювати уподобання
Помешкання	види кімнат/меблі/побутова техніка	
Відпочинок і дозвілля	Спорт/музика	
Людина	Гігієна/стан здоров'я	
Природа і навколишнє середовище України та Республіки Корея	Погода, довкілля/природні явища, рослини/тварини	
Подорож по Україні та до Республіки Корея	види транспорту назви країн/столиць/міст	
Свята та традиції/кулінарія	Святкування/традиційний етикет/ традиційні страви	
Шкільне життя	Предмети/шкільні події	

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Іменник	класифікатори іменників N이/가 있다/없다
Дієслово	1) показник майбутнього часу: V겠 2) називний присудок у неофіційно-ввічливому стилі

	(예요/이에요)
Прикметник	N이/가 A
Питальні слова	누구, 어디 언제, 얼마, 무엇
Числівники	утворення китайських числівників до 10000; уживання числівника 만
Сполучники	하고, 와/과, 그리고
Прислівникові сполучники	그래서, 그러면
Синтаксис	1. Однорідні присудки. 2. Обставинні звороти часу зі спеціальним словом 에 , місця і дії 에서 . 4. Речення з прислівниками.

Турецька мова

1-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа від 1 до 10 вік молодших членів сім'ї	- Привітатись; - попрощатись; - представити себе;
Відпочинок і довілля	кольори іграшки дії дні тижня	- представити когось; - називати когось/щось; - описувати тварину, рослину, предмет;
Природа	домашні улюбленці	- вітати зі святом;
Свята (в Україні та у країні виучуваної мови)	назви свят вітання	- дякувати (за подарунок, вітання, виконану дію); - повідомляти про смаки, уподобання;
Харчування	просте меню	- розуміти та виконувати вказівки (команди); - просити вибачення
Школа	шкільне приладдя шкільні меблі	- описувати шкільне приладдя, класну кімнату; - вказувати місцезнаходження предметів.

Мовний інвентар – граматики

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Морфологія

Дієслово: наказовий спосіб(команди)

Іменник: однина та множина, Місцевий відмінок –**da/de, -ta/te**

Прикметник: якісні, відносні, що вказують на розмір, колір, вік

Займенник: вказівні (o, bu, şu), особові

Числівник: кількісні 1-10

Вигуки: O! Oh! A! Ah!

2-ий клас
Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 20 вік молодших членів родини і друзів щоденні справи	- Привітатись; - попрощатись; - представляти себе дорослим і ровесникам, представляти співрозмовників;
Відпочинок і дозвілля	прогулянка хобі	- висловлювати життєві потреби ;
Природа	пори року дикі та свійські тварини	- запрошувати інформацію про співрозмовника;
Людина	частини тіла предмети одягу	- вітати зі святом (днем народження);
Свята та традиції	день народження час (години) святкове меню	- дякувати (за подарунок, вітання тощо); - описувати людину, предмет, місце, дії;
Харчування	фрукти овочі напої ціна	- повідомляти про смаки і уподобання; - давати елементарну характеристику комусь/чомусь;
Школа	моя класна кімната	повідомляти про залежність когось/ чогось певній особі; - розуміти та виконувати вказівки (команди); - повідомити про спроможність виконувати дії; - просити вибачення

Мовний інвентар – граматика

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Морфологія

Дієслово: стверджувальна, заперечна та питальна форма теперішнього часу 3 особи однини, всі форми минулого часу дієслова *Geçmiş zaman*

Іменник: Вісхідний відмінок –*dan/den, -tan/ten* та відмінок на пряму-(y)a/e.

Займенник: особові, вказівні, присвійні.

Числівник: кількісні 1-20, рахунок десятками до 100.

Синтаксис

Сполучник : ve, ile

Питальна частка: mi

Вигуки: Vah! Eyvah! Vay

3-ій клас
Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 100	- Представляти співрозмовників (третьох осіб);

	вік старших членів родини місце проживання щоденні обов'язки	- запрошувати інформацію про співрозмовника / третю особу; - описувати когось/щось;
Відпочинок і дозвілля	захоплення розваги	- повідомляти про смаки, уподобання;
Людина	зовнішність людини професії	- виражати своє ставлення до когось/чогось;
Помешкання	дім квартира моя кімната умеблювання	- повідомляти про когось/чогось; - запрошувати на свято;
Харчування	посуд назви продуктів	- реагувати на чиєсь запрошення; - називати дії;
Природа та навколишнє середовище України та країн виучуваної мови	погода та вибір одягу природні явища	повідомляти про діяльність; - розповідати про повсякденні дії;
Свята та традиції України та країн виучуваної мови	місяці місце, дата, час проведення свята, події	- реагувати на репліки вчителя, однокласників; - просити повторити інформацію;
Школа	навчальні предмети розклад улюблений предмет	- висловлювати схвальну/несхвальну оцінку предметам, діям, ситуаціям; - висловлювати прохання та реагувати на нього.

Мовний інвентар – граматика

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Морфологія

Дієслово: *Şimdiki zaman* – всі форми

Займенник: питальні –kim? –ne?

Іменник: Основний (Називний), Місцевий, Вихідний відмінки та відмінок напрямку. Афікс присудковості –dir.

Числівник: кількісні 1-100, утворення порядкових числівників (-ıncı), прості арифметичні дії, Неозначені числівники (az, biraz, birkaç).

Сполучник: -ama, da.

Післяйменники önce, sonra

4-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	місцепроживання населені пункти	- Запрошувати та надавати інформацію про особу/ об'єкт/ явище/ подію;
Помешкання	види помешкань умеблювання	- описувати особу/ об'єкт/ явище/ подію;
Відпочинок і дозвілля	спорт улюблені дитячі герої магазини і покупки	- описувати дії, зображені на малюнку/ фото тощо;
Людина	гігієна стан здоров'я	- виражати емоції;

Природа і навколишнє середовище України та країн виучуваної мови	довкілля природні явища	- характеризувати та оцінювати когось/щось; - розповідати про прочитане, побачене, почуте; - запитувати про чиїсь враження, думки, ставлення; - висловлювати свої думки, враження, ставлення.
Подорож по Україні та до країн виучуваної мови	поїздка на канікулах види транспорту назви столиць, населених пунктів	
Свята та традиції	святкування в кафе	
Шкільне життя	шкільні події	

Мовний інвентар – граматика

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях).

Мовна компетенція (граматична правильність мовлення)

формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Морфологія

Дієслово: стверджувальна, питальна та заперечна форма дієслова теперішнього та минулого часу

Допоміжне дієслово –*etmek*.

Прикметник: ступені порівняння з *-ep*.

Іменник: афікси (особові займенники) присудковості теперішнього часу, слово *-degil*.

Прийменник: часу (*sabah- sabahleyin, akşam-aksamleyin, gece, erken*) *önce-evvel, sonra*

Японська мова

1-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа від 1 до 10 вік молодших членів сім'ї	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попрощатися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них ● розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди ● розуміти прості інформаційні знаки ● вітати зі святом ● виражати настрій
Дозвілля	кольори іграшки дії	
Природа	домашні улюбленці	
Свята (в Україні та Японії)	назви свят вітання	
Харчування	фрукти овочі	
Школа	шкільне приладдя шкільні меблі	
Людина	предмети одягу	

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Іменник	Однина

Займенники	1) вказівні займенники;2) особові займенники;3) присвійні займенники.
Прикметник	якісні, відносні, що вказують на колір, розмір.
Числівники	кількісні (1-10).
Синтаксис	Прості речення: а) з іменним присудком, утвореним дієсловом – зв'язкою です ; б) з якісним присудком, вираженим прикметником 好きです, 大きいです。 в) з дієслівним присудком, вираженим дієсловом います、いません、あります、ありません。 Питальні речення: загальне питання, утворене за допомогою фразової частки, а також питальних конструкцій お名前は？

2-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 20 вік молодших членів родини і друзів щоденні справи	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попрощатися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось; ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них ● розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди ● розуміти прості інформаційні знаки ● вітати зі святом ● виражати настрій
Відпочинок і дозвілля	прогулянка хобі	
Природа	пори року дикі та свійські тварини	
Людина	частини тіла предмети одягу	
Свята та традиції	день народження святкове меню	
Харчування	просте меню напої ціна	
Школа	моя класна кімната	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Іменник	трьохскладові слова
Прикметник	односкладові і двоскладові якісні прикметники.
Статичні прийменники	は、を、が
Числівник	кількісні (1-20)
Єднальний сполучник	と
Питальні слова	何

Синтаксис	<p>1) Речення з присудком, у склад якого входить присвійний займенник: 私の、あなたの、彼の、彼女の。</p> <p>2) Означення, виражене іменником і його місце у реченні.</p>
-----------	--

3 -ій клас
Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 100 вік старших членів родини місце проживання щоденні обов'язки	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попроситися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось; ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них ● розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди ● вітати зі святом ● виражати настрій ● висловлювати уподобання ● розуміти інформаційні вказівники
Відпочинок і дозвілля	захоплення розваги	
Людина	зовнішність людини професії	
Помешкання	дім квартира моя кімната умеблювання	
Харчування	посуд назви продуктів	
Природа та навколишнє середовище України та Японії	погода та вибір одягу природні явища	
Свята та традиції України та Японії	місяці час (години) місце, дата, час проведення свята, події	
Школа	навчальні предмети розклад улюблений предмет	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Іменник	однина, класифікатори іменників.
Дієслово	1) видо-часові суфікси でした、ました、 показники минулого часу; 2) стверджувальна,заперечна та питальна форми. 3) модальне дієслово: できます。
Лічильні слова	回、つ、ぽん、たい、人。
Питальні слова	どんな、なに、いくら
Числівники	утворення кількісних і порядкових числівників до 100. Числівники з лічильними словами.
Службове слово	で (з вказівкою на інструмент)
Синтаксис	загальне питання із значенням запрошення: 元気 ですか。喫茶店 へ いきます。 Спеціальні питання, утворені за допомогою питальних слів何、何時。

4-ий клас
Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	місце проживання населені пункти	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попрощатися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось; ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них ● розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди ● вітати зі святом ● виражати настрій ● висловлювати уподобання
Помешкання	види помешкань умеблювання	
Відпочинок і дозвілля	спорт улюблені дитячі герої магазини і покупки	
Людина	гігієна стан здоров'я	
Природа і навколишнє середовище України та Японії	довкілля природні явища	
Подорож по Україні та до країн виучуваної мови	поїздка на канікулах види транспорту назви столиць, населених пунктів	
Свята та традиції	святкування в кафе	
Шкільне життя	шкільні події	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Іменник	класифікатори іменників.
Дієслово	1) видо-часова форма дієслова, утворена суфіксом て で、た だ; たり だり。 2) подвоєння дієслова 1) показник майбутнього часу: ほしい、にいきたい;
Прикметник	上手、下手、とくい、にがて
Питальні слова	なに、どちら、いくら、だれ、どこ
Числівники	утворення кількісних та порядкових числівників до 10000; вживання числівника 半。
Сполучники	後、から。
Синтаксис	1. Багатодієслівний присудок. 2. Обставинні звороти часу зі спеціальним словомに、 його місце у реченні. 4. Речення з прийменником から。 5. Пряма мова

Мова гінді

1-ий клас
Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини	● привітатися

	числа від 1 до 10 вік молодших членів сім'ї	<ul style="list-style-type: none"> ● попрощатися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них ● розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди ● розуміти прості інформаційні знаки ● вітати зі святом ● виражати настрій
Дозвілля	кольори іграшки дії дні тижня	
Природа	домашні улюбленці	
Свята (в Україні та у країні виучуваної мови)	назви свят вітання	
Харчування	просте меню	
Школа	шкільне приладдя шкільні меблі	

Мовний інвентар – граматика

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Дієслово: Дієслова करना होना у теперішньому часі. Наказовий спосіб дієслів.

Іменник: однина .

Прикметник: якісні, відносні, що вказують на колір, розмір.

Займенник: вказівні, особові.

Числівник: кількісні (1-10).

Питальні слова: कौन, क्या

2-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 10 вік молодших членів родини і друзів щоденні справи	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попрощатися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось; ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них ● розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди ● розуміти прості інформаційні знаки ● вітати зі святом ● виражати настрій
Відпочинок і дозвілля	прогулянка хобі	
Природа	пори року дикі та свійські тварини	
Людина	частини тіла предмети одягу	
Свята та традиції	день народження час (години) святкове меню	
Харчування	фрукти овочі напої ціна	
Школа	моя класна кімната	

Мовний інвентар – граматика

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Дієслово: стверджувальна та заперечна форми дієслова, наказовий спосіб дієслів.

Іменник: однина і множина ч.р. с закінченням на приголосні та голосні окрім ЗП.
Множина ж.р. с закінченням на ई .

Прикметник: якісні, відносні, що вказують на колір, розмір.

Прийменник: місця पर, में.

Займенник: вказівні, особові.

Прислівники місця.

Числівник: кількісні і порядкові (1-20).

Питальні слова: कौन, कितने.

Сполучник: और.

Вигуки: कैसे ...!

3-ій клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 30. вік старших членів родини місце проживання щоденні обов'язки	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попрощатися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось; ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них ● розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди ● вітати зі святом ● виражати настрій ● висловлювати уподобання ● розуміти інформаційні вказівники
Відпочинок і дозвілля	захоплення розваги	
Людина	зовнішність людини професії	
Помешкання	дім квартира моя кімната умеблювання	
Харчування	посуд назви продуктів	
Природа та навколишнє середовище України та країн виучуваної мови	погода та вибір одягу природні явища	
Свята та традиції України та країн виучуваної мови	місяці місце, дата, час проведення свята, події	
Школа	навчальні предмети розклад улюблений предмет	

Мовний інвентар – граматика

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Дієслово: теперішній час, минулий простий час, складні дієслова.

Іменник: множина іменників ч.р. та ж.р. із закінченням на ЗП, множина іменників ж.р. с закінченням на приголосні.

Прикметник: ступені порівняння.

Прийменник: місця, напрямку, часу.
Займенник: вказівні, особові.
Прислівники часу.
Числівник: кількісні і порядкові (1-30).
Питальні слова: कौन, कैसा, क्यों, क्या, कब.

4-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	місцепроживання населені пункти	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попрощатися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось; ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них ● розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди ● вітати зі святом ● виражати настрій ● висловлювати уподобання
Помешкання	види помешкань умеблювання	
Відпочинок і дозвілля	спорт улюблені дитячі герої магазини і покупки	
Людина	гігієна стан здоров'я	
Природа і навколишнє середовище України та країн виучуваної мови	довкілля природні явища	
Подорож по Україні та до країн виучуваної мови	поїздка на канікулах види транспорту назви столиць, населених пунктів	
Свята та традиції	святкування в кафе	
Шкільне життя	шкільні події	

Мовний інвентар – граматики

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Дієслово: ввічливі форми наказового способу дієслова, теперішній та минулий тривалий час дієслова.

Іменник: множина іменників ч.р. та ж.р. у непрямому відмінку.

Прикметник: ступені порівняння, місце прикметників.

Прійменник: місця, напрямку, часу.

Займенник: вказівні, особові, присвійні, злиті.

Числівник: кількісні і порядкові (1-50).

Сполучник: लेकिन, क्योंकि.

Перська мова

1-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа від 1 до 10 вік молодших членів сім'ї	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попрощатися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось ● називати/описувати когось/щось
Дозвілля	кольори іграшки дії дні тижня	

Природа	домашні улюбленці	<ul style="list-style-type: none"> • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди • розуміти прості інформаційні знаки • вітати зі святом • виражати настрій
Свята (в Україні та у країні виучуваної мови)	назви свят вітання	
Харчування	просте меню	
Школа	шкільне приладдя шкільні меблі	

Мовний інвентар – граматика

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Дієслово: Дієслова بودن داشتن у теперешньо-майбутньому часі. Наказовий спосіб дієслів.

Іменник: однина .

Прикметник: якісні, відносні, що вказують на колір, розмір.

Займенник: вказівні, особові.

Числівник: кількісні (1-10).

Питальні слова: چه کسی ، چه چیزی

Вигуки: به به .

2-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 20 вік молодших членів родини і друзів щоденні справи	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попрощатися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось; • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди • розуміти прості інформаційні знаки • вітати зі святом • виражати настрій
Відпочинок і дозвілля	прогулянка хобі	
Природа	пори року дикі та свійські тварини	
Людина	частини тіла предмети одягу	
Свята та традиції	день народження час (години) святкове меню	
Харчування	фрукти овочі напої ціна	
Школа	моя класна кімната	

Мовний інвентар – граматика

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Дієслово: стверджувальна та заперечна форми дієслова, наказовий спосіб дієслів.

Іменник: однина і множина за допомогою суфікса ها . множина за допомогою суфікса ان.

Прикметник: якісні, відносні, що вказують на колір, розмір.

Прийменник: місця، در، زیر، روی،

Займенник: вказівні, особові.

Прислівники місця.

Числівник: кількісні і порядкові (1-20).

Питальні слова: کی، چند،

Сполучник: اما.

Вигуки: اچه قدر... ی.

Ізафетна низка : «іменник + особовий займенник»

3-й клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 100 вік старших членів родини місце проживання щоденні обов'язки	<ul style="list-style-type: none">● привітатися● попроситися● вибачитися● подякувати● представити себе/когось;● називати/описувати когось/щось● ставити запитання і відповідати на них● розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди● вітати зі святом● виражати настрій● висловлювати уподобання● розуміти інформаційні вказівники
Відпочинок і дозвілля	захоплення розваги	
Людина	зовнішність людини професії	
Помешкання	дім квартира моя кімната умеблювання	
Харчування	посуд назви продуктів	
Природа та навколишнє середовище України та країн виучуваної мови	погода та вибір одягу природні явища	
Свята та традиції України та країн виучуваної мови	місяці місце, дата, час проведення свята, події	
Школа	навчальні предмети розклад улюблений предмет	

Мовний інвентар – граматика

Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Дієслово: теперішній час, минулий простий час, складні дієслова.

Іменник: множина запозичених іменників з арабської мови .

Прикметник: ступені порівняння.

Прийменник: місця, напрямку, часу.

Займенник: вказівні, особові.

Прислівники часу.

Числівник: кількісні і порядкові (1-100).

Питальні слова: کی، چند، چرا،

Ізафетна низка : «іменник + прикметник», «іменник + іменник».

4-ий клас
Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	місцепроживання населені пункти	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попроситися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось; ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них ● розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди ● вітати зі святом ● виражати настрій ● висловлювати уподобання
Помешкання	види помешкань умеблювання	
Відпочинок і дозвілля	спорт улюблені дитячі герої магазини і покупки	
Людина	гігієна стан здоров'я	
Природа і навколишнє середовище України та країн виучуваної мови	довкілля природні явища	
Подорож по Україні та до країн виучуваної мови	поїздка на канікулах види транспорту назви столиць, населених пунктів	
Свята та традиції	святкування в кафе	
Шкільне життя	шкільні події	

Мовний інвентар – граматики

Грамматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Дієслово: стверджувальна, питальна та заперечна форма дієслова у теперішньому та минулому простому і минулому тривалому часах.

Іменник: складні іменники.

Прикметник: ступені порівняння, місце прикметників.

Прийменник: місця, напрямку, часу.

Займенник: вказівні, особові, присвійні, злиті.

Числівник: кількісні і порядкові (1-1000).

Сполучник: ولی.

Складна ізафетна низка.

Арабська мова

1-ий клас
Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа від 1 до 10 вік молодших членів сім'ї	<ul style="list-style-type: none"> ● привітатися ● попроситися ● вибачитися ● подякувати ● представити себе/когось ● називати/описувати когось/щось ● ставити запитання і відповідати на них
Дозвілля	кольори іграшки дії дні тижня	
Природа	домашні улюбленці	
Свята	назви свят	

(в Україні та у країні виучуваної мови)	вітання	<ul style="list-style-type: none"> розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди розуміти прості інформаційні знаки вітати зі святом виражати настрій
Харчування	просте меню	
Школа	шкільне приладдя шкільні меблі	

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Clause	<p>أهلاً وسهلاً . صباح الخير . وداعاً . إلى اللقاء ما اسمك؟ اسمي</p> <p>حرف الجر: прості Сполучник: (أن، و)</p>
Determiner	<p>..... ما لقبك؟ ما اسم العائلة؟ ما لون هذا؟ حرف الجر</p> <p>Числівники: кількісні (1-10)</p> <p>Прикметники: якісні ضمائر</p>
Modality	<p>..... إنها الدمية اسمي, اسمك, اسمك, اسمه, اسمها اسمي, اسمك, اسمك, اسمه, اسمه</p> <p>Присвійні займенники:</p>
Noun	<p>هذه كتب . هذا قلم , هذا كتاب , هذه دمية</p> <p>Іменник: Однина і множина.</p>
Phrase	<p>إنه قلم قف . قيام . اجلس . جلوس . أعد (بعدي) . كرر . أرني . رجاء هذا أبي . هذا هو أخي . أنا ولد . نحن أولاد</p>
Pronoun	<p>..... لدي ، نعم ، لا ، ليس لدي انا, انت, هو, هي. نحن</p> <p>Особові займенники: انا, انت, هو, هي. نحن</p>
Verb	<p>أنا لا أملك . أين القلم؟ إنه على الطاولة. ماذا تفعل في الصباح / المساء؟ أنا أذهب إلى المدرسة</p>

2-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 20 вік молодших членів родини і друзів щоденні справи	<ul style="list-style-type: none"> привітатися попрощатися вибачитися подякувати представити себе/когось;
Відпочинок і дозвілля	прогулянка Транспорт	<ul style="list-style-type: none"> називати/описувати когось/щось
Природа	пори року дикі та свійські тварини	<ul style="list-style-type: none"> ставити запитання і відповідати на них
Людина	частини тіла предмети одягу Кольори.	<ul style="list-style-type: none"> розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди
Свята та традиції	день народження	<ul style="list-style-type: none"> розуміти прості інформаційні знаки

	Назви свят. святкове меню	<ul style="list-style-type: none"> • вітати зі святом • виражати настрій
Харчування	фрукти овочі напої	
Школа	моя класна кімната	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Clause	. السلام عليكم .. أهلاً وسهلاً مرحباً Діактричні позначки. Наголос. Сполучники.
Conjunction	صباح الخير . صباح النور . مساء الخير مساء النور نهارك سعيد . مع السلامة . إلى اللقاء . وداعاً
Determiner اسمي ... أنا ... تعرفوا على صديقي . هذا هو ما اسمك ؟ ماعمرک ؟ من أين أنت ؟ أين ... ؟ Прикметники.
Noun	... هل أستطيع أن أدخل ؟ تفضل ادخل . أنا أستطيع Іменник: рід жіночий , (مذكر)чоловічий(مؤنث) Іменникове речення. (الجملة الاسمية)
Phrase	. كل عام وأنتم بخير . عيد سعيد . عيد مبارك Займенник: особові,вказівні.
Preposition	... أجمل التهاني بعيد الميلاد . عيد ميلاد سعيد . يا هناك هنا Вживання
Pronoun	. أنا آسف . لا بأس . شكراً . لا شكر على واجب . عفواً Числівник: кількісні (1-20)
Verb	. أنا آسف . لا بأس . شكراً . لا شكر على واجب . عفواً

3-ій клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 100 вік старших членів родини місце проживання щоденні обов'язки дні тижня.	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попроситися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось; • називати/описувати когось/щось
Відпочинок і дозвілля	захоплення розваги	<ul style="list-style-type: none"> • ставити запитання і відповідати на них
Людина	зовнішність людини професії	<ul style="list-style-type: none"> • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди
Помешкання	квартира моя кімната умеблювання	<ul style="list-style-type: none"> • вітати зі святом
Харчування	посуд назви продуктів	<ul style="list-style-type: none"> • виражати настрій • висловлювати уподобання

Природа та навколишнє середовище України та країн виучуваної мови	погода та вибір одягу природні явища	<ul style="list-style-type: none"> розуміти інформаційні вказівники
Свята Арабські країни Україна (Київ столиця України)	місяці місце, дата, час проведення свята, події	
Школа	навчальні предмети розклад улюблений предмет	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Clause	هو اسمه ... اسمها ... هم .. , , هل أنت أوكراني ؟ Артикль: "ال" التعريف (означений).
Conjunction	هل هو من إنهم لطفاء غرفتي كبيرة ونيرة مضيئة Прйменник: من، عن، على، إلى، في: فوق، تحت، أمام
Determiner	.. كيف حالك ؟ أنا بخير . هل لديك ... ؟ أنا أحب Прикметники. позначення часу. Числівник: كعدد(1-50)سني
Noun أنا لا أحب ... هو يحب هذا لأنه هو لا يحب هل نستطيع أن تأتي إلى حفلاتي ؟ نعم ، بالتأكيد Іменникові, питальне речення الجملة الاستفهامية
Preposition	. هيا نذهب إلى ... بكل سرور . آسف . أنا لا أستطيع . هو عادة يلعب .. كل يوم . متى يبدأ الدرس Вказівні. Займенник: особові присвійні المتصلة
Pronoun	هل أستطيع أن أتناول ... ؟ . شكراً . لمن تلك الحقيبة Вживання هنا та هناك
Verb	إنها لزيتب . الساعة الخامسة تماماً الثانية والنصف الساعة . إلا ربع الآن فصل الشتاء في الصباح بعد الظهر ... في المساء Дієслово: (الفعل الماضي), минулий час (الفعل الماضي) дієслівні речення.. (الجملة الفعلية).

4-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	місце проживання населені пункти	<ul style="list-style-type: none"> привітатися попрощатися вибачитися подякувати представити себе/когось; називати/описувати когось/щось ставити запитання і відповідати на них
Помешкання	види помешкань Опис квартири, дому Умеблювання	
Відпочинок і дозвілля	Спорт магазини і покупки числа до 100 час (години)	
Людина	Гігієна	

	стан здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди вітати зі святом виражати настрій висловлювати уподобання
Природа і навколишнє середовище України та країн виучуваної мови	Довкілля пори року. місяці.	
Подорож Арабськи країни	поїздка на канікулах види транспорту назви арабських країн міста України	
Свята та традиції	Свята День народження	
Шкільне життя	шкільні події	

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Adjective	ما تاريخ اليوم ؟ الثلاثاء ، الأول من سبتمبر أيلول Узгодження прикметників з іменниками у множині.
Adverb	كيف الجو اليوم ؟ إنه مشمس ، متى يوم عيد الأم ؟ Прикметник: (أسماء التفضيل)
Clause	إنه في... متى ذهبت إلى هناك ؟ في يوم الأحد Порядкові числівники позначення часу. Числівник:(1-100)
Conjunction	إن أمي طيبة .. إن الولد يلعب بالكرة الآن . Іменник:рід,однина, множина... (صيغة الجمع), стан іменника (означений, неозначений),ассіміляція артиклю Іменникове речення الجملة الاستفهامية (الجملة الاسمية) питальне речення
Determiner	... إنه ممتع الآن ، إنه كان ممتع ؟ هو أطول من هي الأصغر في العائلة . إنك محفوظ Вживання هنا та هناك Словосполучення з ізафетом (ідафую)الإضافة
Modality	هل أحببت هذا ؟ نعم ، أحببت هذا لا كلا لا أحب هذا ... أنتم /هم سوف ... هل هم /أنتم سوف Прйменник: من، عن، علي، الي، في: فوق، تحت، أمام، Займенник: особові присвійні المتصلة الرفع المتصلة، вказівні.
Verb	هنا قليل من الماء . يوجد قليل من الماء . يوجد قليل من البيض . هل يوجد لحم ؟ هل يوجد تفاح؟ نعم ، يوجد ، لا يوجد . Дієслово:(الفعل الماضي) минулий та теперішній час (الفعل الماضي و المضارع) дієслівні речення... (الجملة الفعلية) Питальні частки أسماء الإستفهام

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

УКРАЇНСЬКА МОВА

1 клас 245 годин на рік, з них 40 резервних, 7 годин на тиждень

2-4 клас 140 годин на рік, з них 15 резервних, 3,5 години на тиждень

(I семестр 4 години, II семестр 3 години)

Пояснювальна записка

Метою початкового курсу мовно-літературної освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й

суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення удосконалювати своє мовлення;
- розвиток мислення, мовлення, уяви, пізнавальних і літературно-творчих здібностей школярів;
- формування повноцінних навичок читання і письма, вміння брати участь у діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;
- формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;
- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками;
- формування вмінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);
- дослідження мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;
- залучення молодших школярів до практичного застосування вмінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Відповідно до зазначених мети і завдань у початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі **змістові лінії**: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища».

Змістова лінія **«Взаємодіємо усно»** спрямована на формування в молодших школярів вмінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей.

Змістова лінія **«Читаємо»** передбачає формування в учнів повноцінної навички читання, вмінь самостійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого, соціального досвіду, користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної інформації в різних джерелах, працювати з інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді.

Змістова лінія **«Взаємодіємо письмово»** спрямована на формування в молодших школярів повноцінної навички письма, вмінь висловлювати свої думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі, виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності.

Змістова лінія **«Досліджуємо медіа»** передбачає формування в учнів вмінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіапродукти.

Змістова лінія **«Досліджуємо мовні явища»** спрямована на дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил українського правопису, формування молодших школярів вмінь послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно» (протягом року)	
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки співрозмовника, <i>доречно реагує</i> на них; [1 МОВ 1.1] <i>виконує</i> навчальні та ігрові дії відповідно до прослуханої інструкції; [1 МОВ 1.1]	Сприймання усної інформації. Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого. Оцінювання усної інформації.

<p><i>слухає й розуміє</i> коротке монологічне висловлення; [1 МОВ 1.1] <i>відповідає на запитання</i> за змістом прослуханого (<i>хто? що? де? коли? як?</i>); [1 МОВ 1.2], [1 МОВ 1.4] <i>розповідає</i>, про що мовиться в тексті, який прослуховувався; [1 МОВ 1.2], [1 МОВ 1.4] <i>ділиться</i> своїми почуттями та емоціями від почутого; [1 МОВ 1.5] <i>розповідає</i>, що зацікавило в усному повідомленні; [1 МОВ 1.3] <i>відтворює</i> у ролях (з учнями або вчителем) діалог із прослуханих казок, розповідей; [1 МОВ 1.2] <i>вступає</i> в діалог на теми, які викликають зацікавлення; [1 МОВ 1.6], [1 МОВ 1.7] <i>самостійно формулює</i> репліки (запитання) до співрозмовника за змістом попередньої підготовленої короткої бесіди на добре знайому тему; [1 МОВ 1.6], [1 МОВ 1.7] <i>уважно слухає</i> співрозмовника й <i>адекватно відповідає</i> на його запитання; [1 МОВ 1.1] <i>користується</i> формулами мовленнєвого етикету в ситуаціях навчального та побутового спілкування (вітання, прощання, вибачення, подяка, звернення з проханням); [1 МОВ 1.8] <i>дотримується</i> правил спілкування з людьми різного віку; [1 МОВ 1.8] <i>використовує</i> відповідно до ситуації спілкування несловесні засоби (жести, міміка тощо); [1 МОВ 1.7] <i>регулює</i> дихання, силу голосу і темп мовлення у процесі спілкування; [1 МОВ 1.8], [1 МОВ 4.2]</p>	<p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.</p>
<p><i>повторює</i> услід за вчителем зразок зв'язного висловлення (обсягом 2-3 речення) зі збереженням його змісту та інтонаційних особливостей [1 МОВ 1.2] <i>переказує</i> знайому казку, короткий прослуханий текст з опорою на подані малюнки, словосполучення, запитання, план; [1 МОВ 1.2], [1 МОВ 1.3] <i>самостійно будує</i> коротке зв'язне висловлення за поданим початком, малюнком (ілюстрацією, серією малюнків), на основі прослуханого тексту або випадку з життя [1 МОВ 1.6], [1 МОВ 1.7]</p>	<p>Створення усних монологічних висловлень</p>
<p>Змістова лінія «Читаємо» (протягом року)</p>	
<p><i>читає вголос</i> доступні тексти переважно цілими словами (окремі слова ускладненої структури – складами); [1 МОВ 2.1] <i>виявляє</i> у процесі читання <i>розуміння</i> значень більшості слів, <i>звертає увагу</i> на незнайомі слова, запитує у дорослих їх значення; [1 МОВ 2.1] <i>правильно інтонує</i> речення, у кінці яких стоять різні розділові знаки (після попередньої підготовки); [1 МОВ 2.1]</p>	<p>Формування і розвиток навички читання.</p> <p>Сприймання і практичне розрізнення художніх текстів.</p> <p>Аналіз та інтерпретація змісту тексту.</p>

<p><i>читає і називає</i> нескладні за змістом і формою фольклорні та літературні тексти (загадка, лічилка, казка, вірш, оповідання); [1 МОВ 2.1]</p> <p><i>виділяє</i> в структурі тексту заголовок; [1 МОВ 2.2]</p> <p><i>пояснює</i> зв'язок заголовка та ілюстрацій зі змістом твору (у прозорих випадках); [1 МОВ 2.2]</p> <p><i>виявляє розуміння</i> фактичного змісту невеликих за обсягом і нескладних текстів: <i>пояснює</i>, яка подія відбулася, <i>називає</i> персонажів твору, <i>відповідає на запитання</i> за змістом прочитаного; [1 МОВ 2.2]</p> <p><i>пояснює</i>, якими словами в тексті автор описує характер героя, його зовнішність, передає красу природи і т. ін.(з допомогою вчителя); [1 МОВ 2.3]</p> <p><i>переказує</i> близько до змісту прочитаний твір чи окремі його епізоди з опорою на ілюстрації, запитання вчителя; [1 МОВ 2.2]</p> <p><i>висловлює власне ставлення</i> до прочитаного: хороший / поганий вчинок, хто сподобався / не сподобався в творі, які епізоди найбільше запам'яталися, вразили; [1 МОВ 2.4]</p> <p><i>читає в ролях</i> діалоги з казок, оповідань, віршів (після попередньої підготовки); [1 МОВ 2.7]</p> <p><i>має уявлення</i> про найважливіші джерела інформації: дитячі книжки, журнали, енциклопедії, телебачення, бібліотека, Інтернет; [1 МОВ 2.5]</p> <p><i>розрізняє</i> вербальну і візуальну інформації в тексті; [1 МОВ 2.1] <i>знаходить</i> за завданням учителя потрібну візуальну інформацію в дитячій книжці, дитячому журналі, пояснює її зміст; [1 МОВ 2.1], [1 МОВ 2.6]</p> <p><i>знаходить і називає</i> елементи дитячої книжки (прізвище автора, заголовок, ілюстрації), спираючись на них, <i>висловлює</i> здогад, про що може розповідатися в книжці (творі); [1 МОВ 2.1]</p> <p><i>розрізняє</i> дитячі книжки казок, оповідань, віршів у виданнях з чітко вираженим поліграфічним оформленням (ілюстраціями, заголовком, графічним представленням тексту); [1 МОВ 2.1] <i>дотримується правил</i> збереження книжки та гігієни читання (під керівництвом дорослого);</p> <p><i>пояснює</i> свої читацькі вподобання (яким темам надає перевагу); [1 МОВ 2.5]</p> <p><i>відповідає</i> на запитання, про що (про кого) любить читати; [1 МОВ 2.5]</p> <p><i>називає</i> своїх улюблених літературних героїв [1 МОВ 2.4]</p>	<p>Формування рефлексивного досвіду за змістом прочитаного.</p> <p>Ознайомлення з різними джерелами та видами інформації.</p> <p>Робота з дитячою книжкою.</p> <p>Орієнтовний зміст літературного матеріалу: <i>дитяча література в авторській, жанрово-тематичній різноманітності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● твори усної народної творчості (казки, лічилки, загадки, скоромовки, пісеньки та ін.), ● доступні віку художні твори відомих письменників України та зарубіжжя на актуальні теми для дітей: літературні казки, оповідання, вірші, комікси; ● науково-художні дитячі тексти; ● дитяча періодика; <p><i>теми дитячого читання:</i> про Батьківщину, сім'ю, живу й неживу природу, дітей, шкільне життя, дружбу, пригоди, винаходи, фантастика та ін.</p>
<p>Змістова лінія «Взаємодіємо письмово» (орієнтовно 84 години)</p>	

<p><i>називає і розбірливо пише</i> всі рукописні малі й великі літери українського алфавіту, дотримуючись графічних, технічних, гігієнічних вимог; [1 МОВ 3.1]</p> <p><i>розрізняє</i> друковане і рукописне письмо; [1 МОВ 3.1]</p> <p><i>списує</i> слова і речення з друкованого і рукописного тексту; [1 МОВ 3.1]</p> <p><i>пише</i> під диктування слова, речення з 3-4 слів; [1 МОВ 3.1] <i>добирає й записує</i> назву малюнка, заголовка до тексту (з допомогою вчителя); [1 МОВ 3.1]</p> <p><i>складає й записує</i> речення за ілюстрацією, життєвою ситуацією (самостійно та з допомогою вчителя); [1 МОВ 3.1]</p> <p><i>дотримується</i> культури оформлення письмових робіт; [1 МОВ 3.1]</p> <p><i>перевіряє</i> написане; [1 МОВ 3.3]</p> <p><i>виявляє і виправляє</i> недоліки письма (графічні, орфографічні, пунктуаційні) самостійно чи з допомогою вчителя [1 МОВ 3.3], [1 МОВ 4.2]</p>	<p>Формування і розвиток навички письма.</p> <p>Створення власних письмових висловлень.</p> <p>Перевірка письмових робіт</p>
<p>Змістова лінія «Досліджуємо медіа» (орієнтовно 13 годин)</p>	
<p><i>сприймає</i> зміст і форму простих медіапродуктів (малюнки, світлини, комікси, дитячі журнали, мультфільми тощо), бере участь в їх обговоренні; [1 МОВ 1.1] [1 МОВ 2.1]</p> <p><i>бере участь</i> в обговоренні змісту і форми медіапродуктів; [1 МОВ 1.4], [1 МОВ 2.2]</p> <p><i>розповідає</i> про свої враження від прослуханих / переглянутих медіапродуктів [1 МОВ 1.5], [1 МОВ 2.4]</p>	<p>Робота з медіапродукцією</p>
<p>Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» (орієнтовно 27 годин)</p>	
<p><i>має уявлення</i> про мовні звуки; [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>розрізняє</i> голосні і приголосні звуки за звучанням та способом вимовляння; [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно вимовляє</i> тверді й м'які, дзвінкі й глухі приголосні звуки; [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>відтворює</i> ланцюжок звуків у почутому слові (без явищ асиміляції); [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>пояснює</i> зміну значення слова в результаті заміни одного зі звуків; [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]</p> <p><i>має уявлення</i> про букви, <i>розрізняє</i> звуки і букви; [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>позначає</i> мовні звуки буквами на письмі; [1 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно записує</i> слова, вимова й написання яких збігаються; [1 МОВ 4.1]</p>	<p>Дослідження мовних звуків, правильна їх вимова.</p> <p>Позначення звуків буквами.</p> <p>Вправляння у поділі слів на склади.</p>

<p><i>правильно позначає на письмі м'якість приголосних звуків; [1 МОВ 4.1]</i> <i>відтворює алфавітні назви букв; [1 МОВ 4.1]</i> <i>має уявлення про склад, вимовляє слова по складах; [1 МОВ 4.1]</i> <i>пояснює співвідношення між звуками і буквами у складі, слові; [1 МОВ 4.1]</i> <i>поділяє на склади слова під час переносу їх частин в інший рядок; [1 МОВ 4.1]</i></p>	
<p><i>має уявлення про наголос, визначає на слух склад, який вимовляється з більшою силою голосу; [1 МОВ 4.1]</i> <i>розрізняє наголошений і ненаголошені склади в слові; [1 МОВ 4.1]</i> <i>правильно наголошує загальнозживані слова; [1 МОВ 4.1]</i> <i>пояснює залежність значення слова від зміни наголосу в ньому (в окремих випадках); [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]</i> <i>має уявлення про номінативну функцію слова; [1 МОВ 4.1]</i> <i>співвідносить слово і зображення відповідного предмета, дії, ознаки, числа; [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]</i> <i>розрізняє близькі й протилежні за значенням слова; [1 МОВ 4.1]</i> <i>розпізнає слова, які мають кілька значень; [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]</i> <i>доповнює тематичні групи слів; [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]</i> <i>встановлює відповідність між родовою і видовими назвами; [1 МОВ 4.1]</i> <i>упізнає і розрізняє слова – назви предметів, ознак, дій, чисел, службові слова (з допомогою вчителя); [1 МОВ 4.1]</i> <i>ставить до слів питання хто? що? який? яка? яке? які? що робить? що роблять? скільки? (з допомогою вчителя); [1 МОВ 4.1]</i> <i>має уявлення про речення; [1 МОВ 4.1]</i> <i>розпізнає речення за графічними орієнтирами (велика буква на початку, розділовий знак у кінці); [1 МОВ 4.1]</i> <i>визначає кількість слів у реченні, яке складається з 1-4 слів; [1 МОВ 4.1]</i> <i>інтонаційно правильно вимовляє (читає) розповідні, питальні й окличні речення і відповідно оформлює їх на письмі (використовує відповідні розділові знаки); [1 МОВ 4.1]</i> <i>дотримується правила вживання великої літери на початку речення; [1 МОВ 4.1]</i> <i>доповнює речення 1-2 словами за змістом; [1 МОВ 4.1]</i> <i>складає речення за малюнком, з поданих слів, на задану тему; [1 МОВ 4.1]</i> <i>має уявлення про текст (практично відрізняє його від речення); [1 МОВ 4.1]</i></p>	<p>Дослідження ролі наголосу в словах.</p> <p>Спостереження за лексичним значенням слів.</p> <p>Ознайомлення зі словами – назвами предметів, ознак, дій, чисел, службовими словами. Дослідження і конструювання речень.</p> <p>Дослідження тексту.</p>

<p>добирає заголовок до тексту (з допомогою вчителя); [1 МОВ 4.1]</p> <p>визначає кількість речень у тексті (з 2-4 речень), виявляє їх межі за графічними орієнтирами [1 МОВ 4.1]</p>	
---	--

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно» (протягом року)	
<p>з увагою <i>сприймає</i> усні репліки співрозмовника, <i>перепитує, доречно реагує</i> на них; [2 МОВ 1.1]</p> <p><i>виконує</i> сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань; [2 МОВ 1.1] <i>сприймає</i> монологічне висловлення й <i>використовує</i> усну інформацію з конкретною метою; [2 МОВ 1.1]</p> <p><i>відповідає на запитання</i> за змістом прослуханого і <i>ставить</i> запитання до усного повідомлення; [2 МОВ 1.4]</p> <p><i>відтворює</i> основний зміст усного повідомлення; [2 МОВ 1.2]</p>	<p>Сприймання усної інформації.</p> <p>Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого.</p>
<p><i>вибирає</i> інформацію з почутого і <i>пояснює</i>, чому вона зацікавила, <i>обговорює</i> її з іншими особами; [2 МОВ 1.3], [2 МОВ 1.4] <i>висловлює</i> своє ставлення до почутого: до подій, персонажів тексту; [2 МОВ 1.5], [2 МОВ 1.6]</p> <p><i>розповідає</i> про власні почуття, які викликав прослуханий текст; [2 МОВ 1.8]</p> <p><i>пояснює</i>, чому щось подобається, а щось ні; [2 МОВ 1.4], [2 МОВ 1.5]</p> <p><i>бере участь</i> у розіграванні діалогів за змістом малих фольклорних форм, казок, віршів, <i>використовує</i> доречно силу голосу, темп мовлення, міміку, жести, рухи; [2 МОВ 1.7] <i>вступає</i> в діалог, <i>підтримує</i> й <i>ініціює</i> діалог на добре відому тему та на теми, які викликають зацікавлення; [2 МОВ 1.6]</p> <p><i>користується</i> формулами мовленнєвого етикету (ввічливими словами); [2 МОВ 1.8]</p> <p><i>дотримується</i> правил спілкування; [2 МОВ 1.8] <i>використовує</i> відповідно до ситуації спілкування несловесні засоби (жести, міміка тощо); [2 МОВ 1.7]</p> <p><i>регулює</i> дихання, силу голосу і темп мовлення у процесі спілкування; [2 МОВ 1.7]</p> <p><i>усно переказує</i> текст з опорою на допоміжні матеріали (ілюстрація, план, опорні слова,</p>	<p>Оцінювання усної інформації.</p> <p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.</p> <p>Створення усних монологічних висловлень</p>

<p>словосполучення); [2 МОВ 1.2] <i>створює</i> власне висловлення за ілюстраціями; [2 МОВ 1.6]</p> <p><i>розповідає</i> про свої спостереження, враження, події з власного життя; [2 МОВ 1.6], [2 МОВ 1.7], [2 МОВ 1.8]</p> <p><i>впевнено висловлює</i> свої думки [2 МОВ 1.6]</p>	
Змістова лінія «Читаємо» (протягом року)	
<p><i>читає вголос</i> правильно, свідомо, плавно, цілими словами нескладні за змістом і формою тексти; [2 МОВ 2.1]</p> <p><i>виявляє початкові уміння</i> читати мовчки; [2 МОВ 2.1] <i>пояснює</i> значення більшості слів, ужитих у прямому та переносному значеннях; [2 МОВ 2.1]</p> <p><i>знаходить у тексті</i> незнайомі слова, з'ясовує їх значення, користуючись виносками, тлумачним словником, а також через контекст (з допомогою вчителя); [2 МОВ 2.1]</p> <p><i>правильно інтонує</i> прості речення будь-якого виду; [2 МОВ 2.1] <i>користується</i> найпростішими прийомами регулювання темпу читання, сили голосу, дихання залежно від змісту тексту (самостійно та за завданням учителя); [2 МОВ 2.1]</p> <p><i>самостійно читає, практично розрізняє</i> з опорою на найпростіші жанрові особливості тексти малих фольклорних форм, що опрацьовувалися під час навчання, а також літературних жанрів (казка, вірш, оповідання, уривки з повістей- казок), <i>правильно їх називає, визначає</i> емоційний настрій; [2 МОВ 2.1]</p> <p><i>самостійно читає та розрізняє</i> нехудожні тексти за відсутністю у їх змісті діалогів, яскравих образних висловів, наявністю наукових понять, фактів, історичних дат, передачі інформації; [2 МОВ 2.1]</p> <p><i>виділяє</i> в структурі художнього і нехудожнього текстів заголовки, ілюстрації, схеми, таблиці, <i>використовує їх</i> для прогнозування орієнтовного змісту тексту та кращого його розуміння; [2 МОВ 2.1], [2 МОВ 2.2]</p>	<p>Формування і розвиток навички читання.</p> <p>Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів.</p> <p>Аналіз та інтерпретація змісту текстів.</p>
<p><i>виявляє розуміння</i> фактичного змісту тексту та основних думок художніх і нехудожніх текстів (з допомогою вчителя); [2 МОВ 2.2] <i>пояснює</i>, які, де, коли відбулися події;</p> <p><i>визначає, правильно називає</i> персонажів художнього твору,</p> <p><i>виділяє</i> серед них головного; [2 МОВ 2.2]</p> <p><i>перераховує</i> цікаві факти, важливі ідеї в інформаційному тексті; [2 МОВ 2.2]</p>	

<p><i>встановлює зв'язки між подіями, дійовими особами; [2 МОВ 2.2] ставить запитання за фактичним змістом прочитаного з метою уточнення свого розуміння; [2 МОВ 2.2] розпізнає, називає в тексті яскраві, образні слова, вислови, пояснює їх роль у творі (з допомогою вчителя); [2 МОВ 2.2] передає зміст (детально або вибірково) твору чи окремих епізодів з дотриманням логіки викладу, а також з урахуванням структурних елементів тексту: зачину, основної частини, кінцівки; [2 МОВ 2.2] пояснює вчинки персонажів у творі, висловлює щодо них найпростіші оцінні судження; обґрунтовує свої висновки (з допомогою вчителя); [2 МОВ 2.2] розповідає про свої загальні враження, почуття від прочитаного, (що саме сподобалося / не сподобалося, що було цікаво / нецікаво, що нового дізнався / дізналась), підтверджує свої думки фактами з тексту; [2 МОВ 2.3] пов'язує зміст прочитаного зі своїми знаннями, попереднім читацьким, а також власним життєвим емоційно-чуттєвим досвідом; [2 МОВ 2.3] передає власне ставлення до подій, вчинків персонажів через ілюстрування, декламацію, рольові ігри, інсценізацію твору чи окремих його епізодів (з використанням вербальних і невербальних засобів художньої виразності); імпровізує з репліками, відтворюючи діалоги з казок, віршів, оповідань; [2 МОВ 2.3], [2 МОВ 2.7] бере участь у колективному обговоренні прочитаного: зацікавлено й уважно слухає співрозмовників, толерантно ставиться до їхніх думок, пояснює своє розуміння дискусійних питань; [2 МОВ 2.4] знає і називає найважливіші інформаційні ресурси: бібліотека, Інтернет, телебачення, дитячі газети, журнали, книжки, довідкові видання; знаходить у нехудожніх і навчальних текстах відповіді на запитання, поставлені вчителем; [2 МОВ 2.2] здійснює пошук потрібної інформації у дитячих довідкових виданнях; [2 МОВ 2.2] виявляє в тексті і пояснює зміст графічної інформації (таблиця, схема, тощо); [2 МОВ 2.2], [2 МОВ 2.6]</i></p>	<p>Формування рефлексивного досвіду за змістом прочитаного.</p> <p>Робота з різними джерелами і видами інформації.</p> <p>Робота з дитячою книжкою. Орієнтовний зміст літературного матеріалу:</p>
---	--

<p><i>аналізує</i> одержану інформацію, звертається до дорослих (коли є сумнів) за підтвердженням її правдивості, достовірності; [2 МОВ 2.2] <i>застосовує</i> одержану інформацію в навчальній діяльності та практичному досвіді; [2 МОВ 2.2] <i>перетворює</i> вербальну інформацію із суцільного тексту у візуальну (малюнок, кадри до мультфільму, таблиця, схема тощо); [2 МОВ 2.6] <i>розпочинає ознайомлення</i> з новою дитячою книжкою з розглядання її структурних елементів: обкладинки, титульного</p>	
<p>аркуша, ілюстрацій, змісту (переліку)творів, <i>правильно їх називає</i>; [2 МОВ 2.1] <i>передбачає</i> орієнтовний зміст твору, дитячої книжки за вказаними елементами; [2 МОВ 2.1] <i>розрізняє</i> дитячі книжки за типом видання: книжка-твір, книжка- збірка, енциклопедія, дитячий журнал, словник; [2 МОВ 2.1] <i>добирає</i> для читання дитячі книжки на відповідну тему: казки про тварин, пригоди, фантастика та ін.; [2 МОВ 2.5] <i>визначає</i> мету свого читання (для проведення цікавого дозвілля, знаходження потрібної інформації та ін.), <i>обирає, читає</i> відповідні книжки, <i>пояснює</i> свій вибір; [2 МОВ 2.5] <i>перечитує</i> книжки, окремі їх епізоди для кращого розуміння змісту та вдосконалення навички читання; [2 МОВ 2.1] <i>має уявлення</i> про жанри й теми дитячого читання; [2 МОВ 2.1] <i>називає</i> твори, дитячі книжки, що сподобалися, <i>розповідає</i>, які епізоди справили найбільше враження; [2 МОВ 2.3] <i>називає</i> кілька улюблених прочитаних творів; [2 МОВ 2.4] <i>називає</i> державні символи України й окремі національні символи, традиції українського народу</p>	<p><i>дитяча література в авторській, жанрово-тематичній різноманітності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● твори усної народної творчості, дитячий фольклор; ● твори відомих письменників-класиків України та зарубіжжя на актуальні теми для дітей; ● художня вітчизняна і зарубіжна література сучасних письменників: казки, легенди, оповідання, вірші, повісті-казки, комікси; ● науково-пізнавальна література для дітей: книжки, енциклопедії, довідники; ● дитяча періодика; <p><i>теми дитячого читання:</i> про Батьківщину, сім'ю, на героїко-патріотичну тематику, про живу й неживу природу, дітей, дружбу, шкільне життя, пригоди, фантастика, дитячі детективи, винаходи, відкриття, сучасні технології та ін.</p>
<p>Змістова лінія «Взаємодіємо письмово» (орієнтовно 84 години)</p>	
<p><i>пише</i> розбірливо, охайно з однаковим нахилом букв; [2 МОВ 3.1] <i>дотримується</i> свідомо гігієнічних правил письма; [2 МОВ 3.1] <i>дотримується</i> культури оформлення письмових робіт: <i>розташовує</i> самостійно заголовки у рядку, <i>дотримується</i> поля, правого і лівого краю сторінки, абзаців, <i>робить</i> акуратні виправлення; [2 МОВ 3.1]</p>	<p>Формування і розвиток навички письма.</p>

<p><i>розташовує</i> слова й віршові строфи в колонку; [2 МОВ 3.1] <i>записує</i> слова в таблицю; [2 МОВ 3.1] <i>обмінюється</i> елементарними письмовими повідомленнями (записка, лист, вітальна листівка та ін.); [2 МОВ 3.2] <i>обирає</i> для написання повідомлення відповідне оформлення (шрифт, розмір, колір тощо); [2 МОВ 3.2] <i>відновлює</i> деформований текст з 3-4 речень; [2 МОВ 3.1] <i>створює і записує</i> коротке зв'язне висловлення на добре відому та цікаву тему; [2 МОВ 3.1] <i>перевіряє</i> (з допомогою вчителя), чи грамотно написаний власний текст; [2 МОВ 3.3] <i>виправляє</i> орфографічні й пунктуаційні помилки на вивчені правила (самостійно і з допомогою вчителя); [2 МОВ 3.3]</p>	<p>Створення власних письмових висловлень. Перевірка й редагування текстів</p>
<p><i>удосконалює</i> текст із часто повторюваними словами шляхом заміни їх синонімами та займенниками (без уживання термінів) [2 МОВ 3.3]</p>	
<p>Змістова лінія «Досліджуємо медіа» (орієнтовно 13 годин)</p>	
<p><i>сприймає й обговорює</i> прості медіапродукти; [2 МОВ 1.1], [2 МОВ 2.1], [2 МОВ 1.4], [2 МОВ 2.2] <i>обговорює</i> зміст і форму простих медіапродуктів, <i>розповідає</i>, про що в них ідеться; [2 МОВ 2.2] <i>визначає</i>, кому і для чого призначений медіапродукт; [2 МОВ 1.4] <i>пояснює</i> зміст вербальної і невербальної інформації в медіапродуктах; [2 МОВ 1.4], [2 МОВ 2.2] <i>висловлює</i> свої думки і почуття з приводу прослуханих / переглянутих медіапродуктів (коміксів, дитячих журналів, реклами); [2 МОВ 1.5], [2 МОВ 1.8], [2 МОВ 2.3], [2 МОВ 2.4] <i>створює</i> прості медіапродукти (листівка, sms-повідомлення, фотоколаж тощо) з допомогою інших осіб [2 МОВ 1.7], [2 МОВ 3.2]</p>	<p>Робота з медіапродукцією</p>
<p>Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» (орієнтовно 27 годин)</p>	
<p><i>аналізує</i> звуко-буквений склад слова; [2 МОВ 4.1] <i>експериментує</i> зі словами: змінює, додає, вилучає один звук (букву), склад у словах так, щоб вийшло інше слово; [2 МОВ 4.2]</p>	<p>Дослідження звуко- буквеного складу слів, правильна їх вимова і написання.</p>

<p><i>правильно вимовляє</i> слова з дзвінкими приголосними звуками в кінці слова і складу перед глухим; [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно вимовляє й записує</i> слова з апострофом; [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно наголошує</i> загальнонавчальні слова; [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>експериментує</i> з наголосом: <i>порівнює і пояснює</i> значення слів, які відрізняються лише наголосом; [2 МОВ 4.2]</p> <p><i>ділить</i> слова на склади; [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>переносить</i> слова з рядка в рядок складами; [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>не відриває</i> при переносі від слова склад, позначений однією буквою; [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно переносить</i> слова зі збігом приголосних, з літерами <i>ь, й</i>, буквосполученнями <i>дж, дз, йо, ьо</i>, апострофом; [2 МОВ 4.1] <i>правильно читає</i> (напам'ять або із запису) український алфавіт; [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>розташовує</i> 5-6 слів за алфавітом з орієнтацією на першу літеру; [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>користується</i> алфавітом у роботі з навчальними словниками; [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>розпізнає</i> слова, близькі і протилежні за значенням; [2 МОВ 4.1] <i>розрізняє</i> пряме й переносне значення слів; [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>пояснює</i> різні значення багатозначних слів (з допомогою вчителя); [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>розподіляє</i> ряд слів на 2 групи за смисловою ознакою, <i>доповнює</i> кожну групу 2-3 словами; [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>доречно вживає</i> слова різних лексичних груп у власному мовленні; [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>розрізняє</i> слова, які відповідають на питання <i>хто? і що?</i>; [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно вживає</i> велику / малу літери у власних / загальних назвах; [2 МОВ 4.1]</p>	<p>Користування правилами переносу слів.</p> <p>Користування алфавітом.</p> <p>Дослідження лексичного значення слова.</p> <p>Використання лексичного багатства української мови у власному мовленні.</p>
<p><i>змінює</i> іменники за числами (один – багато); [2 МОВ 4.1] <i>впізнає</i> слова, які відповідають на питання <i>який? яка? яке? які?</i> окремо та в реченнях, у тексті; [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>утворює</i> словосполучення іменників з прикметниками; [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>добирає</i> до відомого предмета відповідні ознаки; [2 МОВ 4.2] <i>впізнає</i> слова-назви дій, <i>ставить</i> до них питання; [2 МОВ 4.1]</p> <p><i>добирає</i> влучно дієслова для висловлення власних думок; [2 МОВ 4.2]</p> <p><i>розрізняє</i> слова, які називають числа, <i>ставить до них питання</i></p>	<p>Дослідження ролі іменників у мовленні і використання їх у власних висловленнях.</p> <p>Дослідження виражальних можливостей прикметників, використання їх з метою увиразнення мовлення.</p> <p>Спостереження за роллю дієслів у мовленні і застосування їх у власних висловленнях.</p>

<p><i>скільки?</i>; [2 МОВ 4.1] <i>утворює</i> словосполучення числівників з іменниками; [2 МОВ 4.1] <i>розрізняє</i> слова, що називають предмети, ознаки, дії, числа, <i>ставить</i> до них питання; [2 МОВ 4.1] <i>добирає</i> самостійно 4-6 слів, які відповідають на питання <i>хто? що? який? яка? яке? які? що робить? що роблять? скільки?</i>; [2 МОВ 4.1] <i>розподіляє</i> слова на групи за значенням та питаннями (за частинами мови); [2 МОВ 4.1] <i>упізнає</i> в реченні службові слова; <i>пише</i> їх окремо від інших слів; [2 МОВ 4.1] <i>пов'язує</i> між собою слова за допомогою службових слів; [2 МОВ 4.1] <i>розпізнає</i> речення за його основними ознаками; [2 МОВ 4.1] <i>пояснює</i> роль різних видів речень для досягнення мети спілкування; [2 МОВ 4.2] <i>правильно відтворює</i> інтонацію розповідних, питальних і спонукальних, окличних та неокличних речень; [2 МОВ 4.2] <i>використовує</i> відповідні розділові знаки в кінці речень під час письма; [2 МОВ 4.2] <i>поширює</i> речення словами за поданими питаннями; [2 МОВ 4.2] <i>складає і записує</i> речення за малюнком, на задану тему; [2 МОВ 4.2] <i>розпізнає</i> текст за основними ознаками; [2 МОВ 4.1] <i>розрізняє</i> текст-розповідь і текст-опис та <i>пояснює</i> їх призначення; [2 МОВ 4.1] <i>добирає</i> заголовок до тексту; [2 МОВ 4.2] <i>визначає</i> в тексті зачин, основну частину, кінцівку; [2 МОВ 4.1] <i>знаходить</i> у художніх текстах виражальні засоби мови, <i>пояснює</i> їх роль; [2 МОВ 4.1], [2 МОВ 4.2] <i>складає і записує</i> невеликий текст (3-4 речення) за ілюстрацією, серією малюнків, про події з власного життя; [2 МОВ 4.2] <i>використовує</i> займенники, прислівники, контекстні синоніми (без уживання термінів) для зв'язку речень у тексті та уникнення повторів; [2 МОВ 4.2] <i>перевіряє і вдосконалює</i> власні тексти, усуваючи лексичні повтори [2 МОВ 3.3]</p>	<p>Дослідження числівників і використання їх у мовленні. Спостереження за словами, які служать для назви предметів, ознак, дій, чисел. Дослідження значення в мовленні службових слів і використання їх для зв'язку слів у реченні. Дослідження і конструювання речень.</p> <p>Дослідження і складання текстів. Удосконалення текстів</p>
---	--

3 клас

<p>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</p>	<p>Зміст навчання</p>
<p>Змістова лінія «Взаємодіємо усно»</p>	

(протягом року)

уважно слухає репліки співрозмовника, *уточнює* почуте в діалозі з огляду на ситуацію спілкування; [3 МОВ 1.1]
сприймає уважно монологічне висловлення з конкретною метою; [3 МОВ 1.1]
розуміє й адекватно виконує навчальні дії відповідно до прослуханої інструкції, настанови вчителя; [3 МОВ 1.1] *передає* зміст почутого (послідовність подій у розповіді, перелік ознак в описі, наведені аргументи в міркуванні); [3 МОВ 1.2]
добирає заголовки до частин прослуханого тексту; [3 МОВ 1.2]
визначає тему і мету усного повідомлення; [3 МОВ 1.4] *вибирає* інформацію з почутого з певною метою, *використовує* її для створення власних висловлень; [3 МОВ 1.3]
визначає позицію мовця, *погоджується* з нею або *заперечує*; [3 МОВ 1.5]
висловлює власні думки з приводу почутого, *аргументує* їх, *спираючись* на власний досвід; [3 МОВ 1.6]
вступає і *підтримує* діалог на теми, пов'язані з важливими життєвими ситуаціями; [3 МОВ 1.7] *аргументує* свої думки під час розмови; [3 МОВ 1.6], [3 МОВ 1.7]
виявляє доброзичливе ставлення до думок інших; *дотримується* етичних норм спілкування, правил етикету; [3 МОВ 1.8]
вживає у процесі спілкування правильні форми звертань, слів, що виражають прохання, пропозицію, побажання, вибачення; [3 МОВ 1.7], [3 МОВ 1.8]
формулює розгорнуту відповідь на поставлене запитання; [3 МОВ 1.6]
доводить аргументовано свою думку; [3 МОВ 1.6]
будує усне зв'язне висловлення (розповідь, опис, міркування) за малюнком, ситуацією з опорою на допоміжні матеріали (частиною тексту, планом, опорними словами, словосполученнями); [3 МОВ 1.6]
бере участь у створенні есе під керівництвом учителя; [3 МОВ 1.6]
використовує виражальні засоби мови; [3 МОВ 1.7]
висловлює власну думку про предмети, явища, події [3 МОВ 1.6]

Сприймання усної інформації.
Робота над розумінням діалогічного й монологічного мовлення.
Сприймання і розуміння навчальних інструкцій, настанов.
Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого.
Відтворення змісту прослуханого своїми словами.
Визначення теми і мети почутої інформації.
Вибір необхідної інформації з почутого.
Оцінювання усної інформації.
Вираження власної думки щодо змісту прослуханого.
Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.
Створення усних монологічних висловлень (розповідь, опис, міркування, есе) самостійно та з опорою на дидактичні матеріали (даним початком, основною частиною або кінцівкою, складеним планом).
Використання виражальних засобів мови

Змістова лінія «Взаємодіємо письмово» (протягом року)

<p><i>дотримується</i> загальних правил письма; [3 МОВ 3.1] <i>дотримується</i> пропорційної висоти, ширини, нахилу великих і малих букв та пунктуаційних знаків (! ?) у зошиті в одну лінійку; [3 МОВ 3.1]</p> <p><i>нарощує</i> швидкість письма, безвідривно поєднуючи елементи букв та букви між собою; [3 МОВ 3.1] <i>прискорює</i> письмо в міру своїх психофізіологічних можливостей, не спотворюючи форми букв та їх поєднань; [3 МОВ 3.1]</p>	<p>Розвиток навички письма. Дотримання графічних, гігієнічних і технічних правил письма. Формування навички письма в графічній сітці в одну лінію. Розвиток швидкості письма: безвідривне поєднання елементів букв <i>и, л, п; н, р, ф</i> та 3-4 букв</p>
<p><i>пише</i> розбірливо; [3 МОВ 3.1]</p> <p><i>оформлює</i> охайно письмову роботу в зошиті в одну лінію; [3 МОВ 3.1]</p> <p><i>дотримується</i> абзаців, полів зошита; [3 МОВ 3.1]</p> <p><i>записує</i> слова в колонку; [3 МОВ 3.1]</p> <p><i>обирає</i> для оформлення повідомлення відповідний шрифт, розмір і колір букв тощо; [3 МОВ 3.1]</p> <p><i>створює</i> письмове висловлення (розповідь, опис) на добре відому й цікаву тему, на основі вражень від прочитаного твору, переглянутого фільму, ситуації з життя; [3 МОВ 3.1], [3 МОВ 3.2]</p> <p><i>висловлює</i> своє ставлення до того, про що пише; [3 МОВ 3.1]</p> <p><i>складає</i> і <i>записує</i> художні і науково-популярні описи за поданим зразком, використовуючи інформацію з різних джерел; [3 МОВ 3.1]</p> <p><i>будує</i> текст-міркування за зразком та поданим початком; [3 МОВ 3.1]</p> <p><i>письмово переказує</i> текст розповідного змісту; [3 МОВ 3.1] <i>використовує</i> у власних текстах виражальні засоби мови; [3 МОВ 3.1]</p> <p><i>оформлює</i> власне висловлення так, щоб воно було грамотним (у межах вивченого) і зрозумілим; [3 МОВ 3.1] <i>знаходить</i> і акуратно <i>виправляє</i> у власному тексті помилки (графічні, орфографічні, граматичні, лексичні і стилістичні), орієнтуючись на пам'ятку, підготовлену вчителем; [3 МОВ 3.3]</p> <p><i>обговорює</i> письмові роботи (власні й однокласників) у парі, невеликій групі, <i>визначає</i> позитивні характеристики [3 МОВ 3.3]</p>	<p>між собою типу <i>дим, мили, ориз, трив</i> без викривлення графем. Дотримання культури оформлення письмових робіт. Побудова зв'язних текстів (розповідь, опис, міркування). Письмове переказування тексту розповідного змісту. Висловлення власного ставлення до змісту написаного. Використання виражальних засобів мови. Перевірка та редагування текстів. Обговорення письмових робіт</p>
Змістова лінія «Досліджуємо медіа» (орієнтовно 11 годин)	
<p><i>сприймає</i> доступні медіатексти; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 2.1]</p> <p><i>визначає</i> мету простих медіаповідомлень; [3 МОВ 1.4], [3 МОВ 2.2]</p>	<p>Сприймання простих медіатекстів, виявлення в них очевидних ідей та прихованої інформації. Висловлення власного ставлення до медіаповідомлень.</p>

<p><i>інтерпретує</i> медіаповідомлення на основі власного досвіду; [3 МОВ 1.4], [3 МОВ 2.2] <i>виділяє</i> цікаву для себе інформацію; [3 МОВ 1.3] <i>намагається виявити</i> приховану інформацію в медіапродуктах; [3 МОВ 1.4] <i>пояснює</i> свою реакцію на медіаповідомлення (як буде реагувати у відповідь); [3 МОВ 1.5] <i>створює</i> прості медіапродукти (листівка, запрошення, sms-повідомлення, фотоколаж, книжечка тощо); [3 МОВ 1.7], [3 МОВ 3.2] <i>пояснює</i>, кому і для чого призначені створені ним медіапродукти [3 МОВ 1.7]</p>	<p>Створення простих медіапродуктів</p>
<p>Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» (протягом року)</p>	
<p><i>правильно вимовляє</i> слова з апострофом, звуками [ґ], [дж], [дз], [дз'] , дзвінкими приголосними звуками в кінці слова і складу перед глухим, ненаголошеними голосними [є], [и], подовженими приголосними звуками; [3 МОВ 4.1] <i>правильно наголошує</i> загальноживані слова; [3 МОВ 4.1] <i>відтворює</i> напам'ять український алфавіт; [3 МОВ 4.1]</p>	<p>Дослідження фонетичних закономірностей української мови. Дотримання орфоепічних вимог у власному мовленні. Застосування алфавіту.</p>
<p><i>розташовує</i> 7-9 слів за алфавітом, орієнтуючись на першу і другу літери; [3 МОВ 4.1] <i>користується</i> алфавітом під час роботи з навчальними словниками; [3 МОВ 4.1] <i>пояснює</i> пряме і переносне значення слів; [3 МОВ 4.1] <i>добирає</i> до поданого слова 1-2 найуживаніші синоніми, антоніми; [3 МОВ 4.1] <i>користується</i> навчальними словниками синонімів, антонімів; [3 МОВ 2.5] <i>розпізнає</i> найуживаніші багатозначні слова і <i>пояснює</i> їх різні значення; [3 МОВ 4.1] <i>знаходить і пояснює</i> роль синонімів, антонімів, багатозначних слів у тексті; [3 МОВ 4.1] <i>доречно використовує</i> у власних висловленнях слова в прямому і переносному значеннях, синоніми, антоніми, багатозначні слова; [3 МОВ 4.2] <i>визначає і пояснює</i> роль закінчення, кореня, префікса, суфікса в слові; [3 МОВ 4.1] <i>розрізняє</i> спільнокореневі слова і форми того самого слова (з допомогою вчителя); [3 МОВ 4.1] <i>пояснює</i>, що таке орфограма; [3 МОВ 4.1] <i>розпізнає</i> слова з орфограмами і перевіряє їх; [3 МОВ 4.1] <i>правильно записує</i> слова з</p>	<p>Користування навчальними словниками. Спостереження за лексичним значенням слова. Вживання у власному мовленні слів різних лексичних груп (слова в прямому і переносному значеннях, синоніми, антоніми, багатозначні слова). Дослідження будови слова. Розрізнення форм слова і споріднених слів. Дослідження орфограм, пов'язаних з будовою слова. Спостереження за номінативною функцією іменників у мовленні. Розрізнення назв істот і неістот, власних і загальних іменників. Визначення роду іменників. Змінювання іменників за числами.</p>

<p>ненаголошеними голосними [е], [и] в корені, які перевіряються наголосом; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>користується</i> орфографічним словником для перевірки написання слів з ненаголошеними [е], [и], що не перевіряються наголосом; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно записує</i> слова з префіксами <i>роз-, без-, з- (с-)</i>; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>розпізнає</i> в тексті і <i>самостійно добирає</i> іменники, <i>ставить</i> до них питання; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>розпізнає</i> іменники, які називають опредмечені дії, ознаки; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>розрізняє</i> іменники – назви істот і неістот, <i>правильно ставить</i> до них питання; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>розрізняє</i> власні і загальні іменники; [3 МОВ 4.1] <i>записує</i> власні іменники з великої букви; [3 МОВ 4.1] <i>визначає</i> рід іменників; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>змінює</i> іменники за числами; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>доречно вживає</i> іменники у власному мовленні; [3 МОВ 4.2]</p> <p><i>розпізнає</i> прикметники в тексті; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>пояснює</i> роль прикметників у мовленні; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>будує</i> словосполучення прикметників з іменниками, <i>встановлює</i> між ними граматичний зв'язок за допомогою питань; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>змінює</i> прикметники за родами і числами у сполученні з іменниками; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>розпізнає</i> граматичну форму прикметника за родовим закінченням, поставленим питанням, за іменником, з яким він зв'язаний; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>вживає</i> прикметники у власних висловленнях з метою їх увиразнення; [3 МОВ 4.2]</p> <p><i>розпізнає</i> серед слів числівники, які відповідають на питання <i>скільки?</i>; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно вимовляє, наголошує і записує</i> числівники, які використовуються для запису дати в зошиті; [3 МОВ 4.1] <i>правильно читає</i> числові вирази; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>розпізнає</i> дієслова в тексті, <i>ставить</i> до них питання; [3 МОВ 4.1]</p>	<p>Вживання іменників у власних висловленнях.</p> <p>Дослідження ролі прикметників у мовленні.</p> <p>Встановлення зв'язку прикметників з іменниками.</p> <p>Змінювання прикметників за родами і числами.</p> <p>Використання прикметників у власному мовленні.</p> <p>Засвоєння правильної вимови і правопису найуживаніших числівників.</p>
<p><i>розрізняє</i> часові форми дієслів; [3 МОВ 4.1] <i>змінює</i> дієслова за часами; [3 МОВ 4.1] <i>правильно записує не</i> з дієсловами; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>добирає</i> дієслова-синоніми, антоніми, з прямим і переносним значеннями і <i>доречно вживає</i> їх у власних висловленнях; [3 МОВ 4.1], [3 МОВ 4.2]</p>	<p>Дослідження ролі дієслів у мовленні.</p> <p>Змінювання дієслів за часами.</p> <p>Правопис <i>не</i> з дієсловами.</p> <p>Вживання дієслів у власному мовленні.</p>

<p><i>правильно інтонує</i> речення, різні за метою висловлювання та вираженням почуттів; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно будує і записує</i> розповідні, питальні, спонукальні, окличні і неокличні речення; [3 МОВ 4.1] <i>правильно інтонує і записує</i> речення зі звертанням; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>використовує</i> форми кличного відмінка під час звертань; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>визначає</i> в реченні головні (підмет і присудок) та другорядні (без поділу на види) члени речення; [3 МОВ 4.1] <i>виділяє</i> словосполучення в групі підмета і групі присудка; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>встановлює</i> зв'язок між головним і залежним словом у словосполученні; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>встановлює</i> граматичні зв'язки між словами в простому реченні за допомогою питань; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>будує</i> різні види простих речень; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>визначає</i> в тексті зачин, основну частину і кінцівку; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>розпізнає</i> текс-розповідь, опис, міркування, есе; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>розрізняє</i> за характерними ознаками художні, науково-популярні та ділові тексти; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>визначає</i> тему і мету тексту; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 4.1] <i>добирає</i> заголовок відповідно до теми тексту; [3 МОВ 4.1] <i>складає</i> плану тексту; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>дотримується</i> абзаців у оформленні текстів на письмі; [3 МОВ 4.1]</p> <p><i>використовує</i> для зв'язку речень у тексті займенники, прислівники, близькі за значенням слова [3 МОВ 4.2]</p>	<p>Дослідження речень, різних за метою висловлювання, інтонацією, зі звертаннями.</p> <p>Визначення в реченні головних і другорядних членів.</p> <p>Встановлення зав'язків між словами в словосполученні і реченні.</p> <p>Побудова різних видів речень.</p> <p>Дослідження будови тексту.</p> <p>Розрізнення різних типів і стилів текстів (художні, науково-популярні, ділові).</p> <p>Визначення теми і мети тексту.</p> <p>Складання плану тексту</p>
---	--

4 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно» (протягом року)	
<p><i>сприймає уважно</i> усну інформацію; [4 МОВ 1.1]</p> <p><i>ставить</i> уточнювальні запитання відповідно до мети слухання; [4 МОВ 1.1]</p> <p><i>виконує</i> усні інструкції й настанови вчителя щодо навчальних завдань; [4 МОВ 1.1]</p> <p><i>передає</i> зміст почутого творчо (змінює оповідача в тексті-розповіді, послідовність наведених ознак в описі, послідовність аргументів у міркуванні, доповнює опис іншими ознаками, а міркування іншими аргументами); [4 МОВ 1.2]</p> <p><i>вибирає</i> з почутого інформацію для створення власного висловлення з конкретною метою (усне оголошення, усний відгук, усний стислий переказ); [4 МОВ 1.3]</p>	<p>Сприймання усної інформації з певною метою.</p> <p>Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого.</p> <p>Відтворення змісту почутого творчо.</p> <p>Вибір і використання інформації з почутого для створення власних висловлень.</p> <p>Зіставлення теми й головної думки усного повідомлення з власним досвідом.</p>

<p>узагальнює і систематизує почуту інформацію; [4 МОВ 1.4]</p>	
<p><i>прогнозує</i>, як отриману інформацію можна використати з користю; [4 МОВ 1.4] <i>зіставляє</i> тему й головну думку усного повідомлення з власними спостереженнями, поведінкою, досвідом; [4 МОВ 1.4] <i>висловлює</i> власне ставлення до усного повідомлення; [4 МОВ 1.5] <i>обґрунтовує</i> своє ставлення до почутого, спираючись на набуті знання, власний досвід; [4 МОВ 1.5] <i>визначає</i> позицію мовця, погоджується з нею чи заперечує; [4 МОВ 1.5] <i>ініціює</i> спілкування на тему, яка зацікавила; [4 МОВ 1.6] <i>бере участь</i> у дискусії, наводить докази; [4 МОВ 1.6] <i>висловлює</i> доброзичливо своє ставлення до думок інших співрозмовників (поділяє їх повністю, частково чи аргументовано відхиляє); [4 МОВ 1.6] <i>висловлює</i> й <i>аргументує</i> свою позицію; [4 МОВ 1.6] <i>обирає</i> вербальні й невербальні засоби спілкування для досягнення мети; [4 МОВ 1.7] <i>дотримується</i> мовленнєвого етикету, норм літературної вимови; [4 МОВ 1.8] <i>будує</i> самостійно усне зв'язне висловлення (розповідь, опис, міркування, есе) за спостереженнями в навколишньому світі, ілюстрацією, поданим зачином або кінцівкою, за опорними словами, за поданим або колективно чи самостійно складеним планом; [4 МОВ 1.6] <i>використовує</i> виражальні засоби мови; [4 МОВ 1.7] <i>виражає</i> своє ставлення до висловлюваного; [4 МОВ 1.6] <i>дає загальну оцінку</i> почутому діалогу або розповіді, опису, есе чи міркуванню; [4 МОВ 1.5] <i>пропонує</i>, як можна вдосконалити або доповнити зв'язне висловлення [4 МОВ 4.2]</p>	<p>Оцінювання усної інформації.</p> <p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, вербальними і невербальними засобами, етикетними нормами культури спілкування.</p> <p>Створення усних монологічних висловлень (розповідь, опис, міркування, есе). Використання виражальних засобів мови. Удосконалення власних висловлень</p>
<p>Змістова лінія «Взаємодіємо письмово» (протягом року)</p>	
<p><i>самостійно контролює</i> виконання загальних правил письма; [4 МОВ 3.3] <i>нарощує</i> швидкість письма, безвідривно поєднуючи елементи букв та букви між собою, зберігаючи розбірливість; [4 МОВ 3.1] <i>спрощує</i> окремі форми букв, їх поєднання, зберігаючи розбірливість читання написаного; [4 МОВ 3.1] <i>пише</i> в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; [4 МОВ 3.1] <i>пише</i> розбірливо; [4 МОВ 3.1]</p>	<p>Удосконалення навички письма. Самоконтроль за виконанням графічних, технічних, гігієнічних правил письма. Розвиток швидкості письма: безвідривне поєднання елементів букв <i>х, ж, ю</i> та 4-6 букв типу <i>день, злива, очерет</i>, спрощення окремих форм букв та їх поєднань. Дотримання культури оформлення письмових робіт.</p>

<p><i>робить</i> охайні виправлення; [4 МОВ 3.3] <i>дотримується</i> абзаців, полів зошита; [4 МОВ 3.1] <i>записує</i> слова в колонку; [4 МОВ 3.1] <i>заповнює</i> таблицю; [4 МОВ 3.1] <i>складає</i> тексти для письмового спілкування (оголошення, запрошення, афіша тощо); [4 МОВ 3.1], [4 МОВ 3.2] <i>створює</i> і <i>записує</i> загадки, невеликі казки тощо з орієнтацією на читача; [4 МОВ 3.1] <i>обирає</i> для власного повідомлення відповідне оформлення (шрифт, розмір, колір букв тощо); [4 МОВ 3.1] <i>складає</i> самостійне письмове висловлення (розповідь, опис, міркування) на добре знайомі й цікаві теми; [4 МОВ 3.1]</p>	<p>Створення коротких письмових повідомлень, малих фольклорних форм. Побудова зв'язних текстів різних типів (розповідь, опис, міркування).</p>
<p><i>пише</i> переказ (докладний, вибірковий) тексту розповідного змісту з елементами опису або міркування; [4 МОВ 3.1] <i>використовує</i> у власних висловленнях виражальні засоби мови; [4 МОВ 3.1] <i>висловлює</i> своє ставлення до того, про що пише; [4 МОВ 3.1] <i>записує</i> власні висловлення грамотно (у межах вивченого) і зрозуміло; [4 МОВ 3.1] <i>бере участь</i> в обговоренні письмових робіт у парах, групах; [4 МОВ 3.3] <i>відзначає</i> позитивні сторони, <i>висловлює</i> поради щодо можливого удосконалення тексту, спираючись на пам'ятку; [4 МОВ 3.3] <i>удосконалює</i> письмовий текст [4 МОВ 3.3]</p>	<p>Написання різних видів переказів тексту (докладного, вибіркового). Використання виражальних засобів мови. Записування власної думки про предмет висловлення. Перевірка та редагування текстів</p>
<p>Змістова лінія «Досліджуємо медіа» (орієнтовно 11 годин)</p>	
<p><i>сприймає</i> критично доступні медіатексти; [4 МОВ 1.1], [4 МОВ 2.1] <i>визначає</i> мету й цільову аудиторію окремих медіапродуктів; [4 МОВ 1.4], [4 МОВ 2.2] <i>декодує</i> (тлумачить) повідомлення у простих медіатекстах, виявляє очевидні ідеї; [4 МОВ 1.4] <i>висловлює</i> власні погляди на події, явища, предмети, цінності, представлені в медіатексті; [4 МОВ 1.5], [4 МОВ 1.6] <i>пояснює</i>, чи змінилися під впливом медіатексту власні уявлення або думки про предмет повідомлення, як саме; [4 МОВ 1.5] <i>створює</i> прості медіапродукти, <i>враховує</i> мету й аудиторію; [4 МОВ 1.7] <i>обговорює</i> (в парі чи групі) враження від створеного медіапродукту [4 МОВ 1.8]</p>	<p>Критичне сприймання доступних медіапродуктів. Виявлення впливу медіапродуктів на власні думки й погляди. Створення простих медіапродуктів (книжечка, стіннівка, реклама тощо)</p>

Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» (протягом року)	
<p><i>дотримується</i> правил вимовляння слів з ненаголошеними голосними [е], [и], дзвінкими приголосними звуками в кінці слова і складу перед глухим, подовженими приголосними звуками; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно наголошує</i> загальнозживані слова; [4 МОВ 4.1] <i>розташовує</i> 10-12 слів за алфавітом, орієнтуючись на першу, другу і третю літери в слові; [4 МОВ 4.1] <i>знаходить</i> потрібне слово в навчальному словнику (тлумачному, орфографічному, синонімів, антонімів, фразеологічному тощо), користуючись алфавітом; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>утворює</i> словосполучення з прямим і переносним значеннями; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>добирає</i> до поданого слова 2-3 найуживаніші синоніми, антонім, користуючись відповідними навчальними словниками; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>розкриває</i> значення найуживаніших багатозначних слів, <i>вводить</i> їх у словосполучення, речення; [4 МОВ 4.1] <i>пояснює</i> значення найуживаніших фразеологізмів; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>добирає</i> до фразеологізмів близькі за значенням слова; [4 МОВ 4.1]</p>	<p>Дотримання орфоепічних вимог у власному мовленні.</p> <p>Користування алфавітом.</p> <p>Дослідження ролі в мовленні лексичних груп слів (слова з прямим і переносним значеннями, синоніми, антоніми, багатозначні слова, фразеологізми, застарілі й нові слова).</p> <p>Дослідження походження окремих слів (запозичення з іншої мови, словотворення).</p> <p>Вживання слів різних лексичних груп у власному мовленні.</p>
<p><i>знаходить</i> синоніми, антоніми, багатозначні слова, фразеологізми в тексті і <i>пояснює</i> їх роль; [4 МОВ 4.1] <i>розпізнає</i> застарілі й нові слова в текстах; [4 МОВ 4.1] <i>досліджує</i> походження слів; [4 МОВ 4.1] <i>використовує</i> у власному мовленні слова в прямому і переносному значеннях, синоніми, антоніми, багатозначні слова, фразеологізми для досягнення мети спілкування; [4 МОВ 4.2]</p> <p><i>правильно записує</i> слова із сумнівними приголосними, що піддаються асиміляції (<i>просьба, боротьба, нігті, кігті</i>); [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>розрізняє і правильно записує</i> слова зі співзвучними префіксами і прийменниками; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно пише</i> слова з апострофом після префіксів; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>розрізняє і правильно записує</i> слова з префіксами <i>пре-</i> і <i>при-</i>; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>утворює</i> нові слова за допомогою префіксів, з найуживанішими суфіксами зменшення, здрібнілості, пестливості тощо; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>розпізнає</i> іменники з абстрактним значенням; [4 МОВ 4.1]</p>	<p>Дослідження і засвоєння правопису слів із сумнівними приголосними, що піддаються асиміляції, з апострофом після префіксів, з префіксами <i>пре-</i> і <i>при-</i>.</p> <p>Утворення нових слів за допомогою префіксів і суфіксів.</p> <p>Дослідження різних граматичних форм іменників.</p> <p>Відмінювання іменників.</p> <p>Спостереження за явищем чергування приголосних і голосних.</p> <p>Правопис закінчень іменників в орудному відмінку однини.</p> <p>Вживання іменників у власному мовленні в правильних граматичних формах.</p>

<p><i>визначає</i> рід і число іменників; [4 МОВ 4.1] <i>відтворює</i> назви відмінків і відмінкові питання; [4 МОВ 4.1] <i>змінює</i> іменники за числами і відмінками; [4 МОВ 4.1] <i>визначає</i> початкову форму іменника (називний відмінок однини); [4 МОВ 4.1] <i>визначає</i> відмінок іменника в реченні; [4 МОВ 4.1] <i>змінює</i> у процесі словозміни іменників приголосні [г], [к], [х] перед закінченням –і на [з’],[ц’],[с’], голосний [і] на [о], [е]; [4 МОВ 4.1] <i>правильно вживає</i> в орудному відмінку однини в іменниках чоловічого роду закінчення –ом, –ем (–єм), в іменниках жіночого роду закінчення –ою, –єю (–єю); [4 МОВ 4.1] <i>перевіряє</i> за словником закінчення іменників чоловічого роду в родовому й орудному відмінках; [4 МОВ 4.1] <i>використовує</i> в мовленні паралельні форми іменників чоловічого роду – назв істот у давальному й місцевому відмінках однини; [4 МОВ 4.1] <i>правильно записує</i> іменники жіночого роду з основою на приголосний в орудному відмінку однини; [4 МОВ 4.1] <i>правильно вживає</i> літературні форми іменників у місцевому відмінку множини з прийменником <i>по</i>; [4 МОВ 4.1] <i>змінює</i> прикметники за родами і числами; [4 МОВ 4.1] <i>змінює</i> прикметники разом зі зв’язаними з ними іменниками за відмінковими питаннями; [4 МОВ 4.1] <i>правильно записує</i> прикметники з м’яким кінцевим приголосним основи у різних відмінкових формах; [4 МОВ 4.1] <i>визначає</i> граматичну форму прикметника (рід, число, відмінок) за іменником, з яким він зв’язаний; [4 МОВ 4.1] <i>утворює</i> форми ступенів порівняння прикметників; [4 МОВ 4.2] <i>правильно вимовляє</i> і <i>записує</i> прикметники на –ський, –цький, –зький; [4 МОВ 4.1] <i>використовує</i> у власних зв’язних висловленнях прикметники в прямому і переносному значеннях, синоніми, антоніми; [4 МОВ 4.2]</p>	<p>Дослідження граматичних форм прикметників. Змінювання прикметників за відмінками. Утворення ступенів порівняння прикметників. Вимова і написання прикметників на –ський, –цький, –зький. Уживання прикметників у власному мовленні як засобу виразності.</p>
<p><i>розпізнає</i> в мовленні числівники, які відповідають на питання <i>скільки? котрий?</i>; [4 МОВ 4.1] <i>ставить питання</i> до кількісних і порядкових (без уживання термінів) числівників; [4 МОВ 4.1] <i>правильно вимовляє</i> і <i>пише</i> форми родового відмінка числівників 50, 60, 70, 80, 90, 100; [4 МОВ 4.1] <i>уживає</i> правильні форми числівників на позначення часу протягом доби; [4 МОВ 4.1]</p>	<p>Дослідження ролі числівників у мовленні. Уживання числівників у правильних граматичних формах. Дослідження ролі займенників у тексті. Відмінювання особових займенників за зразком.</p>

<p><i>розпізнає</i> серед слів особові займенники, <i>ставить</i> до них питання; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>пояснює</i> роль займенників у мовленні; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>відмінює</i> особові займенники за зразком; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно вживає</i> займенники з прийменниками; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>використовує</i> займенники у власному мовленні для зв'язку речень у тексті та з метою уникнення повторів тих самих слів; [4 МОВ 4.2]</p> <p><i>розпізнає</i> неозначену форму дієслів, <i>доречно використовує</i> її в мовленні; [4 МОВ 4.1], [4 МОВ 4.2]</p> <p><i>вживає</i> дієслова у відповідних часових формах; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно записує</i> особові закінчення дієслів у теперішньому і майбутньому часі, користуючись алгоритмом з опорою на третю особу множини; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>ставить</i> дієслова минулого часу у відповідну родову форму за питаннями <i>що робив? (-ла, -ло), що зробив? (-ла, -ло)</i>; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно вимовляє і записує</i> дієслова на <i>-ся</i>; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>добирає</i> дієслова, що найбільше відповідають мовленнєвій ситуації; [4 МОВ 4.2]</p> <p><i>розпізнає</i> серед слів прислівники і <i>ставить</i> до них питання; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>добирає</i> до найуживаніших прислівників синоніми й антонім; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>правильно пише</i> найуживаніші прислівники; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>доречно вживає</i> прислівники у власних зв'язних висловленнях; [4 МОВ 4.2]</p> <p><i>правильно інтонує і записує</i> речення, різні за метою висловлювання та інтонацією; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>знаходить</i> головні і другорядні члени речення у найпростіших випадках; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>встановлює</i> зв'язки між словами в реченні за допомогою питань; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>виявляє</i> в реченні однорідні члени; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>складає</i> речення з однорідними членами, <i>правильно їх інтонує і записує</i>; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>використовує</i> різні за структурою і метою висловлювання речення для вираження власних думок і почуттів; [4 МОВ 4.2]</p> <p><i>знаходить</i> у тексті його структурні частини; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>формулює</i> тему і мету тексту; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>добирає</i> заголовок, який відповідає темі або головній думці тексту; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>складає</i> план тексту; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>будує</i> текст за поданим планом; [4 МОВ 3.1]</p>	<p>Уживання займенників у власних висловленнях.</p> <p>Дослідження граматичних форм дієслів.</p> <p>Застосування алгоритму перевірки правопису особових закінчень дієслів з опорою на третю особу множини (без уживання термінів).</p> <p>Вимова і написання дієслів на <i>-ся</i>.</p> <p>Вживання дієслів у власному мовленні в правильних граматичних формах.</p> <p>Дослідження ролі прислівників у тексті. Уживання прислівників у власному мовленні.</p> <p>Дослідження речень, різних за структурою і метою висловлювання.</p> <p>Виявлення в реченні однорідних членів.</p> <p>Використання різних видів речень у власному мовленні.</p> <p>Дослідження текстів різних типів і стилів.</p> <p>Визначення теми і мети тексту.</p> <p>Складання плану тексту.</p> <p>Побудова текстів різних типів і стилів</p>
---	---

<p><i>розрізняє</i> різновиди текстів (розповідь, опис, міркування, есе) і <i>пояснює</i> їх призначення; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>знаходить</i> у тексті-міркуванні твердження, доказ і висновок; [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>будує</i> розповіді, описи, міркування, есе; [4 МОВ 3.1] <i>розрізняє</i> і <i>будує</i> тексти художнього і науково-популярного стилів; [4 МОВ 3.1], [4 МОВ 4.1]</p> <p><i>використовує</i> засоби зв'язку речень у тексті [4 МОВ 4.2]</p>	
---	--

Мовно-літературна освітня галузь

Читання 2 клас, Літературне читання 3-4 класи

2-4 класи 105 годин на рік, з них 17 резервних, 3,5 години на тиждень

(I семестр 3 години, II семестр 4 години)

Пояснювальна записка

- Типовій освітній програмі (3-4 класи) мовно-літературну галузь структуровано через впровадження навчальних предметів «Українська мова», «Літературне читання».

Назва предмета – «Літературне читання» зумовлює необхідність визначення його мети і завдань, що вимагає відповідної конкретизації змістових ліній і очікуваних результатів.

Мета – розвиток особистості молодшого школяра засобами різних видів читацької діяльності; формування читацької, комунікативної та інших ключових

компетентностей; збагачення емоційно-ціннісного, естетичного, соціального та пізнавального досвіду; розвиток образного, критичного і логічного мислення та літературно-творчих здібностей; формування готовності до вивчення української та зарубіжної літератури в освітньому закладі II ступеня.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики і жанрів;
- формування в учнів повноцінної навички читання як універсального інструменту функціональної грамотності;
- розвиток інтересу і здатності до самостійної читацької діяльності для задоволення різних потреб читача;
- формування умінь опрацьовувати художні, науково-художні тексти;
- оволодіння прийомами структурно-сміслового і образного аналізу текстів різних видів;
- розвиток образного, критичного, логічного мислення та мовлення;
- формування умінь самостійної роботи з різними видами і джерелами інформації;
- формування прийомів роботи з дитячою книжкою, періодичною, довідковою літературою;
- формування вмінь безпечного і критичного використання медіапродукції, здатності створювати медіапродукти і спілкуватися за допомогою медіазасобів;
- розвиток уяви і здатності виявляти себе у різних видах літературно-творчої діяльності.

Відповідно до мети і завдань предмета «Літературне читання» визначено такі змістові лінії: «Пізнаємо простір дитячого читання»; «Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного»; «Взаємодіємо усно за змістом прослуханого»; «Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів»; «Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою»; «Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією»; «Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти». Реалізація змістових ліній програми з літературного читання здійснюється в процесі особистісно зорієнтованої розвивальної читацької і комунікативної діяльності учнів. Враховуючи потреби та інтереси молодших школярів у пізнанні світу людей, природи, самопізнанні,

залучаючи їх до вдумливого читання найкращих дитячих книжок, текстів, різних видів учитель виховує україномовну особистість, компетентного, критично мислячого читача, який розуміє цінність книги, відчуває красу рідного слова, збагачує свій читацький, мовленнєвий і пізнавальний досвід.

Змістова лінія **«Пізнаємо простір дитячого читання»** створює передумови для ознайомлення учнів 3-4 класів з різноманітною за темами і жанрами дитячою літературою, з різними видами довідкових, навчальних і медіа текстів, способами здобуття інформації у сучасному медіа просторі.

Простір дитячого читання передбачає взаємодію організованої і самостійної читацької діяльності учнів, що сприяє формуванню дитини-читача, який на завершення початкової школи має належний читацький кругозір, розуміє цінність читання і виявляє до нього інтерес, набуває достатній досвід використання з різною метою текстів різних видів.

Змістова лінія **«Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного»** охоплює такі основні змістові блоки: удосконалення й розвиток якісних характеристик технічної і смислової сторін навички під час читання вголос і мовчки; самостійне застосування мовленнєвих та позамовних засобів художньої виразності; оволодіння, з поступовим нарощуванням ступеня складності, прийомами смислового читання (прийоми самостійного розуміння лексичного значення слів, словосполучень; повноцінного усвідомлення в тексті фактичної, концептуальної, підтекстової (з допомогою вчителя) інформації); застосування видів читання: аналітичного, переглядового, вибіркового відповідно до мети читання.

Змістова лінія **«Взаємодіємо усно за змістом прослуханого»** спрямована на формування в учнів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися з іншими людьми в діалогічній і формі заради досягнення певних життєвих цілей.

Змістова лінія **«Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів»** передбачає цілісне сприймання учнями художніх, науково-художніх текстів, їх аналіз, інтерпретацію з використанням літературознавчих понять (практично); формування умінь висловлювати рефлексивні судження у зв'язку з прочитаним, критично оцінювати інформацію в текстах різних видів та використовувати її для збагачення особистого читацького досвіду.

Змістова лінія **«Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою»** передбачає формування і розвиток в учнів прийомів розрізнення дитячих книжок за жанрово-тематичними ознаками, типом видання (книжка-твір, книжка-збірка, довідник, словник і т.ін.); прогнозування орієнтовного змісту книжки (твору) з опорою на її ілюстративний та довідково-інформаційний апарат; прийомів самостійного вибору книжок з використанням інформаційних ресурсів дитячої бібліотеки; умінь зв'язно висловлювати власні емоційно-оцінні враження щодо змісту прочитаного, скласти короткий відгук на прочитану книгу та ін.

Змістова лінія **«Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією»** має на меті формування і розвиток в учнів понять про різні види медіа та використані в них вербальні і невербальні засоби впливу на читача; формування умінь і навичок сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати і безпечно користуватися медіазасобами; виражати себе і спілкуватися з іншими за допомогою власних медіапродуктів.

Оволодіння медіаграмотністю є поліпредметним процесом, який передбачає зв'язок із щоденним життям дітей не лише в школі, а й поза нею, створення можливостей набувати досвід критичного осмислення різної медіапродукції, що має позитивно вплинути на розширення їхнього читацького і соціального досвіду, вироблення умінь відрізнити корисну інформацію від шкідливої, уникати ймовірних для цього віку ризиків взаємодії з медіапродуктами.

Змістова лінія **«Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти»** передбачає розвиток уяви, художньо-образного мислення і мовлення дітей, оволодіння вербальними і невербальними засобами створення творчих продуктів з різним ступенем самостійності (зміни, доповнення, продовження тексту, ілюстрування; участь в

інсценізаціях, дослідницьких проектах; складання есе, казок, віршів, закличок, загадок, оповідань та ін.).

2 клас

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до навчальних досягнень учня/учениці
Коло читання (протягом року)	
Перелік авторів, які визначені в колі читання, має рекомендований характер і може бути змінений учителем з урахуванням читацьких інтересів учнів та авторами чи укладачами підручників, зважаючи на авторську концепцію підручника	
<p>Усна народна творчість: загадки, скоромовки, лічилки, мирилки, дитячі народні ігри, співаночки, казки про тварин, прислів'я.</p> <p>Скоромовки: Олена Пчілка, Грицько Бойко, Оксана Кротюк, Любов Відута.</p> <p>Загадки: Леонід Глібов, Тамара Коломієць, Ігор Січовик, Дмитро Кузьменко.</p> <p>Поезія (сюжетний вірш, пейзажна лірика). Тарас Шевченко, Леся Українка, Олена Пчілка, Олександр Олесь, Марійка Підгірянка, Платон Воронько, Наталя Забіла, Любов Забашта, Анатолій Камінчук, Тамара Коломієць, Ліна Костенко, Анатолій Костецький, Володимир Лучук, Сергій Пантюк, Оксана Сенатович, Вадим Скомаровський, Віктор Терен, Ганна Чубач, Ігор Січовик, Мар'яна Савка, Наталка Поклад, Григорій Фалькович.</p> <p>Літературні казки, оповідання, уривки з повістей. Іван Франко, Наталя Забіла, Ніна Найдич, Василь Сухомлинський, Галина Малик, Сашко Дерманський, Марина Павленко, Віра Артамонова, Марина та Сергій Дяченки, Андрій М'ястківський, Володимир Сенцовський, Лариса Ніцой, Микола Трублаїні, Василь Чухліб, Леся Воронина, Оксана Луцкевська.</p> <p>Гумористичні твори: Тетяна Стус, Грицько Бойко, Анатолій Григоруk, Всеволод Нестайко, Ігор Січовик, Іван Світличний.</p> <p>Науково-художня література: Олександр Копиленко, Юрій Старостенко, Катерина Міхаліцина</p> <p>Зарубіжна література: казки народів Європи</p>	<p>правильно називає з кола опрацьованих творів українські народні казки, оповідання, вірша;</p> <p>правильно називає прізвища двох-трьох українських письменників, твори яких вивчали;</p> <p>впізнає за заголовком, ілюстрацією, уривком твору, прізвищем автора твір, який вивчався.</p>
Формування і розвиток навички читання	
<p>0. Спосіб читання. Читання вголос: усвідомленість, правильність, плавність. Читання мовчки.</p>	<p>Учень/учениця: читає наприкінці навчального року вголос правильно, свідомо, плавно цілими словами (допускається поскладове читання важких слів); володіє початковими вміннями читати мовчки;</p>
<p>2. Темп читання. Темп читання вголос. Уповільнення та пришвидшення темпу читання. Оперативне поле читання. Темп читання і зміст твору.</p>	<p>За завданням учителя виконує вправи з розвитку оперативного поля читання, зорового і смислового сприймання слів;</p>

	<p>читає у різному темпі з уповільненням і пришвидшенням; обирає темп читання і регулює його (повільно, швидко, помірно) залежно від змісту тексту (з допомогою вчителя) і читає відповідно до обраного темпу;</p>
<p>3. Правильність читання Звукова культура мовлення. Вимова слів під час читання.</p>	<p>Виконує за завданням вчителя спеціальні вправи на тренування мовленнєвого апарату, розвиток чіткої дикції, правильної артикуляції звуків рідної мови в словах і фразах; чітко вимовляє скоромовки, чистомовки; поєднання голосних та приголосних звуків, закінчення слів, багатоскладових слів; правильно наголошує слова під час читання (важкі слова з допомогою вчителя);</p>
<p>4. Усвідомленість читання. Пряме й переносне значення слів у літературному творі.</p> <p>Смислові зв'язки між реченнями і частинами тексту.</p> <p>Смислова здогадка.</p> <p>Цілісність змісту тексту</p>	<p>знаходить і пояснює значення слів, ужитих у тексті у прямому та переносному значеннях (за винятком незнайомих, незрозумілих слів, а також слів з високим ступенем образності); виявляє в тексті незрозумілі слова і вирази, користується виносками; розуміє, що слова в реченні, речення і частини тексту пов'язані між собою за змістом; прогнозує орієнтовний зміст тексту, окремих його частин за заголовком, ілюстраціями; знаходить в тексті відповіді на поставлені запитання; називає основні факти, події, які послідовно передають цілісний зміст тексту; пояснює зв'язки між фактами, подіями (під керівництвом учителя);</p>
<p>5. Виразність читання Пауза між реченнями. Ритмічні паузи. Сила голосу, тону і зміст та жанрова специфіка твору.</p>	<p>правильно інтонує кінець речення; дотримується ритмічних пауз, пауз, обумовлених розділовими знаками в тексті; регулює силу голосу, тон залежно від змісту та специфіки твору (за завданням та з допомогою учителя).</p>
<p>Тема та основна думка твору</p>	<p>Учень/учениця: відповідає на запитання: про кого, про що йдеться у творі?</p>

	Висловлюється щодо теми та основної думки твору (з допомогою вчителя)
Сюжет і композиція (без уживання термінів). Початок, основна частина, кінцівка твору. Послідовність подій у творі, зв'язки між ними.	Визначає в невеликих за обсягом і нескладних за будовою творах початок, основну частину, кінцівку; знаходить у творі частину про окрему подію (за завданням учителя); відтворює послідовність подій у творі, у тому числі за допомогою малюнків, ілюстрацій; встановлює й пояснює зв'язок між двома подіями (за питаннями вчителя);
Герой, персонаж твору: вчинки героя (персонажа), портрет, мова.	Називає героя, героїв (персонажа, персонажів/ дійову особу, дійових осіб) твору; розрізняє позитивні й негативні вчинки персонажів; знаходить у тексті опис зовнішності персонажа, факти про його вчинки, події, які з ним відбуваються;
Автор твору.	Називає автора та його твір (прізвище письменника/письменниці, заголовок); пояснює, що автором твору називають письменника/письменницю, який/яка написав/написала даний твір;
Мова художнього твору.	Знаходить у тексті слова, які точно, образно відтворюють подію, зображають персонажа, його вчинок; точно й образно описують картину; пояснює слова, які допомагають точно уявити те, про що йшлося у творі; знаходить у тексті слова, речення за певними орієнтирами (найдовше, власні назви, слова, які звучать однаково, але мають різний смисл і т.ін.).
Жанр. Дитячі народні ігри. Лічилки. Мирилки, Співаночки. Скоромовки. Загадки. Казки. Вірші. Оповідання.	Розрізняє дитячі народні ігри, лічилки, мирилки, співаночки, скоромовки, загадки, казки, оповідання, вірші; називає ситуації, коли використовують лічилки, мирилки, скоромовки, загадки;

	називає відмінності між казкою й оповіданням, оповіданням і віршем;
Досвід читацької діяльності	
Робота з художніми творами	
Дитячий ігровий фольклор. Дитячі народні ігри. Лічилки. Мирилки. Співаночки. Скоромовки.	обирає серед запропонованих творів малих фольклорних форм лічилки, мирилки, скоромовки, співаночки; правильно їх називає; бере участь у колективному розучуванні зразків дитячого ігрового фольклору, їх інсценізації; використовує лічилки, мирилки, скоромовки, загадки, співаночки в іграх з ровесниками;
Загадка (популярний жанр народної творчості, що розповідає про предмет, явища, їхні істотні ознаки, але не називає їх). Образність у зображенні суті загадки.	вирізняє загадку серед інших творів малих фольклорних форм; пояснює призначення загадок; пояснює зв'язок між відгадкою і її образною назвою у загадці; знає напам'ять 2-3 загадки, загадує їх одноліткам;
Казка (літературний твір, у якому є вимисел, фантазія). Особливості побудови казки: традиційні зачин, кінцівка, повтори, постійні образні вислови, звертання. Народні казки про тварин. Герої казок про тварин, їхні вдача, вчинки. Послідовність подій у казках про тварин. Поняття про літературну казку.	називає ознаки народної казки: наявність у змісті вигадки, фантазії; розповідає про особливості побудови казки: традиційний зачин, кінцівку, повтори; вирізняє серед інших літературних творів казки про тварин; знає сюжети казок про тварин, які вивчалися на уроках читання; переказує зміст казок про тварин; визначає й називає героїв казок про тварин; розповідає про основні риси характеру персонажів у казках на основі спостережень за їхньою поведінкою, вчинками (за запитаннями вчителя); передає це голосом під час читання, інсценування; висловлює елементарні узагальнені оцінні судження (наприклад, лисиця – хитра, вовк – злий; заєць – боягуз і т. ін.); визначає послідовність подій у казках; пояснює, що літературна казка – це авторський твір;

<p>Вірш. Рима, ритм, настрій у вірші.</p> <p>Сила і тон голосу, темпоритм при читанні вірша.</p> <p>Заучування віршів напам'ять за малюнками, опорними словами.</p>	<p>вирізняє вірш серед інших літературних творів; знаходить у вірші римовані слова; спостерігає за звучанням ритму вірша (з голосу вчителя, актора в аудіозаписі) і визначає його настрій; розрізняє веселі й сумні вірші; виділяє в тексті слова, словосполучення, розділові знаки, що вказують на відповідні темп, силу голосу, тон звучання (з допомогою вчителя); читає виразно вірш (після попередньої підготовки); заучує вірші напам'ять, використовуючи опорні слова, малюнки; на кінець навчального року читає напам'ять 4 вірша;</p>
<p>Оповідання (невеликий розповідний художній твір про якийсь випадок, епізод із життя героя).</p> <p>Персонажі (герої) оповідання, їхні вчинки, мотиви поведінки.</p> <p>Формування письменником/письменницею читацького враження про зображувані події та персонажів.</p>	<p>вирізняє оповідання серед інших літературних творів;</p> <p>визначає й називає персонажів оповідання; висловлює свою думку щодо поведінки героїв;</p> <p>висловлює елементарні оцінні судження морального і етичного характеру про вчинки героїв прочитаних творів, їх ставлення до природи, краси довкілля, людей, подій, явищ з використанням оцінної лексики (з допомогою вчителя).</p>
<p>Смисловий і структурний аналіз тексту</p>	
<p>Події у тексті, дійові особи. Враження від прочитаного/прослуханого.</p>	<p>Учень/учениця: називає фактичні події, дійових осіб; знаходить і пояснює (з допомогою вчителя) незрозумілі слова; знаходить у тексті відповіді на запитання щодо відтворення фактичного змісту прочитаного; розповідає про свої почуття, які виникли під час читання/слухання;</p>
<p>Зв'язок між подіями твору, між дійовими особами. Істотні ознаки явищ, подій. Дійові особи: мовлення, вчинки, мотиви поведінки.</p>	<p>під час перечитування тексту встановлює зв'язки між подіями, дійовими особами; виділяє істотні ознаки явища, події, персонажів (з допомогою вчителя);</p>

Формування письменником/письменницею читацького враження про зображувані події та персонажів.	відповідає на запитання про мовлення, вчинки, мотиви поведінки дійових осіб; знаходить у тексті та пояснює слова якими автор формує ставлення читача до зображуваних подій і персонажів.
Найважливіші слова, речення для характеристики дійових осіб, подій, явищ	знаходить у тексті найважливіші слова, речення, що характеризують певні якості дійових осіб, подій, явищ
Запитання до окремих абзаців і до тексту. Тема і основна думка твору та тема і основна думка окремих абзаців	формулює запитання до окремих абзаців і тексту загалом (з опорою на слова: хто, що, де, коли); визначає (з допомогою вчителя) за змістом твору тему і основну думку окремих абзаців та тексту загалом;
Заголовок. Зв'язок між заголовком твору і змістом прочитаного. Смислова здогадка під час читання (слухання).	розпізнає у структурі тексту заголовок; пояснює (з допомогою вчителя) зв'язок між заголовком твору і змістом прочитаного (темою твору); добирає свій заголовок відповідно до теми твору; прогнозує зміст тексту на основі заголовка твору, розгляду ілюстрацій; висловлює власні міркування щодо можливого розвитку подій;
Поняття про абзац, його роль у тексті.	розпізнає у структурі тексту абзаци; знаходить у тексті абзаци; визначає їх кількість; знаходить (на невеликих за обсягом творах) спільне і відмінне у змісті двох послідовних абзаців;
Зачин, основна частина, кінцівка тексту.	визначає у тексті зачин, основну частину, кінцівку;
Діалог у тексті твору. Мова автора і дійових осіб.	знаходить у тексті діалоги; визначає слова автора і слова дійових осіб; читає в особах;
План твору (до 3 пунктів).	обирає назву частини твору з двох запропонованих; визначає частину твору (одну з двох) відповідно до її назви; складає план (у малюнках, називних реченнях – без використання терміну «називне речення») невеликих за обсягом і нескладних за будовою епічних творів, текстів поділених на частини; використовує план

	(малюнковий, словесний) для відтворення тексту.
Засоби художньої виразності, емоційного ставлення до змісту твору	
Засоби художньої виразності у тексті. Переносне значення слів. Багатозначні слова.	Учень/учениця: розпізнає і знаходить у тексті яскраві образні слова, вислови, вирази (епітети, порівняння, метафори без вживання терміна); пояснює з допомогою вчителя мету їх використання у тексті; знаходить слова з переносним значенням і багатозначні слова, пояснює їх у контексті; вживає у мовленні слова у переносному значенні;
Образні слова і вислови у власних висловлюваннях (переказах, творах на основі прочитаного).	використовує в розповіді, переказі яскраві, образні вислови з прочитаного тексту, у тому числі творів усної народної творчості (з пісень, казок, прислів'їв, приказок);
Емоційний настрій твору. Враження і почуття від прочитаного.	визначає загальний емоційний настрій твору (з допомогою вчителя); передає свої враження, почуття від прочитаного у зв'язних висловлюваннях;
Оцінні судження про вчинки героя.	висловлює елементарні оцінні судження морального і етичного характеру про вчинки героїв прочитаних творів, їхнє ставлення до природи, краси довкілля, людей, подій, явищ з використанням оцінної лексики.
Робота з науково-художніми творами	
Науково-художній твір. Образні слова, вислови у науково-художньому творі. Наукова інформація. Слова-терміни.	Учень/учениця: вирізняє науково-художній твір серед інших творів; знаходить у тексті науково-художнього твору пізнавальну інформацію, знаходить слова-терміни та образні слова й вислови; визначає тему (за допомогою вчителя) твору; відтворює зміст окремих частин твору.
Робота з дитячою книжкою; робота з інформацією	
Книга: обкладинка, зміст, умовні графічні позначки, виноска. Збірка авторська, збірка тематична. Пошук твору за змістом (переліком) творів у книзі.	Учень/учениця: виділяє, називає, показує елементи дитячої книжки: титульний аркуш, передмова, зміст (перелік творів), умовні графічні позначки; пояснює їх призначення

<p>Різноманітність дитячих книжок.</p> <p>Добір дитячої книжки на певну тему.</p> <p>Рекомендаційний список дитячої літератури, книжкова виставка (авторська, тематична).</p> <p>Абонемент та робота бібліотекаря на абонементі.</p> <p>Рубрика. Періодичні дитячі видання.</p>	<p>(самостійно та з допомогою вчителя);</p> <p>знаходить потрібний твір за змістом (переліком творів);</p> <p>практично розрізняє дитячі книжки за типом видання: книжка-твір; книжка-збірка (на основі розглядання та зіставлення елементів позатекстової інформації: написів на обкладинці, титульному аркуші, ілюстрацій, змісту (переліку творів);</p> <p>орієнтується у групі дитячих книжок;</p> <p>вибирає потрібну книжку з кількох запропонованих (не більше 4-х) за вказаними педагогом ознаками;</p> <p>добирає дитячі книжки на певну задану тему (напр. казки про тварин; вірші про природу і т.ін.);</p> <p>розповідає, як розташовані дитячі книжки на полицях у відкритому фонді бібліотеки (напр., за алфавітом, тематикою);</p> <p>пояснює призначення рекомендаційного списку дитячої літератури, книжкової виставки;</p> <p>знаходить потрібну книжку, користуючись рекомендаційним списком, інформацією з книжкової виставки;</p> <p>пояснює призначення абонементу в бібліотеці;</p> <p>розглядає дитячі періодичні видання; за завданням вчителя знаходить, знаходить і показує названу вчителем рубрику в кількох номерах журналу.</p>
<p>Розвиток творчої діяльності учнів на основі прочитаного</p>	
<p>Словесні картини на основі прочитаного.</p>	<p>Учень/учениця: складає словесні картини до епізодів; розповіді за малюнками, опорними словами;</p>
<p>Переказ прочитаного твору, його частини</p>	<p>доповнює під час повторного читання зміст творів за текстами з пропусками;</p> <p>переказує твір, окрему його частину;</p> <p>переказує із зміною часу подій;</p>
<p>Творчі роботи учнів за сюжетами прочитаних творів.</p>	<p>самостійно і колективно складає варіанти кінцівок до відомих казок, оповідань;</p>

	складає твори-мініатюри (3 речення) про казкових героїв, за спостереженнями; бере участь у групових і колективних інсценізаціях прочитаного, де виступає в ролі автора, актора, глядача (читає за ролями, передає голосом, жестами, мімікою характер персонажів);
Римування. Складання загадок, лічилок, небувалиць на основі прочитаного.	заповнює пропущені рими в уривках віршів шляхом підбору слів, які подані для римування (індивідуально або у процесі групової чи парної роботи; за допомогою вчителя); добирає ланцюжок римованих слів; придумує загадки, лічилки, небувалиці за прочитаним; бере участь в обговоренні творчих робіт (малюнків, розповідей) однокласників за сюжетами прочитаних творів; висловлює оцінні судження.
Аудіювання – слухання-розуміння усного мовлення (протягом року)	
Слухання-розуміння художніх творів (казка обсягом 140-160 слів). Слухання-розуміння інструкцій, що стосуються виконання навчальних дій (2-3 кроки).	Учень/учениця: відповідає на запитання (хто? що? де? коли?) за прослуханим текстом; називає послідовність подій у прослуханому тексті; розповідає про власні почуття, які викликав прослуханий текст; адекватно виконує сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань.

3 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Пізнаємо простір дитячого читання (протягом року)	
Учень/учениця: <i>правильно називає та практично розрізняє</i> фольклорні і авторські твори; [3 МОВ 2.2] <i>співвідносить</i> вивчені твори з відповідними жанрами (казка, вірш, художні і науково-художні оповідання; байка); [3 МОВ 2.1] <i>самостійно визначає</i> жанрові ознаки казок, віршів, оповідань, називає основні жанрові ознаки п'єси; [3 МОВ 2.1]	Доступний і цікавий дітям навчальний матеріал різноманітний за жанрами, персоналіями і джерелами здобуття інформації: <ul style="list-style-type: none"> ● <i>усна народна творчість</i> (малі фольклорні форми: лічилки, скоромовки, загадки, приказки, прислів'я; казки героїко-фантастичні, легенди, байки, пісні); ● <i>художні твори відомих українських і зарубіжних письменників:</i> ● <i>поезія</i> (вірші пейзажні, сюжетні, фантастичні, гумористичні; вірші-загадки, акровірші);

<p><i>розуміє</i>, яку інформацію можна одержати в творах різних жанрів; [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>називає</i> основні теми прочитаного; прізвища, імена відомих українських письменників, твори яких вивчалися на уроках літературного читання; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.5]</p> <p><i>розповідає</i> епізоди з життя відомих письменників, про їхні твори, з якими неодноразово ознайомлювалися під час навчання; [3 МОВ 1.3]</p> <p><i>вміє</i> розповісти сюжети кількох казок (фольклорних і авторських); <i>знає</i> <i>напам'ять</i> 5-6 віршів, кілька прислів'їв, скоромовок; <i>виявляє ставлення</i> до прослуханого і прочитаного; [3 МОВ 2.3], [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>знає і називає</i> найважливіші інформаційні ресурси; [3 МОВ 2.5]</p> <p><i>знаходить</i> в них потрібну інформацію. [3 МОВ 2.5]</p>	<p><i>проза</i> (оповідання, уривки з повістей, казки; п'єси);</p> <p><i>байки</i> (вірші і проза).</p> <p><i>Науково-художня, довідкова, література з різних джерел, тексти із ЗМІ.</i></p> <p><i>Тематика дитячого читання:</i></p> <p>твори про почуття дітей, їхні захоплення, мрії, взаємини в сім'ї, школі; про стан природи у різні пори року; ставлення до Батьківщини, рідної мови, народних традицій, про історію рідного краю, видатних людей; відкриття; про життя письменників, створення книг; медіатексти.</p>
--	---

Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного (протягом року)

<p><i>читає вголос, правильно, цілими словами і групами слів</i> у темпі, який дає змогу розуміти прочитане; [3 МОВ 2.1]</p> <p><i>оволодіває</i> продуктивними способами читання мовчки (самостійно та з допомогою вчителя); [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>оволодіває та самостійно застосовує</i> прийоми виразного читання та декламування <i>напам'ять</i> (для художніх текстів); [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>виділяє у тексті і пояснює</i> значення незнайомих слів, висловів, термінів (<i>самостійно та з допомогою вчителя</i>); [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>самостійно розуміє</i> фактичний зміст текстів різних видів та основні думки (самостійно, а також з допомогою вчителя); [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>застосовує</i> різні види читання під час опрацювання змісту текстів різних видів (самостійно та за завданням учителя), а також <i>перечитування</i> як засіб поглибленого розуміння змісту. [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.4]</p>	<p>Формування і розвиток якісних характеристик навички читання вголос і мовчки: виконання вправ і завдань на регулювання дихання, розвиток уваги, пам'яті, темпу, фонематичного слуху, зорового сприймання, оперативного поля читання.</p> <p>Застосування під час читання вголос, декламування <i>напам'ять</i> відповідно до змісту художнього твору інтонаційні мовленнєві засоби виразності (тон, сила голосу, логічний наголос, темп мовлення).</p> <p>Тлумачення значень незнайомих слів, висловів за допомогою виноска, тлумачного словника, а також <i>спираючись</i> на контекст.</p> <p>Знаходження в тексті конкретних відомостей, фактів, понять, пояснення їх змісту (суті); виділення та пояснення важливих думок, які висловив автор.</p> <p>Застосування різних видів читання: аналітичне – для детального й поглибленого ознайомлення із змістом тексту (самостійно); вибіркоче – з метою знаходження потрібної інформації, фактів; переглядове – для загального ознайомлення із змістом тексту (за завданням учителя).</p>
---	--

Взаємодіємо усно за змістом прочитаного (протягом року)

<p><i>сприймає і розуміє</i> усне висловлення, художній чи науково-художній текст; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.1]</p> <p><i>уточнює</i> інформацію;</p> <p><i>виконує</i> сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.2]</p> <p><i>відповідає</i> на запитання за змістом прослуханого тексту; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3]</p> <p><i>ставить</i> запитання до усного повідомлення та за змістом прослуханого тексту; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3]</p> <p><i>називає</i> персонажів, місце і час дії, послідовність подій у прослуханому тексті; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3]</p> <p><i>вибирає</i> інформацію з прослуханого тексту і <i>пояснює</i> чому зацікавила інформація; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3]</p> <p><i>визначає</i> тему сприйнятого на слух твору;</p> <p><i>бере участь</i> у колективному обговоренні почутого; <i>зацікавлено й уважно слухає</i> співрозмовників, <i>толерантно ставиться</i> до їхніх думок; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3] <i>розпізнає</i> ключові слова і фрази в усному висловленні; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3] <i>висловлює</i> власне ставлення до змісту прослуханої текстової інформації; [3 МОВ 1.6]</p>	<p>Сприймання-розуміння усної інформації.</p> <p>Аналіз та інтерпретація почутого.</p> <ul style="list-style-type: none"> розвиток умінь запитувати і відповідати на запитання за змістом прослуханих текстів; визначати послідовність подій, головного героя; виокремлювати цікаву для себе інформацію; визначати тему твору; брати участь в обговоренні інформації, яка зацікавила; розвиток умінь розпізнавати ключові слова і фрази в усному повідомленні; <p>Формування умінь висловлювати оцінювальні судження:</p> <ul style="list-style-type: none"> вербалізація своїх перших вражень щодо прослуханого: що сподобалось, здивувало, який настрій викликав твір і т. ін.; висловлення власної думки про факти, події у сприйнятому на слух тексті.
<p><i>підтримує</i> діалог з учителем, однокласниками на основі прослуханого; [3 МОВ 1.6], [3 МОВ 1.6], [3 МОВ 1.7]</p> <p><i>користується</i> формулами мовленнєвого етикету; <i>дотримується</i> правил спілкування, найважливіших правил літературної вимови. [3 МОВ 1.6], [3 МОВ 1.7]</p>	<p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.</p>
<p>Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів (протягом року)</p>	
<p><i>самостійно читає, практично розрізняє</i> художні, науково-художні тексти, <i>визначає</i> їх особливості та мету опрацювання, <i>перераховує</i> ознаки, які вказують на приналежність тексту до художнього чи науково-художнього; [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.5]</p>	<p>Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів (художні, науково-художні). Дослідження побудови і змісту художнього тексту:</p> <p>1) смисловий і структурний аналіз тексту:</p> <ul style="list-style-type: none"> розвиток умінь відповідати на запитання за змістом прочитаних текстів;

<p><i>відповідає</i> на запитання щодо прочитаного твору; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>знаходить і пояснює</i> зв'язки між реченнями, абзацами і частинами тексту; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>самостійно визначає</i> послідовність подій у творі; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>самостійно складає</i> план до невеликих за обсягом і нескладних за будовою художніх текстів; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.6]</p> <p><i>користується</i> планом і малюнками для переказу прочитаного;</p> <p><i>установлює</i> (із допомогою вчителя і самостійно) причиново-наслідкові зв'язки; [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>визначає</i> у творах елементи розповіді, описи; [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>визначає</i> у структурі епічного твору початок, основну частину, кінцівку; <i>пояснює</i> їх взаємозв'язок після аналізу твору; [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>самостійно знаходить</i> слова, вислови, речення, які є ключовими для розуміння подій, характеристики персонажів (самостійно та з допомогою вчителя); [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.3]</p> <p><i>самостійно визначає</i> тему твору; основну думку – з допомогою вчителя; [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>самостійно переказує</i> текст (детально, стисло, вибірково); [3 МОВ 2.7]</p> <p><i>розпізнає, називає, виділяє</i> в художньому тексті яскраві, образні вислови, художні описи природи, зовнішності людини, інших живих істот; <i>пояснює</i> їх роль у творі; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.3]</p> <p><i>знаходить</i> у тексті самостійно і з допомогою вчителя слова, які мають переносне значення, порівняння, епітети, метафори (без вживання термінів); <i>пояснює</i> їх роль у тексті, <i>використовує</i> у власному мовленні; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.3]</p> <p><i>визначає</i> з допомогою вчителя настрої, загальну тональність твору; [3 МОВ 2.4]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● знаходження в тексті зв'язків між реченнями, абзацами і частинами тексту та пояснення їх; ● самостійне визначення послідовності подій у творі; ● самостійне складання простого плану до невеликих за обсягом і нескладних за будовою оповідань; ● користування планом для переказу прочитаного твору; ● установлення причиново-наслідкових зв'язків; ● формування уміння розрізняти у творах елементи розповіді, опису; ● орієнтування у структурі тексту: зачин (початок), основна частина, кінцівка; ● формування умінь знаходити в тексті слова, вислови, речення, які є ключовими для розуміння тексту, характеристики персонажів; самостійно визначати тему твору та основну думку з допомогою вчителя; співвідносити головну думку прочитаного із заголовком, прислів'ям, ілюстраціями; ● розвиток умінь застосовувати різні види переказу відповідно до мети (докладний, стислий, вибірково); <p>2) дослідження засобів художньої виразності:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● розвиток умінь виділяти в тексті яскраві, точні, образні вислови, художні описи, з'ясувати їх роль у творі: допомагають передати загальну емоційну тональність твору, відтворити в уяві картини природи, її стан, місце події; показати зміну емоційного настрою персонажів та ін.; ● розширення і поглиблення уявлень про епітет, порівняння, метафору; їх роль у тексті; ● самостійне знаходження у тексті слів, що мають переносне значення, пояснення їх значень на прикладах; ● використання у власному мовленні засобів художньої виразності;
<p><i>розрізняє, правильно називає</i> жанри творів, що опрацьовувалися під час навчання (практично); [3 МОВ 2.1]</p>	<p>– формування умінь визначати настрої, загальну тональність твору;</p> <p>3) дослідження жанрових особливостей:</p>

<p><i>самостійно визначає</i> жанрові ознаки казок про тварин, віршів, оповідань; [3 МОВ 2.1] <i>визначає</i> жанрові ознаки героїко-фантастичних казок, байок, п'єс із допомогою вчителя; [3 МОВ 2.1]</p> <p><i>самостійно визначає</i> головних персонажів; <i>пояснює</i>, які вчинки персонажів є позитивними, а які негативними; [3 МОВ 2.3] <i>самостійно ставить запитання</i> до тексту; [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>висловлює</i> здогадки щодо орієнтовного змісту твору, можливого розвитку подій (до і під час читання); [3 МОВ 2.1]</p> <p><i>розуміє</i> авторську позицію: як автор ставиться до зображуваних подій і вчинків персонажів (з допомогою вчителя); [3 МОВ 2.3], [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>висловлює</i> оцінні судження морального й естетичного характеру про події, вчинки персонажів, описи у художньому творі; [3 МОВ 2.3], [3 МОВ 2.4]</p> <p><i>самостійно орієнтується</i> у фактичному змісті твору, <i>знаходить і пояснює</i> у ньому слова-терміни; [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>визначає</i> тему прочитаного тексту; [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.2]</p> <p><i>виділяє, пояснює</i> зміст графічного матеріалу; [3 МОВ 2.6]</p> <p><i>поділяє</i> текст на смислові частини, <i>встановлює</i> між ними зв'язки, <i>виокремлює</i> новий науково-пізнавальний матеріал (з допомогою вчителя);</p> <p><i>самостійно складає</i> словесний, малюнковий план до невеликих за обсягом і нескладних за будовою науково-художніх текстів;</p> <p><i>передає</i> зміст тексту; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.6]</p> <p><i>перетворює</i> текстову інформацію у графічну (схеми, таблиці); [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.6] <i>висловлює</i> особисте ставлення до прочитаного. [3 МОВ 2.4]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● розвиток умінь самостійно визначати, усвідомлювати жанрові особливості творів, що вивчалися; ● розширення та поглиблення знань та умінь про жанрові особливості казок про тварин, віршів (наявність рими, ритму, поділ на строфи – без вживання терміну), оповідань; ● спостереження за структурними особливостями героїко-фантастичних казок (таємничі, зачаровані, незвичайні місця, предмети, істоти; надзвичайна сила, дивовижні перетворення та ін.), байок (невеликий за обсягом, здебільшого віршований твір, у якому в гумористичній, алегоричній формі зображуються людські вчинки, характери, недоліки), п'єс (драматичний твір, написаний для вистави); ● розвиток умінь правильно визначати і називати головного персонажа твору, аналізувати їхні вчинки, мотиви поведінки; <p>4) діалогічна взаємодія з текстом:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● розвиток умінь самостійно ставити запитання за змістом тексту про факт, подію, час, місце події, героїв твору; ● розвиток умінь висловлювати смислові здогадки щодо орієнтовного змісту твору, можливого розвитку подій з опорою на заголовок, ілюстрації, ключові слова; шляхом відповідей на запитання, які виникають у читача по ходу вдумливого читання твору; ● ставлення письменника до зображуваних подій і вчинків персонажів; ● розвиток умінь висловлювати оцінні судження, почуття щодо подій, вчинків персонажів, описів у художньому творі. <p>Дослідження побудови і змісту науково-художнього тексту.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● орієнтування у фактичному змісті твору, знаходження і пояснення слів-термінів; <p>– самостійне визначення теми науково-художнього тексту:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● формування умінь виділяти, усвідомлювати зміст графічного матеріалу: схем, таблиць, діаграм; пояснювати, до яких частин тексту вони відносяться; ● розвиток умінь самостійно здійснювати смислову компресію текстового
--	--

	<p>матеріалу: визначати і поділяти текст на смислові частини, добирати заголовки, складати словесний і малюнковий план, відтворювати зміст тексту з опорою на види плану;</p> <ul style="list-style-type: none"> • формування умінь створювати нескладні схеми, таблиці з метою ілюстративного супроводу відповідного текстового матеріалу (з допомогою вчителя); <p>– розвиток умінь висловлювати власне ставлення до змісту: пояснювати, які факти в науково-художньому тексті зацікавили найбільше, чим саме; що було новим та ін.</p>
Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою (протягом року)	
<p><i>практично розрізняє</i> дитячі книжки з текстами різних видів, називає основні теми дитячого читання; [3 МОВ 2.5], [3 МОВ 2.4] <i>самостійно розглядає</i></p> <p><i>та прогнозує</i> орієнтовний зміст незнайомої книжки з опорою на ключові слова, ілюстративний та довідково-інформаційний апарат; [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.5]</p> <p><i>пояснює</i>, які дитячі книжки найбільше подобається читати; формулює свій читацький запит у бібліотеці; [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.5]</p> <p><i>самостійно здійснює вибір</i> дитячих книжок відповідно до власних читацьких інтересів; [3 МОВ 2.5]</p> <p><i>користується</i> під час вибору книжок, різними інформаційними ресурсами дитячої бібліотеки (самостійно та з допомогою дорослого); [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.5] <i>висловлює</i> емоційно-оцінні враження про прочитану книжку; [3 МОВ 2.3], [3 МОВ 2.4] <i>складає</i> короткий відгук на прочитану книжку (усно, з допомогою вчителя). [3 МОВ 3.1], [3 МОВ 3.3]</p>	<p>Розрізнення дитячих книжок, які містять різножанрові, різнотематичні художні твори, науково-пізнавальні тексти, довідкову літературу, дитячу періодику.</p> <p>Прогнозування орієнтовного змісту дитячої книжки з опорою на ключові слова, структурні елементи книги, опрацьовані в попередніх класах, а також на анотацію, відомості про письменника, заголовки розділів (наприклад, в повісті-казці); вербалізація своїх припущень у короткому зв'язному висловленні.</p> <p>Формування умінь усно оформляти свій читацький запит за таким алгоритмом: автор, назва книжки, енциклопедії; тема читання.</p> <p>Усвідомлений вибір дитячої книжки (книжок) з числа запропонованих бібліотекарем; вибір потрібної книжки у відкритому фонді бібліотеки (із застосуванням знання алфавіту).</p> <p>Користування різнотематичними книжковими виставками, рекламними плакатами, Інтернет-ресурсами бібліотеки.</p> <p>Розвиток умінь висловлювати власні враження щодо прочитаної книжки: ділитися з однолітками, дорослими думками, що саме найбільше сподобалося; переконливо пояснювати, чому цю книжку варто прочитати, чим вона цікава, які емоції викликала, які події, описані в книжці, нагадали ситуації із власного життєвого досвіду та ін.</p> <p>Навчання складати короткий відгук на прочитану книжку за алгоритмом.</p>
Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією (орієнтовно 13 годин)	

<p><i>знає і пояснює</i> значення поняття медіа; [3 МОВ 2.2] <i>розрізняє</i> види медіа за джерелами і способами одержання інформації; [3 МОВ 2.2] <i>аналізує</i> медіатексти за критеріями, факти і судження про них; [3 МОВ 2.2] <i>формулює</i> висновки за прочитаним, побаченим; [3 МОВ 2.2] <i>знає</i> правила безпечної поведінки в Інтернеті; <i>створює</i> (за вибором) медіа-продукт і пояснює свій вибір; [3 МОВ 2.7], [3 МОВ 2.3], [3 МОВ 2.1] <i>пояснює</i> роль ілюстрації як джерела розуміння тексту. [3 МОВ 2.4]</p>	<p>Сприймання, аналіз, інтерпретація, рефлексія різних видів медіа-продукції: візуальної (текст, малюнок, фотографія); аудіальної (музика, радіо) ; аудіовізуальні (ТБ, кіно, анімація Інтернет, гаджети); практичні роботи з ілюстрування медіатекстів; створення медіапродуктів до важливих дат і подій (в країні, в родині, класі). Рольові ігри: диктор, журналіст, розповсюджувач візуальної інформації.</p>
<p>Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти (орієнтовно 17 годин)</p>	
<p><i>придумує</i> словесну картину за прочитаним твором; [3 МОВ 2.7] <i>виразно виражає</i> себе у групових і колективних інсценізаціях прочитаного;</p>	<p>Завдання на розвиток уяви в зв'язку з прочитаним, власними спостереженнями; вправи на комбінування, акцентування якоїсь виразної, незвичайної ознаки; заохочення до</p>
<p><i>доповнює</i> тексти (за орієнтирами вчителя); <i>продовжує</i> діалог; [3 МОВ 2.7] <i>придумує</i> текст за аналогією до прочитаного; <i>творчо переказує</i> прочитане. [3 МОВ 3.1], [3 МОВ 3.4], [3 МОВ 3.2]</p>	<p>відкриття невидимих і не почутих у процесі читання дійств; Інтерпретація ілюстрацій до текстів; придумування словесних картин; аналіз тексту (абзацу) з метою його доповнення, розширення (з допомогою вчителя); пошуку незвичних образів, слів; висловів; створення ситуацій вибору учнями творчих завдань за темою уроку. Індивідуальне і колективне складання нових кінцівок прочитаних казок, оповідань; знаходження рим у віршах, придумування ланцюжків римованих слів; створення творчих переказів і творів за аналогією; складання розповідей від імені одного з персонажів; практичне засвоєння (у співпраці з вчителем) прийомів складання казок, загадок, лічилок; (ігрові ситуації за прочитаним; «Живі» картини, сценки, інсценізація текстів); виконання творчих завдань на основі сприймання різних творів мистецтва (з допомогою вчителя).</p>

4 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Пізнаємо простір дитячого читання (протягом року)	
<p><i>пояснює</i>, з яких джерел складається простір його читання; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.2] <i>розрізняє</i> твори усної народної творчості і авторські наводить приклади; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.2] <i>називає</i> імена і прізвища відомих українських письменників, з творами яких неодноразово зустрічався на уроках; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.2] <i>знає назви, сюжети</i> кількох фольклорних і літературних творів; <i>знає напам'ять</i> 5-6 віршів, кілька прислів'їв, скоромовок, загадок; <i>пояснює</i> цінність книг, читання, бібліотек; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.2] <i>розповідає</i> про свої читацькі уподобання; <i>знає</i>, яким чином можна задовольнити потреби у знаходженні нової інформації. [4 МОВ 2.4], [4 МОВ 2.5]</p>	<p>Жанрове і авторське розмаїття навчального матеріалу, з яким учні ознайомлюються на уроках літературного читання, самостійного читання відповідно до індивідуальних інтересів і можливостей доступу до джерел інформації:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>усна народна творчість</i> (малі фольклорні форми; прислів'я, приказки, усмішки, притчі; героїко-фантастичні і соціально-побутові казки; пісні; міфи про створення світу і людей); ● <i>художні твори</i> письменників-класиків, відомих українських і зарубіжних письменників; ● <i>поезія</i> (вірші пейзажні, ліричні, сюжетні, фантастичні, гумористичні; вірші-загадки, скоромовки, акровірші); ● <i>проза</i> (оповідання, уривки з повістей, автобіографічних творів, спогадів; легенди; п'єси); ● <i>байки</i> (вірші і проза); <p><i>Науково-художня, науково-популярна літературна з різних джерел, навчальні тексти; тексти із ЗМІ. Тематика дитячого читання:</i></p> <p>світ думок, почуттів, прагнень дітей; родинні стосунки; ставлення людей до рідної землі, рідної мови; пошанування праці; події життя української діаспори; події минулого і сучасного; життя видатних людей, винаходи, фантазії, пригоди, фантастика; бібліотеки, музеї тощо.</p>
Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного (протягом року)	
<p><i>володіє повноцінною навичкою читання вголос і мовчки</i> текстів різних видів як загальнопредметним умінням; [4 МОВ 2.1] <i>усвідомлює</i> важливість уміння вправно читати для успішного навчання тепер і в майбутньому;</p>	<p>Удосконалення прийомів смислової та технічної сторін навички читання вголос і мовчки: застосування прийомів розуміння змісту текстів різних видів; виконання вправ, завдань з розвитку технічної сторони навички; читання вголос правильно, в індивідуальному темпі, з дотриманням основних норм орфоєпії.</p>
<p><i>самостійно застосовує</i> прийоми виразного читання та декламування напам'ять (для художніх текстів); [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.7] <i>самостійно виділяє</i> у тексті і пояснює значення незнайомих слів, висловів, термінів; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.2]</p>	<p>Самостійний добір і застосування під час читання вголос, декламації прозових художніх (уривки), поетичних творів та інсценізації відповідні мовленнєві та позамовні засоби виразності: тон, гучність, логічний наголос, темп, жести, міміка та ін. Передача з їх допомогою загального емоційного настрою</p>

<p><i>самостійно й усвідомлено застосовує</i> різні види читання під час опрацювання змісту текстів різних видів; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.2]</p> <p><i>здійснює</i> самоконтроль, самооцінку якості свого читання і розуміння змісту; за потреби <i>застосовує</i> прийом перечитування тексту чи окремих частин, фрагментів. [4 МОВ 2.2], [4 МОВ 2.4]</p>	<p>змісту твору, зміну емоційного настрою персонажа, стану природи та ін.</p> <p>Пояснення значень незнайомих слів, висловів, термінів у текстах різних видів; користування виносками, тлумачними словниками, довідниками, спираючись на контекст, а також шляхом добору контекстуальних синонімів.</p> <p>Застосування різних видів читання: аналітичне/поглиблене, переглядове, вибіркоче/пошукове – відповідно до мети читання (для всіх видів текстів).</p> <p>Формування умінь здійснювати самоконтроль, самооцінку власної читацької діяльності.</p> <p>Застосування прийому перечитування з метою удосконалення, корекції техніки читання, повнішого розуміння змісту, пошуку відповідей на поставлені запитання.</p>
<p>Взаємодіємо усно за змістом прослуханого (протягом року)</p>	
<p><i>критично сприймає</i> усну інформацію; <i>аналізує й уточнює</i> її; [4 МОВ 1.1]</p> <p><i>сприймає і розуміє</i> художній, науково-художній текст; [4 МОВ 1.4]</p> <p><i>виконує</i> усні інструкції і настанови вчителя щодо навчальних завдань; <i>відтворює</i> зміст усного повідомлення відповідно до мети; [4 МОВ 1.2]</p> <p><i>бере участь</i> у колективному обговоренні змісту почутого (<i>уважно слухає й розуміє</i> запитання вчителя, думки, міркування однокласників, <i>аргументовано доповнює</i> їхні відповіді, обстоює власну позицію); [4 МОВ 1.2], [4 МОВ 1.3], [4 МОВ 1.6]</p> <p><i>висловлює</i> власне ставлення, оцінні судження до усного повідомлення, змісту тексту; <i>обґрунтовує</i> думки, спираючись на власний досвід; <i>визначає</i> позицію співрозмовника, погоджується з нею або заперечує її; <i>обґрунтовує</i> власні погляди, підтверджує їх прикладами або власними спостереженнями, <i>враховує</i> думки інших осіб; [4 МОВ 1.2], [4 МОВ 1.4], [4 МОВ 1.6]</p> <p><i>бере участь</i> у розігруванні діалогу, створенні діалогу на задану тему, за ілюстрацією, використовуючи мовленнєві і позамовні засоби; [4 МОВ 1.1], [4 МОВ 1.7] <i>користується</i> формулами мовленнєвого етикету; <i>дотримується</i> норм культури спілкування під час дискусії,</p>	<p>Сприймання-розуміння усної інформації.</p> <p>Аналіз та інтерпретація почутого.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● розвиток умінь відтворювати зміст усного повідомлення; ● колективне обговорення усної інформації, доповнення її, обґрунтування власної думки; <p>Формування умінь висловлювати оцінювальні судження:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● висловлення власної думки про факти, події у сприйнятому на слух тексті; ● розвиток умінь висловлювати оцінні судження щодо змісту прослуханого тексту. <p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.</p>

найважливіших правил літературної вимови. [4 МОВ 1.1], [4 МОВ 1.7]	
Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів (протягом року)	
<p><i>повноцінно сприймає, практично розрізняє</i> тексти різних видів; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.2]</p> <p><i>повноцінно розуміє</i> текст, <i>пояснює</i>, який художній образ/образи створив письменник; що основне хотів передати; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.2]</p> <p><i>визначає і характеризує</i> події, явища, мотиви вчинків дійових осіб; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.2]</p> <p><i>установлює і пояснює</i> смислові зв'язки між частинами тексту; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.2], [4 МОВ 2.4]</p> <p><i>складає план</i> оповідання, казки, статті; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.6]</p> <p><i>користується</i> планом для переказу твору; <i>знаходить і пояснює</i> причиново-наслідкові зв'язки; [4 МОВ 3.2]</p> <p><i>самостійно визначає</i> тему і основну думку твору; [4 МОВ]</p> <p><i>самостійно застосовує різні види</i> переказу (залежно від мети); [4 МОВ 2.7]</p> <p><i>пояснює</i>, які словосполучення, вислови допомагають краще уявити картини природи, місце події, зовнішність персонажів, їхні характери, вчинки, стосунки з іншими героями; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.2], [4 МОВ 2.4]</p> <p><i>знаходить</i> у тексті засоби художньої виразності (епітет, метафору, гіперболу (без вживання термінів) порівняння; з'ясовує їх роль; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.2], [4 МОВ 2.3]</p> <p><i>використовує</i> яскраві, образні вислови у власному мовленні (під час опису, розповіді); [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.2], [4 МОВ 2.7]</p> <p><i>називає</i> основні теми та жанри творів письменників, з творами яких неодноразово зустрічалися під час навчання; [4 МОВ 3.2] <i>визначає</i> основні події у творі, <i>встановлює</i> їх</p>	<p>Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів (художні, науково-художні). Дослідження побудови і змісту художнього тексту:</p> <p>1) смисловий і структурний аналіз тексту:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● сприймання художнього образу твору, розуміння основного змісту описаних фактів, подій, вчинків персонажів; ● знаходження і пояснення ознак певних подій, явищ, персонажів із метою їх характеристики і підготовки до виразного читання, а також читання в особах; ● розуміння смислових зв'язків, істотних ознак, понять, висновків; ● самостійне складання плану оповідання, казки, статті; використання плану для переказу твору; ● встановлення причиново-наслідкових зв'язків; ● розвиток умінь самостійно усвідомлювати та визначати тему і основну думку твору; ● розвиток умінь застосовувати різні види переказу залежно від мети (докладний, стислий, вибірковий); <p>2) дослідження засобів художньої виразності:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● усвідомлене сприймання засобів художньої виразності відповідно до їх функцій у творі; <p>спостереження за авторським вибором слова у творах різних жанрів під час діалогів, описів природи, зовнішності персонажів, характеристики героїв;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● знаходження і з'ясування ролі епітетів, порівнянь, метафор, повторів, гіпербол в усній народній творчості та у творчості поетів і прозаїків; ● використання у власному мовленні засобів художньої виразності; <p>3) дослідження жанрових особливостей:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● усвідомлення взаємозв'язків: письменники — теми; письменник — жанр; ● удосконалення умінь визначати основні події у творі, пояснювати динаміку їх розвитку; встановлювати взаємозв'язки між подіями фактами, спираючись на зміст тексту; ● визначення головних і другорядних героїв твору; розрізнення персонажів у ставленні їх до головного героя; ● розвиток умінь характеризувати персонажа за його вчинками, поведінкою,

<p>послідовність, зв'язки, динаміку розвитку; [4 МОВ 3.2]</p> <p><i>самостійно визначає</i> головних і другорядних персонажів твору; [4 МОВ 2.2], [4 МОВ 2.1]</p> <p><i>характеризує</i> персонажа за його вчинками; <i>визначає</i> мотиви, наслідки його вчинку; <i>співвідносить</i> вчинок із загальноприйнятими нормами людської моралі; [4 МОВ 2.2], [4 МОВ 2.3]</p> <p><i>виявляє</i> внутрішній стан героя, його почуття, зміну емоційного настрою; [4 МОВ 2.2], [4 МОВ 2.3]</p> <p><i>визначає, самостійно розрізняє</i> жанрові ознаки літературних творів, які опрацьовувалися під час навчання в 2-4 класах; <i>наводить</i> приклади; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.2]</p>	<p>висловлювати власні оцінні судження щодо цього;</p> <ul style="list-style-type: none"> • формування умінь виявляти емоційний стан, настрої інших людей, сприймаючи жести, міміку, інтонацію мовлення, окремі елементи поведінки героїв твору; <p>– удосконалення умінь практично розрізнявати твори різних жанрів, які опрацьовувалися раніше: називати ознаки, які вказують на приналежність твору до того чи іншого жанру.</p> <p>4) діалогічна взаємодія з текстом:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розвиток умінь формулювати пізнавальні запитання на виявлення загального, емоційного сприймання змісту; на поглиблене розуміння тексту, встановлення смислових зв'язків між окремими частинами тексту та ін.; пояснювати, що авторські запитання чи звернення
<p><i>формулює</i> продуктивні запитання до тексту; виокремлює в тесті авторські запитання, звернення до читача; пояснює їх суть; [4 МОВ 2.2]</p> <p><i>пояснює</i> мотиви вчинків героїв, авторське ставлення до них; [4 МОВ 2.2], [4 МОВ 2.4] <i>висловлює</i> емоційно-оцінні судження до вчинків персонажів (морально-етичного і естетичного характеру); <i>обґрунтовує</i> свою думку; [4 МОВ 2.4]</p> <p><i>самостійно ознайомлюється</i> з текстом; <i>орієнтується</i> у його змісті; <i>визначає</i> тему; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.2]</p> <p><i>називає</i> ознаки, які вказують на приналежність тексту до науково-художнього; [4 МОВ 2.2]</p> <p><i>виділяє і розкодовує</i> графічну інформацію, що міститься в тексті; <i>перетворює</i> графічну інформацію в текстову; [4 МОВ 2.2], [4 МОВ 2.6]</p> <p><i>знаходить, розрізняє</i> у текстах різномірну інформацію, <i>пояснює</i> її суть; [4 МОВ 2.2], [4 МОВ 2.4]</p> <p><i>здійснює</i> смисловий аналіз змісту тексту; <i>складає</i> план; [4 МОВ 2.2], [4 МОВ 2.6] <i>висловлює</i> власне судження щодо змісту тексту. [4 МОВ 1.8], [4 МОВ 1.6]</p>	<p>спонукають до діалогічної взаємодії читача з текстом, автором твору;</p> <ul style="list-style-type: none"> • розуміння мотивів вчинків персонажів, виявлення авторської позиції щодо зображеного; • виявлення й оцінювання стану героїв твору шляхом формулювання власних оцінних суджень (моральних, естетичних). Дослідження побудови і змісту науково-художнього тексту. • розвиток умінь самостійно усвідомлювати зміст заголовка, виділяти нові поняття, терміни, з'ясувати їх суть; визначати тему тексту; • формування й розвиток умінь розуміти особливості науково-художнього тексту: відсутність емоційних оцінок, наявність наукових фактів, понять, термінів, графічної інформації; • виділення й усвідомлення суті графічної інформації (схеми, моделі, графіки, таблиці); пояснення того, які частини змісту тексту супроводжує ілюстративний матеріал; • розвиток умінь знаходити і розрізняти інформацію природничого, історичного, культурознавчого характеру; пояснювати явища природи, історичні факти, події, співвідносити їх з текстом; • удосконалення умінь самостійно здійснювати смислову компресію змісту тексту: виділяти ключові поняття, поділяти

	<p>текст на смислові частини, робити узагальнення інформації, у т.ч., що міститься в різних частинах тексту; визначати мікротеми, добирати до них заголовки, складати план; стисло відтворювати зміст тексту з опорою на план;</p> <ul style="list-style-type: none"> • удосконалення умінь формулювати власні думки за змістом тексту, доводити і підтверджувати їх фактами з посиланням на текст; пояснювати, які нові знання, цікавий досвід здобув/здобула.
<p>Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою (протягом року)</p>	
<p><i>самостійно розрізняє</i> та наводить приклади книжок за тематичною, жанровою, авторською приналежністю; приклади довідкових видань; <i>пояснює</i> мету їх читання, використання; [4 МОВ 2.5] <i>самостійно користується</i> довідково-інформаційним апаратом дитячих книжок, видами бібліотечно-бібліографічної допомоги під час прогнозування орієнтовного змісту книжки, її вибору відповідно до мети та теми читання; [4 МОВ 2.2], [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.5] <i>пояснює</i> свої читацькі уподобання, наводить приклади книжок, яким надає перевагу; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.5] <i>самостійно читає, розуміє</i> зміст значних за обсягом книжок (повісті, повісті-казки, фантастика); <i>пояснює</i> їх відмінність від оповідань; [4 МОВ 2.1], [4 МОВ 2.4] <i>висловлює</i> власні аргументовані зв'язні емоційно-оцінні судження про прочитану книжку; [4 МОВ 1.5], [4 МОВ 1.6] <i>бере участь</i> у колективній дискусії за змістом прочитаних книжок, виявляє</p>	<p>Розвиток умінь усвідомлювати власні читацькі мотиви (для задоволення, проведення цікавого дозвілля; знаходження потрібної інформації, розширення знань та ін); пояснювати мету читання книжок з текстами різних видів. Удосконалення умінь самостійного використання довідково-інформаційного апарату дитячих книжок, видів бібліотечно-бібліографічної допомоги як важливих засобів під час вибору книжок на відповідну тему, прогнозування їх змісту та кращого розуміння. Розвиток умінь аргументувати власні читацькі переваги; пояснювати, що саме у таких книжках є найважливішим і найцікавішим; наводити приклади улюблених дитячих книжок, тем читання. Формування умінь утримувати увагу, послідовно читати за розділами, главами й розуміти цілісний зміст таких книжок та окремих частин: визначати тему, основну сюжетну лінію, головних та другорядних персонажів; тривалість подій у часі і т.ін. Розвиток умінь будувати зв'язні аргументовані оцінні судження щодо загального змісту книги, вчинків персонажів (що у книжці сподобалось/не сподобалось, чиї вчинки героїв заслуговують/не заслуговують схвалення і чому; що у змісті було новим, цікавим);</p>
<p>активну читацьку позицію; дотримується етичних норм культури спілкування; [4 МОВ 1.6], [4 МОВ 1.7] <i>самостійно складає</i> письмовий відгук на прочитану книжку (за власним вибором). [4 МОВ 3.1]</p>	<p>підтверджувати свої думки прикладами з тексту; пов'язувати зміст прочитаного з власним життєвим досвідом. Удосконалення умінь брати активну участь у колективному обговоренні змісту прочитаного: поважати іншу точку зору; аргументовано доповнювати відповіді учнів; предметно ставити запитання учасникам</p>

	діалогу/полілогу; обстоювати власну позицію; усвідомлювати, що колективна дискусія може збагачувати власний читацький досвід, сприяти кращому розумінню змісту. Формування умінь готувати письмовий відгук на прочитану книжку (за власним вибором).
Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією (орієнтовно 11 годин)	
<p><i>знає</i> права дітей на одержання інформації; [4 МОВ 2.2], [4 МОВ 2.6]</p> <p><i>розрізняє і пояснює</i> особливості передачі інформації у різних видах медіапродукції;</p> <p><i>створює</i> медіапродукт (кадри мультфільма, замітка до газети, виступ на шкільному радіо тощо) за вибором; [4 МОВ 3.1], [4 МОВ 3.3]</p> <p><i>наводить приклади</i>, де і як можна перевірити одержану інформацію; [4 МОВ 1.5], [4 МОВ 1.7]</p> <p><i>створює</i> рекламу за аналогією;</p> <p><i>знаходить і пояснює різницю</i> між фактами і думками про них; [4 МОВ 2.2]</p> <p><i>обстоює власну думку</i>, дотримуючись культури спілкування. [4 МОВ 1.6]</p>	<p>Опрацювання доступних дітям джерел і способів передачі інформації (тексти, малюнки, фотографії); аналіз ситуацій з життєвого і шкільного досвіду, які учні відображають у медіапродукції;</p> <p>Створення розповідей, історій за прочитаним, побаченим з різним ставленням (доведення своєї думки);</p> <p>Групова робота (створення анімацій, коміксів; ігри, дискусії; створення реклами книги, вистави, події за алгоритмом (у групі, індивідуально) аналіз впливу реклами на вчинки людей).</p>
Перетворюємо та інсценізуємо прочитане, створюємо власні тексти (орієнтовно 15 годин)	
<p><i>самостійно виконує</i> завдання на зміну, доповнення, словесне ілюстрування твору; [4 МОВ 3.1], [4 МОВ 3.2]</p> <p><i>доповнює</i> твір новим персонажем, новою подією; [4 МОВ 3.1], [4 МОВ 3.2]</p> <p><i>передає</i> прочитане в інсценізації, поєднуючи різні засоби виразності (слово, жест, міміка, рухи); [4 МОВ 3.1], [4 МОВ 3.2]</p> <p><i>використовує</i> відомі прийоми для створення казки. [4 МОВ 3.1], [4 МОВ 3.2], [4 МОВ 3.4]</p>	<p>Заохочення дітей до творчості виконання різноманітних завдань, вправ для розвитку фантазії, образного мислення і мовлення.</p> <p>Конкретизація, доповнення прочитаного новою інформацією, новим баченням через залучення ілюстративного матеріалу (малюнок, картина, музика). Завдання на образне уявлення прочитаного; розвиток фантазії через взаємодію мистецтв («Бачу картину намальовану поетом» та ін.).</p> <p>Придумування словесних картин; творчий переказ; вправи на римування, оволодіння прийомами складання казок; розвиток образного мовлення (комбінування відомого з невідомим; акцентування деталі; зупинення або прискорення часу; перевтілення, аналогія та ін.); загадок, лічилок та ін.</p> <p>Знаходження у текстах образних засобів (добір порівнянь, епітетів, метафор, багатозначних слів, фразеологічних зворотів), пояснення їх ролі у сприйманні прочитаного.</p>

МАТЕМАТИЧНА ГАЛУЗЬ

МАТЕМАТИКА

1-2 класи (140 годин на рік, з них 25 – резервних, 4 години на тиждень)
3-4 класи (175 годин на рік, з них 30 – резервних, 5 годин на тиждень)

Пояснювальна записка

Метою навчання математики є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування в учнів розуміння ролі математики в пізнанні явищ і закономірностей навколишнього світу;
- формування у дітей досвіду використання математичних знань та способів дій для розв'язування навчальних і практичних задач;
- розвиток математичного мовлення учнів, необхідного для опису математичних фактів, відношень і закономірностей;
- формування в учнів здатності міркувати логічно, оцінювати коректність і достатність даних для розв'язування навчальних і практичних задач.

Реалізація мети і завдань **початкового курсу математики** здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі дослідження».

Змістова лінія **«Числа, дії з числами. Величини»** охоплює вивчення у 1 - 4 класах питань нумерації цілих невід'ємних чисел у межах мільйона; формування навичок виконання арифметичних дій додавання і віднімання, множення і ділення; ознайомлення на практичній основі зі звичайними дробами; вимірювання величин; оперування величинами.

Змістова лінія **«Вирази, рівності, нерівності»** спрямована на формування в учнів уявлень про математичні вирази - числові та зі змінною; рівності і рівняння; числові нерівності та нерівності зі змінною; про залежність результату арифметичної дії від зміни одного з її компонентів. Ця змістова лінія є пропедевтичною до вивчення алгебраїчного матеріалу.

Змістова лінія **«Геометричні фігури»** націлена на розвиток в учнів просторових уявлень; формування здатності розрізняти геометричні фігури за їх істотними ознаками; формування практичних умінь будувати, креслити, моделювати й конструювати геометричні фігури від руки та за допомогою простих креслярських інструментів. Ця змістова лінія має пропедевтичний характер.

Змістова лінія **«Робота з даними»** передбачає ознайомлення учнів на практичному рівні з найпростішими способами виділення і впорядкування даних за певною ознакою.

Змістова лінія **«Математичні задачі і дослідження»** спрямована на формування в учнів здатності розпізнавати практичні проблеми, що розв'язуються із застосуванням математичних методів, на матеріалі сюжетних, геометричних і практичних задач, а також у процесі виконання найпростіших навчальних досліджень.

До програми кожного класу подано **орієнтовний перелік** додаткових тем для розширеного вивчення курсу. Додаткові теми не є обов'язковими для вивчення. Учитель може обрати окремі теми із пропонуваного або дібрати теми самостійно з огляду на методичну доцільність та пізнавальні потреби учнів. Результати вивчення додаткових тем не підлягають оцінюванню.

Досвід математичної діяльності застосовується у вивченні інших предметів (освітніх галузей) шляхом використання учнями математичних методів чи інших засобів для пізнання дійсності. Рекомендовано раз на два тижні проводити уроки для організації та виконання міжпредметних навчальних проектів, міні-досліджень тощо.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Числа, дії з числами. Величини (орієнтовно 13годин)	
<i>відтворює</i> послідовність чисел у межах сотні; [1 МАО 4.2] <i>читає і записує</i> числа,	Числа 1 -10. Число 0. Десяток. Числа 11 -100. Арифметичні дії додавання і

<p><i>утворює</i> числа різними способами; [1 MAO 4.2] <i>визначає</i> десятки й одиниці у складі двоцифрового числа; [1 MAO 4.1] <i>порівнює</i> числа різними способами; [1 MAO 4.2] <i>виконує</i> додавання та віднімання на основі нумерації чисел; [1 MAO 4.3] <i>розуміє</i> сутність арифметичних дій додавання і віднімання; [1 MAO 4.1] <i>прогнозує</i> результат додавання та віднімання; [1 MAO 1.3] <i>володіє</i> навичками додавання і віднімання одноцифрових чисел у межах 10; [1 MAO 4.3] <i>використовує</i> у мовленні назви компонентів та результатів арифметичних дій додавання і віднімання; [1 MAO 4.3] <i>коментує</i> виконання обчислень; [1 MAO 2.3], [1 MAO 4.3] <i>знаходить</i> число, яке на кілька одиниць більше (менше) за дане; [1 MAO 4.3]</p> <p><i>розуміє</i> сутність різницевого порівняння чисел; [1 MAO 4.3] <i>знаходить</i>, на скільки одне число більше або менше за інше; [1 MAO 4.3] <i>користується</i> в обчисленнях переставним законом додавання; [1 MAO 4.3]</p>	<p>віднімання. Додавання і віднімання чисел у межах 10. Назви компонентів та результатів додавання і віднімання. Збільшення (зменшення) числа на кілька одиниць. Різницеве порівняння. Переставний закон додавання. Взаємозв'язок між додаванням і відніманням. Знаходження невідомого доданка. Величини: довжина, маса, місткість, час. Гроші</p>
<p><i>встановлює</i> взаємозв'язок між діями додавання і віднімання, <i>використовує</i> його під час обчислень; [1 MAO 1.2] <i>визначає</i> невідомий компонент дії додавання і <i>знаходить</i> його значення; [1 MAO 4.8], [1 MAO 4.1] <i>вимірює</i> і <i>порівнює</i> величини: довжину, масу, місткість; [1 MAO 1.1], [1 MAO 4.7] <i>використовує</i> короткі позначення величин (сантиметр - см, дециметр - дм, метр - м); маси (кілограм - кг); місткості (літр - л); часу (година - год, доба, тиждень); [1 MAO 4.7] <i>додає</i> і <i>віднімає</i> іменовані числа, подані в одних одиницях величини; [1 MAO 4.3] <i>користується</i> інструментами й допоміжними засобами для вимірювання величин; [1 MAO 4.7] <i>користується</i> годинником (у межах цілих годин) і календарем для відстеження подій у своєму житті, спостережень у природі тощо; [1 MAO 4.7] <i>оперує</i> грошима в уявному (ігровому) процесі купівлі-продажу, <i>використовує</i> їх короткі позначення (гривня - грн, копійка - к.) [1 MAO 4.3]</p>	
Вирази, рівності, нерівності (орієнтовно 9 годин)	
<p><i>читає</i> і <i>записує</i> математичні вирази: сума і різниця; [1 MAO 4.8] <i>обчислює</i> значення виразів на 1 - 2 дії; [1 MAO 4.3] <i>встановлює</i> відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами [1 MAO 4.2], [1 MAO 4.8]</p>	<p>Сума. Різниця. Вирази на 1 - 2 дії. Числові рівності і нерівності.</p>

Геометричні фігури (орієнтовно 9 годин)	
<p><i>орієнтується</i> на площині і в просторі, описує або зображає схематично розміщення, напрямок і рух об'єктів; [1 MAO 4.4]</p> <p><i>розпізнає</i> геометричні фігури за істотними ознаками; [1 MAO 4.5]</p> <p><i>співвідносить</i> реальні об'єкти з моделями та зображеннями геометричних фігур; [1 MAO 1.1], [1 MAO 4.5]</p> <p><i>моделює</i> геометричні фігури; [1 MAO 4.6]</p> <p><i>вимірює</i> довжину відрізка; [1 MAO 4.7]</p> <p><i>креслить</i> відрізки заданої довжини [1 MAO 4.6]</p>	<p>Трикутник, чотирикутник, квадрат, круг. Точка, пряма, промінь, відрізок, ламана. Куб, куля, циліндр, конус, піраміда.</p>
Математичні задачі і дослідження (протягом року)	
<p><i>розв'язує</i> прості сюжетні задачі, які є моделями реальних ситуацій; [1 MAO 3.1], [1 MAO 2.2]</p> <p><i>створює</i> допоміжну модель задачі різними способами; [1 MAO 2.1]</p> <p>Прості сюжетні, в тому числі компетентнісно-зорієнтовані задачі.</p> <p><i>оцінює</i> з допомогою вчителя правильність розв'язання задачі; [1 MAO 3.3], [1 MAO 3.4]</p> <p><i>складає</i> прості сюжетні задачі; [1 MAO 1.2]</p> <p><i>виконує</i> елементарні дослідження математичних закономірностей з допомогою вчителя [1 ПРО 1.1-16]</p>	<p>Навчальні дослідження</p>
Робота з даними (орієнтовно 7 годин)	
<p><i>читає</i> дані, вміщені на схематичному рисунку, в таблиці; [1 MAO 2.1]</p> <p><i>вносить</i> дані до схем; [1 MAO 2.1]</p> <p><i>користується</i> даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач і в практичних ситуаціях. [1 MAO 2.1], [1 MAO 2.3]</p>	<p>Виділення і впорядкування даних за певною ознакою.</p>
<p>Додаткові теми:</p> <p>Ознаки і властивості об'єктів. Спільні та відмінні ознаки, істотні ознаки. Об'єднання об'єктів у групу за спільною ознакою (узагальнення). Розбиття групи об'єктів на підгрупи за спільною ознакою (класифікація).</p> <p>Додавання і віднімання двоцифрових чисел без переходу через розряд.</p> <p>Заміна більших одиниць величини меншими. Заміна менших одиниць величини більшими.</p> <p>Використовує співвідношення між одиницями величини при виконанні математичних та практичних завдань.</p> <p>Істинні та хибні (правильні і неправильні) висловлювання.</p> <p>Симетрія в геометричних фігурах.</p> <p>Коло.</p> <p>Моделювання змісту завдань за допомогою рисунків, графів, таблиць.</p> <p>Прості задачі на знаходження невідомого зменшуваного, від'ємника.</p> <p>Задачі на знаходження суми трьох доданків.</p>	

Задачі з логічним навантаженням. Лінійні діаграми, таблиці.	
--	--

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Числа, дії з числами. Величини (протягом року)	
<p><i>відтворює</i> послідовність чисел у межах сотні; [2 MAO 4.2] <i>Нумерація</i> чисел першої сотні <i>подає і записує</i> числа, утворює числа різними способами; [2 MAO 4.2] <i>порівнює</i> числа різними способами; [2 MAO 4.2] <i>визначає</i> розрядний склад двоцифрового числа; [2 MAO 4.2] <i>подає</i> числа у вигляді суми розрядних доданків; [2 MAO 4.2] <i>виконує</i> додавання та віднімання на основі нумерації чисел; [2 MAO 4.3] <i>володіє</i> навичками додавання і віднімання чисел у межах 100; [2 MAO 4.3] <i>обчислює</i> усно зручним для себе способом; [2 MAO 4.3] <i>прогнозує</i> результат додавання та віднімання; [2 MAO 1.3] Додавання і віднімання чисел у межах 100. <i>перевіряє</i> правильність обчислень; [2 MAO 3.4] <i>визначає</i> невідомий компонент дії віднімання і <i>знаходить</i> його значення; [2 MAO 4.3], [2 MAO 4.8] <i>коментує</i> виконання обчислень; [2 MOB 1.6] <i>розуміє</i> сутність дій множення і ділення; [2 MAO 4.1] <i>використовує</i> у мовленні назви компонентів та результатів Знаходження невідомого компонента дії віднімання дій множення і ділення; [2 MOB 1.6] <i>використовує</i> в обчисленнях взаємозв'язок між множенням і діленням [2 MAO 4.8], [2 MAO 3.2] <i>використовує</i> в обчисленнях переставний закон множення, взаємозв'язок між множенням і діленням, правила множення і ділення з числами 1 і 0, ділення рівних чисел; [2 MAO 3.2], [2 MAO 4.3] <i>розуміє</i> неможливість ділення на нуль; [2 MAO 4.3] <i>застосовує</i> в обчисленнях знання таблиць множення чисел 2 і 3 та відповідних випадків ділення; [2 MAO 4.3] <i>обчислює</i> значення виразів, що містять інші табличні випадки множення і ділення, з опорою на таблиці; [2 MAO 4.3] <i>прогнозує</i> результат множення і ділення, [2 MAO 1.3] <i>перевіряє</i> правильність обчислень; [2 MAO 3.3], [2 MAO 3.4] <i>знаходить</i> число, яке у кілька разів більше (менше) за дане; [2 MAO 4.3] <i>розуміє</i> сутність кратного порівняння чисел; [2 MAO 4.3]</p>	<p>Арифметичні дії множення і ділення. Назви компонентів та результатів множення і ділення. Взаємозв'язок між множенням і діленням. Переставний закон множення. Особливі випадки множення і ділення. Табличне множення і ділення. Збільшення або зменшення числа у кілька разів. Відношення кратного порівняння. Знаходження невідомого компонента дій множення і ділення Величини: довжина, маса, місткість, час. Гроші</p>

<p><i>обчислює</i> результат кратного порівняння чисел; [2 MAO 4.3]</p> <p><i>визначає</i> невідомий компонент дій множення і ділення,</p> <p><i>обчислює</i> його значення; [2 MAO 4.8]</p> <p><i>коментує</i> виконувані дії; [2 MOB 1.6]</p> <p><i>вимірює і порівнює</i> величини: довжину, масу, місткість, час, <i>використовує</i> їх короткі позначення (міліметр - мм, сантиметр - см, дециметр - дм, метр - м); маси (кілограм - кг, центнер - ц); місткості (літр - л); часу (хвилина - хв, година - год, доба, тиждень); [2 MAO 1.1], [2 MAO 4.7]</p> <p><i>користується</i> інструментами для вимірювання величин; [2 MAO 4.7]</p> <p><i>користується</i> годинником і календарем для визначення часу та планування своєї діяльності, спостережень за явищами природи тощо; [2 MAO 4.7]</p> <p><i>оперує</i> грошима в уявному процесі купівлі-продажу та в практичній діяльності, <i>використовує</i> їх короткі позначення [2 MAO 4.3]</p>	
Вирази, рівності, нерівності (орієнтовно 11 годин)	
<p><i>записує</i> математичні твердження, подані в текстовій формі, з використанням математичних символів; [2 MAO 2.1]</p> <p><i>встановлює</i> відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами; [2 MAO 4.2], [2 MAO 4.8]</p> <p><i>знаходить</i> значення числового виразу та буквеного виразу із заданим значенням букви; [2 MAO 4.3], [2 MAO 4.8]</p> <p><i>встановлює</i> залежності між компонентами і результатом арифметично дії; [2 MAO 4.8]</p> <p><i>застосовує</i> правило порядку виконання дій у виразах без дужок та з дужками [2 MAO 4.3]</p>	<p>Числові вирази. Буквені вирази. Числові рівності. Числові нерівності.</p>
Геометричні фігури (орієнтовно 13 годин)	
<p><i>орієнтується</i> на площині і в просторі, описує або зображає схематично розміщення, напрямки і рух об'єктів; [2 MAO 4.4]</p> <p><i>розпізнає і класифікує</i> геометричні фігури за істотними ознаками; [2 MAO 4.1], [2 MAO 4.5]</p> <p><i>співвідносить</i> реальні об'єкти з моделями геометричних фігур; [2 MAO 1.1], [2 MAO 4.5]</p> <p><i>називає</i> елементи геометричних фігур; [2 MAO 4.5]</p> <p><i>моделює</i> геометричні фігури; [2 MAO 4.6]</p> <p><i>креслить</i> відрізки заданої довжини; [2 MAO 4.6]</p> <p><i>будує</i> прямокутник (квадрат) на аркуші в клітинку; [2 MAO 4.6]</p> <p><i>розрізняє</i> круг і коло; [2 MAO 4.5]</p> <p><i>вимірює</i> сторони геометричних фігур; [2 MAO 4.7]</p> <p><i>обчислює</i> довжину ламаної, периметр многокутника [2 MAO 4.7], [2 MAO 4.3]</p>	<p>Геометричні фігури об'ємні та плоскі. Прямокутник. Квадрат. Круг. Коло.</p>
Математичні задачі і дослідження (протягом року)	

<p><i>розв'язує</i> прості і складені сюжетні задачі, у тому числі задачі з геометричним змістом; [2 MAO 2.3] <i>створює</i> допоміжну модель задачі різними способами; [2 MAO 2.1] <i>обирає</i> числові дані, необхідні і достатні для відповіді на запитання; [2 MAO 2.3] <i>планує</i> розв'язування (розв'язання) сюжетної задачі; [2 MAO 2.2] <i>створює</i> математичну модель задачі; [2 MAO 2.3] <i>оцінює</i> з допомогою вчителя правильність розв'язку задачі; [2 MAO 3.3], [2 MAO 3.4] <i>шукає</i> різні способи розв'язування (розв'язання задачі); [2 MAO 3.2] <i>складає</i> сюжетні задачі на одну і дві дії; [2 MAO 1.2] <i>виконує</i> елементарні дослідження математичних закономірностей і залежностей з допомогою вчителя [2 ПРО 1.1 - 1.61]</p>	<p>Прості та складені сюжетні задачі, в тому числі геометричні, компетентнісно-зорієнтовані. Навчальні дослідження.</p>
--	---

Робота з даними (орієнтовно 8 годин)	
<p><i>виділяє</i> дані, вміщені в таблицях, графах, на схемах, лінійних діаграмах; [2 MAO 2.1] <i>вносить</i> дані до таблиць; [2 MAO 2.1] <i>визначає</i>, чи достатньо даних для розв'язання проблемної ситуації; [2 MAO 3.1] <i>користується</i> даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач, в інших життєвих ситуаціях. [2 MAO 2.3], [2 ІФО 1.2] Додаткові теми: Раціональні способи додавання і віднімання (порозрядне додавання кількох чисел, прийом округлення кількох доданків тощо). Таблиця Піфагора. Подвійні числові нерівності. Рівняння з одним невідомим. Нестандартні задачі, які розв'язуються способом міркувань без виконання арифметичних дій; способом добору; процесуальні задачі; задачі на опрацювання даних, отриманих у процесі спостережень подій навколишнього світу (в житті суспільства, школи, природні явища). «Магічні фігури». Математичні ребуси. Моделювання описаної в задачі ситуації за допомогою графів або таблиць</p>	<p>Виділення і впорядкування даних за певною ознакою.</p>

3 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Числа, дії з числами. Величини (протягом року)	
<p><i>відтворює</i> послідовність чисел у межах тисячі; [3 MAO 4.2] <i>читає і записує</i> числа, утворює числа різними способами; [3 MAO 4.2] <i>визначає</i> розрядний склад трицифрового числа; [3 MAO 4.2]</p>	<p>Нумерація чисел у межах тисячі. Додавання і віднімання чисел у</p>

<p><i>визначає</i> загальну кількість сотень, десятків, одиниць у числі; [3 MAO 4.2]</p> <p><i>подає</i> числа у вигляді суми розрядних доданків; [3 MAO 4.2]</p> <p><i>порівнює</i> числа різними способами; [3 MAO 4.2]</p> <p><i>виконує</i> додавання та віднімання, множення і ділення на основі нумерації чисел; [3 MAO 4.3]</p> <p><i>володіє навичкою</i> усного додавання і віднімання круглих чисел; [3 MAO 4.3]</p> <p><i>обчислює усно</i> зручним для себе способом; [3 MAO 4.3]</p> <p><i>володіє навичкою</i> письмового додавання і віднімання чисел у межах 1000; [3 MAO 4.3]</p> <p><i>прогнозує</i> результат додавання та віднімання; [3 MAO 1.3]</p>	<p>межах 1000.</p>
<p><i>перевіряє</i> правильність обчислень; [3 MAO 3.3], [3 MAO 3.4]</p> <p><i>розуміє</i> сутність арифметичних дій множення і ділення; [3 MAO 4.1]</p> <p><i>застосовує</i> в обчисленнях переставний закон множення, взаємозв'язок між діями множення і ділення; правила множення і ділення з числами 1 і 0, ділення рівних чисел, множення на 10; [3 MAO 3.2], [3 MAO 4.3]</p> <p><i>володіє навичкою</i> табличного множення і ділення; [3 MAO 4.3]</p> <p><i>володіє навичкою</i> позатабличного множення і ділення чисел у межах тисячі; [3 MAO 4.3]</p> <p><i>виконує</i> ділення з остачею; [3 MAO 4.3] <i>розуміє</i>, що остача має бути меншою за дільник; [3 MAO 4.3]</p> <p><i>перевіряє</i> правильність ділення з остачею; [3 MAO 3.3], [3 MAO 3.4]</p> <p><i>застосовує</i> прийоми раціональних обчислень; [3 MAO 3.2]</p> <p><i>прогнозує</i> результат множення і ділення; [3 MAO 1.3]</p> <p><i>перевіряє</i> правильність обчислень; [3 MAO 3.3], [3 MAO 3.4]</p>	<p>Множення і ділення чисел. Табличне множення і ділення. Особливі випадки множення і ділення. Позатабличне множення і ділення.</p>
<p><i>розуміє</i> сутність кратного порівняння чисел; [3 MAO 4.3]</p> <p><i>обчислює</i> результат кратного порівняння чисел; [3 MAO 4.3]</p> <p><i>знаходить</i> число, яке у кілька разів більше/менше за дане; [3 MAO 4.3]</p> <p><i>застосовує</i> в обчисленнях правила знаходження невідомих компонентів арифметичних дій; [3 MAO 4.8]</p> <p><i>розуміє спосіб</i> утворення частини як однієї з кількох рівних частин цілого; [3 MAO 4.2]</p> <p><i>розуміє</i> поняття чисельник і знаменник дроби; [3 MAO 4.1]</p> <p><i>читає і записує</i> частини у вигляді дроби з чисельником 1; [3 MAO 4.2]</p> <p><i>порівнює</i> дроби з чисельником 1 за допомогою засобів наочності; [3 MAO 4.2]</p> <p><i>застосовує</i> в обчисленнях правило знаходження частини від числа та числа за величиною його частини [3 MAO 3.2], [3 MAO 4.3]</p> <p><i>знає</i> одиниці вимірювання довжини (сантиметр, дециметр, метр); маси (кілограм, центнер), місткості (літр); часу (доба, тиждень, година, хвилина, секунда), проміжки часу (місяць, рік) та співвідношення між ними; [3 MAO 1.1], [3 MAO 4.7]</p> <p><i>користується знанням</i> співвідношень між величинами у навчально-пізнавальних і практичних ситуаціях; [3 MAO 4.3]</p> <p><i>вимірює і порівнює</i> величини: довжину, масу, місткість, час; [3 MAO 4.2], [3 MAO 4.7]</p>	<p>Відношення кратного порівняння. Збільшення або зменшення числа у кілька разів. Знаходження невідомого компоненту множення і ділення. Частини величини. Дріб з чисельником 1. Порівняння дробів з чисельником Знаходження частини від числа. Знаходження числа за величиною його частини. Величини: довжина, маса, місткість, час.</p>

<p><i>обирає</i> доцільну мірку для вимірювання величини; [3 MAO 4.7] <i>користується</i> для вимірювання величин інструментами, приладами та іншими засобами; [3 MAO 4.7] <i>перетворює</i> величини, виражені в двох одиницях найменувань; [3 MAO 4.3], [3 MAO 4.7] <i>виконує</i> арифметичні дії з іменованими числами; [3 MAO 4.3] <i>визначає</i> в навчальних і практичних ситуаціях групи взаємопов'язаних величин; [3 MAO 1.2]</p>	
<p><i>розуміє</i>, що ситуація купівлі – продажу описується за допомогою трійки взаємопов'язаних величин: ціна, кількість, вартість; [3 MAO 1.2] <i>розуміє</i>, що робота описується за допомогою трійки взаємопов'язаних величин: продуктивність праці, час роботи, загальний виробіток; [3 MAO 1.2] <i>застосовує</i> для розв'язування практичних задач правила знаходження однієї з величин за двома відомими іншими; [3 MAO 1.2] <i>користується</i> знанням залежності між величинами у навчальних і практичних ситуаціях, [3 MAO 1.2] <i>прогнозує</i> очікуваний результат; [3 MAO 1.3] <i>зіставляє</i> одержаний результат із прогнозованим; [3 MAO 3.3] <i>розуміє</i> сутність периметра багатокутника; [3 MAO 4.7], <i>користується</i> формулою обчислення периметра прямокутника (квадрата) в навчальних і практичних ситуаціях [3 MAO 4.3]</p>	<p>Дії з величинами. Групи взаємопов'язаних величин. Взаємопов'язані величини, які характеризують ситуацію купівлі – продажу; роботу. Залежність величин. Периметр багатокутника. Периметр прямокутника (квадрата).</p>
Вирази, рівності, нерівності, рівняння (орієнтовно 12 годин)	
<p><i>читає і записує</i> математичні вирази, подані в текстовій формі, з використанням математичних символів; [3 MAO 2.1], [3 MAO 4.8] <i>встановлює</i> відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами; [3 MAO 4.8] <i>розрізняє</i> істинні та хибні числові рівності й нерівності; [3 MAO 4.8] <i>знаходить</i> значення числового виразу та буквеного виразу із заданим значенням букви; [3 MAO 4.3], [3 MAO 4.8] <i>застосовує</i> правила порядку виконання дій під час обчислень значень виразів без дужок та з дужками; [3 MAO 4.3] <i>розуміє</i> сутність понять «рівняння», «розв'язок рівняння»; [3 MAO 4.8] <i>розв'язує</i> рівняння на основі правил знаходження невідомого компоненту арифметичної дії та іншими способами; [3 MAO 4.8] <i>розрізняє</i> числові нерівності та нерівності зі змінною; [3 MAO 4.1], [3 MAO 4.8] <i>знаходить</i> окремі розв'язки нерівності зі змінною зручним для себе способом [3 MAO 4.3], [3 MAO 4.8]</p>	<p>Математичні вирази: числові і буквені. Числові рівності і нерівності. Правила порядку дій у числових виразах. Рівняння. Розв'язок рівняння. Нерівності зі змінною. Розв'язки нерівності зі змінною.</p>
Геометричні фігури (орієнтовно 11 годин)	
<p><i>орієнтується</i> на площині і в просторі, <i>рухається</i> за визначеним маршрутом; планує маршрут пересування; [3 ГЮ 2.1] <i>співвідносить</i> реальні об'єкти з моделями геометричних фігур; [3 MAO 4.5] <i>називає</i> елементи геометричних фігур; [3 MAO 4.5] <i>моделює</i> геометричні фігури; [3 MAO 4.6]</p>	<p>Геометричні фігури на площині і у просторі.</p>

<p><i>будує</i> прямокутник/квадрат; [3 MAO 4.6] <i>розрізняє</i> коло і круг, <i>позначає</i> на рисунку елементи кола і круга (центр, радіус, діаметр); [3 MAO 4.5] <i>будує</i> за допомогою циркуля коло [3 MAO 4.6]</p>	
Математичні задачі і дослідження (протягом року)	
<p><i>розв'язує</i> прості і складені сюжетні задачі, задачі з геометричним змістом, компетентнісно зорієнтовані задачі; [3 MAO 3.1], [3 MAO 2.3] <i>розв'язує</i> задачі на знаходження четвертого пропорційного, на подвійне зведення до одиниці, на спільну роботу; [3 MAO 1.2], [3 MAO 2.3] <i>складає</i> вираз до задачі з буквеними даними; [3 MAO 2.2], [3 MAO 4.8] <i>розв'язує</i> прості задачі на визначення тривалості події; [3 MAO 3.1], [3 MAO 2.3] <i>розуміє</i> сутність процесу і <i>складає</i> обернені задачі до даної задачі; [3 MAO 2.3] <i>створює</i> допоміжну модель задачі різними способами; [3 MAO 2.1] <i>обирає</i> числові дані, необхідні і достатні для відповіді на запитання задачі; [3 MAO 3.1] <i>планує</i> розв'язування /розв'язання задачі; [3 MAO 2.2] <i>створює</i> математичну модель задачі; [3 MAO 2.3]</p>	<p>Прості та складені сюжетні задачі. Типові задачі. Задачі геометричного змісту. Компетентнісно зорієнтовані задачі. Задачі з буквеними даними. Задачі і дослідження на визначення тривалості події, часу початку та закінчення. Обернені задачі. Процес розв'язування задачі.</p>
<p><i>перевіряє</i> правильність розв'язку задачі: складає і розв'язує обернену задачу, <i>розв'язує</i> задачу іншим способом тощо; [3 MAO 3.2], [3 MAO 3.4] <i>складає</i> сюжетні задачі; [3 MAO 1.2] <i>виконує</i> елементарні дослідження математичних залежностей з допомогою вчителя; [3 ПРО 1.1 – 1.6] <i>використовує</i> досвід математичної діяльності під час виконання дослідницьких завдань міжпредметного характеру, роботи над навчальними проектами, у проблемних ситуаціях повсякденного життя [3 ПРО 1.1 – 1.6]</p>	<p>Навчальні дослідження.</p>
Робота з даними (орієнтовно 9 годин)	
<p><i>читає</i> нескладні таблиці, <i>зчитує</i> дані з графів, схем, діаграм; [3 MAO 2.1], [3 ІФО 1.2] <i>обирає</i> дані, необхідні і достатні для розв'язання проблемної ситуації; [3 MAO 2.3] <i>вносить</i> дані до таблиць; [3 MAO 2.1] <i>користується</i> даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач [3 MAO 2.1], [3 MAO 2.3], [3 ІФО 1.2]</p>	<p>Виділення і впорядкування даних за певною ознакою.</p>

Додаткові теми:

Раціональні способи позатабличного множення і ділення.

Ознаки подільності на 2 та 5. Ознака подільності на 10.

Розв'язування рівнянь, в яких права частина або один з компонентів поданий числовим виразом.

Розв'язування рівнянь, в яких один з компонентів поданий виразом зі змінною.

Розв'язування нерівностей зі змінною.

Складені задачі, що містять збільшення або зменшення числа на/у кілька одиниць, сформульовані у непрямій формі.

Складені задачі з буквеними даними.

Розв'язування складених сюжетних задач алгебраїчним методом.

Нестандартні задачі. «Магічні фігури».

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Числа, дії з числами. Величини (протягом року)	
<p><i>відтворює</i> послідовність чисел у межах мільйона; [4 MAO 4.2] <i>читає і записує</i> числа, утворює числа різними способами; [4 MAO 4.2] <i>порівнює</i> числа різними способами; [4 MAO 4.2] <i>визначає</i> розрядний склад багатоцифрового числа; [4 MAO 4.2] <i>визначає</i> загальну кількість одиниць певного розряду; [4 MAO 4.2] <i>подає</i> числа у вигляді суми розрядних доданків; [4 MAO 4.2] <i>виконує</i> додавання та віднімання, множення і ділення на основі нумерації чисел; [4 MAO 4.3] <i>володіє</i> навичками письмового додавання і віднімання чисел у межах мільйона; [4 MAO 4.3] <i>прогнозує</i> результат додавання та віднімання, [4 MAO 1.3] <i>перевіряє</i> правильність обчислень; [4 MAO 3.3], [4 MAO 3.4] <i>володіє</i> навичками письмового множення і ділення багатоцифрового числа на одноцифрове; [4 MAO 4.3] <i>володіє</i> обчислювальними навичками письмового множення і ділення на двоцифрове число; [4 MAO 4.3] <i>розуміє</i> спосіб множення і ділення на трицифрове число; [4 MAO 4.3] <i>виконує</i> письмове ділення з остачею; [4 MAO 4.3] <i>планує</i> послідовність виконання дій у письмових обчисленнях; [4 MAO 2.2]</p>	<p>Нумерація чисел першого мільйона</p> <p>Додавання і віднімання чисел у межах мільйона.</p> <p>Множення і ділення чисел у межах мільйона.</p>
<p><i>прогнозує</i> кількість цифр у добутку, частці до знаходження результату; [4 MAO 1.3] <i>перевіряє</i> правильність обчислень; [4 MAO 3.4] <i>розуміє</i> спосіб одержання дробу; [4 MAO 4.2] <i>розуміє</i> суть чисельника і знаменника дробу; [4 MAO 4.2] <i>читає і записує</i> дробу; [4 MAO 4.2] <i>розрізняє</i> дроби, які дорівнюють 1; [4 MAO 4.1] <i>порівнює</i> дроби з однаковими знаменниками; [4 MAO 4.2] <i>застосовує</i> правила знаходження дробу від числа та числа за величиною його дробу під час розв'язування практично зорієнтованих завдань [4 MAO 4.3], <i>знає</i> одиниці вимірювання довжини (міліметр, сантиметр, дециметр, метр, кілометр); маси (грам, кілограм, центнер, тонна), місткості (літр); часу (доба, тиждень, година, хвилина, секунда), проміжки часу (місяць, рік, століття) та співвідношення між ними; [4 MAO 1.1], [4 MAO 4.7] <i>користується знанням</i> співвідношень між величинами у навчально-пізнавальних і практичних ситуаціях; [4 MAO 1.1], [4 MAO 4.3] <i>вимірює і порівнює</i> величини: довжину, масу, місткість, час; [4 MAO 4.3], [4 MAO 4.7] <i>обирає</i> доцільну мірку для вимірювання величини; [4 MAO 2.2] <i>користується</i> для вимірювання величин інструментами, приладами та іншими засобами; [4 MAO 4.7]</p>	<p>Поняття «дріб».</p> <p>Порівняння дробів.</p> <p>Знаходження дробу від числа.</p> <p>Знаходження числа за величиною його дробу.</p> <p>Величини: довжина, маса, місткість, час.</p>

<p><i>перетворює</i> величини, виражені в двох одиницях найменувань; [4 MAO 4.3] <i>виконує</i> арифметичні дії з іменованими числами; [4 MAO 4.3] <i>визначає</i> в навчальних і практичних ситуаціях групи взаємопов'язаних величин; [4 MAO 1.2] <i>користується</i> у навчальних і практичних ситуаціях знанням залежності між величинами; [4 MAO 1.2] <i>розуміє</i>, що рух тіл описується за допомогою трійки взаємопов'язаних величин: шлях, швидкість і час; [4 MAO 1.2] <i>розуміє</i> швидкість рухомого тіла як шлях, пройдений ним за одиницю часу; [4 MAO 1.2] <i>знає</i> назви і позначення одиниць швидкості; <i>користується</i> формулами для знаходження швидкості, подоланого шляху, часу під час розв'язування практично зорієнтованих задач [4 MAO 1.2] <i>прогнозує</i> очікуваний результат; [4 MAO 1.3] <i>зиставляє</i> одержаний результат із прогнозованим; [4 MAO 3.3] <i>знаходить</i> периметр многокутника в навчальних і практичних ситуаціях; [4 MAO 4.3], [4 MAO 4.7] <i>знаходить</i> довжину сторони квадрата за відомим периметром; [4 MAO 1.2], [4 MAO 4.3] <i>розуміє</i> площу як властивість плоских фігур; [4 MAO 4.7] <i>знає</i> одиниці площі; [4 MAO 4.7] <i>визначає</i> площу фігури за допомогою палетки; [4 MAO 4.7] <i>користується</i> в навчальних і практичних ситуаціях формулою обчислення площі прямокутника (квадрата); [4 MAO 1.2], [4 MAO 4.3] <i>знаходить</i> довжину однієї сторони прямокутника за відомими площею та іншою стороною [4 MAO 1.2], [4 MAO 4.3]</p>	<p>Дії з величинами.</p> <p>Групи взаємопов'язаних величин.</p> <p>Взаємопов'язані величини, які характеризують рух тіла. Залежність між величинами.</p> <p>Геометричні величини периметр многокутника, площа фігури.</p>
Вирази, рівності, нерівності (орієнтовно 13 годин)	
<p><i>записує</i> математичні вирази і твердження, подані в текстовій формі, з використанням математичних символів; [4 MAO 2.1], [4 MAO 4.8] <i>встановлює</i> відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами; [4 MAO 4.8] <i>знаходить</i> значення числового виразу та буквеного виразу із заданим значенням букви; [4 MAO 4.3], [4 MAO 4.8] <i>застосовує</i> правила порядку виконання дій під час обчислень значень виразів без дужок та з дужками; [4 MAO 4.3] <i>розв'язує</i> рівняння з однією змінною на основі правил знаходження невідомого компонента арифметичної дії; [4 MAO 4.8], [4 MAO 4.3] <i>перевіряє</i>, що одержане числове значення змінної є розв'язком рівняння; [4 MAO 3.4] <i>розуміє</i>, що нерівність зі змінною мати один, кілька або безліч розв'язків, може не мати розв'язків; [4 MAO 4.8] <i>знаходить</i> окремі розв'язки нерівності зі змінною зручним для себе способом [4 MAO 3.2], [4 MAO 4.8]</p>	<p>Числові вирази. Буквені вирази. Числові рівності. Числові нерівності.</p> <p>Рівняння.</p> <p>Нерівності зі змінною.</p>
Геометричні фігури (орієнтовно 11 годин)	
<p><i>орієнтується</i> на площині і в просторі, <i>рухається</i> за визначеним маршрутом; планує маршрут пересування; [4 ГЮ 2.1]</p>	<p>Геометричні фігури на площині.</p>

<p><i>описує</i> або <i>зображує</i> схематично розміщення, напрямок і рух об'єктів; [4 МАО 4.4]</p> <p><i>розпізнає</i> і <i>класифікує</i> геометричні фігури за істотними ознаками; [4 МАО 4.5], [4 МАО 4.1]</p> <p><i>класифікує</i> кути (прямі, гострі, тупі); [4 МАО 4.1]</p> <p><i>креслить</i> прямі кути за допомогою косинця; [4 МАО 4.6]</p> <p><i>називає</i> істотні ознаки прямокутника (квадрата); [4 МАО 4.1]</p> <p><i>використовує</i> властивість протилежних сторін прямокутника під час розв'язування практичних задач; [4 МАО 2.3]</p> <p><i>будує</i> прямокутник (квадрат); [4 МАО 4.6]</p> <p><i>будує</i> коло, круг за заданим значенням радіуса, діаметра; [4 МАО 4.6]</p> <p><i>називає</i> елементи геометричних фігур у просторі; [4 МАО 4.1]</p> <p><i>моделює</i> геометричні фігури; [4 МАО 4.6]</p>	<p>Кут. Види кутів: прямі, гострі, тупі. Прямокутник . Квадрат, трикутник. Круг. Коло.</p> <p>Геометричні фігури у просторі: конус, циліндр, піраміда, куля, прямокутний паралелепіпед (куб).</p>
Математичні задачі і дослідження (протягом року)	
<p><i>розв'язує</i> прості і складені сюжетні задачі (в тому числі з дробами), задачі з геометричним змістом, компетентісно зорієнтовані задачі; [4 МАО 3.1], [4 МАО 2.3]</p> <p><i>розв'язує</i> задачі на знаходження четвертого пропорційного різними способами, на подвійне зведення до одиниці, на пропорційне ділення, на знаходження невідомого за двома різницями, на спільну роботу, на прямолінійний рівномірний двох тіл; [4 МАО 1.2], [4 МАО 2.3]</p> <p><i>розв'язує</i> задачі з буквеними даними; [4 МАО 2.2], [4 МАО 4.8] <i>розв'язує</i> прості задачі на обчислення тривалості події, дати початку події, дати закінчення події; [4 МАО 2.3]</p> <p><i>складає</i> і <i>розв'язує</i> обернені задачі; [4 МАО 1.2], [4 МАО 2.3]</p> <p><i>створює</i> допоміжну модель задачі різними способами; [4 МАО 2.1]</p> <p><i>обирає</i> числові дані, необхідні і достатні для відповіді на запитання задачі; [4 МАО 3.1]</p> <p><i>планує</i> розв'язування/розв'язання задачі; [4 МАО 3.2]</p> <p><i>створює</i> математичну модель задачі; [4 МАО 2.3] <i>перевіряє</i> правильність розв'язку задачі; [4 МАО 3.2] <i>складає</i> сюжетні задачі; [4 МАО 1.2]</p> <p><i>виконує</i> елементарні дослідження математичних залежностей з допомогою вчителя; [4 ПРО 1.1 – 1.6]</p>	<p>Прості та складені сюжетні задачі. Типові задачі. Задачі геометричного змісту. Компетентісно зорієнтовані задачі. Задачі з буквеними даними. Задачі і дослідження на визначення тривалості події, часу початку та закінчення.</p> <p>Обернені задачі.</p> <p>Процес розв'язування задачі.</p>
<p><i>планує</i> нескладні навчальні дослідження; [4 МАО 3.2]</p> <p><i>використовує</i> досвід математичної діяльності під час виконання дослідницьких завдань міжпредметного характеру, роботи над навчальними проектами, у проблемних ситуаціях повсякденного життя [4 ПРО 1.1 – 1.6]</p>	<p>Навчальні дослідження.</p>
Робота з даними (орієнтовно 9 годин)	

<p><i>читає</i> нескладні таблиці, лінійні діаграми; [4 MAO 2.1], [4 ІФО 1.2] <i>добудовує</i> лінійні діаграми; [4 MAO 2.1] <i>порівнює</i> й <i>узагальнює</i> дані, вміщені у таблицях, на діаграмах; [4 MAO 2.3] <i>обирає</i> дані, необхідні і достатні для розв'язання проблемної ситуації; [4 MAO 2.3] <i>користується</i> даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач [4 MAO 2.1], [4 MAO 2.3], [4 ІФО 1.2]</p>	<p>Виділення і впорядкування даних за певною ознакою</p>
<p>Додаткові теми: Рациональні прийоми обчислень. Усне множення і ділення на 5, 50, 500. Усне множення і ділення на 25, 250, 2500. Множення на 11, 101, 1001. Множення на 9, 99, 999. Письмове множення на трицифрове число. Письмове ділення на трицифрове число. Рівняння, в яких один із компонентів дії є виразом зі змінною. Алгебраїчний метод розв'язування сюжетних складених задач. Розв'язування нерівностей зі змінною. Додавання та віднімання складених іменованих чисел, поданих в одиницях часу. Множення і ділення іменованих чисел, поданих в одиницях вимірювання довжини й маси, на двоцифрове число. Залежність швидкості від зміни відстані при сталому часі; від зміни часу при сталій відстані. Задачі на рух в одному напрямку. Задачі на рух тіл за течією та проти течії річки. Види трикутників за кутами. Види трикутників за сторонами. Нестандартні задачі, задачі логічного характеру. Кругові діаграми.</p>	

**ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА, СОЦІАЛЬНА ТА
 ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА, ПРИРОДНИЧА ОСВІТНІ ГАЛУЗІ
 Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ
 (105 годин на рік, з них 15 – резервних, 3 години на тиждень)
 Пояснювальна записка**

Зазначені освітні галузі реалізуються в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузєва; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Метою навчальної програми «Я досліджую світ» є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- формування дослідницьких умінь, опанування доступних способів пізнання себе, предметів і явищ природи і суспільного життя (спостереження, обстеження, дослід, практична робота, вимірювання, систематизація, класифікація, встановлення логічної та часової послідовності подій, критична оцінка побаченого (почутого), встановлення зв'язків і залежностей в природі і суспільстві, між станом довкілля і діяльністю людини, впливу поведінки на здоров'я та безпеку, залежності результату від докладених зусиль, аналіз наслідків ризикованої поведінки);
- виховання активної позиції щодо громадянської і соціально-культурної належності себе і своєї родини до України, інтересу до пізнання історії та природи свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій;

- розвиток толерантності у соціальній комунікації, ціннісного ставлення до природи та її пізнання, до приватного життя інших людей, усвідомлення правової відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві, інші соціальні навички щодо взаємодії і співпраці в різних видах діяльності;
- створення умов для самовираження учнів у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості.

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрованій суті, а саме:

«**Людина**» (пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка);

«**Людина серед людей**» (стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці);

«**Людина в суспільстві**» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення);

«**Людина і світ**» (толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв);

«**Людина і природа**» (пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

Програма дає змогу вчителю самостійно обирати, добирати дидактичний інструментарій, орієнтуючись на індивідуальні пізнавальні запити і можливості учнів (рівень навченості, актуальні стани потреб, мотивів, цілей, сенсорного та емоційно-вольового розвитку). Особливого значення у дидактико-методичній організації навчання надається його зв'язку з життям, з практикою застосування здобутих уявлень, знань, навичок поведінки в життєвих ситуаціях. Обмеженість відповідного досвіду учнів потребує постійного залучення й аналізу їхніх вражень, чуттєвої опори на результати дослідження об'єктів і явищ навколишнього світу.

Педагогічна стратегія, яка спиралась на наслідувальні механізми у розвитку пізнавальних процесів молодших школярів, і передбачала пріоритетне використання зразків, алгоритмів, поетапного контролю й корекції, збагачується полісенсорним підходом, що зумовлює дослідницьку поведінку учнів, сприйняття ними властивостей і якостей предметів і явищ природного і соціального оточення, спрямовуються у сферу пошукової діяльності.

Вчитель може створювати різні варіанти інтегрованої програми за таким алгоритмом:

- визначення цілей навчання;
- створення картки понять з інших предметів (асоціативної павутинки, курсів, галузей, які допоможуть досягти цілей);
- структурування програми за темами;
- вибір діяльності учнів, яка забезпечить інтегроване навчання;
- розроблення показників досягнення очікуваних результатів.

Можливі засоби інтеграції в процесі реалізації програми «Я досліджую світ» передбачають включення учнів в практику виконання різноманітних завдань дослідницького характеру, як от:

- дослідження-розпізнавання (Що це? Яке воно? Обстеження за допомогою органів чуття, опис, порівняння з іншими предметами, явищами; спільне – відмінне, до якого цілого воно належить);
- дослідження-спостереження (Як воно діє? Що з ним відбувається? Для чого призначене?);
- дослідження-пошук (запитування, передбачення, встановлення часової і логічної послідовності явищ, подій; встановлення причинно – наслідкових зв'язків (Чому? Яким чином? Від чого залежить? З чим пов'язано?), догадка, висновок-узагальнення).

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Людина (орієнтовно 13 годин)	
<p><i>усвідомлює</i> людину як частину природи і суспільства, її відмінності від інших живих істот; <i>розповідає</i> про себе, називає адресу проживання; <i>складає</i> словесний портрет «Який (яка) Я», «Чим відрізняюсь від інших», «Що я вмію», «Чого хочу навчитись»; <i>володіє</i> найпростішими гігієнічними навичками, навичками самообслуговування; <i>описує</i> можливі ризики для життя і здоров'я вдома, у школі, на вулиці; <i>розуміє</i> переваги акуратності, доброзичливості, чесності; <i>досліджує</i> свій організм</p>	<p>Людина – частина природи і суспільства. Пізнання себе, своїх можливостей; місце проживання, безпечна поведінка вдома і на вулиці. Органи чуття. Турбота про органи тіла, гігієнічні навички. Спостереження в довкіллі. Організація досліджень.</p>
Людина серед людей (орієнтовно 13 годин)	
<p><i>цікавиться</i> минулим своєї сім'ї; <i>розрізняє</i> минуле, сучасне, майбутнє (було – є – буде); <i>знає</i> склад сім'ї, імена членів сім'ї, де працюють батьки, хто вони за професією; <i>знає</i>, хто працює в школі; <i>має уявлення</i> про свої обов'язки як школяра, правила поведінки на уроці, на перерві; <i>доречно вживає</i> слова етикету (вітання, прохання, прощання, звертання, подяки, вибачення); <i>доброзичливо спілкується</i> з іншими в спільній діяльності; <i>розрізняє вчинки</i>, дає їм оцінку з погляду моральності; <i>має уявлення</i> про необхідність доброзичливого і уважного ставлення до старших; <i>використовує правила</i> культурної поведінки в громадських місцях, що ґрунтуються на врахуванні інтересів інших</p>	<p>Сім'я, школа. Поведінка в сім'ї, школі, громадських місцях. Моральні норми. Навички співжиття і співпраці Стандарти поведінки в суспільстві. Поведінка в громадських місцях (транспорті, на вулиці, в храмі, в театрі, в бібліотеці). Моральні якості (доброзичливість, правдомовність, щирість, подільчивість). Спостереження в довкіллі. Організація досліджень. Розв'язання ситуацій морального вибору.</p>
Людина в суспільстві (орієнтовно 16 годин)	
<p><i>знає</i> назву країни, її столицю; <i>має уявлення</i> про зміст символів держави (прапор, герб, гімн, українська мова), історичні пам'ятки свого краю; <i>виявляє зв'язки</i> між людьми в суспільстві (хто про кого дбає,</p>	<p>Громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання історії свого краю, символів держави. Спостереження в довкіллі. Організація досліджень.</p>

<p>значення праці людей для добробуту країни; орієнтується у найближчому просторі; долучається до корисних справ громади</p>	
Людина і світ (орієнтовно 12 годин)	
<p>має уявлення про різноманітність людей у світі, називає деякі країни; усвідомлює необхідність доброзичливого ставлення до інших країн та народів, цікавиться відповідною інформацією; наводить приклади виробів, які допомагають людині в побуті, приклади винаходів людства</p>	<p>Толерантне ставлення до різноманітності культур, звичаїв народів, які проживають в Україні та за її межами. Досліди, спостереження в природі. Рукотворні тіла, матеріали та їх властивості. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини.</p>
Людина і природа (орієнтовно 36 годин)	
<p>розпізнає тіла неживої і живої природи, рукотворні об'єкти; розуміє значення сонячного світла і тепла на Землі; має уявлення про повітря, воду, ґрунт, їх властивості, про різноманітність живих організмів, розповідає про добові та сезонні зміни в природі, усвідомлює причини їх повторюваності; групує об'єкти природи за однією ознакою; встановлює найпростіші взаємозв'язки в живій і неживій природі, між живими організмами і навколишнім середовищем, між природними умовами та господарською діяльністю людей; розуміє цінність природи для життя людей, залежність якості життя людей від стану навколишнього середовища; обирає у найближчому оточенні те, що цікаво дослідити; досліджує об'єкти природи, використовуючи доступне обладнання (лупу, термометр, компас, лінійку тощо); використовує різні джерела для пошуку інформації про довкілля; розпізнає рукотворні тіла у найближчому оточенні; називає матеріали (деревина, гума, папір, метал тощо), з яких виготовляють рукотворні тіла; дотримується правил поведінки в природі, та пояснює їх іншим;</p>	<p>Що належить до природи. Жива і нежива природа. Сонце і його вплив на живу і неживу природу. Спостереження за рослинами, тваринами, явищами природи та діяльністю людей у різні пори року. Дослідження властивостей тіл природи. Рукотворні тіла, матеріали та їх властивості. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини. Охорона і збереження природи.</p>

бере посильну участь в природоохоронній діяльності	
--	--

Тижні		Зміст	
<u>Тиждень 1: «Я — школяр»</u>	Навіщо мені ходити до школи?	Хто я? Хто мої однокласники? Що покласти в шкільний ранець?	Як мені безпечно дістатися до школи і повернути додому?
<u>Тиждень 2: «Мій/наш клас»</u>	Як знайти свою класну кімнату?	Як створити комфорт, безпеку і затишок у класі?	Як нам стати класною спільнотою?
<u>Тиждень 3: «Мої друзі»</u>	Хто такі друзі? / Яким має бути друг (подруга)? Як знайти друзів?	Чому нам цікаво разом?	Як зберегти дружбу?
<u>Тиждень 4: «Моє довкілля»</u>	Що мене оточує?	Які таємниці має шкільне подвір'я? Які рослини ростуть на шкільному подвір'ї? Кольори та звуки довкілля які вони?	Як поводитися в довкіллі, щоб не зашкодити собі і йому?
<u>Тиждень 5: «Осінь»</u>	Як впізнати осінь? Як живуть рослини восени?	Як живуть тварини восени?	Що нам дарує осінь?/ Чому осінь називають щедрою?
<u>Тиждень 6: «Я і моя батьківщина»</u>	Що таке Батьківщина?	Чому батьки і Батьківщина – схожі (споріднені) слова?	Якими рисами я маю володіти, щоб стати комусь захисником / захисницею?
<u>Тиждень 7: «Ми підприємливі — (осінній добродійний ярмарок)»</u>	Чи кожна людина може бути підприємливою?	Як знаходити ідеї та можливості?	Як здійснити задумане? Як отримати добрі результати? Осінній благодійний Ярмарок
<u>Тиждень 8: «Техніка, яка допомагає»</u>	Як техніка допомагає в побуті, і якою вона буде в майбутньому?	Як «потоваришувати» з технікою?	Яка роль роботів у житті людини?
<u>Тиждень 9: «Ігри»</u>	Які ігри бувають? Чому я люблю бавитися в різні ігри? У які ігри грали наші батьки? Ігри країн Сходу	Чому потрібні правила гри?	Чого навчає комп'ютерна гра?
<u>Тиждень 10: «Театр»</u>	Чому люди ходять до театру? Навіщо нам театр?	Хто найголовніший у театрі?	Як створити театр? Хто автор вистави? Ми творимо театр
<u>Тиждень 11: «Мода»</u>	Що означає бути модним? Як виявляти свою неповторність? Хто	Як змінюється мода?	Чому здоровим бути модно?.

	створює модний одяг?		
<u>Тиждень 12:</u> <u>«Пригоди капельки»</u>	Де є вода в природі? Якою буває вода в природі? Як вона мандрує?	Навіщо потрібна вода? Що станеться, якщо її не буде?	Як берегти воду?
<u>Тиждень 13:</u> <u>«Зима»</u>	Які сюрпризи нам готує зима? Що відбувається з рослинами взимку?.	Як зимують тварини?/ «Чи кожна пташина у вирій на зиму літає?»	Як цікаво провести час взимку?
<u>Тиждень 14:</u> <u>«Гаємниці космосу»</u>	Що можна побачити в космосі? Чи може день «наздогнати» ніч?	Чи можливе на Землі життя без Сонця?	Як я уявляю інші планети?
<u>Тиждень 15:</u> <u>«Подорожуємо в часі»</u>	Чи хотіли б ви подорожувати в часі і чому? Навіщо нам подорож у країну чисел та слів?	Чи можна помандрувати морем на шкірці апельсина, або чому апельсин не тоне?	Що знаємо і про що маємо довідатися для майбутніх подорожей?
<u>Тиждень 16:</u> <u>«Зимові свята»</u>	Чому свято є важливим? .	Які свята святкуються взимку в Україні та у світі, країнах Сходу?	Як підготуватися до свята? Чому під час свята нам краще бути разом? Хто забезпечує свято для інших?
<u>Тиждень 17:</u> <u>«Світ захоплень»</u>	Що мені подобається? Що я люблю?	Як знайти для себе нове захоплення?	Чи завжди захоплення приносять нам користь?
<u>Тиждень 18:</u> <u>«Я — мандрівник»</u>	Хто такий мандрівник?/ Чи можу я назвати себе мандрівником?	Куди ми помандруємо? Подорож Україною, країнами Сходу (віртуальна подорож)	Куди ми помандруємо? Подорож на південний континент. Як мандрувати світом, не засмічуючи природи?
<u>Тиждень 19:</u> <u>«Ми — дослідники. Ми — винахідники»</u>	Хто такий дослідник? Як розвивати в собі вміння дослідника?	Як людина досліджує світ?	Чи можна бути винахідником у наш час? / Чи все вже на світі винайдено до нас? Лабораторія "Колоска". Спостерігай та досліджуй!
<u>Тиждень 20:</u> <u>«Спорт»</u>	Чому варто займатися фізкультурою чи спортом?	Які риси характеру розвиває спорт?	Чому Олімпійські ігри – особливі змагання?
<u>Тиждень 21:</u> <u>«Мої улюблені книжки»</u>	Чому варто читати книжки?	Як народилася книжка? . Як продовжити життя книжки? Для чого	Де живуть книги? Яка найбільша домівка книг? Яка

		потрібна книжкова майстерня/ лікарня?	моя улюблена книжка?
<u>Тиждень 22:</u> <u>«Транспорт»</u>	Які є види транспорту?	Транспорт моєї місцевості. Як бути гарним пасажиром?	Для чого потрібні правила дорожнього руху?
<u>Тиждень 23:</u> <u>«Професії»</u>	Які бувають професії?	Ким працюють мої батьки?	Ким стати? Яку професію обрати?
<u>Тиждень 24:</u> <u>«Час/як керувати часом?»</u>	Чим вимірюють час?	Навіщо нам потрібно бути пунктуальними?	Як керувати часом?
<u>Тиждень 25:</u> <u>«Весна»</u>	Як приходить весна? .	Як прокидаються рослини?.	Як пташки знаходять дорогу додому?
<u>Тиждень 26:</u> <u>«Весняні свята. Великдень»</u>	Як святкують прихід весни?	Які традиції Великодня у моїй родині? Що кладемо у великодній кошик?	Про що розповідає писанка?
<u>Тиждень 27:</u> <u>«Навіщо їсти»</u>	Навіщо ми їмо?	Як визначити корисну і шкідливу їжу?	Як поводитися за столом під час споживання їжі?
<u>Тиждень 28:</u> <u>«Світ рослин»</u>	Чи є рослини живими?	Що спільного між усіма рослинами?	Чому людина не може жити без рослин?
<u>Тиждень 29:</u> <u>«Світ тварин»</u>	Хто такі тварини?	Як живуть свійські і дикі тварини?	Чому треба берегти тварин?
<u>Тиждень 30:</u> <u>«Веселка»</u>	Як з'являється веселка?	Чому веселка різнокольорова?	Як зробити веселку на шкільному подвір'ї?
<u>Тиждень 31:</u> <u>«Моя родина»</u>	Хто є в моїй сім'ї?	Моє родинне дерево	Хто і за що відповідає у моїй родині?
<u>Тиждень 32:</u> <u>«Ми-Українці. Ми-Європейці»</u>	Українці – хто ми?	Що ти розкажеш про Україну друзям з інших країн (Європи, країн Сходу)?	Що заповнено в українській вишиванці?

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Людина (орієнтовно 15 годин)	
<p><i>розповідає</i> про себе та інших, висловлює свої вподобання;</p> <p><i>описує</i> себе, свій характер, захоплення, що відрізняють від інших;</p> <p><i>розпізнає</i> та описує небезпеку вдома або в школі;</p> <p><i>ухвалює</i> рішення щодо простих побутових ситуацій з користю для здоров'я і безпеки;</p> <p><i>пояснює</i>, від чого залежить безпека на вулиці, вдома, у школі;</p> <p><i>визначає</i> здорові та шкідливі звички, правила догляду за органами тіла; <i>досліджує</i> зміни, що відбуваються;</p>	<p>Пізнання себе, своїх можливостей, здорова і безпечна поведінка.</p> <p>Частини тіла людини та їх функції. Турбота про здоров'я.</p> <p>Організація досліджень.</p>

<p><i>досліджує</i> позитивні і негативні впливи на вибір здорової та безпечної поведінки; <i>досліджує</i> зміни, що відбуваються з людиною</p>	
Людина серед людей (орієнтовно 15 годин)	
<p><i>пояснює</i>, що може робити в сім'ї, серед однолітків, в школі; <i>дотримується</i> правил поведінки, що засвідчують повагу до інших; <i>доречно вживає</i> слова чемності; <i>надає допомогу</i>, коли просять та звертаються по неї; <i>висловлює</i> оцінні судження щодо вчинку, події, явищ; <i>добирає</i> докази до своїх висновків; <i>не порушує права</i> інших дітей, виявляє і засуджує вчинки, які ображають або принижують інших; <i>співпрацює</i> в групах для досягнення спільних цілей</p>	<p>Стандарти поведінки в суспільстві. Моральні норми. Навички співжиття і співпраці.</p>
Людина в суспільстві (орієнтовно 18 годин)	
<p><i>розпізнає</i> державні символи України, шанобливо ставиться до них; <i>розпитує і збирає</i> інформацію про свій край і державу, історичні події, відомих осіб; <i>розпитує</i> старших про минуле, бере активну участь у спільних заходах державного значення; <i>дотримується</i> встановлених правил поведінки під час державних свят, класних, шкільних і громадських заходів</p>	<p>Громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, і символів держави. Внесок українців у світові досягнення. Славетні українці. Спостереження в довкіллі. Організація досліджень.</p>
Людина і світ (орієнтовно 12 годин)	
<p><i>має</i> уявлення про різноманітність людей у світі, називає деякі країни; <i>усвідомлює</i> необхідність толерантного ставлення до інших країн і народів, цікавиться відповідною інформацією; <i>виявляє</i> інтерес до інформації про інші країни і народи; на конкретних прикладах <i>доводить</i> важливість взаємозв'язків і взаємодії між країнами; <i>виявляє</i> доброзичливе ставлення до людей інших національностей, до їхніх культур і звичаїв</p>	<p>Толерантне ставлення до різноманітності культур, звичаїв. Внесок українців у світові досягнення. Історичні події. Видатні історичні постаті. Розв'язання ситуацій морального вибору.</p>
Людина і природа (орієнтовно 36 годин)	
<p><i>має</i> уявлення про форму Землі, вплив Сонця на сезонні явища в природі, причини змін пір року; <i>називає</i> пори року та відповідні їм місяці, явища в живій та неживій природі у різні пори року, умови вирощування рослин; <i>наводить приклади</i> зв'язку людини і природи; <i>розпізнає</i> зміни в живій та неживій природі; органи рослин; тварин різних груп; <i>розрізняє</i> форми земної поверхні; <i>класифікує</i> за певними ознаками рослини і тварин своєї місцевості, тіла неживої природи; <i>визначає мету</i> дослідження, <i>обирає</i> послідовність дій і обладнання для його виконання; <i>виконує дослідницькі завдання</i>: досліджує властивості повітря, води, ґрунту, гірські породи, рослини своєї місцевості; вимірює температуру повітря, води; спостерігає за тваринами, добовими і сезонними змінами у природі; визначає суттєві ознаки об'єктів</p>	<p>Повітря. Вода. Водойми рідного краю. Форми земної поверхні. Гірські породи. Ґрунт, його властивості і значення. Будова і різноманітність рослин. Умови вирощування рослин. Тварини дикі та свійські. Спостереження за тваринами. Земля та її форма. Обертання Землі. Рік. Місяць. Доба. Вплив Сонця на сезонні явища в природі. Пори року та їх ознаки. Особливості життя рослин та тварин у різні пори року. Спостереження за добовими і сезонними змінами у природі. Охорона природи. Зв'язок</p>

<p>неживої та живої природи на основі проведених досліджень; <i>фіксує результати</i> досліджень доступними способами і <i>робить висновки</i>; <i>дізнається</i> про природу, використовуючи різні джерела інформації; <i>застосовує знання</i> про природу в навчальних і життєвих ситуаціях; <i>наводить приклади</i> виробів, які допомагають людині у побуті; <i>розповідає</i> про використання матеріалів на основі їх властивостей; <i>знаходить</i> інформацію про найважливіші винаходи людства, використовуючи різноманітні джерела; <i>робить висновок</i>: природа потребує охорони; <i>бере посильну участь</i> в природоохоронній діяльності.</p>	<p>людини і природи. Червона книга України. Рукотворні тіла та матеріали, їх властивості. Використання рукотворних матеріалів у побуті. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини.</p>
--	--

3 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Людина (орієнтовно 18 годин)	
<p><i>знає</i>, що спільного та чим відрізняється людина від інших живих істот (мислення, мова, праця, спілкування і взаємодія з іншими людьми) [3 ГІО 2.2] <i>розповідає</i> про частини тіла людини, їх значення; правила догляду за ними; [3 ПРО 1.1], [3 ПРО 4.3], <i>володіє</i> найпростішими гігієнічними навичками, навичками самообслуговування [3 СЗО 2.3], [3 СЗО 4.5]</p>	<p>Людина – частина природи і суспільства. Організм людини. Частини тіла людини та їх функції. Турбота про здоров'я. Гігієнічні навички. Навички самообслуговування.</p>
<p><i>називає</i> умови здорового способу життя (харчування, турбота про здоров'я, уникнення шкідливих звичок); [3 СЗО 2.3], [3 СЗО 3.1], [3 СЗО 3.3] <i>пояснює</i>, як змінюється людина упродовж життя, наводить приклади з власного досвіду; [3 СЗО 3.2] <i>пояснює</i>, як суспільні групи (сім'я, дитячий колектив, друзі) впливають на розвиток людини [3 СЗО 4.3], [3 СЗО 4.7]</p>	<p>Розвиток людини протягом життя: від малюка до дорослої людини. Здоровий спосіб життя, турбота про здоров'я.</p>
<p><i>виявляє інтерес</i> до своєї зовнішності, <i>розповідає</i> про себе, свої захоплення; <i>прагне</i> до акуратності <i>розпізнає</i> риси характеру і <i>дає їм оцінку</i>; [3 ГІО 6.1] <i>називає</i> риси характеру, які сприяють і ті, що заважають досягненню успіху в житті, спілкуванню з іншими; [3 ГІО 8.2]</p>	<p>Зовнішність людини. Риси характеру, які сприяють досягненню успіху в житті, забезпечують дружні взаємини з іншими, повагу (чесність, працьовитість, щедрість, чемність, чуйність). Риси характеру, що заважають досягненню успіху, спілкуванню (лінощі, неухважність, байдужість, нетовариськість).</p>

<i>пояснює</i> , як досягнення мети залежить від наполегливості й старанності [3 ГІО 7.2]	Пізнання себе, своїх можливостей, здорова і безпечна поведінка.
<i>володіє прийомами</i> планування робочого часу, тренування уваги, пам'яті; [3 СЗО 4.1] <i>підтримує</i> порядок на робочому місці; [3 СЗО 1.1] виявляє пізнавальну активність на уроках; [3 СЗО 4.1] <i>співпрацює і взаємодіє</i> з іншими у різних ситуаціях (навчання, гра) [3 СЗО 2.3], [3 ГІО 8.1]	Навчання як складова життєвого успіху. Уміння вчитися. Планування робочого часу. Взаємодія та співпраця з іншими.
Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення).	
● Тренування уваги, пам'яті (прийоми, алгоритми, вправи).	
Людина серед людей(орієнтовно 15 годин)	
<i>називає</i> правила поведінки у сім'ї, школі, громаді; [3 СЗО 2.3], [3 ГІО 8.1], [3 ГІО 8.2] <i>розуміє</i> почуття відповідальності перед родиною [3 ГІО 6.2]	Сім'я. Склад сім'ї. Історія роду. Розподіл прав і обов'язків у сім'ї. Дозвілля у сім'ї. Родинні стосунки між поколіннями. Небезпечні ситуації в школі, вдома, на вулиці. Турбота про тих, хто її потребує.
<i>пропонує</i> вирішення посильних проблем школи, громади; [3 СЗО 2.1], [3 ГІО 8.1] <i>співпрацює і взаємодіє</i> з іншими у збереженні традицій школи; [3 ГІО 7.1] <i>виявляє інтерес</i> до пізнання і збереження традицій школи; [3 ГІО 7.1] <i>розуміє</i> переваги доброго ставлення до інших на прикладах вияву таких якостей: чесність, доброзичливість, подільчивість, працьовитість, ввічливість на протипагу хитрощам, байдужості, жадібності, лінощам, безкультурності; [3 СЗО 1.4] <i>вирішує</i> конфлікти мирним шляхом; [3 СЗО 4.4] <i>дотримується</i> правил шкільного розпорядку; правил поведінки під час шкільних і громадських заходів [3 ГІО 2.3]	Школа. Правила шкільного розпорядку. Історія рідної школи. Збереження традицій. Ставлення до інших (товаришування, спільна гра, праця, навчання у групах, у класі. Моральні норми.
Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення).	
● Моделювання способів поведінки чуйного ставлення до старших та інших членів сім'ї. ● Моделювання способів вирішення конфліктних ситуацій (з опорою на літературні твори, ситуації реального життя)	
<i>називає</i> об'єкти громадського простору своєї місцевості; [3 ГІО 2.1] <i>демонструє</i> ставлення до приватної власності своєї та інших як до цінності; [3 ГІО 2.2] <i>аргументує</i> неприпустимість порушення приватного простору; [3 ГІО 2.3]	Приватний і громадський простір. Правила поведінки у громадських місцях.

<p><i>бере участь</i> в обговоренні правил поведінки у громадському транспорті, кінотеатрі, бібліотеці та ін., <i>аргументує</i> їх доцільність на прикладах [3 ГІО 2.3]</p>	
<p>Практичні роботи</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Обговорення правил поведінки, прийнятих у класі, школі, місцевій громаді. ● Моделювання (інсценізація) поведінки у громадських місцях (з опорою на літературні твори, ситуації реального життя). 	
<p align="center">Людина у суспільстві(орієнтовно 17 годин)</p>	
<p><i>усвідомлює</i> свою належність до українського суспільства; необхідність толерантних взаємин між людьми; [3 ГІО 7.1]</p> <p><i>має уявлення</i> про державну символіку України; свою приналежність до України; [3 ГІО 8.3]</p> <p><i>ділиться з іншими інформацією</i> про права кожної дитини (право на навчання, медичну допомогу, відпочинок, захист від жорстокого поводження); [3 ГІО 6.2]</p> <p><i>виявляє інтерес</i> до пізнання минулого і сучасного України; участі у відзначенні пам'ятних подій, державних і народних свят; [3 ГІО 3.1], [3 ГІО 3.2] <i>розпитує</i> старших і <i>збирає інформацію</i> про свій край, про минуле, історії назв; [3 ГІО 2.1]</p> <p><i>володіє</i> навичками поводження в урочистих ситуаціях, у пам'ятних місцях; [3 СЗО 3.3] <i>розуміє</i> сутність правопорушень як порушень прав інших людей; [3 ГІО 6.2] <i>міркує</i> на цю тему, <i>наводить приклади</i>; [3 ГІО 4.1]</p> <p><i>обґрунтовує</i> необхідність відповідати за свої вчинки; <i>встановлює взаємозв'язки</i> у соціальному житті (між вчинком і наслідком, порушенням правил і відповідальністю); <i>передбачає</i> наслідки своїх вчинків; [3 СЗО 1.4]</p> <p><i>розповідає</i> про значення праці людей різних професій для країни; [3 ГІО 4.2], [3 ГІО 3.3] <i>усвідомлює</i>: себе громадянином України; <i>виявляє</i> патріотичні почуття, шанобливе ставлення до символів держави традицій і звичаїв твого краю [3 ГІО 8.3]</p>	<p>Людина – частина суспільства. Сім'я, дитячий колектив, друзі.</p> <p>Залежність людей один від одного.</p> <p>Взаємодопомога.</p> <p>Суспільство як єдність людських спільнот, їх різноманітність.</p> <p>Стосунки людей у суспільстві. Україна – незалежна держава. Символи держави: Герб, Прапор, Гімн, державна мова їх значення.</p> <p>Права та обов'язки громадян.</p> <p>Пам'ятні події, державні й народні свята, їх історія.</p> <p>Праця людей різних професій. Знання й уміння необхідні для опанування цих професій.</p> <p>Господарська діяльність людей твого краю. Славетні українці.</p> <p>Правила поведінки у пам'ятних місцях, під час урочистих заходів.</p> <p>Права людини.</p> <p>Взаємозв'язки між вчинком і наслідком.</p> <p>Правопорушення як порушення прав інших. Сучасні народні ремесла твого краю.</p>
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Створення альбому, портфоліо або облаштування тематичної виставки «Ми – громадяни України» (зображення символів, листівки, світлини). ● Розв'язання прогностичних задач «Що буде, якщо ...» (ситуації правопорушень) 	
<p align="center">Людина і світ (протягом року)</p>	

<p>має уявлення про різноманітність народів у світі; <i>наводить приклади</i> звичаїв інших народів, світових досягнень; співробітництва країн; <i>виявляє</i> інтерес і повагу до різних культур [3 ГО 7.1]</p>	<p>Земля – спільний дім для всіх людей. Україна на карті світу. Україна – європейська держава. Різноманітність народів у світі. Співробітництво країн у питанні збереження природи, обміну культурою, товарами, безпечного життя, запобігання стихіям. Винаходи людства. Славетні українці, їхній внесок у світову науку, культуру, спорт</p>
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення). Дослідження «Що в моєму домі вироблено в інших країнах», складання мапи маршруту цих товарів (на плакаті тощо). Проект «Славетні українці». Накопичення даних про відомих українців із різних сфер життя (мистецтво, спорт, наука) та їх представлення у різних формах (тексти, світлини, розповіді та ін.</p>	
<p>Природа (протягом року)</p>	
<p><i>наводить приклади</i> тіл і явищ природи; [3 ПРО 1.1], [3 ПРО 1.5] <i>розрізняє і називає</i> тіла неживої і живої природи; тіла природи і ті, що створила людина; [3 ПРО 1.2] <i>складає перелік</i> тіл неживої/живої природи на основі власних спостережень; [3 ПРО 2.1] <i>виявляє</i> у природному оточенні тіла неживої і живої природи, <i>встановлює зв'язки</i> між ними; <i>описує</i> явища природи, <i>висловлює</i> своє враження від них; [3 ПРО 1.5] <i>розповідає про</i> явища природи, що вивчалися і/або які доводилось спостерігати [3 ПРО 1.2]</p>	<p>Природа – частина навколишнього світу. Поняття про тіла та явища природи. Нежива і жива природа, зв'язки між ними. Явища природи (листопад, туман, вітер, світанок, зміна пір року, відліт птахів тощо).</p>
<p><i>називає</i> джерела інформації про природу; [3 ПРО 2.1] <i>розрізняє і використовує</i> обладнання для дослідження природи; [3 ПРО 1.4] <i>співвідносить</i> органи чуття/обладнання для вивчення природи з інформацією, отриманою з їх допомогою; [3 ПРО 2.1] <i>пояснює</i> необхідність вивчення природи; [3 ПРО 3.3] <i>здійснює пошук та аналіз</i> інформації про тіла/явища природи у різних джерелах (виданнях природничого змісту, інтернет-ресурсах тощо), в тому числі з використанням технічних приладів і пристроїв; [3 ПРО 1.5] <i>визначає</i> головне в інформації природничого змісту, <i>висловлює</i> враження щодо неї;</p>	<p>Дослідження природи. Значення дослідження природи. Джерела інформації про природу. Способи представлення інформації про природу . Дослідження як джерело знань про природу. Спостереження, вимірювання, експеримент. Обладнання для вивчення природи. Основні кроки під час дослідження тіла/явища природи: визначення мети, планування і виконання дій за планом, формулювання висновку. Аналіз проведеного дослідження. Моделювання у вивченні природи.</p>

<p><i>презентує</i> інформацію про природу у вигляді повідомлення, малюнку, схеми, презентації тощо; [3 ПРО 2.2]</p> <p><i>проводить спостереження</i> тіл і явищ у найближчому природному оточенні за планом, <i>фіксує</i> результати, <i>презентує</i> їх; [3 ПРО 1.4]</p> <p><i>ставить і відповідає</i> на запитання щодо дослідження тіла/явища природи; [3 ПРО 1.2]</p> <p><i>аналізує</i> основні кроки дослідження, передбачені планом, <i>пропонує</i> власні ідеї; [3 ПРО 1.3]</p> <p><i>формулює</i> припущення і <i>перевіряє</i> їх у ході дослідження за наданим або самостійно складеним планом; [3 ПРО 1.2]</p> <p><i>визначає</i> самостійно або у групі, що необхідно для проведення дослідження (обладнання, інформація тощо); [3 ПРО 1.3]</p> <p><i>виконує</i> самостійно/у парі/у групі дослідження тіла/явища природи за планом/інструкцією (об'єкти дослідження обирає самостійно або надаються вчителем); [3 ПРО 1.5]</p> <p><i>обговорює у парі/групі і презентує результати</i> дослідження у різний спосіб (схеми, фото- чи відеозвіти, презентації, моделі та інші); [3 ПРО 1.4]</p>	
<p><i>формулює з допомогою вчителя висновок</i> за результатами виконання дослідження; <i>аналізує</i> виконання дослідження, <i>виявляє</i> помилки, <i>пропонує</i> способи їх виправлення, <i>називає</i> чинники успіху; [3 ПРО 1.5]</p> <p><i>робить висновок</i>: нові знання про природу можна отримати із різних джерел, зокрема у результаті проведення досліджень; [3 ПРО 2.1]</p> <p><i>виявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до природи та її вивчення [3 ГІО 2.2]</p>	
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ознайомлення з джерелами інформації про природу (паперові видання природничого змісту, географічні карти, колекції мінералів, гербарії, аудіо- і відеозаписи, Інтернет-ресурси та ін.) ● Проведення вимірювань (об'єкт вимірювання обирає учень або визначає вчитель) ● Вправлення у розумінні інструкцій щодо проведення дослідження тіла/явища природи ● Вправлення у складанні плану спостереження/експерименту. ● Спостереження тіла/явища природи (об'єкт спостереження обирає учень або визначає вчитель) ● Ведення «Щоденника спостережень за природою» 	

<ul style="list-style-type: none"> ● Дослідження тіла/явища природи (об'єкт дослідження обирає учень або визначає вчитель) ● Вивчення природи за допомогою моделей (акваріум, глобус, тощо). 	
<p><i>наводить приклади</i> речовин; [3 ПРО 1.1] <i>виявляє</i> у своєму оточенні тіла неживої природи і <i>класифікує</i> їх за певними ознаками (формою, кольором, станом тощо); [3 ПРО 4.3] <i>досліджує</i> глину, крейду, молоко, повітря або інші тіла неживої природи і <i>робить висновок</i> про їхні властивості (колір, стан, твердість, прозорість, текучість, плавучість, крихкість, сипкість та інші); [3 ПРО 1.4] <i>порівнює</i> тіла неживої природи за зовнішніми ознаками/на основі досліджених властивостей; [3 ПРО 1.5] <i>досліджує</i> за інструкцією властивості речовин (води, заліза, цукру, кухонної солі, крохмалю); [3 ПРО 1.3] <i>застосовує</i> знання про основні дії під час дослідження властивостей тіл і речовин; [3 ПРО 1.6]</p>	<p>Нежива природа.</p> <p>Різноманітність тіл неживої природи.</p> <p>Властивості тіл неживої природи (на прикладі глини, крейди, молока, повітря).</p> <p>Уявлення про речовини.</p> <p>Властивості і застосування речовин (на прикладі води, заліза, цукру, крохмалю, природного газу, кухонної солі).</p>
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Дослідження властивостей тіл неживої природи (за вибором учнів/вчителя). ● Дослідження властивостей речовин (за вибором учнів/вчителя) <p>Дослідження розчинності у воді речовин, що використовуються у побуті (харчової солі, крохмалю, питної соди)</p>	
<p><i>наводить</i> приклади водойм, гірських порід, корисних копалин та їх використання; [3 ПРО 1.1] <i>розпізнає</i> і <i>називає</i> гірські породи (пісок, глину, вапняк, граніт), корисні копалини у колекціях; <i>складає розповідь</i> про поширення води на планеті, використання води людиною, значення повітря для рослин, тварин, людини; [3 ПРО 1.5] <i>пояснює</i> значення води у природі; зміни станів води; значення гірських порід і корисних копалин у добробуті людини; [3 ПРО 3.3] необхідність охорони водойм і догляду за ґрунтом; [3 ПРО 3.4]</p>	<p>Вода у природі. Різноманітність водойм. Три стани води. Колообіг води у природі. Очищення води.</p> <p>Властивості повітря.</p> <p>Гірські породи, їхні властивості. Корисні копалини: види, використання і охорона. Ґрунт. Склад і утворення ґрунту. Догляд за ґрунтом.</p> <p>Значення води, повітря і ґрунту у природі і діяльності людини.</p> <p>Охорона води, повітря, ґрунтів.</p>
<p><i>описує</i> способи очищення води і <i>практикує</i> деякі з них (відстоювання, фільтрування); [3 ПРО 1.3] <i>досліджує</i> у парі/у групі властивості повітря; властивості ґрунту, гірських порід, складає колекції; [3 ПРО 4.3], [3 ГІО 7.2] <i>ділиться інформацією</i> з іншими щодо вживання</p>	

<p>достатньої кількості води щодоби, користі прогулянок на свіжому повітрі; [3 ПРО 2.2] <i>моделює</i> кругообіг води у природі; [3 ПРО 1.4] <i>застосовує</i> знання для економного використання води у побуті; [3 ПРО 3.4] <i>виявляє шану</i> до традицій українського народу у ставленні до води, повітря, ґрунту [3 ГІО 1.3]</p>	
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Способи очищення води. ● Спостереження дослідів, які демонструють властивості повітря. ● Ознайомлення з гірськими породами і корисними копалинами. ● Порівняння властивостей гірських порід (за вибором учнів/учителя). ● Дослідження складу і властивостей ґрунту. 	
<p><i>має уявлення</i> про організми – тіла живої природи: рослини, тварини, гриби; [3 ПРО 1.1] <i>називає</i> ознаки рослин і тварин, органи рослин і тварин, умови, необхідні для життя різних організмів (рослин, тварин, людини); природні угруповання; заходи охорони рослин і тварин; [3 ПРО 1.1] <i>наводить приклади</i> рослин і тварин Червоної книги України, <i>пояснює</i> необхідність їх охорони; [3 ПРО 2.1] <i>розуміє</i> значення води, повітря, світла, тепла для організмів; <i>описує</i> поведінку тварин на основі власних спостережень та інформації, отриманої з додаткових джерел; [3 ПРО 1.4] [3 ПРО 1.5], [3 ПРО 1.6], [3 ПРО 2.1] <i>розпізнає і називає</i> рослини, тварин, гриби різних груп (по 2-3 представники); [3 ПРО 4.3] <i>порівнює і класифікує</i> рослини, тварин за певними ознаками; [3 ПРО 4.3] <i>співвідносить</i> рослини і тварин (на зображеннях, у колекціях тощо) з умовами їх існування; [3 ПРО 1.5] <i>моделює</i> взаємозв'язки між рослинами і тваринами, організмами і навколишнім середовищем; [3 ПРО 3.2] <i>спостерігає та описує</i> розвиток рослин, які вирощено з різних частин рослини (насінини, бульби, живця, пагона); поведінку тварин; [3 ПРО 1.4] <i>доглядає</i> за рослиною (-ами)/твариною(-ами) і ділиться своїм досвідом з іншими; [3 ПРО 4.4]</p>	<p>Жива природа.</p> <p>Організми – тіла живої природи. Рослини, тварини, гриби. Середовища існування організмів. Органи рослин і тварин. Різноманітність рослин. Розмноження і розвиток рослин. Загальне уявлення про основні групи тварин: комахи, риби, земноводні, плазуни, птахи, звірі. Дихання, живлення, рух, розмноження тварин. Поведінка тварин. Умови, необхідні для життя рослин і тварин. Догляд за рослинами і тваринами. Гриби. Роль рослин, тварин, грибів, природних угруповань у природі й житті людини. Природні угруповання: ліс, лука, річка, море. Різноманітність організмів в угрупованнях, зв'язки між ними і з неживою природою. Охорона рослинного і тваринного світу. Червона книга.</p>

<p><i>робить висновок</i> про зв'язки організмів між собою і з неживою природою, <i>виявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до представників живої природи, піклується про них [3 ПРО 3.1], [3 ГІО 2.2]</p>	
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Виявлення пристосування рослин до певних умов існування. ● Виявлення пристосування тварин до способу життя. ● Розмноження рослин частинами їхнього тіла. ● Спостереження розвитку рослини, яку вирощено з різних частин рослини (насінини, бульби, живця, пагона) ● Дослідження умов росту рослин. ● Спостереження за поведінкою тварин. <p>Моделювання зв'язків організмів між собою і з середовищем існування</p>	
<p align="center">Людина і природа (протягом року)</p>	
<p><i>наводить приклади</i> матеріалів та їх використання, технологій і винаходів людства, <i>аналізує</i> їх вплив на життя людини і природу; [3 ПРО 3.3] <i>дізнається</i> з різних джерел про професії, пов'язані з діяльністю людини у природі; [3 ПРО 2.1] <i>обговорює</i> використання людиною енергії води і повітря; [3 ПРО 3.4] <i>характеризує</i> способи збереження й охорони природи на планеті; [3 ПРО 3.4] <i>висловлює і аргументує</i> свою позицію щодо зв'язків людини і природи; [3 ПРО 3.2] <i>ідентифікує</i> вивчені матеріали у виробках; [3 ПРО 1.1] <i>досліджує</i> властивості матеріалів; [3 ПРО 1.4] <i>долучається</i> до природоохоронних заходів і <i>ділиться інформацією</i> про них з іншими; [3 ПРО 2.2], [3 ПРО 3.4] <i>пропонує</i> способи повторного використання речей, економного використання води, електроенергії, зменшення витрат тепла в оселі; [3 ПРО 4.4] <i>дотримується правил</i> безпечної поведінки у природі (у лісі, на воді тощо); [3 ПРО 3.2] <i>оцінює</i> власну поведінку і поведінку інших людей у природі; [3 ПРО 4.4] <i>розуміє</i> цінність природи для життя людей, залежність якості життя людей від стану навколишнього середовища; [3 ПРО 2.1], [3 ГІО 2.2]</p>	<p>Взаємозв'язки людини і природи.</p> <p>Людина – частина природи Роль природи у житті людини. Умови, необхідні для життя людини. Вплив людини на природу. Професії, пов'язані з діяльністю людини у природі. Властивості і використання матеріалів. Поняття про техніку і технології. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини. Правила поведінки у природі. Ощадливе використання ресурсів. Охорона природи.</p>
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ознайомлення з різноманітністю матеріалів і виробів з них ● Дослідження властивостей матеріалів (за вибором учнів/учителя) 	

- Спостереження впливу діяльності людини на природу (на матеріалі своєї місцевості).
 - Складання пам'ятки економного використання води і електроенергії у побуті.
 - Повторне використання матеріалів і речей у побуті.
- Правила безпечної поведінки у природному середовищі (моделювання та аналіз ситуацій перебування у природі).

4 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Людина (орієнтовно 15 годин)	
<i>має уявлення про неповторність кожної людини (зовнішність, поведінка, здібності, характер); [4 ПРО 1.1]</i>	Неповторність кожної людини. Життя людини – найвища цінність. Благодійність як прояв добра і співчуття.
<i>аргументує неприпустимість заподіяння будь-якої шкоди собі й іншим; [4 СЗО 1.1] пояснює можливості людини; значення знань, освіти, працелюбства в досягненні успіхів і спілкуванні; [4 ПРО 1.6] пояснює, від чого залежить безпека вдома, в школі, в довіллі [4 СЗО 2.1]</i>	Обговорення можливостей досягнення успіху, планів на майбутнє, переборення труднощів у житті
Людина серед людей (орієнтовно 11 годин)	
<i>має уявлення про культуру взаємин людей у сім'ї, школі, на вулиці; [4 ГЮ .1] наводить приклади такої поведінки, де виявляються ці риси; [4 ГЮ 8.1] розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГЮ 6.1] вирішує конфліктні ситуації мирним шляхом; [4 ГЮ 6.2] пояснює необхідність виробляти в собі такі риси; [4 СЗО 8.1] вживає доречно слова етикету; [4 СЗО 1.4] встановлює зв'язки між конкретними вчинками і ставленням людей, розуміє необхідність культурної поведінки в громадських місцях (транспорті, музеї, бібліотеці, тощо); [4 ГЮ 2.3], [4 СЗО 2.4] уміє поводитися в гостях; знає правила гостинності; [4 СЗО 4.4]</i>	Роль спілкування в житті людини. Культура поведінки. Обговорення різноманітних ситуацій. Правила поведінки в громадських місцях, вдома. Уникнення конфліктів з іншими людьми. Моральні норми.
Людина в суспільстві (орієнтовно 11 годин)	
<i>має уявлення про права та обов'язки; право на життя; рівноправність людей, право кожного на захист, любов і піклування; право на працю, захист, відпочинок; право на освіту; [4 ГЮ 6.2] знає зміст основних символів держави (Гімн, Прапор, Герб, рідна мова); зміст народних символів; [4 ГЮ 8.3] виявляє</i>	Ознайомлення із громадськими правами та обов'язками. Основні символи держави. Символи інших країн. Народні символи. Турбота кожного про оточення, про довілля, про історичну та культурну спадщину. Пам'ятки твого краю.

<p><i>інтерес</i> до пізнання символіки інших держав; [4 ГІО 3.1] <i>має уявлення</i> і виявляє практично турботу про своє оточення, про довкілля та культурну спадщину; [4 ГІО 1.3] <i>цікавиться</i> історією і культурою свого краю; накопичує відповідну інформацію <i>наводить</i> та <i>оцінює</i> приклади позитивного й негативного ставлення до старших і молодших, знає про можливі правопорушення серед дітей; [4 ГІО 6.2] <i>наводить приклади</i>, відповідальності за скоєні правопорушення; <i>розмірковує</i>, як правильно розпоряджатися кишеньковими грошима [4 ГІО 8.1]</p>	<p>Приклади правопорушень серед дітей і юридична відповідальність за їх скоєння. Моделювання різних соціальних ролей (учень – учитель – директор школи – продавець – екскурсовод – водій – міліціонер) Розкриття взаємозв'язків між людьми у процесі виконання соціальних ролей (продавець - покупець, лікар – пацієнт, пішохід – водій) Гроші; планування бюджету. Правила заощадження.</p>
---	---

Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)

Рольова гра «Супермаркет», «Я пасажир» та інші на вибір

Людина і світ (протягом року)

<p><i>має уявлення про</i> Землю як спільний дім для всіх людей, та необхідність толерантного ставлення до різноманітності культур, звичаїв народів; <i>виявляє інтерес</i> і повагу до різних культур і звичаїв; [4 ГІО 3.1] <i>наводить приклади</i> співробітництва України з іншими країнами щодо проблем охорони природи, енергозбереження, безпечного життя, запобігання стихіям; <i>цікавиться</i> іншими країнами, країнами- сусідами; [4 ГІО 3.2] <i>виявляє</i> патріотичні почуття і прагнення знати більше про досягнення українців у різних галузях [4 ГІО 4.2]</p>	<p>Земля – спільний дім для всіх людей. Уявні подорожі в інші країни (проект). Найближчі сусіди України. Співробітництво людей у питаннях збереження природи і життя. Внесок кожної людини у збереження різних культур і природних багатств. Внесок українців у винаходи людства, інші досягнення.</p>
---	---

Природа (протягом року)

<p><i>має уявлення про</i> Всесвіт і Сонячну систему; значення різних видів карт; [4 ПРО 1.1] <i>називає</i> способи орієнтування на місцевості; назви материків, океанів; правила поведінки під час землетрусів, повені; [4 ПРО 1.1] <i>наводить приклади</i> небесних тіл, водойм своєї місцевості та їхні назви; <i>розпізнає</i>: рівнини, гори, пагорби, яри; <i>пояснює</i>, як рух нашої планети впливає на явища, що відбуваються у неживій і живій природі (зміни дня і ночі; нерівномірне нагрівання земної поверхні; колообіг води; сезонні зміни у природі); значення плану місцевості і карти; значення прогнозу погоди для людей і розповідає про його використання у власному житті;</p>	<p>Планета Земля – наш дім у Всесвіті. Уявлення про Всесвіт, Сонячну систему. Небесні тіла: зорі, планети. Сонце – джерело світла і тепла на Землі. Земля – планета Сонячної системи. Місяць – природний супутник Землі. Вплив Сонця і Місяця на Землю. Форма і рухи Землі. Наслідки обертання і руху Землі. Природні зони Землі. Пристосування рослин і тварин до умов існування в різних природних зонах. Погода. Прогноз погоди.</p>
---	---

<p><i>спостерігає і фіксує зміни елементів погоди (температуру повітря, вітру, хмарності, опадів); [4 ПРО 1.4]</i></p> <p><i>розповідає про вплив Сонця і Місяця на нашу планету, про різноманітність природи материків, мешканців океанів; [4 ПРО 2.1]</i></p> <p><i>знаходить і показує на картах материка, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]</i></p> <p><i>дізнається з різних джерел про методи передбачення погоди, народні прикмети про зміну погоди; [4 ПРО 2.1]</i></p> <p><i>орієнтується на місцевості за допомогою компасу, Сонця і місцевих ознак; [4 ПРО 1.5]</i></p> <p><i>проводить спостереження за погодою, сезонними змінами у природі своєї місцевості; [4 ПРО 1.2]</i></p> <p><i>визначає сторони горизонту по компасу; моделює Сонячну систему, сузір'я, зміни земної поверхні, обертання Землі; [4 ПРО 1.4]</i></p> <p><i>застосовує знання для спостереження за погодою, складання плану приміщення, орієнтування на місцевості, робить висновок про різноманітність і цілісність природи Землі [4 ПРО 1.4]</i></p>	<p>Способи зображення поверхні Землі: глобус, план, карта.</p> <p>Сторони горизонту.</p> <p>Способи орієнтування на місцевості. Форми земної поверхні.</p> <p>Зміни земної поверхні: різновиди, причини і наслідки.</p> <p>Землетруси, виверження вулканів, робота вітру.</p> <p>Материки та океани, їхні назви і розташування на карті.</p> <p>Особливості природи материків і океанів.</p> <p>Різноманітність і цілісність природи Землі.</p>
---	---

<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, управління)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Наш край на глобусі і карті ● Складання характеристики природного угруповання своєї місцевості. ● Вивчення умов існування рослин і тварин своєї місцевості. ● Моделювання зв'язків в природному угрупованні ● Складання календаря народних свят українців, пов'язаних з явищами природи <p>Людина і природа (протягом року)</p>	
---	--

<p><i>наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; матеріалів і виробів з них; місцевих виробництв; [4 ГІО 2.2]</i></p> <p><i>має уявлення про машини і механізми (транспортні засоби, побутові прилади тощо); [4 ПРО 2.1]</i></p> <p><i>пояснює, як властивості матеріалів зумовлюють їх використання; [4 ПРО 3.3]</i></p> <p><i>спостерігає за роботою машин, побутових приладів; [4 ПРО 1.4]</i></p> <p><i>дотримується основних правил безпечного користування електроенергією, побутовими</i></p>	<p>Взаємозв'язки між людиною, природою і рукотворним світом.</p> <p>Значення природничо-наукових знань для людини.</p> <p>Рукотворний світ – світ, створений працею людини.</p> <p>Використання знань про природу, техніки і технологій людьми різних професій.</p> <p>Властивості і використання матеріалів у різних сферах діяльності людини</p>
<p><i>пристроями і приладами (праска, електрична чи газова плита, та ін); [4 ПРО 3.4], [4 СЗО 4.5],</i></p> <p><i>розповідає про вирощування рослин, догляд за свійськими тваринами; про винаходи людства і</i></p>	<p>(будівництві, виробництві паперу та енергії, продуктів харчування, побутових приладів тощо).</p> <p>Машини і механізми.</p>

<p>професії, пов'язані з пізнанням природи, її використанням і збереженням (фізик, шахтар, інженер, природозахисник та інші); [4 ПРО 1.5] здійснює пошук інформації про розвиток техніки і технологій, обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу, матеріали, технології; [4 ПРО 2.1] моделює самотійно/у групі зв'язки «природа – людина», «природа-рукотворний світ», «людина – рукотворний світ» і складає розповідь за створеною моделлю; [4 ПРО 1.4] усвідомлює відповідальність за стан природи у місцевій громаді; [4 ПРО 3.4], [4 ПРО 4.4] виявляє повагу до досвіду українського народу у збереженні природи [4 ГО 5.1].</p>	<p>Безпечне поводження з машинами і механізмами у повсякденному житті. Продукція місцевого виробництва і ресурси для її виготовлення. Рослинництво. Тваринництво. Винаходи людства. Ідеї природи, які людина застосовує у своїй діяльності. Природа України. Україна на карті світу</p>
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Моделювання Сонячної системи ● Моделювання форм земної поверхні, їх змін. ● Визначення сторін горизонту за допомогою Сонця. ● Складання плану кімнати, пришкільної ділянки. <p>Позначення на контурній карті материків і океанів показує на карті України і називає місцевість свого проживання.</p>	
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Складання колекції виробів, виготовлених з певного матеріалу. ● Дослідження властивостей матеріалів (металів, тканини, скла, деревини та ін.) і складання пропозицій щодо їх використання. ● Спостереження роботи машин і механізмів (за моделями, під час реальних чи віртуальних екскурсій). ● Моделювання зв'язків між людиною, природою і рукотворним світом. 	
<p>називає екологічні проблеми планети; джерела забруднення природи; [4 ПРО 1.1] наводить приклади природоохоронних заходів; природоохоронних територій; пояснює наслідки забруднення водою, повітря, ґрунтів, знищення лісів та іншої небезпеки, що спричинює діяльністю людини; [4 ПРО 1.5] виявляє самотійно/у групі факти забруднення довкілля, пропонує і обґрунтовує власні ідеї щодо способів зменшення негативного впливу людини на природу і відповідально діє задля цього; [4 ПРО 3.4], [4 СЗО 4.5], дізнається про екологічні проблеми від інших людей, із ЗМІ та інших джерел, аналізує цю інформацію, обговорює способи її вирішення; [4 ПРО 2.2] аналізує та оцінює свій внесок у збереження</p>	<p>Вплив діяльності людини на природу.</p> <p>Негативний вплив людини на природу. Екологічні проблеми планети. Забруднення довкілля: джерела і способи запобігання (будівництво очисних споруд, зменшення кількості побутового сміття, сміттєпереробні заводи та ін). Діяльність людини, що допомагає збереженню природи. Ощадливе використання ресурсів. Природоохоронні заходи. Створення природоохоронних територій. Правила поведінки у природі.</p>

<p>довкілля; ситуації повсякденного життя, пов'язані з використанням води, електроенергії, тепла; [4 ПРО 4.4], [4 ГЮ 8.2], <i>долучається до організації і проведення природоохоронних заходів; [4 ПРО 4.1], відповідально ставиться до обговорення проблем природи, ухвалення рішень щодо поводження у природі без заподіяння їй шкоди [4 СЗО 4.5]</i></p>	<p>Захист і збереження природи – справа кожного громадянина.</p>
<p style="text-align: center;">Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Моделювання безпечної поведінки у навколишньому середовищі (в ігрових і навчальних ситуаціях). ● Дослідження способів заощадження води (вдома, у школі). ● Дослідження способів заощадження електроенергії (вдома, у школі). ● Дослідження повсякденних звичок, що допоможуть зменшити кількість побутового сміття (відходів). ● Розроблення плану природоохоронного заходу. 	

**ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ
ДИЗАЙН І ТЕХНОЛОГІЇ
(35 годин на рік, з них 7 – резервних, 1 година на тиждень)
Пояснювальна записка**

Метою навчання дизайну і технологій є розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та проєктно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування допитливості, цілісного уявлення про матеріальне і нематеріальне виробництво;
- виховання естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-ужитковому мистецтві;
- набуття досвіду поетапного створення корисних і естетичних виробів у партнерській взаємодії: від задуму до його втілення в матеріалах;
- вироблення навичок раціонального використання матеріалів, безпечного застосування традиційних та сучасних технологій;
- формування культури праці, прагнення удосконалювати процес і результати проєктно-технологічної діяльності, свій життєвий простір.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Інформаційно-комунікаційне середовище», «Середовище проєктування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації».

Змістова лінія **«Інформаційно-комунікаційне середовище»** охоплює вивчення питань гармонійного поєднання функціональності та естетичності у виробках; пошук та опрацювання тематичної інформації у взаємодії з іншими; дослідження природних, штучних і синтетичних матеріалів; розрізнення та читання графічних зображень; конструювання виробів з готових деталей.

Змістова лінія **«Середовище проєктування»** спрямована на реалізацію творчого потенціалу учнів, створення умов для продукування ідей, вибору особисто привабливих об'єктів праці; проєктування - моделювання і конструювання; виконання елементарних графічних зображень; добір матеріалів за їх властивостями; читання інструкційних карток із зображеннями для поетапного виготовлення виробу.

Змістова лінія **«Середовище техніки і технологій»** передбачає формування навичок організації робочого місця, безпечної праці з ручними інструментами та

пристосуваннями; поетапне виготовлення виробів з використанням традиційних та сучасних технологій; раціональне використання матеріалів.

Змістова лінія «Середовище соціалізації» спрямована на формування здатності оцінювати та презентувати результати проектно-технологічної діяльності, обговорювати їх з іншими; ефективно використовувати створені вироби; долучатися до благочинної діяльності; виконувати трудові дії в побуті для самообслуговування та якісного облаштування життєвого простору.

Навчальний матеріал вибудовується навколо актуальних освітніх тем, розв'язання життєвих проблем, встановлення взаємозв'язків з іншими освітніми галузями. Розподіл навчальних годин за темами, добір об'єктів праці вчитель визначає самостійно, враховуючи умови навчання та педагогічну доцільність.

Обов'язковою умовою проведення занять є виготовлення корисного й естетичного виробу - індивідуально, в парі або в групі, оцінювання і презентація результатів навчання. Увага акцентується на організації робочого місця, правилах внутрішнього розпорядку, безпеці праці та санітарних норм.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст освіти
Інформаційно-комунікаційне середовище (орієнтовно 5 годин)	
<p><i>спостерігає</i> за природними об'єктами; <i>збирає</i> і <i>заготовляє</i> природні матеріали; <i>дотримується</i> правил внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять; <i>організовує</i> робоче місце; <i>виготовляє</i> поетапно вироби з природних матеріалів за зображеннями або творчим задумом з допомогою дорослих; <i>розрізняє</i> вироби декоративно-прикладного мистецтва; <i>описує</i> приклади виробів з різних джерел інформації (підручник, фотографії, каталоги, посібники, Інтернет-ресурси, музеї, фільми, мультфільми та ін.); <i>називає</i> та <i>обговорює</i> матеріали, корисність та естетичну цінність різних виробів у групі; <i>розпізнає</i> матеріали для моделювання, конструювання та виготовлення виробів візуально та на дотик; <i>пояснює</i> доцільність використання матеріалів вторинної переробки для збереження природних ресурсів (водойм, лісу, тварин, корисних копалин тощо); <i>розрізняє</i> основні креслярські інструменти, лінії, види графічних зображень; <i>читає</i> елементарні графічні зображення; <i>складає</i> пласкі та об'ємні геометричні форми, вироби з деталей конструкторів або інших готових елементів (архітектурні споруди, транспортні засоби, роботи та ін.) з допомогою дорослих, самостійно, в парі або в групі</p>	<p>Природне середовище України. Природні матеріали рідного краю, Правила внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять. Організація робочого місця. Матеріали, інструменти та пристосування. Вироби з природних матеріалів. Приклади виробів декоративно-прикладного мистецтва (витинанка, гончарство, ткацтво, різьблення, писанкарство, аплікація, вишивка та ін.). Види матеріалів (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, нитки, дріт, пластик та ін.). Елементи графічної грамоти. Види конструкторів, навчальних наборів (LEGO, мозаїка, конструктор із дерева, металу, магнітний та ін.)</p>
Середовище проектування (орієнтовно 8 годин)	

<p><i>продукує</i> ідеї для вибору особисто привабливого об'єкта праці; <i>вибирає</i> обґрунтовано об'єкт праці із запропонованих з допомогою вчителя; <i>пояснює</i> функціональну та естетичну цінність обраного для проектування і виготовлення виробу; <i>розглядає</i> моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги); <i>здійснює</i> розмічання ліній на папері і картоні; <i>описує</i> усно модель спроектованого виробу; <i>пояснює</i> способи та види оздоблення власного виробу (стрічками, тасьмою, мереживом, лелітками, гудзиками, намистинами тощо); <i>добирає</i> матеріали для моделювання, конструювання та виготовлення виробу, зокрема і вторинні (природні, штучні і синтетичні); <i>розрізняє</i> традиційні і сучасні технології виготовлення виробів (аплікація, ліплення, писанкарство, квілінг тощо); <i>читає</i> графічні зображення для поетапного виготовлення виробу з допомогою дорослих</p>	<p>Виявлення проблеми. Обґрунтований вибір об'єкта праці для його проектування і виготовлення.</p> <p>Дизайнерське проектування – моделювання та конструювання, зокрема з використанням макетних матеріалів (картон, пінопласт та ін.).</p> <p>Графічні зображення для поетапного виготовлення виробу плоскої та об'ємної форми</p>
<p>Середовище техніки і технологій (орієнтовно 8 годин)</p>	
<p><i>працює</i> з ручними інструментами та пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів праці та норм санітарії; <i>виготовляє</i> поетапно корисний й естетичний виріб за визначеною послідовністю самостійно або з допомогою дорослих; <i>розмічає</i> деталі на матеріалі за допомогою шаблонів або трафаретів та <i>вирізує</i> їх; <i>розміщує</i> деталі виробу на площині; <i>застосовує</i> нероз'ємні з'єднання (склеювання, причіплювання /пластилін, глина/ та ін.); <i>оздоблює</i> деталі виробу із використанням традиційних та сучасних технологій; <i>раціонально</i> використовує матеріали (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, нитки, дрід, пластик та ін.), зокрема і вторинні з допомогою дорослих</p>	<p>Ручні інструменти та пристосування, організатори. Виготовлення виробу за інструкційними картками з графічними зображеннями. Технологічні операції з матеріалами (згинання, складання, скручування, рвання, зібгання, різання, склеювання, зв'язування, ліплення тощо). Раціональне розмічання та обробка матеріалів</p>
<p>Середовище соціалізації (орієнтовно 7 годин)</p>	
<p><i>пояснює</i> корисність та естетичність створеного виробу; <i>презентує</i> результати власної або колективної проектно-технологічної діяльності, обговорює їх з іншими; <i>долучається</i> спільно з батьками до благодійної діяльності в групах зі створеними виробами, зокрема для українських воїнів; <i>умотивовує</i> необхідність робити подарунки, допомагати іншим;</p>	<p>Соціальна цінність виконаного індивідуального або колективного проекту. Презентабельність та реклама. Діяльність в групах та середовищі. Благодійна діяльність для задоволення потреб оточуючих. Світ професій.</p> <p>Побутове самообслуговування</p>

<p><i>розрізняє</i> професії дорослих у сім'ї та родині в сфері матеріального і нематеріального виробництва;</p> <p><i>виконує</i> трудові дії в побуті: доглядає за одягом та взуттям (зав'язування шалика, пояса, шнурків), домашніми тваринами, рослинами, ремонтує незначні пошкодження книг, іграшок, готує та сервірує нескладні страви (чай, канапка) за наочним прикладом та допомогою дорослих або спільно із старшими здобувачами освіти</p>	<p>Чайна церемонія країн Сходу</p>
--	------------------------------------

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст освіти
Інформаційно-комунікаційне середовище (орієнтовно 5 годин)	
<p><i>досліджує</i> природні матеріали за формою, кольорами, властивостями (візуально, на дотик);</p> <p><i>порівнює</i> природні і рукотворні форми;</p> <p><i>дотримується</i> правил внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять;</p> <p><i>організовує</i> робоче місце;</p> <p><i>створює</i> поетапно композицію та вироби з природних матеріалів за зображеннями, зразком або власним задумом;</p> <p><i>порівнює</i> традиційні і сучасні вироби декоративно-прикладного мистецтва за матеріалами, техніками виконання, функціональними та естетичними властивостями;</p> <p><i>розрізняє</i> основні види народних декоративних візерунків, орнаментів;</p> <p><i>виявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до виробів декоративно-прикладного мистецтва;</p> <p><i>розрізняє</i> види матеріалів та називає сфери їх використання;</p> <p><i>досліджує</i> властивості матеріалів візуально та на дотик;</p> <p><i>аргументує</i> доцільність використання вторинних матеріалів для збереження навколишнього середовища;</p> <p><i>моделює</i> виріб з деталей конструктора за графічними зображеннями або власним задумом (самостійно, в парі або в групі)</p>	<p>Природне і штучне середовище. Матеріали. Спостереження, імітація, фантазування.</p> <p>Правила внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять. Організація робочого місця. Інструменти та пристосування. Моделі-аналогі.</p> <p>Характеристики традиційних і сучасних виробів декоративно-прикладного мистецтва, знайомство з народними умільцями свого краю (реально або віртуально).</p> <p>Властивості матеріалів (природні матеріали, папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, тканина, нитки, шнури, дріт, пластик, пінопласт та ін.).</p> <p>Конструктори, навчальні набори з графічними зображеннями, інструкційними картками</p>
Середовище проектування (орієнтовно 8 годин)	

<p><i>продукує</i> ідеї для вибору об'єкта праці та обговорює їх з іншими; <i>оцінює</i> проектні ідеї – власні та інших; <i>пояснює</i> вибір особисто привабливого об'єкта праці, відповідаючи на запитання дорослих; <i>обдумує</i> план реалізації задуму в матеріалі;</p> <p><i>прогнозує</i>, яким має бути виріб, його функціональну і естетичну цінність; <i>порівнює</i> моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги); <i>моделює</i> виріб з елементами фантазування; <i>описує</i> модель свого виробу; <i>пояснює</i> способи та види оздоблення власного виробу (стрічками, тасьмою, мереживом, лелітками, гудзиками, намистинами тощо); <i>добирає</i> матеріали для виготовлення виробу, застосовує вторинні матеріали;</p> <p><i>використовує</i> традиційні та сучасні технології виготовлення виробів (комбінована аплікація, оригамі, кірігамі, квілінг, витинанка тощо); <i>пояснює</i> визначену послідовність виготовлення спроектованого виробу за зображеннями</p>	<p>Виявлення проблеми. Вибір об'єкта праці для його проектування і виготовлення.</p> <p>Дизайн-проектування – моделювання та конструювання, зокрема з використанням макетних матеріалів (картон, пінопласт та ін.). Графічні зображення для послідовного виготовлення виробу пласкої та об'ємної форми.</p> <p>Поетапне проектування технології виготовлення виробу</p>
---	---

Середовище техніки і технологій (орієнтовно 8 годин)

<p><i>працює</i> з ручними інструментами та пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів праці та норм санітарії;</p> <p><i>виготовляє</i> поетапно виріб за визначеною послідовністю; <i>здійснює</i> розмічання ліній на папері і картоні <i>розмічає</i> деталі на матеріалі за допомогою шаблонів або трафаретів; <i>з'єднує</i> деталі та <i>оздоблює</i> їх з використанням традиційних та сучасних технологій; <i>дотримується</i> послідовності виготовлення виробу з допомогою вчителя;</p> <p><i>раціонально</i> використовує матеріали, зокрема і вторинні</p>	<p>Ручні інструменти та пристосування.</p> <p>Виготовлення виробу за графічними зображеннями. Технологічні операції з матеріалами (згинання, складання, скручування, рвання, зібгання, різання, склеювання, зв'язування, ліплення тощо).</p> <p>Раціональне використання матеріалів</p>
---	---

Середовище соціалізації (орієнтовно 7 годин)

<p><i>обґрунтовує</i> соціальну, функціональну та естетичну цінність створеного виробу; <i>оцінює</i> та <i>презентує</i> результати власної проектно-технологічної діяльності; <i>обговорює</i> результати з іншими;</p> <p><i>долучається</i> до благодійної діяльності в групах з власноруч створеними виробами; <i>умотивовує</i> необхідність робити подарунки, допомагати іншим, бережливо ставитися до природного середовища;</p> <p><i>висловлює</i> емоційно-ціннісне ставлення до професій дорослих у сім'ї та родині своїх друзів, однокласників;</p> <p><i>виконує</i> трудові дії в побуті: дрібний ремонт, доглядає за одягом та взуттям (упорядкування, чищення, пришивання гудзика та ін.), засобами гігієни, іграшками, домашніми тваринами, рослинами, готує та сервірує нескладні страви за наочним прикладом з допомогою дорослих або спільно із старшими здобувачами освіти, дотримується культури поведінки за столом, гостинно пригощає батьків, друзів тощо</p>	<p>Цінність виконаного проекту для соціальної сфери. Презентабельність та реклама.</p> <p>Благодійна та природоохоронна діяльність в групах та середовищі.</p> <p>Світ професій соціальної сфери.</p> <p>Побутове самообслуговування</p>
--	---

3 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст освіти
Інформаційно-комунікаційне середовище(орієнтовно 5 годин)	
<p><i>розрізняє</i> предмети побуту в традиційному і сучасному інтер'єрі, матеріали, з яких вони зроблені; [3 ТЕО 1.3] <i>вибирає</i> і <i>аналізує</i> конструкцію обраного предмета побуту для виготовлення макету; [3 ТЕО 1.1; 1.3; 1.4] <i>створює</i> поетапно макет предмета побуту за зображеннями, зразком, описом або власним задумом; [3 ТЕО 1.4] <i>пояснює</i> культурне розмаїття українського суспільства, місцеві традиції; [3 ТЕО 1.4; 2.2] <i>визначає</i> кольорову гаму та особливості побудови й розташування орнаментів на взірцях декоративно-ужиткового мистецтва; [3 ТЕО 1.4; 2.2] <i>впорядковує</i> орнаменти за кольоровою гамою та видами</p>	<p>Предмети побуту в інтер'єрі. Макетні матеріали (папір, картон, пінопласт, дріт, пластилін, фольга тощо). Макетування предметів побуту. Приклади орнаментів декоративно-ужиткового мистецтва за регіонами України. Зустрічі з майстрами.</p>
<p>(геометричні, рослинні, зооморфні, антропоморфні); [3 ТЕО 1.4; 2.2] <i>аналізує</i> інформацію з різних джерел (підручник, фотографії, каталоги, посібники, комп'ютерні програми, Інтернет-ресурси, музеї, фільми тощо); [3 ТЕО 1.4; 2.2] <i>розробляє</i> або <i>добудовує</i> орнамент з самостійно вибраних матеріалів; [3 ТЕО 1.4; 2.1]</p>	<p>Обговорення вражень. Створення орнаменту з різних матеріалів (картон, папір, пластилін, глина,</p>

<p><i>досліджує</i> властивості тканих і нетканих матеріалів на дотик та візуально; [3 ТЕО 1.3]</p> <p><i>розрізняє</i> види тканих і нетканих матеріалів натурального походження (рослинного і тваринного) та способи їх виготовлення; [3 ТЕО 1.3]</p> <p><i>виготовляє</i> виріб з тканих і нетканих матеріалів, зокрема вторинних; [3 ТЕО 1.4; 2.2; 3.1; 3.2]</p> <p><i>розрізняє та використовує</i> креслярські інструменти та лінії; [3 ТЕО 1.2; 1.4]</p> <p><i>вимірює</i> розміри предметів за допомогою лінійки; [3 ТЕО 1.4]</p> <p><i>виконує</i> розгортку об'ємних фігур, зокрема з використанням цифрових пристроїв; [3 ТЕО 1.2; 1.4]</p> <p><i>експериментує</i>, добудовуючи виготовлені розгортки за потреби та бажанням; [3 ТЕО 1.2; 1.4]</p> <p><i>розробляє</i> макет об'ємних фігур індивідуально або в групі [3 ТЕО 1.4]</p>	<p>крупни, насіння, тканина, нитки, блискітки, бісер тощо).</p> <p>Ткани і неткани матеріали натурального походження (тканина, нитки, повсть, фетр, трикотаж тощо).</p> <p>Вироби з тканих і нетканих матеріалів</p> <p>Креслярські інструменти та лінії.</p> <p>Конструктори, навчальні набори з різних матеріалів (деревинних, металевих, синтетичних тощо), зокрема виготовлені власноруч.</p> <p>Макетування об'ємних фігур</p>
<p>Середовище проєктування (орієнтовно 8 годин)</p>	
<p><i>досліджує</i> проблеми та потреби у створенні виробів; [3 ТЕО 1.1; 4.1]</p> <p><i>вибирає</i> об'єкт проєктування і виготовлення із низки запропонованих або власних ідей; [3 ТЕО 1.1]</p> <p><i>розробляє</i> план реалізації задуму в матеріалі та критерії оцінювання майбутнього виробу; [3 ТЕО 1.1]</p> <p><i>аналізує</i> моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги) для продукування нових ідей; [3 ТЕО 1.4]</p> <p><i>розрізняє і використовує</i> формат композиції (горизонтальний, вертикальний), симетричні й асиметричні форми, рівновага, спектр кольорів, теплі і холодні кольори та відтінки; [3 ТЕО 1.4]</p> <p><i>виконує</i> завдання з продовженням: добудовує, домальовує, удосконалює або розробляє композицію виробу (засобами малюнку, ескізу, макету), зокрема з використанням цифрових пристроїв; [3 ТЕО 1.2; 1.4]</p> <p><i>застосовує</i> творчі методи проєктування –переносить форми природних і рукотворних об'єктів на власну модель (метод біоніки); [3 ТЕО 1.4]</p> <p><i>описує</i> модель спроектованого виробу; [3 ТЕО 1.2; 1.4]</p> <p><i>добирає</i> матеріал для виготовлення спроектованого виробу; [3 ТЕО 1.3]</p> <p><i>розраховує</i> орієнтовні витрати на виготовлення виробу; [3 ТЕО 3.1]</p> <p><i>планує</i> послідовність технологічних операцій для виготовлення спроектованого виробу (пласкої та об'ємної форми) [3 ТЕО 1.1; 2.2]</p>	<p>Обґрунтування виявленої проблеми та вибору об'єкта проєктування і виготовлення.</p> <p>Комунікативна взаємодія.</p> <p>Дизайнерське проєктування – моделювання та конструювання.</p> <p>Експериментування з використанням різних матеріалів, симетричних й асиметричних форм, спектру кольорів.</p> <p>Добір матеріалів. Розрахунок витрат.</p> <p>Технологічна послідовність виготовлення виробу</p>
<p>Середовище техніки і технологій (орієнтовно 8 годин)</p>	

<p><i>розрізняє</i> види ручних та механічних інструментів і пристосувань; [3 ТЕО 2.1]</p> <p><i>працює</i> з інструментами й пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів і норм санітарії; [3 ТЕО 2.1; 4.3]</p> <p><i>організовує</i> робоче місце; [3 ТЕО 4.2]</p> <p><i>виготовляє</i> поетапно виріб за інструкцією з визначеною послідовністю самостійно або спільно з по-окремим розподілом частин роботи; [3 ТЕО 2.2]</p> <p><i>розмічає</i> деталі на матеріалі за допомогою шаблонів, трафаретів або креслярських інструментів та <i>вирізує</i> їх; [3 ТЕО 2.1]</p> <p><i>обробляє</i> деталі виробу за потреби; [3 ТЕО 2.1]</p> <p><i>застосовує</i> рухомі і нерухомі, роз'ємні і нероз'ємні з'єднання; [3 ТЕО 2.1]</p> <p><i>удосконалює</i> технологію виготовлення виробу за потреби; [3 ТЕО 2.2]</p> <p><i>виготовляє</i> деталі виробу із використанням традиційних та сучасних технологій обробки матеріалів (витинанка, вишивка, плетіння, мозаїка, пап'є-маше, скрапбукінг тощо); [3 ТЕО 2.2]</p> <p><i>раціонально</i> використовує час та матеріали, зокрема і вторинні; [3 ТЕО 3.1; 3.2]</p> <p><i>аналізує</i> свої помилки, по-можливості виправляє їх [3 ТЕО 1.5]</p>	<p>Безпечна робота з ручними інструментами й пристосуваннями. Виготовлення виробу за інструкційними картками з описом або графічними зображеннями. Рухомі і нерухомі, роз'ємні і нероз'ємні з'єднання. Технологічні операції обробки різних матеріалів (деревинні, пластик, пластмаса, текстильні, вторинні тощо) Раціональне використання часу та матеріалів, зокрема вторинної Переробки</p>
Середовище соціалізації (орієнтовно 7 годин)	
<p><i>обговорює</i> корисність, естетичність та якість індивідуально або спільно створених виробів; [3 ТЕО 1.5]</p> <p><i>готує</i> презентацію та рекламу, зокрема з використанням цифрових пристроїв; [3 ТЕО 1.5]</p> <p><i>презентує</i> результати власної або спільної проектно-технологічної діяльності; [3 ТЕО 1.5]</p> <p><i>виявляє повагу</i> до авторства власних робіт та інших осіб; [3 ТЕО 1.5]</p> <p><i>оцінює</i> свою комунікативну діяльність, досягнення, труднощі; [3 ТЕО 1.5]</p> <p><i>долучається</i> спільно з рідними та друзями до добродійної діяльності в групах із власноруч створеними виробами; [3 ТЕО 2.2; 4.1]</p> <p><i>дотримується</i> правил спільної роботи в групі; [3 ТЕО 1.5; 1.4]</p> <p><i>обґрунтовує</i> потребу допомагати іншим, робити корисні справи, подарунки, бережливо ставитися до природного середовища; [3 ТЕО 1.1; 1.5; 3.2]</p> <p><i>виявляє</i> толерантність, милосердя, повагу до інших; [3 ТЕО 1.1; 1.5]</p> <p><i>розрізняє</i> професії за сферами життєдіяльності; [3 ТЕО 1.1; 2.1]</p> <p><i>пояснює</i> правила догляду за взуттям; [3 ТЕО 4.1]</p> <p><i>уміє</i> правильно складати одяг, розвішувати його на плічках; [3 ТЕО 4.1]</p> <p><i>лагодить</i> нескладні пошкодження предметів побуту за</p>	<p>Соціальна цінність виконаного індивідуального або колективного проекту. Презентація досягнень з використанням різних форм. Діяльність в групах та середовищі. Добродійна діяльність для задоволення потреб оточуючих та навколишнього середовища. Світ професій. Побутове самообслуговування. Догляд за власним одягом та взуттям, домашніми тваринами, рослинами. Види бутербродів.</p>

<p>потреби; [3 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3] <i>вищує</i> кімнатні рослини для класного приміщення або інших потреб; [3 ТЕО 4.1] <i>аналізує</i> послідовність приготування різних видів бутербродів та їх користь для здоров'я; [3 ТЕО 4.1] <i>складає</i> серветки для святкового столу різними способами [3 ТЕО 4.1]</p>	<p>Складання серветок різними Способами</p>
---	---

4 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст освіти
Інформаційно-комунікаційне середовище (орієнтовно 5 годин)	
<p><i>розрізняє</i> об'єкти техніки (виробничої, транспортної, побутової тощо); [4 ТЕО 1.1; 1.4; 2.2] <i>досліджує</i> історію розвитку техніки; [4 ТЕО 1.1; 1.4; 2.2] <i>розрізняє</i> ручні знаряддя праці, механізми і машини, автоматичні пристрої; [4 ТЕО 2.1] <i>добирає</i> матеріали та інструменти для виготовлення макету об'єкта техніки; [4 ТЕО 1.3] <i>досліджує</i> традиційні і сучасні технології декоративно-ужиткового мистецтва; [4 ТЕО 1.4; 2.1; 2.2]</p>	<p>Види техніки. Історія розвитку техніки. Макетні матеріали (папір, картон, пінопласт, дріт, пластилін, фольга тощо). Макетування об'єкта техніки.</p> <p>Традиційні і сучасні технології декоративно-ужиткового</p>
<p><i>аналізує, синтезує та використовує</i> інформацію з різних джерел; [4 ТЕО 1.4; 2.2] <i>виявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до привабливих видів декоративно-ужиткового мистецтва; [4 ТЕО 1.5] <i>вибирає і виготовляє</i> виріб декоративно-ужиткового мистецтва; [4 ТЕО 1.1; 1.4; 2.2] <i>досліджує</i> властивості зразків деревинних матеріалів і металів; [4 ТЕО 1.3] <i>класифікує</i> конструкційні матеріали за їх ознаками і властивостями; [4 ТЕО 1.3] <i>виготовляє</i> виріб з картону, шпону, фольги, дроту тощо; [4 ТЕО 1.4] <i>використовує</i> матеріали вторинної переробки для виготовлення нових виробів; [4 ТЕО 3.2] <i>визначає</i> розміри освітнього об'єкта – макета транспортного засобу (автомобіль, автобус, літак, корабель тощо), будинку тощо; [4 ТЕО 1.2; 1.4] <i>використовує</i> цифрові пристрої, креслярські інструменти, лінії у побудові розгортки макета транспортного засобу, будинку тощо; [4 ТЕО 1.2; 1.4] <i>виготовляє</i> макет вибраного транспортного засобу або будинку [4 ТЕО 1.4]</p>	<p>мистецтва. Виготовлення виробу в традиціях декоративно-ужиткового мистецтва.</p> <p>Виготовлення виробу з деревинних матеріалів і металів.</p> <p>Елементи графічної грамоти. Макетування. Конструктори, навчальні набори (із дерева, металу, магнітні). Конструювання з використанням ігрових комп'ютерних програм</p>
Середовище проєктування (орієнтовно 8 годин)	

<p><i>обґрунтовує</i> актуальність виявленої проблеми; [4 ТЕО 1.1] <i>продукує</i> ідеї для вирішення виявленої проблеми; [4 ТЕО 1.1] <i>формулює</i> мету своєї діяльності; [4 ТЕО 1.1] <i>вибирає</i> обґрунтовано об'єкт проектування; [4 ТЕО 1.1] <i>узгоджує</i> власні потреби та потреби інших у виборі об'єкта проектування; [4 ТЕО 1.1] <i>планує</i> дії для реалізації задуму в матеріалі; [4 ТЕО 1.1] <i>розробляє</i> критерії оцінювання майбутнього виробу; [4 ТЕО 1.1] <i>аналізує</i> моделі, подібні обраному об'єкту проектування (моделі-аналоги); [4 ТЕО 1.4] <i>продукує</i> і <i>формулює</i> ідеї під час моделювання обраного об'єкта проектування; [4 ТЕО 1.4] <i>визначає</i> і <i>використовує</i> формат, пропорції і масштаб, види композицій оздоблення виробу (предметні, сюжетні, декоративні); [4 ТЕО 1.2; 1.4] <i>класифікує</i> і <i>використовує</i> кольори за властивостями: тон, насиченість, світлість; [4 ТЕО 1.4] <i>експериментує</i> з поєднанням кольорів, матеріалів; комбінує, переставляє, замінює, оформляє, удосконалює дизайн і конструкцію виробу; [4 ТЕО 1.4] <i>відображає</i> образ майбутнього виробу на папері, в макеті або в цифровому вигляді; [4 ТЕО 1.2; 1.4] <i>описує</i> модель свого виробу, аргументовано її відстоює; [4 ТЕО 1.2; 1.4; 1.5] <i>добирає</i> матеріали для виготовлення спроектованого виробу, зокрема і вторинні; [4 ТЕО 1.3; 3.2] <i>розраховує</i> орієнтовні витрати; [4 ТЕО 3.1] <i>планує</i> технологічну послідовність виготовлення індивідуально або спільно спроектованого виробу [4 ТЕО 1.1; 2.2]</p>	<p>Виявлення проблеми, потреб у виготовленні виробів. Обмін інформацією. Вибір об'єкта проектування. Оцінка можливостей, ресурсів і ризиків.</p> <p>Дизайн-проективання – моделювання та конструювання. Композиція виробу. Удосконалення моделі і конструкції виробу з використанням творчих методів: комбінування, переставлення, замінювання та ін. Властивості кольорів. Поєднання кольорів. Добір матеріалів. Розрахунок витрат на матеріали.</p> <p>Визначення технологічної послідовності виготовлення спроектованого виробу</p>
Середовище техніки і технологій (орієнтовно 8 годин)	
<p><i>організовує</i> власну діяльність з виготовлення виробу індивідуально або в групі; [4 ТЕО 1.1; 2.2]</p>	<p>Виготовлення виробу за визначеною послідовністю. Безпечне використання</p>
<p><i>використовує</i> інструменти й пристосування, дотримуючись безпечних прийомів і норм санітарії; [4 ТЕО 2.1; 4.3] <i>розмічає</i> деталі на матеріалі за допомогою шаблонів, трафаретів або креслярських інструментів та <i>вирізує</i> їх; [4 ТЕО 2.1] <i>застосовує</i> рухомі і нерухомі, роз'ємні і нероз'ємні з'єднання; [4 ТЕО 2.1]</p>	<p>інструментів і матеріалів під час виконання технологічних операцій обробки різних матеріалів (деревинні, пластик, пластмаса, текстильні, вторинні тощо).</p>

<p><i>виготовляє</i> виріб із використанням традиційних та сучасних технологій обробки матеріалів (витинанка, лозоплетіння, вишивка, шиття, плетіння, мозаїка, комбінована аплікація, оригамі, ниткографіка, скрапбукінг тощо); [4 ТЕО 2.1; 2.2]</p> <p><i>контролює</i> та <i>удосконалює</i> технологію виготовлення виробу; [4 ТЕО 2.2]</p> <p><i>раціонально</i> використовує час та матеріали, зокрема і вторинні [4 ТЕО 3.1; 3.2]</p>	<p>Раціональне використання часу та матеріалів</p>
<p>Середовище соціалізації (орієнтовно 7 годин)</p>	
<p><i>дотримується</i> правил спільної роботи в групах; [4 ТЕО 1.1; 1.4; 1.5]</p> <p><i>оцінює</i> і <i>обґрунтовує</i> цінність виконаних проєктів; [4 ТЕО 1.5]</p> <p><i>описує</i> процес створення виробу, естетичні і технічні рішення; [4 ТЕО 1.5]</p> <p><i>аналізує</i> ефективність своєї комунікативної діяльності в команді, зокрема в мережах; [4 ТЕО 1.5]</p> <p><i>презентує</i> результати власної або спільної проєктно-технологічної діяльності, <i>обговорює</i> їх з іншими та <i>прогнозує</i> подальші плани щодо проєктно-технологічної діяльності; [4 ТЕО 1.5]</p> <p><i>проявляє</i> ініціативність у природоохоронній та добродійній діяльності з власноруч створеними виробами; [4 ТЕО 1.1; 2.2; 4.1]</p> <p><i>виявляє</i> готовність і здатність співпрацювати з іншими; [4 ТЕО 1.1; 1.4; 1.5]</p> <p><i>охоче робить</i> подарунки, допомагає іншим; [4 ТЕО 1.1; 4.1]</p> <p><i>критично оцінює</i> споживацькі звички, зокрема використання синтетичних виробів, що забруднюють навколишнє середовище; [4 ТЕО 1.1; 3.2]</p> <p><i>розрізняє</i> предмети праці, основні види діяльності за професіями різних сфер життєдіяльності; [4 ТЕО 1.1; 1.4; 2.2]</p> <p><i>читає, інтерпретує</i> та <i>оцінює</i> інструкції продуктів домашнього господарювання; [4 ТЕО 4.1]</p>	<p>Соціальна, функціональна, технологічна, естетична та економічна цінність індивідуально або спільно створених проєктів. Презентація досягнень та реклама. Авторство і співавторство. Добродійна діяльність в групах, середовищі для задоволення потреб оточуючих та збереження природного середовища. Світ професій. Рекомендації здорового харчування. Сервірування столу самостійно або спільно з іншими. Побутове самообслуговування. Догляд за одягом та взуттям, домашніми тваринами, рослинами. Ремонт незначних пошкоджень предметів побуту</p>

<p><i>розрізняє</i> корисні і шкідливі звички, пов'язані з вживанням їжі; [4 ТЕО 4.1]</p> <p><i>виготовляє</i> запрошення для гостей; [4 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3]</p> <p><i>розробляє</i> прикраси для святкового столу; [4 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3]</p> <p><i>сервірує</i> святковий стіл спільно з старшими; [4 ТЕО 4.1; 4.3]</p> <p><i>пришиває</i> гудзики різними способами; [4 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3]</p> <p><i>вирищує</i> спільно з однокласниками рослини, зелень за потреби; [4 ТЕО 4.1]</p> <p><i>лагодить</i> пошкодження предметів побуту за потреби [4 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3]</p>	
---	--

ІНФОРМАТИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

ІНФОРМАТИКА

(2-4 клас, 35 годин на рік, з них 7 – резервних, 1 година на тиждень)

Пояснювальна записка

Метою навчання інформатиці є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій, формування інформатичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування в учнів уявлення про роль інформаційно-комунікаційних технологій у житті людини;
- формування вмінь описувати об'єкти реальної та віртуальної дійсності різноманітними засобами подання інформації;
- формування початкових навичок інформаційної діяльності, зокрема вмінь опрацювати текстову та графічну інформацію;
- формування у дітей початкового досвіду використання комп'ютерної техніки для розв'язування навчальних, творчих і практичних задач;
- розвиток логічного, алгоритмічного, творчого та об'єктно-орієнтованого мислення учнів.

За результатами формування предметної компетентність випускники початкової школи повинні використовувати початкові знання вміння та навички для:

доступу до інформації (знання де шукати і як отримувати інформацію); опрацювання інформації; перетворення інформації із однієї форми в іншу; створення інформаційних моделей; оцінки інформації за її властивостями.

Програма побудована лінійно-концентрично (з горизонтальним поглибленням):

Змістові лінії	Рівні навчання
	Засоби та об'єкти навчання

Інформація. Дії з інформацією.

Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією.

Комп'ютерні програми. Меню та інструменти.

Об'єкт. Властивості об'єкта

2 клас	3 клас	4 клас
Графічний редактор	Текстовий редактор	Середовище програмування зокрема пошук інформації у мережі Інтернет
+	+	+
Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання. Алгоритми		
+	+	+

2 клас

Програмне забезпечення, яке використовується: графічний редактор (офлайн та онлайн версії), зокрема графічний редактор середовища Scratch

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Інформація. Дії з інформацією (орієнтовно 9 годин)	
<p><i>пояснює</i> значення інформації для життя людини, наводить приклади із власного досвіду; [2 ІФО 1.1]</p> <p><i>наводить приклади</i> значення інформації для себе особисто; [2 ІФО 1.1]</p> <p><i>називає</i> органи чуття, якими людина отримує інформацію із навколишнього середовища; [2 ІФО 1.1]</p> <p><i>наводить приклади</i> інформації у різних видах: текстовій, графічній, звуковій тощо; [2 ІФО 1.1]</p> <p><i>розрізняє</i> правдиву і неправдиву інформацію, припущення і фантазію; [2 ІФО 1.4]</p> <p><i>використовує</i> мережі для отримання інформації та спілкування під контролем дорослих; [2 ІФО 3.3]</p> <p><i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]</p>	<p>Навколишній світ та інформація. Види інформації за способом подання.</p>
Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією (орієнтовно 7 годин)	
<p><i>розуміє</i>, що комп'ютер та інші комп'ютерні пристрої це інструменти для виконання дій з інформацією; [2 ІФО 1.1]</p> <p><i>наводить приклади</i> технічних засобів, що допомагають передавати інформацію, поширювати інформацію; [2 ІФО 1.1]</p>	<p>Комп'ютерна техніка, як засіб здійснення дій з інформацією.</p>

<p><i>використовує</i> цифрові пристрої у близькому для себе середовищі; [2 ІФО 3.1] <i>пояснює</i>, чому і як потрібно захищати себе і цифрові пристрої; [2 ІФО 4.1] <i>звертається</i> за допомогою у випадку наявності проблем та збоїв у роботі комп'ютера; [2 ІФО 3.2] <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]</p>	
Об'єкт. Властивості об'єкта (орієнтовно 7 годин)	
<p>Учень/учениця: <i>називає</i> об'єкти навколишнього світу, властивості конкретних об'єктів та значення властивостей; [2 ІФО 1.3] <i>описує</i> об'єкт називаючи його властивості та їх значення; [2 ІФО 1.3] <i>порівнює</i> об'єкти за значеннями властивостей; [2 ІФО 13] <i>спостерігає</i> за об'єктами, <i>визначає</i> спільні та відмінні <i>наводить приклади</i> об'єктів, що відповідають заданим властивостям <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]</p>	<p>Створення простих геометричних моделей об'єктів за описом їх властивостей. Зміна значень властивостей об'єкта (колір контуру, колір фону, форма об'єкта)</p>
Комп'ютерні програми. Меню та інструменти (протягом року)	
<p><i>запускає</i> знайомі програми; [2 ІФО 2.4] <i>завершує</i> роботу з програмою; [2 ІФО 2.4] <i>називає</i> інструменти малювання у графічному редакторі; [2 ІФО 2.4] <i>обирає</i> інструмент малювання для досягнення конкретного результату; <i>створює</i> нескладні малюнки за зразком; [2 ІФО 2.4] <i>створює</i> зображення об'єктів що складаються з геометричних фігур та <i>змінює</i> значення властивостей; [2 ІФО 2.4] <i>вміє</i> змінити колір контуру або тла об'єкта обравши зразком колір іншого об'єкта за допомогою відповідних інструментів графічного редактора; [2 ІФО 2.4] <i>виконує</i> завдання із розфарбування або перефарбування малюнків; [2 ІФО 2.4]</p>	<p>Меню комп'ютерної програми. Огляд різних прикладів меню. Інструменти комп'ютерних програм. Графічний редактор. Інструменти графічного редактора та їх налаштування. Створення та редагування нескладних малюнків. Добір кольорової гама малюнка. Збереження малюнків</p>

<p><i>пропонує</i> власні кольорові рішення малюнка; [2 ІФО 2.4] <i>пояснює</i> добір кольорів; [2 ІФО 2.4] <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]</p>	
Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання (протягом року)	
<p><i>об'єднує</i> об'єкти за їх властивостями або значеннями властивостей; [2 ІФО 1.3] <i>створює</i> візуальну відповідь простих та складених геометричних задач; [2 ІФО 2.4] <i>виділяє</i> та <i>переносить</i> фрагменти малюнка; [2 ІФО 2.4] <i>створює</i> графічні відповіді до навчальних завдань; [2 ІФО 2.4] <i>знаходить</i> приклади повторення і послідовності дій у повсякденній діяльності, близькому для себе середовищі; [2 ІФО 2.1] <i>визначає</i> закономірність об'єктів; [2 ІФО 1.3] <i>відтворює</i> послідовність об'єктів із заданою закономірністю; [2 ІФО 2.1] <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]</p>	<p>Перенесення фрагментів малюнка. Виділення і впорядкування даних за певною ознакою. Прості та складені сюжетні геометричні задачі. Копіювання фрагментів малюнку.</p>
Лінійні алгоритми (протягом року)	
<p>Учень/учениця: <i>визначає</i> послідовність кроків для виконавців; [2 ІФО 2.1] <i>знаходить помилки</i> у алгоритмах; [2 ІФО 2.2] <i>визначає</i> результат виконання лінійного алгоритму побудови простого геометричного зображення; [2 ІФО 2.2] <i>створює</i> малюнок за лінійним алгоритмом; [2 ІФО 2.4] <i>пропонує</i> власні алгоритми створення нескладних геометричних зображень; [2 ІФО 2.4] <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.2]</p>	<p>Створення малюнків за готовими алгоритмами Складання власних графічних алгоритмів</p>

Додаткові теми: онлайн графічні редактори, редагування малюнків за допомогою програмного забезпечення смартфонів.

3 клас

Програмне забезпечення, яке використовується: графічний редактор (офлайн та онлайн версії), текстовий редактор.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Інформація. Дії з інформацією (протягом року)	
<p><i>пояснює</i> значення інформації для життя людини, наводить приклади із власного досвіду; [3 ІФО 1.1]</p> <p><i>розрізняє</i> види інформації за способом подання; [3 ІФО 1.1]</p> <p><i>уміє</i> перетворювати одну форму подання інформації в іншу: (текстове – в графічне, числове – в текстове тощо); [3 ІФО 1.2]</p> <p><i>створює</i> папку та документи в ній; [3 ІФО 1.2]</p> <p><i>пояснює</i> поняття «комп'ютерна мережа»; [3 ІФО 1.1]</p> <p><i>розуміє</i> призначення програми-браузера; [3 ІФО 3.2]</p> <p><i>вміє</i> використовувати гіперпосилання; [3 ІФО 3.2]</p> <p><i>використовує</i> мережі для отримання достовірної інформації та спілкування; [3 ІФО 3.3]</p> <p><i>висловлює</i> припущення про достовірність інформації, отриманої з цифрових та інших джерел; [3 ІФО 1.4]</p> <p><i>дотримується</i> правил використання власних і чужих творів; [3 ІФО 4.3]</p> <p><i>виявляє</i> повагу до авторства інших осіб [3 ІФО 4.3]</p>	<p>Роль інформації в житті людини. Перетворення інформації з одного виду в інший. Способи подання повідомлень, носії повідомлень, символи, кодування і декодування. Структурування інформації.</p> <p>Поняття про мережу Інтернет, програма-браузер, веб-сторінка, веб-сайт, гіперпосилання.</p> <p>Авторське право. Безпечна робота в Інтернеті</p>
Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією (орієнтовно 8 годин)	
<p><i>розповідає</i> про історію виникнення пристроїв для роботи з інформацією; [3 ІФО 1.1]</p> <p><i>називає</i> носії інформації; [3 ІФО 1.1]</p> <p><i>розрізняє</i> технічні засоби для передавання, зберігання інформації; [3 ІФО 1.1]</p> <p><i>використовує</i> пристрої для передавання інформації; [3 ІФО 1.2]</p> <p><i>наводить приклади</i> пристроїв для введення та виведення інформації; [3 ІФО 1.1]</p> <p><i>висловлює</i> припущення про достовірність інформації; [3 ІФО 1.4]</p> <p><i>пояснює</i> наслідки для власного здоров'я надмірного використання цифрових пристроїв [3 ІФО 4.1], [3 СЗО 1.1]</p>	<p>Історія виникнення пристроїв для роботи з інформацією. Джерело інформації. Носії інформації. Пристрої введення та виведення інформації.</p> <p>Введення текстових даних. Правила введення та редагування текстових даних</p>

Об'єкт. Властивості об'єкта (орієнтовно 8 годин)	
<p><i>описує</i> види об'єктів: текстові, графічні. текстові і графічні об'єкти; [3 ІФО 1.3] <i>порівнює</i> властивості текстових і графічних об'єктів за спільними і відмінними ознаками; [3 ІФО 1.3] <i>визначає</i> об'єкти, які відповідають заданим властивостям; [3 ІФО 1.3] <i>вміє</i> змінювати значення властивостей текстових та графічних об'єктів; [3 ІФО 1.3] <i>досліджує</i> об'єкти за допомогою створених моделей [3 ІФО 1.3]</p>	<p>Інформаційний об'єкт. Властивості об'єкта. Створення моделі об'єкта за заданими властивостями. Зміна значень властивостей об'єкта (колір тексту, шрифт, накреслення)</p>
Комп'ютерні програми. Меню та інструменти (орієнтовно 7 годин)	
<p><i>розрізняє</i> сучасні пристрої для роботи з інформацією; [3 ІФО 1.1] <i>уміє</i> увімкнути та вимкнути комп'ютер та інші пристрої (за умови їх використання); [3 ІФО 1.2] <i>використовує</i> необхідні значки на Робочому столі для запуску і роботи в програмах; [3 ІФО 1.2] <i>орієнтується</i> в середовищах для перегляду зображень, читання текстів, слухання музики, завершує роботу з ними; [3 ІФО 3.2] <i>створює</i> зображення освітніх об'єктів [3 ІФО 2.4]</p>	<p>Текстові редактори. Середовища для читання текстів. Закладки в тексті, цитати тощо. Віртуальні бібліотеки, довідники, енциклопедії, словники. Основні команди редагування: вирізати, копіювати, вставити, видалити. Уведення символів за допомогою клавіатури. Доповнення текстів зображеннями</p>
Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання (протягом року)	
<p><i>створює</i> інформаційні продукти, поєднуючи текст, зображення, звук тощо для представлення ідей та/або результатів діяльності; [3 ІФО 2.4] <i>створює</i> та <i>змінює</i> прості зображення; <i>опрацьовує</i> та <i>використовує</i> інформацію з різних джерел; [3 ІФО 2.4] <i>вміє</i> заповнювати таблицю ознак для предметів з однієї групи (класу); [3 ІФО 1.3] <i>розробляє</i> презентацію за логічною послідовністю; [3ІФО 2.4] <i>доповнює</i> презентацію текстом, зображенням, схемою; [3 ІФО 2.4] <i>редагує</i> і <i>форматує</i> презентацію залежно від її призначення, змінює фон слайду;</p>	<p>Етапи створення інформаційної моделі в різних програмних середовищах. Створення текстових інформаційних моделей, зокрема у табличні формі. Комп'ютерні презентації, редагування презентацій. Утворення нового слайду, текстового вікна/поля. Доповнення презентації текстом, зображенням, схемою. Форматування презентації. Режим показу Презентації</p>

застосовує режим показу презентацій [3 ІФО 2.4]	
Лінійні алгоритми (орієнтовно 6 годин)	
<p><i>визначає</i> алгоритмічні структури; [3 ІФО 2.1] <i>виконує, створює та записує</i> алгоритми; [3 ІФО 2.1] <i>вміє</i> діяти за інструкцією; [3 ІФО 1.3] <i>впорядковує</i> об'єкти за певними ознаками; [3 ІФО 1.3] <i>пояснює</i> наслідки порушення плану, алгоритму послідовності дій у близькому середовищі, готових програмах, іграх; [3 ІФО 1.2] <i>розрізняє</i> істинні та хибні висловлювання [3 ІФО 1.4]</p>	<p>Команди і виконавці, алгоритми, способи подання алгоритму. Запис лінійних алгоритмів. Створення зображень за власними алгоритмами. Знаходження та виправлення помилок у алгоритмах. Логічні висловлювання</p>

	4 клас
	Програмне забезпечення, яке використовується – середовище програмування.
Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Інформація. Дії з інформацією(орієнтовно 8 годин)	
<p><i>вміє</i> здійснювати простий пошук інформації у мережі Інтернет; [4 ІФО 1.2] <i>знає</i> адреси деяких сайтів, зокрема електронних бібліотек, сайтів з навчальним контентом; [4 ІФО 3.1] <i>висловлює</i> припущення про достовірність інформації, отриманої з різноманітних джерел; [4 ІФО 1.4] <i>розрізняє</i> факти і судження; [4 ІФО 1.4] <i>добирає</i> належні засоби для спілкування з іншими особами, зокрема з людьми з особливими потребами безпосередньо та через Інтернет; [4 ІФО 4.2] <i>пояснює</i> наслідки використання інформаційних технологій, відповідальність за свою діяльність в Інтернеті; [4 ІФО 4.1] <i>дотримується</i> правил використання власних і чужих творів [4 ІФО 4.3]</p>	<p>Пошук інформації у мережі Інтернет. Інформаційна взаємодія. Критичне оцінювання інформації</p>
Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією (орієнтовно 5 годин)	
<p><i>наводить</i> приклади сучасних різновидів комп'ютерних пристроїв; [4 ІФО 1.1] <i>зберігає</i> дані на цифрових носіях; [4 ІФО 1.2] <i>пояснює</i>, як організована робота з даними у будь-якому цифровому пристрої; [4 ІФО 1.2] <i>має</i> уявлення про процес створення робіт; [4 ІФО 1.1] <i>контролює</i> час використання цифрових пристроїв [4 ІФО 4.1]</p>	<p>Сучасні носії інформації. Організація роботи цифрового пристрою (введення, збереження, опрацювання, збереження або виведення даних). Збереження інформації. Пам'ять комп'ютера</p>

	(внутрішня та зовнішня) Огляд конструкторів з робототехніки
Об'єкт. Властивості об'єкта (протягом року)	
<i>класифікує</i> об'єкти за їх властивостями; <i>зіставляє</i> ознаки моделей реального і цифрового світу; [4 ІФО 1.3] <i>аналізує</i> вплив подій на властивості об'єкта; [4 ІФО 1.3] <i>досліджує</i> об'єкти за допомогою створених моделей; [4 ІФО 1.3] <i>вміє</i> створювати просту анімацію [4 ІФО 2.4]	Об'єкти для створення моделей. Форматування та редагування об'єктів. Додавання анімаційних ефектів до об'єктів
Комп'ютерні програми. Меню та інструменти (орієнтовно 5 годин)	
<i>вміє</i> відкривати та завершувати роботу у знайомих середовищах для програмування (офлайн та онлайн); [4 ІФО 1.2] <i>називає</i> інструменти середовища та пояснює їх призначення; [4 ІФО 3.2] <i>описує</i> порядок створення проектів; [4 ІФО 2.3] <i>вміє</i> відкривати готові та зберігати створені проекти [4 ІФО 2.4]	Середовище програмування. Команди та інструменти. Проекти
Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання (протягом року)	
<i>називає</i> складові об'єкта; [4 ІФО 1.3] <i>називає</i> які дії можна виконувати над об'єктом, які дії може виконувати об'єкт; [4 ІФО 1.3] <i>наводить приклади</i> необхідності моделювання для розв'язування конкретних задач; [4 ІФО 1.3] <i>називає</i> етапи створення інформаційної моделі; [4 ІФО 1.3] <i>створює</i> математичні моделі; [4 ІФО 1.3]	Складові частини об'єктів. Дії об'єктів. Математичні моделі. Розв'язування задач з використанням математичного Моделювання

МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ МИСТЕЦТВО

(35 годин на рік, з них 7 – резервних, 1 година на тиждень)

Пояснювальна записка

Метою навчання мистецтва у школі є всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- розвиток почуттєвої сфери учнів, набуття ними досвіду емоційно-естетичних переживань;
- пробудження інтересу до пізнання творів різних видів мистецтва; виховання гордості за здобутки рідного мистецтва й поваги до творчості інших етносів та народів;
- формування умінь художнього сприймання, аналізу художньої мови та
- оцінювання творів мистецтва відповідно до вікових можливостей з використанням мистецької термінології;
- оволодіння способами художньо-творчої діяльності в різних видах мистецтва, комунікації з іншими в художній творчості;

- формування елементарних умінь застосування цифрових технологій у мистецькій творчості і презентації здобутків;
- розвиток мистецьких здібностей, здатності самовираження й керування власними емоційними станами через мистецтво та різні види художньої творчості;
- формування здатності встановлювати асоціації між видами мистецтва; між мистецтвом і явищами довкілля;
- досягнення усвідомлення значення мистецтва в житті людини;
- виховання культури глядача-слухача;
- формування здатності об'єктивно оцінювати творчі здобутки свої та інших.

Реалізація поставленої мети і завдань здійснюється за **змістовими лініями**: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

Змістова лінія **«Художньо-творча діяльність»** націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне освоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовираження. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виразні засоби творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля.

Змістова лінія **«Сприймання та інтерпретація мистецтва»** спрямована на пізнання цінностей, що відображають твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення.

Реалізація змістової лінії **«Комунікація через мистецтво»** націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких досягнень і можливостей). Змістова лінія передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема у різних культурно-мистецьких заходах, обговореннях тощо, а також формування уявлень про можливість і способи регулювати свій емоційний стан завдяки мистецтву.

Опанування учнями мистецтва у початковій школі ґрунтується на засадах компетентнісного, особистісно зорієнтованого, діяльнісного, ігрового та інтегративного підходів.

Мистецтво сприяє формуванню *ключових компетентностей*, зокрема, у процесі:

- усного висловлювання своїх вражень від мистецтва; за допомогою коментування дорослого й оцінювання власної художньо-творчої діяльності (*вільне володіння державною мовою/ здатність спілкуватися рідною*).
- здійснення елементарних розрахунків (наприклад, для встановлення пропорцій, визначення метру, запису ритму тощо) (*математична компетентність*).
- спостереження, дослідження і відтворення довкілля та явищ природи засобами мистецтва (*компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічна компетентність*);
- самостійного (чи за допомогою дорослого) використання інформаційних технологій для отримання мистецької інформації, художнього творення (*інформаційно-комунікаційна компетентність*);
- формування уміння визначати власні художні інтереси, досягнення і потреби; прагнення доцільно використовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва (*навчання впродовж життя*);
- співпраці з іншими, зокрема участі у мистецьких заходах, прикрашенні середовища для друзів, сусідів; прояву відповідальності за особистий і колективний результат; використання мистецтва для отримання задоволення (впливу на власний емоційний стан) (*громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав*

людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей);

- опанування народних традицій, мистецтва рідного краю; толерантного ставлення до мистецтва різних народів (*культурна компетентність*)
- проявів творчої ініціативи та намагання її реалізовувати, зокрема через втілення у практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); презентації результатів власних мистецьких досягнень (*підприємливість та фінансова грамотність*);
- виявлення бажання впроваджувати нові ідеї (*інноваційність*).

Мистецька освітня галузь реалізується через інтегрований курс.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Художньо-творча діяльність (орієнтовно 14 годин)	
<p><i>співає</i> вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері; <i>дотримується</i> правил співу (поставка, дихання) <i>створює</i> елементарний ритмічний супровід до пісні; <i>виконує</i> пісні «у ролях», відтворюючи образ мімікою, пластикою рухів; <i>відтворює</i> прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертних та восьмих тривалостей); <i>добирає</i> тембр інструменту (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передачі відповідного образу; <i>грає</i> в ансамблі прості композиції (трикутники, бубни, барабан, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон тощо); <i>імпровізує</i> голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних інструментах; <i>орієнтується</i> в поняттях музичної грамоти (нота, нотний стан, звук, тривалості (ціла, половинна, чверть, восьма), метр, розмір), має уявлення про запис нотного тексту); <i>відтворює</i> прості форми предметів і об'єктів довкілля фарбами (акварель, гуаш), графічними та пластичними матеріалами; <i>розміщує</i> пропорційно зображення, використовуючи всю площину аркуша; <i>компонує</i> (з допомогою учителя) зображення у форматі (вертикальний, горизонтальний); <i>створює</i> елементарний стрічковий візерунок, прості декоративні розписи; <i>використовує</i> у роботі основні, похідні, теплі й холодні кольори;</p>	<p>Спів. Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах. Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики. Інсценізація пісень, створення театралізованих образів. Гра на музичних інструментах (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо), створення елементарного ритмічного супроводу до пісні, ритмічних послідовностей тощо. Знайомство з нотним записом (нотний стан, скрипковий ключ, ноти в межах I октави, тривалості звуків – ціла, половинна, чверть, восьма). Використання музичної діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану. Використання різних ліній, плям, форм, кольорів і їх відтінків для створення візуальних образів. Організація робочого місця. Створення зображень графічними матеріалами, фарбами. Елементарне компонування елементів композиції (площинної, об'ємної). Вирізування, конструювання з паперу. Робота з природними матеріалами. Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо). Ліплення з пластичних матеріалів. Дотримання охайності та правил техніки безпеки. Дослідження довкілля, виявлення цікавих, незвичайних об'єктів для створення художніх образів. Прикрашення місця, де навчається, живе.</p>

<p><i>змішує та розбавляє водою фарби для отримання різних відтінків кольорів; користується фарбами (акварель, гуаш), олівцями (кольоровими, восковими), пластиліном, фломастерами, палітрою, пензлями, стеками, ножицями тощо; спостерігає різноманітність і красу природних форм, рослин, птахів, тварин у навколишньому середовищі; досліджує і виявляє цікаве, незвичайне у довкіллі; наводить приклади геометричної подібності природних та штучних об'єктів; працює (вирізує, конструює) з папером, з природнім матеріалом; дотримується правил техніки безпеки; експериментує з кольорами, лініями, формами тощо прикрашає (за допомогою дорослого) середовище, в якому живе і навчається; виконує нескладні ролі, етюди-наслідування; вправляється над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жести, перевтілюючись у різних персонажів; розуміє правила поведінки в театрі; рухається в ритмі і темпі музики, узгоджує свої рухи з музичним супроводом (співом); орієнтується у просторі; придумує образи і створює їх знайомими засобами мистецької виразності; імпровізує засобами пантоміми (міміка, жести); виконує твори мистецтва (співає, малює, танцює, декламує тощо), які подобаються; називає свої уподобання у мистецтві</i></p>	<p>Використання образотворчої діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану.</p> <p>Інсценізація (виконання нескладних ролей), етюди-наслідування. Відтворення елементарних танцювальних елементів. Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести).</p>
<p>Сприймання та інтерпретація мистецтва (протягом року)</p>	
<p><i>сприймає</i> твір мистецтва та <i>висловлює</i> враження, <i>добирає</i> із запропонованих слів співзвучні особистим емоціям; <i>визначає</i> темп (повільно, помірно, швидко); <i>регістр</i> (високий, середній, низький), <i>динаміку</i> (гучно, тихо), <i>тембр</i> (звучання хору та оркестру), <i>характеризує</i> мелодію;</p> <p><i>визначає</i> колорит (теплий, холодний) творів мистецтва та <i>здобувачів освіти</i> робіт;</p> <p><i>порівнює</i> музичні та візуальні образи; <i>помічає</i> красу в довкіллі;</p>	<p>Сприймання творів різних видів мистецтва. Обговорення вражень, емоцій, які вони викликали. Добір із запропонованих слів-характеристик, що співзвучні особистим емоціям та враженням.</p> <p>Визначення засобів виразності твору мистецтва.</p> <p>Порівняння природних форм, образів довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням.</p> <p>Знайомство з деякими видами театру та кіномистецтва.</p> <p>Використання творів різних видів мистецтва для отримання задоволення</p>

<p><i>орієнтується</i> у видах театру (ляльковий, музичний) та кінематографу (кінофільм, мультфільм) <i>називає</i> твори мистецтва, що змінюють або передають його/її настрій</p>	
Комунікація через мистецтво (протягом року)	
<p><i>презентує</i> результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо); <i>бере участь</i> у колективному виконанні творчого задуму; у шкільних мистецьких заходах (концертах, виставках, інсценізаціях тощо), в обговореннях власних вражень від творів різних видів мистецтва, зокрема, змісту анімаційних фільмів, театральних вистав тощо; <i>дотримується</i> правил творчої співпраці <i>вербально описує</i> свій творчий задум; <i>визначає</i>, що вдалося, чи не вдалося у виконанні того, що було задумано.</p>	<p>Презентація та характеристика власних творчих досягнень. Колективне виконання творчого задуму (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій тощо). Проведення шкільних мистецьких заходів (концертів, виставок, інсценізацій тощо). Ознайомлення і упровадження правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.</p>

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Художньо-творча діяльність (орієнтовно 14 годин)	
<p><i>співає</i> вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері, темпі, динаміці; <i>дотримується</i> правил співу (постава, дихання, інтонація) <i>виконує</i> пісні «у ролях», відтворюючи образ мімікою, пластикою, виразним інтонуюванням; <i>добирає</i> реквізит; <i>створює</i> варіанти ритмічного супроводу до пісні; <i>відтворює</i> прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертних та восьмих тривалостей), зокрема у різних темпах; <i>обирає</i> тембр інструменту (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передачі відповідного образу; <i>грає</i> в ансамблі прості композиції (трикутники, бубни, барабан, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон тощо); <i>придумує</i> образи і <i>створює</i> їх знайомими засобами музичної виразності; <i>імпровізує</i> голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних інструментах;</p>	<p>Спів (співацька постава, дихання, інтонація, дикція). Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, ритмічних послідовностей тощо. Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики. Інсценізація пісень, створення театралізованих образів. Знайомство з нотною грамотою (нотний стан, скрипковий ключ, ноти в межах I октави, тривалості звуків – ціла, половинна, чверть, восьма). Малювання графічними матеріалами, фарбами. Розміщення зображень на аркуші, у просторі, компонування елементів композиції (площинна, об'ємна). Дослідження довшілля, виявлення цікавих, незвичайних об'єктів для створення художніх образів.</p>

<p><i>орієнтується</i> в поняттях музичної грамоти (нота, нотний стан, звук, тривалості (ціла, половинна, чверть, восьма), метр, розмір), має уявлення про запис нотного тексту);</p> <p><i>проявляє</i> інтерес до творів мистецтва та мистецької діяльності;</p> <p><i>виконує</i> прості живописні, графічні, декоративні, пластичні композиції;</p> <p><i>складає</i> та розташовує на площині (в просторі) окремі елементи зображень (форм) в просту композицію (графічну, живописну, декоративну, об'ємну, просторову);</p> <p>відповідно задуму, <i>обирає</i> формат (вертикальний, горизонтальний) композиції;</p> <p><i>використовує</i> всю площину аркуша;</p> <p><i>використовує</i> основні, похідні, ахроматичні, теплі й холодні кольори;</p> <p><i>утворює</i> відтінки кольорів;</p> <p><i>експериментує</i> з кольорами, лініями, формами тощо;</p> <p><i>користується</i> художніми та природними матеріалами, палітрою, пензлями, стеками, ножицями тощо;</p> <p><i>працює</i> (вирізує, конструює) з папером, з природними матеріалами;</p> <p><i>дотримується</i> правил техніки безпеки;</p> <p><i>бере участь у прикрашенні</i> середовища, в якому живе і навчається;</p> <p><i>виконує</i> нескладні ролі, етюди-наслідування;</p> <p><i>вправляється</i> над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жести, перевтілюючись у різних персонажів;</p> <p><i>рухається</i> в ритмі і темпі музики, <i>узгоджує</i> свої рухи з музичним супроводом (співом);</p> <p><i>орієнтується</i> у просторі;</p> <p><i>дотримується</i> правил поведінки в театрі;</p> <p><i>імпровізує</i> засобами пантоміми (міміка, жести);</p> <p><i>вирізняє</i> види мистецької діяльності, звернення до яких поліпшує його/ її настрій</p>	<p>Використання різних ліній, плям, форм, кольорів та їх відтінків для створення візуальних образів.</p> <p>Вирізування, конструювання з паперу. Робота з природними матеріалами. Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів. різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо).</p> <p>Ліплення з пластичних матеріалів різними прийомами і способами.</p> <p>Прикрашення місця, де навчається, живе.</p> <p>Організація робочого місця.</p> <p>Дотримання охайності та правил техніки безпеки.</p> <p>Інсценізація (виконання нескладних ролей), етюди-наслідування.</p> <p>Відтворення елементарних танцювальних елементів.</p> <p>Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести).</p> <p>Використання видів мистецької діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану.</p>
Сприймання та інтерпретація мистецтва (протягом року)	
<p><i>сприймає</i> твір мистецтва та <i>висловлює</i> враження, добираючи із запропонованих слова, які співзвучні особистим емоціям;</p> <p><i>визначає</i> темп (повільно, помірно, швидко);</p> <p>регістр (високий, середній, низький), динаміку (гучно, тихо), тембр (звучання хору та оркестру, окремих музичних</p>	<p>Сприймання творів різних видів мистецтва. Обговорення вражень, емоцій, які вони викликали. Добір із запропонованих слів-характеристик, що співзвучні особистим емоціям та враженням.</p> <p>Визначення засобів виразності твору.</p>

<p>інструментів (сопілка, бубон, барабан, скрипка, бандура, фортепіано тощо)), характеризує мелодію; <i>визначає</i> колорит (теплий, холодний) творів мистецтва та робіт здобувачів освіти; <i>порівнює</i> музичні та візуальні образи, твори мистецтва та явища довкілля; <i>розрізняє</i> види театру (ляльковий, музичний, драматичний) та кінематографу (кінофільм, мультфільм); <i>використовує</i> театральну термінологію (сцена, актор, костюм, декорація); <i>виявляє</i> твори мистецтва, що змінюють або передають його/її настрій</p>	<p>Порівняння природних форм, образів довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням.</p> <p>Знайомство з деякими видами театру (ляльковий, музичний, драматичний), кіномистецтва (кінофільм, мультфільм (графічна, пластична, лялькова анімація).</p> <p>Використання творів різних видів мистецтва для отримання задоволення та поліпшення емоційного стану.</p>
--	--

Комунікація через мистецтво (протягом року)

<p><i>виявляє</i> (з допомогою вчителя) та бере участь в обговореннях інформації, отриманої з творів мистецтва;</p> <p><i>презентує</i> результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо); <i>вербально описує</i> свій творчий задум; <i>визначає</i>, що вдалося, чи не вдалося у виконанні того, що було задумано; <i>готовий / -а</i> до того, що може не вийти з першого разу так, як задумав / -ла; <i>виявляє</i> досягнення у художньо-творчій діяльності однолітків; <i>бере участь</i> у колективному виконанні творчого задуму; у шкільних мистецьких заходах (концертах, виставках, інсценізаціях тощо), в обговореннях власних вражень від творів різних видів мистецтва;</p> <p><i>обговорює</i> з однолітками свої враження від творів різних видів мистецтва відомих митців, від дитячої творчості; <i>дотримується</i> правил взаємодії і творчої співпраці.</p>	<p>Виховні ситуації: обговорення (з допомогою вчителя) інформації – сюжетів, характерів персонажів тощо, отриманої з творів мистецтва.</p> <p>Презентація та характеристика власних творчих досягнень.</p> <p>Колективне виконання творчого задуму (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій, флеш-моби тощо);</p> <p>Проведення шкільних мистецьких заходів (концертів, виставок, інсценізацій тощо)</p> <p>Ознайомлення і упровадження правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.</p>
---	---

3 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Художньо-творча діяльність орієнтовно 15 годин	
<p><i>виконує</i> дитячі пісні (зокрема, музичний фольклор); [3 МИО 1.1]; <i>добирає</i> засоби музичної виразності (темп, динаміку), необхідні для створення настрою, характеру; [3 МИО 1.1]; [3 МИО 1.2];</p>	<p>Спів (співацька постава, дихання, інтонація, фразування, дикція).</p> <p>Оперування засобами виразності та способами створення вокального і вокально-ансамблевого / хорового художнього образу.</p>

<p><i>розуміє значення</i> вокальних вправ для правильного виконання; <i>стежить</i> за точністю і виразністю інтонування, чіткістю дикції, співацькою поставою, диханням; [3 МИО 3.1]; <i>виконує</i> в ансамблі нескладні композиції (трикутник, бубон, маракас, дзвіночки, барабан, тріскавки, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон, металофон, синтезатор тощо); [3 МИО 1.1]; <i>самостійно добирає</i> тембр музичного інструменту для передачі відповідного образу; [3 МИО 1.1]; [3МИО 2.1]; <i>імпровізує</i> голосом (музичні, мовленнєві інтонації) та на музичних інструментах; [3 МИО 1.2] <i>створює</i> варіанти ритмічного супроводу до пісні на музичному інструменті за вибором; [3 МИО 1.2];</p>	<p>Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, гра в ансамблі зі створенням ритмічного супроводу до пісні тощо. Правила гігієни у користуванні музичними інструментами. Оволодіння музичною грамотою (за необхідністю для художньо-творчої діяльності). Знайомство з елементарною нотною грамотою, необхідною для виконання творів. Відтворення запису найпростіших ритмічних послідовностей.</p>
<p><i>орієнтується</i> в поняттях музичної грамоти (звук, мелодія, акомпанемент, музична форма, динаміка, схеми диригування (на 2/4); [3МИО 2.2] <i>орієнтується</i> в нотному записі (за доцільності для виконання); <i>читає</i> запис найпростіших ритмів; [3МИО 2.2] <i>організовує</i> самостійно робоче місце для занять різними видами образотворчої діяльності [3 МИО 1.1]; <i>дотримується</i> охайності і правил техніки безпеки; <i>самостійно користується</i> знайомими художніми інструментами (палітрою, різними видами пензлів, стеками, ножицями тощо) [3 МИО 1.1]; <i>добирає</i> художні матеріали, відповідно до виду мистецтва (образотворче, декоративно-прикладне), в якому працює [3 МИО 1.1]; <i>розпізнає</i> форми (реалістичні, декоративні); <i>досліджує</i> форму предмету та спрощує її до геометричної подібності [3 МИО 1.3]; <i>порівнює</i> будову різних природних форм, їх пропорцій [3 МИО 1.3]; <i>добирає</i> відтінки кольору за насиченістю [3 МИО 1.2]; <i>створює</i> реалістичні, казкові, фантастичні образи [3 МИО 1.3]; <i>виконує</i> елементарні замальовки з натури та за уявою в ескізній формі (предмети побуту, об'єкти природи та архітектури) [3 МИО 1.3]; <i>створює</i> зображення в процесі експериментування з кольорами, лініями,</p>	<p>Організація робочого місця для занять образотворчим мистецтвом. Освоєння інструментарію для образотворчої діяльності. Використання відомих засобів образотворчої виразності для створення візуальних образів.</p> <p>Зображення графічними та живописними матеріалами (традиційними та сучасними). Розміщення зображень на аркуші, у просторі, компонування елементів композиції (площинна, об'ємна), відтворення плановості простору у площинних зображеннях. Ліплення з пластичних матеріалів різними (простими) прийомами і способами.</p> <p>Поняття про декор як засіб наповнення й збагачення форми.</p> <p>Елементарна стилізація форм та оздоблювальних елементів різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо). Розміщення об'єктів у форматі з дотриманням засобів та правил композиції, для підсилення композиційного центру.</p>

<p>крапками різного розміру, формами, об'ємами, фактурами тощо [3 МИО 1.2]; <i>самостійно створює</i> просту, зокрема орнаментальну, композицію (графічну, живописну, декоративну, об'ємну), <i>використовує</i> всю площину аркуша; <i>виконує</i> прості композиції на площині та в об'ємі [3 МИО 1.2]; <i>обирає</i> формат (прямокутний, квадратний, трикутний, в колі, в овалі) для кращого втілення задуму [3 МИО 1.1]; <i>виділяє</i> композиційний центр, головне і другорядне, враховуючи основні пропорції зображуваних предметів, композиційні засоби та правила [3 МИО 1.1]; <i>використовує</i> елементарні закони перспективи (одне за іншим; ближче – більше, яскравіше, тепліше, далі – менше та блідіше, холодніше), передаючи плановість простору у площинних зображеннях [3 МИО 2.2]; <i>передає в зображеннях</i> елементарну будову птахів, тварин, людини, посилено передає рух; ілюзорні зміни розмірів предметів в залежності від розміщення у просторі; смислові зв'язки між об'єктами в сюжетних композиціях [3 МИО 1.3]; <i>розрізняє</i> особливості об'ємного (круглого та рельєфного) зображення [3 МИО 2.2]; <i>порівнює</i> найпростіші елементи об'ємних форм [3 МИО 1.3]; <i>виражає</i> особливості об'єкту як образу засобами форми і декору (як у об'ємному так й у площинному зображенні) [3 МИО 1.1]; <i>оздоблює</i> об'ємну форму рельєфним або живописним декором [3 МИО 1.1];</p>	<p>Застосування у художньо-творчій діяльності поняття контрасту форм, кольорів . Передача плановості у зображенні з натури та за уявою. Створення сюжетних композицій Сприймання засобів виразності в скульптурі (барельєф, горельєф). Створення художнього образу засобами декоративної насиченості форми (фактурою, деталями, розписом). Прикрашання місця, де навчається, живе. Вирізування, конструювання з паперу та інших підручних матеріалів. Робота з природними матеріалами.</p> <p>Створення синтетичного художнього образу. Інсценізація, найпростіші театральні етюди (створення театралізованих образів, зокрема, під час рольового виконання пісні).</p>
<p><i>конструює та створює</i> прості композиції з паперу, художніх, природних та різних підручних матеріалів, <i>самостійно добирає</i> складові композиції [3 МИО 1.2]; <i>творчо використовує</i> різні техніки, інструменти та матеріали для втілення власного задуму (саморобні штампи, набризк, декупаж, колаж) [3 МИО 1.2]. <i>поєднує</i> засоби різних видів мистецтва для втілення художнього задуму; [3МИО 1.1]; [3 МИО 2.2] <i>імпровізує</i> засобами пантоміми (міміка, жести); <i>пластично інтонує</i> музичні образи; [3 МИО 1.2]; <i>виконує</i> нескладні ролі (в тому числі, пісні «у ролях»), <i>добирає засоби</i> вираження (темп, тембр голосу, динаміку, рухи, міміку); [3МИО 1.1]; [3 МИО 1.2]; <i>грає</i> елементарні театральні етюди (<i>самостійно обирає</i> відомих персонажів та <i>перевтілюється</i> в них,</p>	<p>Відтворення нескладних танцювальних елементів.</p> <p>Елементарне вправління у сценічній поведінці.</p> <p>Добір реквізиту, бутафорії, деталей костюмів.</p>

<p>зокрема, <i>імітує</i> характерні рухи, ходу, звуки, міміку тощо); [3 МИО 1.2]; <i>вправляється</i> над інтонацією мовлення, диханням; дикцією, мімікою, жестами; <i>рухається</i> під музику, <i>добираючи</i> відомі танцювальні елементи (народні, сучасні); <i>узгоджує</i> свої рухи з музичним супроводом (співом); створює сценічні інтерпретації пісенних образів; [3 МИО 1.1]; <i>використовує</i> атрибути для підсилення синтетичної виразності (із запропонованих); [3 МИО 1.1]; <i>комбінує</i> знайомі художні техніки, звуки, ритми, рухи, лінії, кольори, форми, фактури, матеріали тощо для втілення ідеї в художньому образі [3 МИО 1.2]; <i>створює</i> образи, використовуючи знайомі засоби та способи за уявою [3 МИО 1.1]; [3 МИО 1.2]; творення образів (звуки, слова, пантоміму, рухи, лінії, кольори, об'єми, декор тощо), якими може виразити свої почуття та емоції [3 МИО 3.4]; <i>виокремлює і фіксує</i> в доступний спосіб цікаві явища довкілля; відтворює їх у творчій діяльності (імпровазіях мелодій, інсценізації пісень, пластичному інтонуванні); [3 МИО 1.3] <i>пропонує</i> ідеї оздоблення місця, де навчається, живе [3 МИО 1.3]; <i>реалізовує</i> їх (за допомогою інших або самостійно втілює нескладний задум оздоблення місця, де навчається і власного помешкання [3 МИО 1.3]; <i>розпізнає</i> власні емоції від художньої творчості, обирає види художньо-творчої діяльності відповідно до свого настрою [3 МИО 3.4]; передає власні емоції у творчій роботі за допомогою кольору [3 МИО 1.1]; [3 МИО 3.4] <i>дотримується</i> загальноприйнятих правил поведінки в закладах культури та мистецтва (театрі, музеї тощо) [3 МИО 3.3];</p>	<p>Експериментування зі звуками, тембрами, ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами.</p> <p>Спостереження за довкіллям для створення художніх образів (повадки тварин; характерні особливості ходи, жестів людей різного віку, інтонація мовлення людини в різних життєвих ситуаціях тощо), вплив світла на зміну кольорів у природному середовищі;</p> <p>Самовираження в художньо-творчій діяльності.</p> <p>Культура глядача, слухача.</p>
<p>Сприймання та інтерпретація мистецтва (протягом року)</p>	

<p><i>емоційно сприймає</i> твори різних видів мистецтва і виявляє враження у вербальний або невербальний спосіб; [3 МИО 2.1]; <i>вирізняє</i> елементи музичної мови, застосовані для характеристики музичного образу, зокрема із сюжетною (літературною) програмою (мелодія, темп,</p>	<p>Сприймання творів різних видів мистецтва. Виразні засоби (елементи мови) різних видів мистецтва (музичне, образотворче, театр, хореографія, кіно тощо).</p>
<p>динаміка, гучність, ритм, тембр (голос та деякі музичні інструменти), лад (мажор, мінор); [3 МИО 2.2] <i>розпізнає</i> прості музичні форми (двочастинна, тричастинна, куплетна); [3 МИО 2.1]; [3 МИО 2.2] <i>визначає</i> особливості втілення образу у творах образотворчого мистецтва та архітектури [3 МИО 2.2]; <i>характеризує</i> колір об'єктів довкілля відповідно до часу доби та пір року [3 МИО 2.2]; <i>висловлює судження щодо</i> передання емоційного стану зображуваних об'єктів та явищ навколишнього світу у творі (зокрема, у стані спокою та в русі) [3 МИО 2.1]; <i>визначає</i> композиційну будову твору образотворчого мистецтва та архітектури [3 МИО 2.2]; <i>вирізняє</i> кольорову гаму твору (тепла, холодна), тональність (світлі й темні кольори), насиченість (яскравий, тьмянний) загальний колорит; елементи композиції твору (центр, головне і другорядне; побудову твору (симетричну та асиметричну, статичну, динамічну, ритмічну, метричну) [3 МИО 2.1]; <i>цілісно охоплює увагою</i> художній твір; зосереджується на характерних деталях; <i>порівнює</i> музичні та візуальні, хореографічні образи; [3 МИО 2.1]; зіставляє твори мистецтва та явища довкілля (за допомогою вчителя) [3МИО 1.3]; [3 МИО 2.2]; <i>вирізняє</i> елементи художньої мови творів синтетичних видів мистецтва для характеристики художнього образу: акторську гру, костюми, декорації, музичне оформлення театрального/екранного твору[3 МИО 2.2]; <i>розрізняє</i> засоби виразності та характеризує музичні твори вокальні та інструментальні; [3 МИО 2.2] <i>розрізняє засоби виразності та характеризує твори</i> живопису, графіки, скульптури [3 МИО 2.2]; <i>розрізняє та характеризує</i> виразні засоби різновидів театального мистецтва</p>	<p>Участь в обговоренні мистецького твору з використанням знайомих мистецьких термінів.</p> <p>Використання декору для створення образу.</p> <p>Ознайомлення з елементарними поняттями з кольорознавства та композиції.</p> <p>Сприймання синтетичних образів. Зіставлення виразних засобів різних видів мистецтва. Зіставлення художніх образів, подібних за сюжетом та втілених у різних видах мистецтва. Мистецька пропедевтика. Знайомство з різновидами музичного (вокальна, інструментальна), образотворчого (живопис, графіка, скульптура); театального (драматичний, ляльковий, музичний) мистецтва, хореографії (народна, класична, сучасна), кіно (кінофільм, мультфільм); жанрами музичного мистецтва (пісня, танець, опера, балет); жанрами образотворчого мистецтва (портрет, пейзаж (краєвид), натюрморт, анімалістичний тощо); видами орнаментів (рослинний, геометричний тощо та за призначенням (стрічковий, розетка); видами анімації (мальована, лялькова, пластилінова, комп'ютерна), танцями (гопак, козачок, вальс, полька тощо). Спостереження за довкіллям та його втіленням у художніх образах.</p> <p>Самопізнання через сприймання творів мистецтва. Вербальний опис вражень, емоцій, викликаних творами.</p>

<p>(драматичний, ляльковий, музичний), народної, класичної та сучасної хореографії; [3 МИО 2.2]</p> <p><i>розрізняє та характеризує</i> виразні засоби анімаційних фільмів; [3 МИО 2.2]</p> <p><i>розпізнає та характеризує</i> художні матеріали, якими виконана учнівська творча робота (кольорові олівці, фломастери, акварель, гуаш, пластилін тощо) [3 МИО 2.2];</p> <p>порівнює природні форми, образи довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням [3 МИО 1.3]; <i>визначає</i> власні емоції від сприймання мистецьких творів [3 МИО 3.4]; <i>добирає</i> слова для характеристики вражень із власного запасу [3 МИО 3.3]; <i>пояснює</i>, що подобається або не подобається у творі [3 МИО 2.1];</p> <p><i>обирає</i> твори відповідно до свого настрою; <i>пояснює</i>, від чого дістає насолоду; <i>добирає</i> твори для поліпшення свого настрою [3 МИО 2.1]; [3 МИО 3.4]</p> <p><i>відтворює</i> емоційні враження від твору мистецтва улюбленими художніми засобами [3 МИО 3.4];</p> <p><i>порівнює</i> свої настрої та почуття із тими що втілені у художньому творі (на основі діалогу між автором та глядачем) [3 МИО 2.1].</p>	<p>Використання у сприйманні творів різних видів мистецтва для задоволення та поліпшення власного емоційного стану.</p> <p>Самовираження у художньо-творчій діяльності Розуміння значення мистецтва у житті людини.</p>
<p>Комунікація через мистецтво (протягом року)</p>	
<p><i>характеризує</i> власну творчість за поданими орієнтирами; [3 МИО 3.1];</p> <p><i>пояснює</i>, що вдалося чи не вдалося; <i>визначає</i> за допомогою вчителя/ вчительки труднощі; <i>обирає</i> (за допомогою вчителя/ вчительки) спосіб удосконалення [3 МИО 3.2];</p> <p><i>презентує</i> результати власної творчості (співає улюблені пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо) перед рідними, однолітками [3 МИО 3.2]; <i>пояснює</i> задум [3 МИО 3.2]; <i>визначає</i> досягнення однолітків у художньо-творчій діяльності, виявляючи доброзичливість у висловлюваннях; [3 МИО 3.3];</p> <p><i>обговорює</i> з іншими враження від сприймання творів різних видів мистецтва та творчої діяльності, поважаючи уподобання інших [3 МИО 3.3]; <i>бере участь</i> у шкільних мистецьких заходах (концертах,</p>	<p>Презентація власних творчих досягнень. Оцінювання власної творчості за поданими орієнтирами.</p> <p>Оцінювання творчих здобутків однолітків за спільно визначеними орієнтирами.</p> <p>Виховні ситуації на основі творів мистецтва (обговорення сюжетів, характерів, вчинків, дій персонажів, створюваних мистецькими засобами).</p> <p>Колективне виконання творчого задуму. Оцінювання і самооцінювання у колективній творчості.</p> <p>Проведення шкільних мистецьких заходів.</p>

конкурсах, виставках, фестивалях, інсценізаціях народних обрядів, арт-мобак, тижнях мистецтва тощо), у колективних творчих проектах, зокрема із використанням засобів улюбленого виду мистецтва і художньо-творчої діяльності [3 МІО 3.3]; виконує різні дії / ролі в колективному творчому процесі, виявляючи повагу до інших [3 МІО 3.3]	Дотримання правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.
--	--

4 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Художньо-творча діяльність (орієнтовно 15 годин)	
<p>виконує дитячі пісні (зокрема, музичний фольклор, називаючи жанри виконуваних пісень (колискові, закличні, веснянки, щедрівки тощо), виконує прості канони; [4 МІО 1.1];</p> <p>добирає засоби музичної виразності (темп, динаміку, штрихи, тембр), необхідні для створення образу пісні, пропонуючи різні варіанти; [4 МІО 1.1]; [4 МІО 1.2];</p> <p>пояснює значення вокальних вправ для правильного виконання; стежить за точністю і виразністю інтонування, чіткістю дикції (вимови), фразування; стежить за співацькою поставою, диханням; [4 МІО 3.1];</p> <p>грає в ансамблі нескладні композиції (трикутник, бубон, барабан, тріскавки, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон, металофон, синтезатор тощо); [4 МІО 1.1];</p> <p>самостійно добирає тембр музичного інструменту для передачі відповідного образу, пояснює свій вибір; демонструє способи звуковидобування на найпростіших інструментах; [4 МІО 1.1]; [4 МІО 2.1];</p> <p>орієнтується в поняттях музичної грамоти (звук, мелодія, акомпанемент, музична форма, динаміка, схеми диригування (на 2/4; 3/4) тощо);</p> <p>орієнтується в нотному записі (за доцільності для виконання);</p> <p>читає і виконує найпростіший ритмічний супровід, зокрема в різних темпах та динаміці, в русі (плескання, відбивання ногами та з використанням ударних інструментів; [4 МІО 2.2] імпровізує</p>	<p>Спів (співацька постава, дихання, фразування, дикція, відтворення характеру, настрою).</p> <p>Створення образу пісні. Інтонування. Оперування засобами виразності та способами створення вокального і вокально-ансамблевого (хорового) художнього образу</p> <p>Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, відтворення ритмічних послідовностей на різних інструментах; гра в ансамблі (зокрема, за заданими простими ритмічними рисунками).</p> <p>Знайомство з елементарною музичною грамотою (за необхідністю для художньо-творчої діяльності), зокрема необхідною для виконання, читання і запису найпростіших ритмічних послідовностей. Визначення виконавських труднощів.</p> <p>Використання правил культури роботи, гігієни і техніки безпеки під час художньо-творчої діяльності.</p> <p>Бачення (при спрямуванні вчителя) недоліків у своїй роботі та виправлення їх.</p> <p>Вільне користування (традиційними та сучасними) графічними, живописними інструментами та матеріалами під час</p>

<p>голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних інструментах; <i>створює</i> найпростіші ритмічні варіації супроводу до пісні або інструментальної мелодії (2/4, 3/4, 4/4), <i>самостійно добирає</i> різноманітні інструменти для супроводу, <i>імпровізує із поєднанням</i> (чергуванням) співу та гри на музичних інструментах. [4 МИО 1.2] <i>дотримується</i> правил техніки безпеки; <i>добирає</i> інструменти, художні матеріали відповідно до виду мистецтва (образотворче, декоративно-прикладне, тощо), в якому працює [4 МИО 1.1]; <i>виконує</i> площинні живописні та графічні зображення; об'ємні композиції [4 МИО 1.3]; <i>дотримується</i> правил зображення об'ємних предметів [4 МИО 1.1]; <i>спостерігає</i> залежність впливу освітлення на зміну кольору [4 МИО 1.3]; <i>використовує</i> емоційні можливості кольору: висвітлення та затемнення кольорів [4 МИО 1.1]; <i>розрізняє</i> види штрихування для передання об'єму зображуваного об'єкту [4 МИО 1.1]; <i>передає</i> характерні особливості жіночого, чоловічого, дитячого образів, професії через одяг та зовнішні ознаки; особливості будови птахів, тварин і пластичну виразність руху; характер силуетної форми архітектурних споруд [4 МИО 1.3]; <i>створює</i> відкриту чи закриту декоративну композицію (на площині або в об'ємі) [4 МИО 1.2]; <i>має уявлення</i> про види і характерні особливості народних художніх промислів України [4 МИО 2.1]; <i>виділяє</i> композиційний центр головне і другорядне у сюжетній композиції [4 МИО 1.1]; <i>дотримується</i> цілісності при створенні композиції [4 МИО 1.1]; <i>використовує</i> елементарні закони перспективи передаючи плановість простору у площинних зображеннях, враховуючи основні пропорції зображуваних предметів [4 МИО 1.2]; під час створення композиції <i>використовує</i> всю площину аркуша [4 МИО 1.1]; <i>конструює та створює</i> прості композиції з паперу, художніх, природних та</p>	<p>художньо-творчої діяльності в різних художніх техніках.</p> <p>Ліплення з пластичних матеріалів пластичним і конструктивним способом.</p> <p>Вирізування з паперу, конструювання з природного матеріалу.</p> <p>Використання різних засобів образотворчої виразності для створення образів у жанрах: натюрморт, портрет, побутовий жанр, анімалістичний жанр та ілюструванні літературних творів.</p> <p>Зображення багатопланової композиції з 2-х (3-х) об'ємних предметів (натюрморт), просторової композиції (пейзаж), тематичної композиції (побутовий жанр); декоративної композиції в об'ємі (ліплення, чеканка) або на площині (розпис, витинання, керамічна народна іграшка тощо).</p> <p>Створення синтетичного художнього образу.</p> <p>Інсценізація, найпростіші театральні етюди (створення театралізованих образів, зокрема, під час рольового виконання пісні, музичного твору з характерною сюжетною програмою).</p>
--	--

<p>підручних матеріалів, самостійно <i>добирає</i> складові композиції [4 МИО 1.2]; <i>міксує</i> техніки та матеріали (гуаш, фломастер, витинання) для втілення власного задуму (зокрема, інсталяція) [4МИО 1.2];</p>	
<p><i>поєднує</i> засоби різних видів мистецтва для втілення художнього задуму [4 МИО 1.2]; <i>імпровізує</i> засобами пантоміми (міміка, жести, хода, мовлення, зміна темпоритму); пластично інтонує інструментальну музику (без слів), передаючи настрій; [4 МИО 1.2]; <i>самостійно добирає і пояснює</i> виразні засоби різних мистецтв для створення синтетичного образу (темп, тембр голосу, динаміка, рухи, міміка, колір і форма костюму, гриму, деталей оформлення простору), покладаючись на власний досвід; [4 МИО 1.1]; [4 МИО 2.2] <i>створює</i> сценічні інтерпретації пісенних образів, <i>виконує</i> нескладні ролі (в тому числі, пісні «у ролях»), [4МИО 1.1]; [4МИО 2.2] <i>грає</i> елементарні театральні етюди (перевтілюється у запропонованих персонажів; [4 МИО 1.2]; <i>вправляється</i> над інтонацією мовлення, диханням; дикцією, мімікою, жестами; <i>імітує</i> характерні рухи, ходу, звуки, міміку, інтонацію і тембр, ритм мовлення, <i>пояснює різницю</i> у виборі засобів виразності характерних персонажів); [4 МИО 1.1]; [4 МИО 2.2] <i>рухається</i> під музику, <i>використовуючи</i> відомі танцювальні елементи (народні, сучасні, спортивні тощо) відповідно до стилю музики; [4МИО 1.1]; [4МИО 2.2] <i>демонструє</i> елементи деяких народно-сценічних та побутових танців (гопак, козачок, вальс, полька, мазурка, полонез, лезгінка тощо); [4МИО 1.1]; [4 МИО 2.2] <i>узгоджує</i> рухи з музичним супроводом (співом), <i>орієнтується</i> у сценічному (танцювальному) просторі; використовує найпростіші прийоми сценічної поведінки (вітання, поклони, звернення до публіки тощо); [4 МИО 3.2]; [4 МИО 3.3];</p>	<p>Елементарне вправління у сценічній поведінці, участь в ансамблевих формах театралізацій, інсценізацій.</p> <p>Імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести), у тому числі з партнерами.</p> <p>Відтворення елементарних танцювальних елементів.</p> <p>Елементарне оформлення сценічного простору для інсценізацій, театралізацій (створення бутафорії, деталей реквізиту. Елементи гриму. Виразність костюму).</p> <p>Експериментування зі звуками (тембрами, регістрами), ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами тощо.</p> <p>Дослідження довкілля, фіксація і використання спостережень із власного досвіду для створення художніх образів (повадки тварин; характерні особливості ходи,</p>

<p><i>добирає</i> атрибути для підсилення виразності (із запропонованих або знайомих предметів); [4 МИО 1.1]; <i>експериментує</i> зі знайомими художніми техніками, звуками різних тембрів (вокальними та інструментальними, у тому числі із доцільним застосуванням шумових ефектів), з лініями, кольорами, формами, матеріалами тощо [4МИО 1.2], придумує образи, використовуючи знайомі виразні засоби та способи творення (звуки, слова, пантоміму, рухи, лінії, кольори тощо), якими може виразити свої почуття та емоції, <i>доцільно комбінує</i> елементи для втілення ідеї в художньому образі [4 МИО 1.1]; <i>виокремлює і фіксує</i> в доступний спосіб (фото, аудіо, відеозйомка, замальовки тощо) цікаві явища довкілля, використовує (поєднує, комбінує) їх у творчій діяльності [4 МИО 1.3]; <i>організовує</i> середовище навколо себе: <i>пропонує</i> ідеї його оформлення та можливі засоби їх художнього втілення [4 МИО 1.3]; <i>створює</i> елементи композиції / декору для оформлення середовища, в якому живе і навчається; використовує побачене і почуте в художньо-творчій діяльності [4 МИО 1.3];</p>	<p>жестів людей різного віку, інтонація мовлення і пластики людини в різних життєвих ситуаціях тощо). Прикрашання місця, де навчається, живе.</p>
<p><i>розпізнає</i> власні емоції від різних видів мистецької діяльності [4 МИО 3.4]; <i>визначає</i> улюблені види мистецької діяльності, займається ним/ними у вільний час для задоволення; пояснює свій інтерес до певного виду діяльності; обирає їх відповідно до свого настрою, визначає твори мистецтва, звернення до яких поліпшує настрій [4 МИО 3.4]; <i>дотримується</i> загальноприйнятих правил поведінки в закладах культури та мистецтва (театрі, музеї тощо) [4МИО 3.3];</p>	<p>Самопізнання і самовираження в художньо-творчій діяльності.</p> <p>Використання видів мистецької діяльності та власних уподобань для задоволення та поліпшення емоційного стану.</p> <p>Виховання культури глядача, слухача.</p>
<p>Сприймання та інтерпретація мистецтва (протягом року)</p>	
<p><i>емоційно сприймає</i> твори різних видів мистецтва і виявляє враження у вербальний або невербальний спосіб; <i>відтворює</i> емоційні враження мистецтва різними художніми засобами</p>	<p>Сприймання творів різних видів мистецтва. Опанування виразними засобами (елементами) різних видів мистецтва (музичне,</p>

пояснює, що подобається або не подобається у творі [4 МИО 2.1];
вирізняє і характеризує елементи музичної мови, застосовані для характеристики музичного образу (мелодія, темп, динаміка, ритм, регістр, характер музичної інтонації; тембр та склад виконавців (соліст, хор, оркестр, деякі тембри музичних інструментів), лад (мажор, мінор), розпізнає музичні форми (рондо, варіації); [4 МИО 2.1]; [4 МИО 2.2]
вирізняє і характеризує елементи художньої мови творів образотворчого мистецтва, застосовані для характеристики художнього образу: кольорову гаму твору (тепла, холодна), тональність (світлі й темні кольори), елементи композиції твору (центр, головне і другорядне, симетрію та асиметрію) [4 МИО 2.2];
цілісно охоплює увагою художній твір; зосереджується на характерних деталях; виявляє здатність керувати увагою під час сприймання; відзначає кульмінацію у музичному творі, танці, виставі; [4 МИО 2.1];
порівнює музичні та візуальні, сценічні, хореографічні образи, [4 МИО 2.2]
зіставляє художні образи та явища довкілля (за допомогою вчителя); [4 МИО 1.3] [4МИО 2.2];
вирізняє елементи художньої мови творів синтетичних видів мистецтва для характеристики цілісного художнього образу: акторську гру, костюми, декорації, грим, реквізит, освітлення, музичне оформлення театального/екранного твору; [4 МИО 2.2]
вирізняє і порівнює засоби виразності різних видів мистецтва у створенні подібних образів (зокрема, персонажів казок, тварин, героїчних, фантастичних інших характерних образів, явищ природи) [4 МИО 2.2];
розпізнає та характеризує художні матеріали, якими виконана учнівська творча робота (кольорові олівці, фломастери, акварель, гуаш, пластилін тощо);
розрізняє засоби та характеризує музичні твори вокальні та інструментальні (симфонічні), хорові;

образотворче, театр, хореографія, кіно тощо).

Вербальна характеристика змісту творів, які мають зображальну або літературну (сюжетну) програму, яскраво виражену жанрову основу (знайомі танці, пісня – колискова, коломийка інші);

Сприймання синтетичних образів.

Зіставлення і характеристика виразних засобів різних видів мистецтва (музичне, образотворче, театр, хореографія, кіно тощо).

<p><i>називає</i> знайомі інструменти оркестру; <i>розрізняє</i> тембри вокальних голосів; <i>характеризує</i> твори живопису, графіки, скульптури, <i>розрізняє</i> засоби художньої виразності [4 МИО 2.2]; <i>розрізняє та характеризує</i> виразні засоби різновидів театрального мистецтва (драматичний, ляльковий, музичний – опера, балет, мюзикл), народної, класичної, сучасної хореографії; [4 МИО 2.2] <i>розрізняє та характеризує</i> виразні засоби анімаційних фільмів; [4 МИО 2.2] <i>наводить приклади</i> жанрів циркового мистецтва, покладаючись на власний досвід; [4 МИО 2.2] <i>розпізнає</i> за характерними ознаками деякі жанри музичного і музично-театрального (пісня, танець, опера, балет, мюзикл тощо); [4 МИО 2.2] <i>має уявлення</i> про етнічне походження і <i>характеризує</i> елемент деяких народних танців (гопак, козачок, полька, мазурка, лезгінка тощо); [4 МИО 2.2] <i>називає</i> характерні особливості жанрів образотворчого мистецтва (портрет, пейзаж (краєвид), натюрморт, анімалістичний тощо); види орнаментів за змістом (рослинний, геометричний тощо) та застосуванням (стрічковий, розетка), види анімації (мальована, лялькова, пластилінова, комп'ютерна) [4 МИО 2.2]. <i>порівнює</i> природні форми, образи довкілля з їх художнім трактуванням [4 МИО 2.1]; <i>розпізнає і характеризує</i> власні емоції, враження від сприймання мистецьких творів [4 МИО 3.4]; <i>пояснює</i>, що подобається або не подобається у творі, [4 МИО 3.4] <i>порівнює свої уподобання</i> щодо різних видів мистецтва [4 МИО 3.4]; <i>визначає</i> свої враження від різних творів одного виду мистецтва (за жанрами, настроями, образами, засобами виразності тощо) [4 МИО 3.3]; [4 МИО</p>	<p>Зіставлення художніх образів, подібних за сюжетом та втілених у різних видах мистецтва. Мистецько-понятійна пропедевтика. Мистецька обізнаність. Різновиди музичного (вокальна, інструментальна, вокально-інструментальна, хорова, симфонічна музика), образотворчого (живопис, графіка, скульптура). Поняття про мистецтво архітектури. Сценічні мистецтва: театр (драматичний, ляльковий, зокрема, види ляльок, музичний); хореографія (народна, класична, сучасна, зокрема деякі народно-сценічні та побутові танці - гопак, козачок, вальс, полька, мазурка, полонез тощо). Цирк. Екранні мистецтва (кінофільм, мультфільм, зокрема різновиди анімації – (мальована, лялькова, пластилінова, комп'ютерна). Жанри образотворчого мистецтва (портрет, пейзаж (краєвид), натюрморт, анімалістичний тощо); Види орнаментів за змістом (рослинний, геометричний тощо) та застосуванням (стрічковий, розетка). Мистецькі професії відповідно до видів мистецтва. Дослідження довкілля. Проведення паралелей між явищами довкілля і художніми образами в різних видах мистецтва. Самопізнання через сприймання творів мистецтва. Вербальний опис вражень, емоцій, викликаних творами. Самокорекція емоційних станів засобами мистецтва. Використання творів різних видів мистецтва для задоволення та поліпшення власного емоційного стану.</p>
<p>Комунікація через мистецтво</p>	
<p><i>характеризує</i> власну творчість за поданими орієнтирами, <i>аналізує</i> свої досягнення, свої сильні сторони, <i>визначає</i> за допомогою вчителя/</p>	<p>Презентація власних творчих досягнень. Оцінювання власної творчості за поданими орієнтирами. Відстоювання права на самовираження.</p>

<p>вчительки необхідні для самовдосконалення дії; [4 МИО 3.1]; <i>обирає</i> (за допомогою вчителя/ вчительки) спосіб удосконалення та може його пояснити; [4 МИО 3.1]; презентує створені художні образи, обираючи за допомогою вчителя спосіб презентування (спів, танцювальні рухи, пантоміма, витвори образотворчого мистецтва, інформаційні технології) перед рідними, однолітками, молодшими учнями [4 МИО 3.2]; <i>пояснює</i> задум, <i>захищає</i> свою позицію [4 МИО 3.2];</p>	<p>Виховні ситуації на основі творів мистецтва (обговорення сюжетів, характерів, вчинків, дій персонажів, створюваних мистецькими засобами). Порівняння сюжетів, вчинків тощо персонажів творів з життєвими ситуаціями. Оцінювання творчих здобутків однолітків.</p>
<p><i>визначає досягнення</i> в художньо-творчій діяльності однолітків, виявляючи об'єктивність і доброзичливість у висловлюваннях [4 МИО 3.1]; обговорює з іншими враження від сприймання творів різних видів мистецтва та творчої діяльності, поважаючи уподобання та інтереси інших; ділиться своїми спостереженнями у довір'ї та соціумі [4 МИО 3.3]; <i>знаходить</i> просту мистецьку інформацію (підручники, енциклопедії; аудіо- та відеозаписи, інтернет-ресурси тощо), ділиться нею з іншими, пояснює свої уподобання; [4 МИО 3.2]; [4 МИО 3.3]; <i>бере участь</i> у шкільних мистецьких заходах (концертах, конкурсах, інсценізаціях народних обрядів, арт-мобах, тижнях мистецтва тощо), колективних творчих проектах, зокрема із використанням засобів різних видів мистецтва і художньо-творчої діяльності [4 МИО 3.3]; <i>виконує різні дії / ролі</i> в колективному творчому процесі; <i>дотримується</i> правил взаємодії і творчої співпраці, <i>виявляє повагу</i> до інших [4 МИО 3.3] однолітків, виявляючи об'єктивність <i>визначає досягнення</i> в художньо-творчій діяльності 3.4];</p>	<p>Колективне виконання творчого задуму. Оцінювання і самооцінювання у колективній творчості.</p> <p>Робота з найпростішими джерелами інформації.</p> <p>Участь у шкільних мистецьких заходах. Участь в оформленні художніми засобами немистецьких заходів (олімпіад, тематичних ранків, спортивних змагань тощо). Дотримання правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації. Партнерство на сцені (у виконавській музичній або театральній творчості).</p>
<p><i>вирізняє</i> і <i>обирає</i> для сприймання твори мистецтва, що змінюють або передають його / її настрій [4 МИО 3.4]; <i>рекомендує</i> улюблені твори для сприймання іншим [4 МИО 3.3]. і доброзичливість у висловлюваннях [4 МИО 3.1]; обговорює з іншими враження від сприймання творів різних видів</p>	<p>Колективне виконання творчого задуму. Оцінювання і самооцінювання у колективній творчості.</p>

<p>мистецтва та творчої діяльності, поважаючи уподобання та інтереси інших; ділиться своїми спостереженнями у довіллі та соціумі [4 МИО 3.3]; <i>знаходить</i> просту мистецьку інформацію (підручники, енциклопедії; аудіо- та відеозаписи, інтернет-ресурси тощо), ділиться нею з іншими, пояснює свої уподобання; [4 МИО 3.2]; [4 МИО 3.3]; <i>бере участь</i> у шкільних мистецьких заходах (концертах, конкурсах, інсценізаціях народних обрядів, арт-мобах, тижнях мистецтва тощо), колективних творчих проектах, зокрема із використанням засобів різних видів мистецтва і художньо-творчої діяльності [4 МИО 3.3]; <i>виконує різні дії</i> / ролі в колективному творчому процесі; <i>Дотримується</i> правил взаємодії і творчої праці, <i>виявляє повагу</i> до інших [4 МИО 3.3]</p>	<p>Робота з найпростішими джерелами інформації.</p> <p>Участь у шкільних мистецьких заходах. Участь в оформленні художніми засобами немистецьких заходів (олімпіад, тематичних ранків, спортивних змагань тощо).</p> <p>Дотримання правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації. Партнерство на сцені</p>
--	---

ФІЗКУЛЬТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

(70 годин на навчальний рік, з них 15 резервних, 2 години на тиждень)

Пояснювальна записка

Метою навчання фізичної культури є всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування в молодших школярів ключових фізкультурних компетентностей, ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-оздоровчих занять та виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- виховання в молодших школярів розуміння значущості занять фізичними вправами, спортивними іграми як важливого засобу зміцнення здоров'я, отримання задоволення, гартування тіла та характеру, самовираження, соціальної взаємодії у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- формування в учнів здатності володіння різними способами рухової діяльності, виконання фізичних вправ; уміння грати в рухливі та спортивні ігри за спрощеними правилами;
- розвиток в молодших школярів здатності встановлювати причинно-наслідкові зв'язки позитивних та негативних чинників щодо стану свого здоров'я та фізичного розвитку;
- використовувати різні способи пошуку корисної інформації у довідкових джерелах, у тому числі за допомогою інформаційно-комунікативних технологій і критичного мислення;
- формування в учнів здатності творчо застосовувати набутий досвід з фізичної культури, використовувати сили природи для зміцнення здоров'я та фізичного вдосконалення;
- розвиток в молодших школярів здатності використовувати навички самоконтролю і самооцінювання свого фізичного стану, дотримуватися санітарно-гігієнічних правил та безпечної поведінки в процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- розвиток в учнів здатності спілкуватися і взаємодіяти з дорослими й однолітками, співпрацювати та досягати спільних командних цілей у процесі

спортивно-ігрової діяльності, використовувати термінологічний апарат з фізичної культури рідною мовою під час фізкультурно-оздоровчої діяльності;

- виховання в молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до занять фізичною культурою та спортом, здатності добирати фізичні вправи для розвитку фізичних якостей з урахуванням індивідуальних можливостей, бажання керуватися правилами безпечної і чесної гри, вміння боротися, вигравати і програвати; формування зацікавленості досягненнями українських спортсменів на Олімпійських іграх та інших спортивних змаганнях.

Зазначена мета і завдання реалізуються за такими **змістовими лініями**: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

Змістова лінія **«Рухова діяльність»** передбачає формування в молодших школярів уявлення про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, способів рухової та ігрової діяльності, спрямованих на фізичний розвиток, зміцнення здоров'я та формування в молодших школярів умінь і навичок володіння різними способами рухової діяльності; здатності виконання вправ основної гімнастики, організуючих вправ, елементів акробатики, вправ коригувальної спрямованості та тих, що пов'язані з незвичним положенням тіла просторі, ходьбою, бігом, танцювальними кроками, лазінням і перелізанням, стрибками; навичок володіння м'ячем; розвиток фізичних якостей; формування правильної постави й профілактику плоскостопості.

Змістова лінія **«Ігрова та змагальна діяльність»** передбачає виховання в молодших школярів ініціативності, активності та відповідальності у процесі рухливих і спортивних ігор за спрощеними правилами; забезпечення усвідомлення важливості співпраці під час ігрових ситуацій; формування вміння боротися, здобувати чесну перемогу та з гідністю сприймати поразку, контролювати свої емоції, організовувати свій час і мобілізувати ресурси, оцінювати власні можливості в процесі ігрової та змагальної діяльності, виконувати різні ролі в ігрових ситуаціях, відповідати за власні рішення користуватися власними перевагами і визнавати недоліки в тактичних діях у різних видах спорту, планувати та реалізувати спортивні проекти (турніри, змагання тощо); формування в молодших школярів умінь і навичок виконання естафет.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Рухова діяльність (протягом року)	
<p><i>має уявлення</i> про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, спрямованих на фізичний розвиток та зміцнення здоров'я людини;</p> <p><i>розуміє</i> терміни з предмету «фізична культура»;</p> <p><i>пояснює</i> значення фізичних вправ для формування правильної постави;</p> <p><i>називає</i> життєво важливі способи пересування людини;</p> <p><i>виконує</i> організуючі вправи: команди на шиккування в шеренгу, колону по одному, в коло; розмикання на інтервал; загальнорозвивальні вправи без предмета (імітаційного характеру) та з предметами; комплекс вправ ранкової гігієнічної гімнастики, присідання тощо;</p> <p><i>виконує</i> ходьбу на носках, на п'ятах, з високим підніманням стегна, у напівприсіді, у присіді, з різними положеннями рук, ходьбу «змійкою»; біг з високим підніманням стегна, із закиданням гомілок із зміною напрямку і різних вихідних положень; танцювальні кроки; танцювальні імпровізаційні вправи; лазіння по горизонтальній та похилій гімнастичній</p>	<p>Фізична культура як сукупність різноманітних фізичних вправ, спрямованих на фізичний розвиток та зміцнення здоров'я людини.</p> <p>Терміни з предмету «фізична культура».</p> <p>Фізичні вправи – засіб формування правильної постави.</p> <p>Життєво важливі способи пересування людини.</p> <p>Культура рухів з елементами гімнастики: організуючі вправи;</p>

<p>лаві; по гімнастичній стінці у різних напрямках; перелізання через перешкоду; <i>виконує</i> вправи з малим м'ячем; вправи з великим м'ячем; <i>володіє</i> елементарними навичками виконання стрибків: на місці на одній нозі, на двох ногах з просуванням уперед, назад, у присіді правим та лівим боком; стрибки в глибину; стрибки у висоту; стрибки у довжину з місця поштовхом однієї і двох ніг; <i>виконує</i> вправи для розвитку фізичних якостей: сили – підтягування у висі лежачи та у висі (хлопці), згинання та розгинання рук в упорі лежачи від гімнастичної лави та від підлоги (хлопці); швидкості – повторний біг на 3–4х10 м; пришвидшення з різних вихідних положень; витривалості – біг почергово з ходьбою; пересування на лижах; нахили тулуба в різних напрямках у положенні стоячи, пружні нахили у положенні сидячи; “напівшпагат”, “шпагат”; координації – пересування по підвищеній і обмеженій за площиною опорі, “човниковий” біг 4х9 м, 3х10 м;</p>	<p>Вправи для оволодіння навичками пересувань.</p> <p>Вправи для опанування навичок володіння м'ячем.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками стрибків.</p> <p>Вправи для розвитку фізичних якостей.</p>
<p><i>виконує</i> загальнорозвивальні вправи без предметів на місці; вправи для верхніх кінцівок і плечового поясу; згинання та розгинання верхніх кінцівок, колові рухи руками у фронтальній та сагітальній площині; загальнорозвивальні вправи в русі: різновиди ходьби, бігу, стрибків; вправи на координацію; загальнорозвивальні вправи з предметами.</p>	<p>Вправи для формування постави і профілактики плоскостопості.</p>
Ігрова та змагальна діяльність (протягом року)	
<p><i>бере участь</i> у рухливих іграх та естафетах, виконуючи різні ролі в процесі рухливих ігор; <i>дотримується правил</i> безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової та змагальної діяльності. Народні рухливі гри країн Сходу</p>	<p>Рухливі ігри та естафети.</p> <p>Правила безпечної поведінки в процесі рухової та змагальної діяльності.</p>

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Рухова діяльність (протягом року)	
<p><i>розуміє</i> значущість рухового режиму для зміцнення здоров'я та фізичного розвитку; <i>пояснює</i> значення і правила ранкової гігієнічної гімнастики, фізкультурних хвилинок та фізкультурних пауз для фізичного розвитку та здоров'я людини; значущість загартування як засобу зміцнення здоров'я; <i>дотримується</i> рухового режиму протягом дня; <i>називає</i> основні фізичні якості людини, фізичні вправи та їх вплив на формування фізичних якостей; <i>дотримується</i> правил особистої гігієни в режимі дня;</p>	<p>Руховий режим дня молодшого школяра.</p> <p>Значення і правила виконання ранкової гігієнічної гімнастики, фізкультурної хвилинки та фізкультурної паузи.</p> <p>Рухова активність протягом дня.</p> <p>Фізичні вправи та їх вплив на формування фізичних якостей.</p> <p>Правила особистої гігієни молодшого школяра.</p>
<p><i>виконує</i> організовуючі вправи команди на розмикання й змикання приставними кроками, перешикування із колони по одному в колону по три (чотири);</p>	<p>Культура рухів з елементами гімнастики: організовуючі вправи:</p>

<p><i>добирає та виконує</i> загальнорозвивальні вправи: комплекси вправ ранкової гімнастики без предмета (імітаційного характеру), з м'ячем, скакалкою; комплекси фізкультурних пауз та фізкультурних хвилинок;</p> <p><i>виконує</i> присідання; виси; підтягування у висі (хлопці), у висі лежачи (дівчата); елементи акробатики;</p> <p><i>володіє</i> навичками пересувань: ходьба широкими кроками, зі зміною частоти кроку; ходьба із пришвидшенням та уповільненням, приставним кроком правим і лівим боком; біг; біг почергово з ходьбою; танцювальні кроки; лазіння; подолання штучних перешкод;</p> <p><i>володіє</i> навичками виконання вправ з малим м'ячем: метання малого м'яча у щит; метання малого м'яча у горизонтальну ціль; метання малого м'яча з-за голови на дальність;</p> <p><i>виконує</i> вправи з великим м'ячем: кидки м'яча знизу із положення сидячи та стоячи, передавання і ловіння м'яча двома руками від грудей (у колі, парах, трійках), передача м'яча двома руками з ударом об підлогу; ведення м'яча правою та лівою рукою з одночасними кроками; зупинки м'яча, що котиться, підошвою та внутрішньою стороною ступні, удари внутрішньою стороною ступні по м'ячу, що котиться; ведення м'яча внутрішньою та зовнішньою частинами підйому (по прямій, по дузі, між стійками);</p> <p><i>виконує</i> стрибки на місці з поворотами на 45, 90, 180 градусів по «купинах»; стрибки зі скакалкою; стрибки через довгу скакалку, яка обертається вперед; стрибки у глибину з висоти до 80 см з м'яким приземленням; стрибки у висоту; стрибки через перешкоди висотою до 50 см поштовхом однією та двома ногами; стрибки у висоту з прямого розбігу (через гумову мотузку); стрибки у довжину тощо;</p> <p><i>виконує</i> фізичні вправи для розвитку фізичних якостей: сили – загальнорозвивальні вправи з гімнастичними палицями; кидки баскетбольного м'яча з-за голови із різних положень; лазіння по горизонтальній гімнастичній лаві однойменним та різнойменним способами (без допомоги ніг); багатоскоки; стрибки через перешкоди; підтягування у висі та у висі лежачи (хлопці); пересування у положенні сідю, зігнувши ноги (у різних напрямках); швидкості – пришвидшення</p>	<p>а) загальнорозвивальні вправи;</p> <p>б) положення тіла у просторі: сіди, упори, виси, елементи акробатики.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками пересувань.</p> <p>Вправи для опанування навичок володіння малим м'ячем.</p> <p>Вправи з великим м'ячем.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками стрибків.</p> <p>Вправи для розвитку фізичних якостей.</p>
---	--

з різних вихідних положень, повторний біг 3–10 м, біг із пришвидшеннями за сигналом; стрибки зі скакалкою; витривалості – біг у чергуванні з ходьбою до 1000 м, біг на дистанцію до 500 м малої інтенсивності; гнучкості – махові рухи правою і лівою ногою у бічній і лицьовій площині, стоячи біля опори та під час ходьби; прогинання та вигинання тулуба у положенні упору стоячи на колінах; пружні похитування у положенні випадку; прогинання тулуба у положенні лежачи на животі; координації – подолання перешкод, ходьбу на носках, ходьба по підвищеній і обмеженій за площиною опорі з різними положеннями рук; пересування із підкиданням дрібних предметів; вправи зі зміною положення тіла у просторі; розслаблення м'язів рук, ніг, тулуба у різних положеннях;

добирає та виконує фізичні вправи для формування правильної постави і профілактики плоскостопості: загальнорозвивальні вправи на місці без предметів; вправи для м'язів шиї, нахили та повороти голови; вправи для верхніх кінцівок і плечового поясу: згинання та розгинання верхніх кінцівок, кругові рухи руками, нахили в сторони, пружні рухи;
виконує загальнорозвивальні вправи в русі: ходьба, біг, стрибки, випадки, повороти тулуба під час бігу, ходьба з різними положеннями рук; вправи на координацію; загальнорозвивальні вправи з предметами: з гімнастичними палицями, м'ячами, зі скакалками, обручами, мішечками піску на голові під час ходьби; загальнорозвивальні вправи на відчуття правильної постави.

Вправи для формування постави і профілактики плоскостопості.

Загальнорозвивальні вправи в русі, з предметами, вправи на відчуття правильної постави; вправи для профілактики плоскостопості.

Вправи для оволодіння навичками пересувань на лижах.

Ігрова та змагальна діяльність (протягом року)

бере участь у рухливих іграх та естафетах, виконуючи різні ролі в процесі рухливих ігор; *дотримується правил* безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової та змагальної діяльності.

Рухливі ігри та естафети.

Правила безпечної поведінки в процесі рухової та змагальної діяльності.

3 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Рухова діяльність(протягом року)	

має уявлення про історію виникнення Олімпійських ігор;

називає олімпійське гасло та символ Олімпійських ігор; пояснює вплив позитивних та негативних чинників на стан здоров'я учнів [3 ФІО 2.2];

добирає спортивний інвентар відповідно виду спорту [3 ФІО 1.2]; контролює свій фізичний стан за частотою серцевих скорочень, диханням та самопочуттям перед фізичними навантаженнями в процесі та після занять [3 ФІО 2.1]; [3 ФІО 2.2];

виконує організовуючі вправи команди на перешикування з однієї шеренги уступами за розрахунком 9, 6, 3, на місці [3 ФІО 1.1];

виконує загальнорозвивальні вправи з предметами (малі м'ячі, скакалки) та без предметів [3 ФІО 1.1];

розрізняє та виконує присідання, виси, упори: присідання, нахили тулуба у сиді з різними положеннями ніг; перехід із сиді на правому стегні у сид на лівому стегні; виси та упори – згинання і розгинання рук в упорі на стегнах, в упорі лежачи; перехід із упору присівши в упор стоячи, із упору лежачи в упор лежачи боком і навпаки; упор на перекладині [3 ФІО 1.2];

виконує елементи акробатики: перекид назад в упор стоячи на колінах, в упор присівши; два перекиди вперед; “міст” із положення лежачи [3 ФІО 1.2];

володіє навичками пересувань: ходьба по гімнастичній лаві з високим підніманням стегна, біг до 30 м, рівномірний біг почергово з ходьбою до 1200 м; рівномірний біг до 900 м [3 ФІО 1.2];

пересування танцювальними кроками: ритмічне поєднання рухів і кроків, підскоків; танцювальні імпровізаційні вправи босоніж; лазіння по похилій гімнастичній лаві (кут нахилу 45 градусів)

однойменним та різнойменними способами; лазіння по гімнастичній стінці різнойменними та однойменним способом (вгору, вниз, по діагоналі, праворуч, ліворуч); [3 ФІО 1.2];

лазіння по канату, закріпленому над похилою гімнастичною лавою (лежачи на спині на похилій лаві) [3 ФІО 1.2];

володіє навичками метання м'яча у вертикальну ціль (мішень 1x1 м) на висоті 3 м з відстані 3 – 4 м на дальність відскоку; метання м'яча з різних вихідних положень [3 ФІО 1.3];

виконує вправи з великим м'ячем: елементами баскетболу – тримання баскетбольного м'яча; передачі м'яча двома руками від грудей на місці; ловіння м'яча; передачі м'яча двома руками від грудей у ціль і ловіння його після відскоку від підлоги; ведення м'яча на місці та під час ходьби правою та лівою рукою; елементи футболу – удари м'яча

Історія виникнення Олімпійських ігор.

Символи, ритуали і церемонії Олімпійських ігор.

Вплив позитивних та негативних чинників на стан здоров'я учнів. Спортивний інвентар для різних видів спорту.

Оцінка фізичного стану за частотою серцевих скорочень, диханням та самопочуттям в процесі занять фізичною культурою. Культура рухів з елементами гімнастики: організовуючі вправи. Загальнорозвивальні вправи з предметами (малі м'ячі, скакалки) та без предметів.

Фізичні вправи: присідання, нахили, виси та упори.

Елементи акробатики.

Вправи для оволодіння навичками пересувань (ходьба, біг).

Пересування танцювальними кроками.

Лазіння різними способами по гімнастичній лаві, гімнастичній стінці.

Лазіння по канату.

Вправи для формування навичок володіння малим м'ячем.

Вправи для формування навичок володіння великим м'ячем (елементи баскетболу).

Елементи футболу.

Гра в міні-баскетбол та міні-футбол. Вправи для оволодіння навичками стрибків.

Стрибки у висоту з прямого розбігу “зігнувши ноги”.

Стрибки у довжину з місця і розбігу.

Фізичні вправи для розвитку сили. Фізичні вправи для розвитку швидкості.

<p>внутрішньою та середньою частиною підйому по нерухомому м'ячу у вертикальну ціль (смуга шириною 1,5 м, довжиною 8-10 м) та горизонтальну ціль (смуга шириною 1,5 м, довжиною 8-10 м), ведення м'яча вивченими способами між стійками і їх обведенням; жонгливання м'ячем (хлопці), повітряною кулькою (дівчата) [3 ФІО 1.3];</p> <p>застосовує вивчені прийоми в іграх з міні-баскетболу та міні- футболу [3 ФІО 3.1];</p> <p>виконує стрибки: зі скакалкою на одній, двох ногах [3 ФІО 1.3];</p> <p>стрибки у висоту з прямого розбігу (через гумову мотузку) способом “зігнувши ноги” [3 ФІО 1.1];</p> <p>стрибки у довжину з місця, з розбігу 5-7 кроків способом “зігнувши ноги”; стрибки “у кроці” [3 ФІО 1.1];</p> <p>виконує фізичні вправи для розвитку фізичних якостей: <i>сили</i> – у висі піднімання зігнутих і прямих ніг до кута 90 градусів; у положенні лежачи на спині піднімання прямих ніг до кута 90 градусів; у положенні лежачи на спині згинання і розгинання рук, утримуючи обтяження до 1 кг; підтягування у висі лежачи на низькій перекладині [3 ФІО 1.2];</p> <p><i>швидкості</i> – біг за м'ячем, обручем, що котиться; прискорення до 10 м; підкидання і ловіння малого м'яча почергово правою і лівою рукою [3 ФІО 1.2];</p> <p><i>витривалості</i> – рівномірний біг у повільному темпі до 6 хв. (з можливим переходом на ходьбу, враховуючи індивідуальні особливості учня) [3 ФІО 1.2];</p> <p><i>гнучкості</i> – рухи руками, ногами і тулубом з поступовим збільшенням амплітуди рухів; вправи біля гімнастичної стінки: пружинясті нахили тулуба, махи ногами у різних площинах;</p> <p>вправи на розтягування; викрути рук вперед і назад, тримаючи гімнастичну палицю або скакалку;</p> <p><i>координації</i> – пересування по обмеженій і підвищеній опорі з подоланням перешкод; вправи зі зміною положення тіла у просторі; “човниковий “ біг 4 x 9 м [3 ФІО 1.2]</p>	<p>Фізичні вправи для розвитку витривалості.</p> <p>Фізичні вправи для розвитку гнучкості.</p> <p>Фізичні вправи для розвитку координації.</p>
<p><i>добирає та виконує</i> фізичні вправи для формування правильної постави і профілактики плоскостопості: вправи для м'язів шиї, плечового пояса, верхніх кінцівок, спини, живота, тулуба та нижніх кінцівок;</p> <p><i>загальнорозвивальні вправи в русі:</i> ходьба, біг, стрибки, випади, повороти тулуба під час бігу, вправи на координацію, викрути тулуба;</p> <p>загальнорозвивальні вправи з предметами: з гімнастичними палицями, м'ячами, зі скакалками, обручами, мішечками піску на голові під час ходьби [3 ФІО 1.2]; [3 ФІО 2.2]; <i>вправи</i> для попередження плоскостопості: ходьба, біг на носках, ходьба перекатами з п'яти на носок, “гусинь”, “ведмідь клишоногий”, стрибки [3 ФІО 1.2]; [3 ФІО 2.2]</p>	<p>Фізичні вправи для формування постави і профілактики плоскостопості.</p> <p>Загальнорозвивальні вправи в русі. Вправи на координацію. Загальнорозвивальні вправи з предметами.</p> <p>Вправи для попередження плоскостопості.</p>

Ігрова та змагальна діяльність (протягом року)	
<i>бере участь</i> у рухливих, спортивних іграх та естафетах, ефективно взаємодіє з однолітками для досягнення спільних командних цілей [3 ФІО 1.3]; [3 ФІО 3.1]; [3 ФІО 3.3]; <i>дотримується правил</i> безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової, ігрової та змагальної діяльності [3 ФІО 2.1]; [3 ФІО 3.2]	Рухливі ігри. Техніка і тактика спортивних ігор (баскетбол, футбол). Правила безпечної поведінки в процесі рухової, ігрової та змагальної діяльності.

4 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Рухова діяльність (протягом року)	
<i>має уявлення</i> про фізичне виховання в Запорізькій Січі; <i>розуміє</i> роль фізичних вправ для розвитку кістково-м'язової, серцево-судинної та дихальної системи організму [4 ФІО 2.2]; <i>володіє</i> навичками моделювання рухової діяльності відповідно до визначених навчальних завдань [4 ФІО 1.2]; <i>виконує</i> організуючі вправи перешиккування із колони по одному в колону по два (чотири) дробленням і зведенням і, навпаки, із колони по два (чотири) розведенням і злиттям; поняття про частини і точки розмітки гімнастичної зали [4 ФІО 1.1]; <i>виконує</i> загальнорозвивальні вправи в парах, з великими м'ячами, з обручами, з гантелями (вагою 500 г) [4 ФІО 1.3]; <i>розрізняє та виконує</i> сід ноги нарізно на паралельних брусах (хлопці); виси та упори – упор на низьких паралельних брусах; махом однієї та поштовхом другої ноги переворот в упор на низькій перекладині (хлопці); махом однієї та поштовхом другої ноги переворот в упор на нижню жердину (дівчата); із упору на низькій перекладині (хлопці) і на нижній жердині (дівчата) зіскок з поворотом на 90 градусів [4 ФІО 1.2];	Фізичне виховання в Запорізькій Січі. Роль фізичних вправ для розвитку кістково-м'язової, серцево-судинної та дихальної системи організму. Закономірності моделювання рухової діяльності Культура рухів з елементами гімнастики: організуючі вправи в парах, з великими м'ячами, з обручами, з гантелями (вагою 500 г). Фізичні вправи на низьких паралельних брусах.
<i>елементи акробатики</i> : “міст” із положення стоячи (з допомогою); стійка на голові й руках із зігнутими ногами (хлопці, з допомогою) [4 ФІО 1.2]; <i>володіє</i> навичками пересувань: ходьба по спіралі; шеренговим кроком; <i>біг</i> по слабопересіченій місцевості до 1000 м; біг 30 м з низького старту; біг по прямій; фінішування; біг зі зміною лідера [4 ФІО 1.1]; <i>танцювальні кроки</i> : “бігунець”; “голубець”; ритмічні завдання; фрагмент танцю “Гопак” (32 такти) [4 ФІО 1.1]; <i>лазіння</i> по вертикальному канату в три прийоми; лазіння по горизонтальному канату; подолання лазінням [4 ФІО 1.1]; <i>володіє</i> навичками виконання вправ з малим м'ячем: метання м'яча у вертикальну ціль (мішень 1x1 м) на висоті 3 м з відстані 3 – 4 м на дальність відскоку; метання м'яча з різних вихідних положень [4 ФІО 1.2]; [4 ФІО 1.3]; <i>виконує</i> вправи з великим м'ячем: елементи баскетболу – ловіння і передачі м'яча двома руками від грудей на місці та в русі (у парах, трійках, колонах); ловіння і передачі м'яча однією рукою від плеча; ведення м'яча правою і лівою рукою	Елементи акробатики. Вправи для оволодіння навичками пересувань (ходьба, біг). Танцювальні кроки. Лазіння по вертикальному та горизонтальному канату. Вправи для формування навичок володіння малим м'ячем. Вправи для формування навичок володіння великим м'ячем

<p>із зміною напрямку, швидкості, висоти відскоку, з обведенням стійок; кидки м'яча у кошик з близьких та середніх дистанцій однією рукою від плеча; [4 ФІО 1.2]; [4 ФІО 1.3];</p> <p><i>елементи футболу</i> – удари м'яча вивченими способами на точність; фінти “відходом”, “ударом”, “зупинкою”; віднімання м'яча вибиванням у суперника [4 ФІО 1.2]; [4 ФІО 1.3];</p> <p><i>елементи гандболу</i> – ловіння м'яча двома руками; передачі м'яча однією рукою на місці (в парах, трійках, колі); кидок м'яча зігнутою рукою зверху; ведення м'яча правою і лівою рукою; [4 ФІО 1.2]; [4 ФІО 1.3];</p> <p><i>застосовує</i> вивчені прийоми в іграх міні-баскетболу, міні-футболу та міні-гандболу [4 ФІО 1.3]; [4 ФІО 3.2]; [4 ФІО 3.2]; [4 ФІО 3.3];</p> <p><i>виконує:</i> стрибки зі скакалкою на одній, двох ногах, обертаючи скакалку вперед і назад з проміжними та без проміжних стрибків; стрибки, обертаючи скакалку вперед із перехрещуванням рук (дівчата) [4 ФІО 1.1];</p> <p><i>стрибки</i> у висоту з розбігу способом “переступання” [4 ФІО 1.1];</p>	<p>(елементи баскетболу).</p> <p>Елементи футболу.</p> <p>Елементи гандболу.</p> <p>Гра в міні-баскетбол, міні-футбол та міні-гандбол.</p> <p>Стрибки зі скакалкою.</p> <p>Стрибки у висоту з розбігу способом “переступання”.</p> <p>Стрибки у довжину з розбігу способом “зігнувши ноги”.</p>
<p><i>стрибки</i> у довжину з розбігу 7–9 кроків способом “зігнувши ноги” [4 ФІО 1.1];</p>	
<p><i>виконує</i> фізичні вправи для розвитку фізичних якостей: <i>сили</i> – загальнорозвивальні вправи з набивними м'ячами (вага – 1 кг), з гантелями (вага – 500 г); сидячи згинання та розгинання рук в упорі ззаду (руки на гімнастичній лаві); утримування ніг під кутом 45 градусів у положенні лежачи на спині [4 ФІО 2.3];</p> <p><i>швидкості</i> – біг з високим підніманням стегна через предмети (кубики, набивні м'ячі тощо); біг з різних вихідних положень на дистанцію 10-15 м; біг з прискоренням за сигналом; багатократні кидки м'яча у стіну в максимальному темпі [4 ФІО 2.3]; <i>витривалості</i> – повторний біг 3-5 х 30; стрибки зі скакалкою до 2 хв.; рівномірний біг до 6 хв [4 ФІО 2.3];</p> <p><i>гнучкості</i> – вправи на розтягування в парах; пружинчасті похитування у положенні “шпагат” (у різних площинах); нахили тулуба назад у різних вихідних положеннях (із допомогою); пружинчасті нахили тулуба із різних вихідних положень [4 ФІО 2.3]; <i>координації</i> – подолання смуги перешкод (разом з акробатичними елементами, висами, перелізаннями); “човниковий” біг [4 ФІО 2.3];</p>	<p>Фізичні вправи для розвитку сили.</p> <p>Фізичні вправи для розвитку швидкості.</p> <p>Фізичні вправи для розвитку витривалості.</p> <p>Фізичні вправи для розвитку гнучкості.</p> <p>Фізичні вправи для розвитку координації.</p>
<p><i>складає та виконує</i> комплекси фізичних вправ на формування правильної постави та запобігання плоскостопості; <i>дотримується</i> вимог щодо послідовності виконання вправ на формування правильної постави та запобігання плоскостопості [4 ФІО 1.2]; [4 ФІО 2.2];</p>	<p>Комплекси фізичних вправ на формування правильної постави та запобігання плоскостопості. Правила дотримання вимог щодо послідовності виконання вправ на формування правильної постави та запобігання плоскостопості.</p>
<p>Ігрова та змагальна діяльність (протягом року)</p>	

бере участь у рухливих іграх, спортивних іграх та естафетах, виконуючи різні ролі в процесі рухливих та спортивних ігор [3 ФІО 1.3]; [3 ФІО 3.1]; [3 ФІО 3.3];
дотримується правил безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової, ігрової та змагальної діяльності [3 ФІО 3.2]

Рухливі ігри.
 Техніка і тактика спортивних ігор (баскетбол, футбол, гандбол, волейбол).
 Правила безпечної поведінки в процесі рухової, ігрової та змагальної діяльності.

ФІЗКУЛЬТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

ХОРЕОГРАФІЯ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою програми є створення умов для розвитку творчих здібностей завдяки поєднанню теоретичних знань та практики, розвиток у вихованців сили ніг, координації, стійких навичок володіння руками, спиною, розкриття творчого потенціалу учнів та підвищення їхньої технічної майстерності, виразності шляхом гармонійного розвитку, що сприяють розкриттю та розвитку природних задатків і творчого потенціалу дитини в процесі навчання мистецтву хореографії, реалізації рухової активності учнів.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

1. Пізнавальної, що забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, які стосуються мистецтва танцю, засвоєння спеціальних знань, умінь і навичок, необхідних для успішної діяльності в хореографії.
2. Практичної, що сприяє формуванню розвитку фізичних якостей (сили, витривалості, спритності, швидкості, гнучкості, стрибучості, функції рівноваги), уміння застосувати отримані знання на практиці.
3. Творчої, що забезпечує набуття досвіду власної творчої діяльності, розвиток фізичних здібностей, здатності проявляти творчу ініціативу, вирішувати творчі завдання, варіативності та асоціативності.
4. Соціальної, що сприяє вихованню дбайливого, шанобливого ставлення до народних традицій, національної свідомості, позитивних якостей емоційно-вольової сфери (самостійність, наполегливість, працелюбство та ін.), формуванню естетичного смаку доброзичливості й товариськості, умінню працювати в колективі, вихованню морально-вольових і морально-етичних цінностей.

1 клас 35 годин (1 години на тиждень, з них 1 година – резервний час)

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня підготовки учнів
Теоретичні відомості. БЖ на уроках з хореографії. Правила гігієни під час занять з хореографії. Тренувальне взуття та одяг (форма) Поняття «хореографія».	Учень(учениця) Знає та виконує правила БЖ, Дотримується правил гігієни .

<p>I. Ритміка Колективно-порядкові й ритмічні вправи. Фігурне марширування: ходіння по діагоналі, колу; розходження парами, четвірками тощо. Розміщення на площині: перешикування з колони у коло, у шеренгу, ланцюжок, "равлик". Ритмічні вправи: музично-слухове сприймання твору (веселий, спокійний, енергійний, урочистий). Виразальні засоби музики (повільно, швидко, помірно, дуже швидко). Темп музики (на прикладі виконання рухів у різних темпах)</p>	<p>Учень (учениця): орієнтується у просторі в різних перебудовах; виконує рухи відповідно до ритму, який пропонується музичним матеріалом; адекватно реагує на розмір та характер музичного твору; розуміє, що виразальні засоби музики впливають на ритмічну структуру танцювального руху</p>
<p>II. Танцювальна абетка Вправи біля станка (обличчям До станка). Позичії рук: підготовча, 1, 2, 3. Позичії ніг: 1, 2, 3 (напіввворітні). Висування ноги на підлозі (батман тандю) вбік, вперед, назад з 1, 3 позичії. Напівприсідання на двох ногах, не відриваючи п'яти від підлоги (демі пліє) за 1, 2, 3 позичіями. Переведення ноги вперед-назад через 1 позичію (пасе партер). Напівколовий рух ногою за точками із зупинками вперед, вбік, назад (демі ронд де жамб партер). Піднімання на півпальцях за 1, 2, 3 позичіями (релеве). Перегинання. Положення ноги на щиколотці вперед і назад (сюр ле ку де п'є). Вправи на середині залу. Уклін (для дівчат, хлопців). Положення рук: на поясі, за край спіднички. Плавний рух руками, (пор де бра 1, 2). Підготовчий рух для переходу з однієї ноги на іншу (па де гаже). Стрибки на двох ногах: за VI позичією (соте)</p>	<p>Учень (учениця): засвоює основні вправи на формування основного положення танцю, який виконується; знає, як підготувати м'язовий апарат до виконання вправ екзерсису біля палиці, закріплювати м'язову пам'ять на середині залу (без палиці); орієнтується в основних позичіях (для ніг і рук) для подальшого виконання танцювальних вправ і елементів</p>
<p>III. Танці Танцювальний крок з носка (па марше). Потрійний крок. Підскоки (поперемінно). Простий танцювальний крок (веснянка). Па польки. Галоп. Притупування однією ногою. Потрійний притуп. Присядки у I позичію (для хлопчиків) типу "м'ячик", "жабка". Танцювальні етюди і танці будуються на зазначених елементах</p>	<p>Учень (учениця): починає і закінчує танцювальний рух із початком і закінченням звучання музичного супроводу; виконує танцювальні рухи, вправи, поклони на вимогу педагога</p>

2 клас 35 годин (1 години на тиждень, з них 1 година – резервний час)

<p>Зміст навчального матеріалу</p>	<p>Державні вимоги до рівня підготовки учнів</p>
<p>Теоретичні відомості. БЖ на уроках з хореографії. Правила гігієни під час занять з хореографії. Тренувальне взуття та одяг (форма) Поняття «хореографія».</p>	<p>Учень(учениця) Знає та виконує правила БЖ, Дотримується правил гігієни .</p>

<p>I. Ритміка Елементи музичної грамоти і ритмічні вправи. Характер, темп, динамічні відтінки у музиці, їх передача через рух; затакт, затактові побудови. Особливості маршу. Танцювальні жанри: вальс, полька, галоп. Ознайомлення з музичними розмірами 2/4, 4/4, 3/4.</p>	<p>Учень (учениця): виконує всі ритмічні завдання в прискореному темпі; реагує на побудову музичного твору; розрізняє музичні розміри; самостійно виконує вправи танцювального екзерсису, тримаючись однією рукою за палицю</p>
<p>II. Танцювальна азбука Вправи біля станка (боком). Кидки ногою з 1 і 3 позицій вперед, вбік, назад (батман тандю жете). Глибоке присідання з відривом п'яток від підлоги (повне пліє). Коловий рух ногою вперед і назад за точками (ронд де жамб партер ан деор і ан дедан). Удари ногою по щиколотці опорної ноги (батман фрапе). Переведення працюючої ноги (пасе), підготовка до вірьовочки. Чергові кидки з перескоками з однієї ноги на другу, вперед, за VI позицією на низьких півпальцях (чосанка). Згинання до щиколотки і відривання працюючої ноги у вільному положенні вперед на 3/5 з одночасним підскоком на опорній нозі (угинання) Вправи па середині залу. Поза круазе (вперед, назад). Плавний рух руками (пор де бра, три види). Стрибки: на двох ногах за 1, 3 позиціями (соте), зі зміною ніг під час стрибка (шонжман де п'є).</p>	<p>Учень (учениця): запам'ятовує назви вправ із системи класичного танцю, вміє їх виконувати; володіє координацією рухів і вправ без опори</p> <p>Учень (учениця): передає через танцювальні рухи зміст і образ музичного твору; має уявлення про музичні розміри, якими визначається танцювальний жанр; самостійно виконує рухи для підготовки суглобо- м'язового апарату на продовження формування танцювальних рухів; вміє адекватно музичному супроводу виконувати танцювальні вправи; розбирається в основних розбіжностях танцювальних елементів українського танцю;</p>
<p>III. Танці Танцювальні елементи. Основні положення рук в українському танці: кисті рук, стулені в кулачки, великий палець закладений за пройму кептаря (дівчата); руки зітнуті у лікті, лежать позаду на поясі, долонями назовні (хлопці). Бігунець. Вірьовочка. Тинок. Вихилясник із потрійним притупом. Угинання. Простий танцювальний біг на напівпальцях. Змінний хід Па вальсу . Танцювальні етюди і танці будуються на зазначених елементах. Український етюд: 1) Бігунець. 2) Вихилясник. 3) Вірьовочка. 4) Припадання.</p>	

3 клас

35 годин (1 години на тиждень, з них 1 годинаА – резервний час)

Повторюється весь матеріал, вивчений раніше, але дещо прискорюється темп — вправи виконуються у нескладних танцювальних комбінаціях. Крім того, додатково вивчається інший танцювальний матеріал.

Зміст навчального матеріалу	Вимоги до рівня підготовки учнів
-----------------------------	----------------------------------

<p>Теоретичні відомості. БЖ на уроках з хореографії. Правила гігієни під час занять з хореографії. Історія виникнення побутового та класичного танців..</p>	<p>Учень (учениця): Знає правила БЖ та гігієни. Має уявлення про класичний та побутовий танець.</p>
<p>I. Ритміка Елементи музичної грамоти й музичні вправи. Ознайомлення з розмірами 3/8, 6/8, ритмічним рисунком з тріолями, складними розмірами. Розширення уявлення про танцювальні жанри: гавот, менует, полонез</p>	<p>Учень (учениця): розрізняє різноманітні розміри музичного твору; вміє виконувати танцювальні рухи відповідно до складних музичних розмірів та ритмічного рисунку; самостійно визначати танцювальні жанри; володіє комплексом вправ екзерсису і знає про його формуюче значення.</p>
<p>. Танцювальна абетка Вправи біля станка. Повне присідання (пліє). Піднімання ноги на 90° (релеве ляг). Великі кидки ногою вбік, вперед, назад (гранд батман жете). Перегинання боком до станка вперед, назад. Додатково вивчаються вправи з екзерсису народно-сценічного танцю. Напівприсідання для дівчат і повне присідання для хлопців за 1, 2, 3 позиціями. Виведення ноги (носок, каблук, носок) з 3 позиції. Вивчається окремо у кожному напрямку (вбік, вперед, назад) з поверненням у 3 позицію. Середній батман убік з 3 позиції з ударом об підлогу півпальцями. Підготовка до каблучних рухів, опорна нога на націвпальцях, удар працюючою ногою об підлогу за 6 позицію. Винесення ноги на каблук уперед і вбік. Удар усією ступнею (у 6 позиції) і винесення ноги на каблук убік. Чесанка з поворотом від станка. Почергові переступання опорної ноги на всю ступню, працюючою — вперед на ребро каблука, назад на півпальці (переступчик). Колове ковзання по підлозі (колисання). Похитування й уклін уперед, убік, назад із переступанням з ноги на ногу (угинання а гойдалкою). Вправи на середині залу. Повторюються вправи, розучені біля станка. Пози 1-го, 2-го і 3-го арабесків із відокремленням ноги від підлоги. Плавний рух уперед і назад (тан ліє). Стрибки, скакунець-стрибунець (український). Танцювальні елементи. Шасе (ковзний стрибок), крок полонезу, бальянсе (похитування), вальс, вальсова доріжка, па де буре (дрібні переступання), припадантя з подвійним ударом, вірвовочка з переступанням, голубець, вихи-лясник з угинанням, залітний крок; для хлопців: присядка, розніжка, гусячий хід, повзунець. Поворот на півпальцях (типу сутеню). Поворот на двох припаданнях.</p>	<p>Учень (учениця): розрізняє вправи екзерсису класичного танцю від вправ народно-сценічного танцю; вміє виконувати рухи за позиціями, визначеними для народних танців; розрізняє назви вправ; специфіку виконання танцювальних рухів українського танцю; танцювальні елементи в манері, визначеній у назві танцю (регіональної належності); володіє виконавчою технікою і самостійно виконує танцювальні рухи та узгоджує їх із запропонованим музичним супроводом; самостійно виконує елементи танців, танці різного характеру та ритму</p>

<p>III. Танці</p> <p>Танцювальні комбінації будуються на зазначених елементах.</p> <p>Українські етюди: "Ліричний" — простий танцювальний крок із розведенням рук, крок веснянки, бічна доріжка, присядки.</p> <p>Танці: Вальс та інші масові танці, які виконуються на шкільних ранках, святах</p>	
---	--

4 клас 35 годин (1 години на тиждень, з них 1 година – резервний час)

Зміст навчального матеріалу	Вимоги до рівня підготовки учнів
<p>Теоретичні відомості. БЖ на уроках з хореографії. Історія виникнення бального, сучасного танців. Танці народів світу. Традиційний костюм Полтавщини.</p>	<p>Учень (учениця): знає правила БЖ та гігієни. Орієнтується в історії бального та сучасного танців. Знає стилізацію танцювального костюму Полтавщини.</p>
<p>Повторюються усі вивчені вправи, але у більш прискореному темпі й у різних комбінаціях.</p> <p>Додатково розучується інший танцювальний матеріал.</p> <p>I. Ритміка</p> <p>Елементи музичної грамоти й ритмічні вправи: Систематизація знань з музичної грамоти і зв'язок руху з музикою. Танцювальні жанри.</p> <p>II. Танцювальна абетка</p> <p>Вправи біля станка.</p> <p>Кидок ноги на носок з відриванням від підлоги (батман піке).</p> <p>Плавні згинання ноги в коліні у положенні ступні на щиколотці в усіх трьох напрямках на 45° (батман фондю). Великі кидки (гранд батман жете). Ковзний рух ноги в усіх трьох напрямках з відриванням її на 45°, 90° (девелопе). Додатково вивчаються вправи з тренажу народно-сценічного танцю.</p> <p>Повне присідання за 1, 2, 3, позиціями.</p> <p>Виведення ноги (батман тандю) з 1 позиції вперед убік, назад, із переведенням нога з носка на каблук і назад на носок з додаванням напівприсідання при поверненні у вихідну позицію.</p> <p>Кидки на 25°—30° (на середині залу).</p> <p>Ковзний рух ноги з відриванням її у трьох напрямках на 45° (девелопе). Різке девелопе на 45° у комбінації з підготовкою до вірвовочки. Колисання з поворотом від станка або до станка, з опусканням на коліно. Крок з угинанням на праву ногу вперед у схрещене положення і піднімання зігнутої ноги назад, після чого ліва нога підводиться на півпальці позаду правої, яка у витягнутому положенні піднімається вперед. Упадання з угинанням. Прикарпатський переступчик. Переступчик з підскоком у прямому положенні. Мітелочка. Розтяжка.</p> <p>Вправи на середині залу. Виконуються всі вправи, розучені біля станка. Всі вони можуть виконуватися в положенні круазе й ефасе.</p> <p>III. Танці</p>	<p>Учень (учениця): орієнтується в обсязі матеріалу, опанованого за 4 роки; виконує характерні особливості танців різного походження, регіонів України; має уявлення про роль хореографії у житті людини та особистому житті учня; знає назви всіх танцювальних вправ, рухів, танців, що вивчали протягом навчання в початковій школі; практично використовує набуті знання у різних видах хореографічної діяльності; вміє виразно, ритмічно, правильно і вільно виконувати нескладні танцювальні композиції, сучасні масові танці; аналізувати, оцінювати, порівнювати виконання танців різного походження, форми, стилю та спрямування</p>

<p>Танцювальні елементи. Змінний хід з кидком ноги назад. Припадання з подвійним ударом. Вірвочка з переступанням на півпальцях. Подвійна вірвочка. Український етюд: залітний крок, бічний хід, присядка проста і вбік. Танці: "Український ліричний", "Фігурний вальс", Крім того, вивчаються різні танцювальні комбінації для обраних хореографічних постановок, масові (сезонні) танці, які можна виконувати під час проведення різноманітних масових шкільних заходів</p>	
--	--

Індивідуальні заняття

Напрямки роботи	класи			
	1	2	3	4
Філологічний	4	4	4	4
Інтелектуальний	4	4	4	4
Всього годин	8	8	8	8

Інклюзивне навчання та інклюзивні класи

Особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу для осіб з ООП забезпечується шляхом створення індивідуальної програми розвитку, адаптації/модифікації навчального матеріалу вчителем, асистентом вчителя, надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг. Організація навчання з наданням психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та «Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» від 15 вересня 2021 р. № 957 (зі змінами), «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами» від 21 липня 2021 р. № 765 тощо.

Згідно зі статтею 20 Закону України «Про освіту» інклюзивний клас створюється на підставі заяви батьків особи з особливими освітніми потребами, до якої додається висновок інклюзивно-ресурсного центру. Постановою Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 року № 585 «Про встановлення тривалості здобуття освіти у закладах загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами» (із змінами) встановлено, що для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних класах закладів загальної середньої освіти, тривалість здобуття базової середньої освіти може бути подовжена на один рік на кожному з рівнів освіти з доповненням освітньої програми корекційно-розвитковим складником та відповідно до індивідуальної освітньої траєкторії. Оцінюють осіб з ООП за Критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти. Відповідно до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах система оцінювання навчальних досягнень осіб з ООП є стимулюючою. Передусім враховуються досягнення учня, його позитивна динаміка розвитку, а не невдачі.

Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку особи з ООП проходить у тісній взаємодії з ІРЦ. Для визначення рівнів підтримки особи з ООП у закладі застосовується такий порядок дій: створення команди супроводу для всіх осіб, які потребують підтримки; складання графіка засідань команд супроводу, передбачивши участь фахівців ІРЦ; оформлення протоколу із визначенням рівня підтримки для кожного учня.

Ключові компетентності учнів з особливими освітніми потребами: спілкування державною мовою; спілкування іноземними мовами; математична компетентність; основні компетентності у природничих науках і технологіях; інформаційно-цифрова компетентність; уміння вчитися впродовж життя; ініціативність і підприємливість; соціальна і громадянська компетентності; обізнаність і самовираження у сфері культури; екологічна грамотність і здорове життя.

У період воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги чи допомога можуть надаватися фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів і педагогічними працівниками закладу (за умови дотримання безпеки учасників освітнього процесу); може застосуватись змішана форма здобуття освіти в інклюзивних класах; до гімназії можуть подаватися копії документа, що посвідчують особу з ООП, а також висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (за наявності); засідання команди психолого-педагогічного супроводу можуть проходити в режимі онлайн або у змішаному очно-дистанційному форматі; можуть формуватися тимчасові інклюзивні міжкласні групи.

Щодо кожної освітньої галузі вчитель реалізує завдання, сприяючи формуванню компетентностей в учнів. Завдання корелюються з метою і загальними цілями, окресленими в Державному стандарті.

Додаток 1

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН З РОЗПОДІЛОМ ГОДИН МІЖ
ОСВІТНІМИ ГАЛУЗЯМИ/ПРЕДМЕТАМИ/ІНТЕГРОВАНИМИ КУРСАМИ ЗА
РОКАМИ НАВЧАННЯ**

Назва освітньої галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	Кількість годин на тиждень у класах	Кількість годин на тиждень у класах	Кількість годин на тиждень у класах
	Класи	1	2	3	4
<i>Інваріантний складник</i>					
Мовно-літературна	Українська мова, читання, літературне читання	3,5 3,5	3,5 3,5	3,5 3,5	3,5 3,5
	Іноземна мова (Східні мови)	1+1	2+1	2+1	2+1
Іншомовна	Іноземна мова (Англійська)	2	2	2	2

Математична	Математика	4	4	5	5
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	Я досліджую світ	3	3	3	3
Технологічна	Дизайн і технології	1	1	1	1
Інформатична	Інформатика		1	1	1
Мистецька	Мистецтво	2-1	2-1	2-1	2-1
Фізкультурна	Фізична культура	2	2	2	2
	Хореографія	1	1	1	1
Усього		22+1	24+1	25+1	25+1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження учня		20	22	23	23
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		23	25	26	26

**Навчальний план особи з ООП Харікової Кіри Євгенівни
3-В (інклюзивного) класу Київської гімназії східних мов №1
2024-2025 навчальний рік**

**(Нетипова освітня програма Київської гімназії східних мов №1, затверджена в
Державній службі якості освіти України, наказ ДСЯО 01-10/194 від 21.06.2024)**

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класі
<i>Інваріантний складник</i>	<i>третій рівень підтримки</i>
Українська мова	3,5 (I семестр 4; II семестр 3)
Літературне читання	3,5 (I семестр 3; II семестр 4)
Іноземна мова (Східні мови)	2+1
Іноземна мова (Англійська)	2
Математика	5
Я досліджую світ	3
Дизайн і технології	1
Інформатика	1
Мистецтво	2-1
Фізична культура	2
Хореографія	1
<i>Варіативна складова</i>	
Корекційно-розвиткові заняття. Розвиток та корекція мовлення (логопед)	3
Усього	26+3*
Гранично допустиме тижневс/ річне навчальне навантаження здобувача освіти	23
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	26+3* (*корекційно-розвиткові заняття за рахунок коштів освітньої субвенції)

Освітня програма початкової освіти «Східні мови» (1-4 класи) в обсязі 179 сторінок пронумерована, прошнурована, скріплена печаткою.

29 серпня 2024 р.

Директор

Оксана ПРОСКУРА